Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

2008 10 ΧΡΟΝΙΑ 2018

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, *Κυριακή 4 Νοεμβρίου 2018 • Ετος 11ο • Αρ. φύλλου 528*

Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,50

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Δημοκρατία, το μέγα στοίχημα της ενημέρωσης

Στις 2 Νοεμβρίου 2008 κυκλοφόρησε η κυπριακή έκδοση της Καθημερινής, με ρίζα θεμελιωμένη στην ιστορική κληρονομιά της 15ης Σεπτεμβρίου 1919, της «Καθημερινής» του Γεώργιου Α. Βλάχου. Ωστόσο, η 15η Σεπτεμβρίου 1974 ήταν η μέρα που καθιέρωσε την «Καθημερινή» ως θεσμό στη συνείδηση της ελληνικής κοινωνίας και στην ιστορία του Τύπου διεθνώς. Ήταν τότε που η εφημερίδα επανακυκλοφόρησε μετά από εφτά χρόνια οικιοθελούς αναστολής της λειτουργίας της, ως πράξη αντίστασης κατά της χούντας των συνταγματαρχών. Με σκυτάλη τη βαριά αυτή κληρονομιά ξεκινήσαμε πριν από δέκα χρόνια το κυπριακό ταξίδι της «Καθημερινής». Στα δέκα αυτά χρόνια η οικονομική κρίση, οι πόλεμοι και οι κλιματικές αλλαγές θυματοποίησαν εκατομμύρια ανθρώπους δοκιμάζοντας σκληρά κοινωνίες πολλών χωρών και θεσμούς που μέχρι πρότινος θεωρούνταν αδιασάλευτοι. Γι' αυτό πιστεύουμε ότι η εγκυρότητα στην ενημέρωση, η αυθεντικότητα της πληροφορίας και οι θέσεις αρχών στη δημοσιογραφία είναι τα στοιχεία που συνθέτουν τα ΜΜΕ εκείνα που εντέλλονται να κερδίσουν το στοίχημα της δημοκρατίας, στην εποχή που επιχειρείται επέλαση των fake news και της ακροδεξιάς σαν των δύο όψεων του ίδιου νομίσματος που σπρώχνει την ανθρωπότητα σε ένα νέο εφιάλτη κρεματορίων. Δεν είναι τυχαία που η Διεθνής Ομοσπονδία Δημοσιογράφων (IFJ) διοργανώνει εκστρατεία κατά της ατιμωρησίας για εγκλήματα σε βάρος δημοσιογράφων, με την παγκόσμια μέρα του ΟΗΕ, κατά μία ευτυχή συγκυρία για μας, να έχει θεσπιστεί τη 2α Νοεμβρίου 2013. Φέτος, η διεθνής αυτή εκστρατεία (2-23 Νοεμβρίου) έχει στόχο την άσκηση πίεσης σε όλες τις αρμόδιες κυβερνητικές αρχές για πλήρη διαλεύκανση των εγκλημάτων κατά των δημοσιογράφων. Είναι πεποίθησή μας ότι εγκλήματα κατά της ενημέρωσης επιχειρούνται σε χώρες όπου οι θεσμοί και το κράτος έχουν εν πολλοίς συμβιβαστεί με τη διαπλοκή και αποφεύγουν τη διαφάνεια. Σημειώνουμε ότι στην Κύπρο ουδένα των οικονομικών εγκλημάτων ολκής (βλ. ΧΑΚ, τράπεζες-κούρεμα) τιμωρήθηκε. Παράλληλα κατέστησαν ανέγγιχτα, η λίστα Λαγκάρντ, τα «Panama Papers» αλλά και τα ηλεκτρονικά μηνύματα της εισαγγελέως Ελένης Λοΐζίδου, από τα οποία σύμφωνα με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας πλήττονται οι σχέσεις Κύπρου-Ε.Ε., δηλαδή το δημόσιο συμφέρον. Άρα το στοίχημα της δημοκρατίας, της αλήθειας και του μέλλοντος της πατρίδας, δεν είναι μόνο για τους δημοσιογράφους. Είναι για όλους.

Σχετικό ρεπορτάζ, σελ. 4

Στο 46% η ΔΔΟ και οι άλλες λύσεις στο 52%

Ο Νίκος Αναστασιάδης έριξε ως τροφή για σκέψη τη χαλαρή ομοσπονδία, ανοίγοντας παράλληλα τη φημολογία για νέες ιδέες στο Κυπριακό που εμπερικλείουν συνομοσπονδία και λύση δύο κρατών. Τα νέα δεδομένα αναδιαμορφώνουν το πολιτικό σκηνικό, επηρεάζοντας πρώτα και κύρια την κοινή γνώμη. Έρευνα τάσης για το Κυπριακό της «Κ» δείχνει την κοινή γνώμη να διχάζεται απέναντι στις φερόμενες κινήσεις του Προέδρου για βολιδοσκόπηση άλλου σχεδίου λύσης. Παράλληλα, το 46% των ερωτηθέντων προτιμά ΔΔΟ, ενώ το 52% διαμοιράζεται σε άλλες λύσεις. **Σελ. 6**

Δημοκρατία και ελευθεροτυπία στην εποχή των fake news

Η εξασφάλιση της ελεύθερης έκφρασης της «αντίθετης γνώμης», η προστασία των «αντιφρονούντων» ή καλύτερα του ελέγχου των θεσμών μέσω της δημοσιότητας κακών πρακτικών ή και λανθασμένων αποφάσεων είναι προστασία αυτής της ίδιας της δημοκρατίας», σημειώνεται μεταξύ άλλων, σε μία εκ των σημαντικών παρεμβάσεων που φιλοξενούνται στη σημερινή εμβληματική έκδοση της «Κ», που με την ευκαιρία της συμπλήρωσης δέκα χρόνων από την κυκλοφορία της στην Κύπρο, ανοίγει ένα κύκλο προβληματισμού και δημόσιας συζήτησης με τίτλο: Δημοκρατία και ελευθεροτυπία στην εποχή των fake news. Μεταξύ των φιλοξενουμένων μας στο σημερινό φύλλο έχουμε την τιμή να είναι και ο Πρόεδρος κ. Νίκος Αναστασιάδης.

ΑΡΘΡΟ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ

Η εξέλιξη και ο ρόλος των ΜΜΕ στη σύγχρονη δημοκρατία. Σελ. 4

ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ Σελ. 13, 14, 15

- **ΑΒΕΡΩΦ ΝΕΟΦΥΤΟΥ:** Οταν ο λαϊκισμός απειλεί τη δημοκρατία
- **ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:** Τα ΜΜΕ και η ποιότητα της δημοκρατίας
- **ΝΙΚΟΛΑΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:** Μια τακτική αξιολόγηση των ΜΜΕ
- **ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΙΖΟΠΟΥΛΟΣ:** Εγκλήματα κατά δημοσιογράφων και διαπλοκή
- **ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΙΛΛΗΚΑΣ:** Πολύς καβγάς για μια ομελέτα
- **ΕΛΕΝΗ ΘΕΟΧΑΡΟΥΣ:** Ο ανενημέρωτος πολίτης και οι επικίνδυνες αποφάσεις
- **ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΕΡΔΙΚΗΣ:** Η δημοσιογραφία είναι εξ ορισμού αντιεξουσιαστική
- **ΚΩΣΤΑΣ ΓΟΥΛΙΑΜΟΣ:** Ευθύνες και προκλήσεις στην εποχή των fake news
- **ΚΥΠΡΟΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΙΔΗΣ:** Η ελευθερία της έκφρασης
- **Α. ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ - ΧΡ. ΛΟΤΤΙΔΗΣ:** Ελευθερία ιδεών και ελευθερία Τύπου

ΕΛΕΝΗ ΘΕΟΧΑΡΟΥΣ

Όσα ακούμε συγκλίνουν σε λύση δύο κρατών

Οσα έχουν ειπωθεί στο Εθνικό Συμβούλιο, όσα αποκαλύπτουν οι Τούρκοι αξιωματούχοι, όσα μας λένε ο γενικός γραμματέας του ΟΗΕ και όσα διαρρέουν στα ΜΜΕ δυστυχώς συγκλίνουν σε λύση δύο κρατών, λέει στην «Κ» η Ελένη Θεοχάρους. Προσθέτει πως οι ιδέες του Νίκου Αναστασιάδη δεν είναι νέες, απλώς σήμερα, τίθενται σε εφαρμογή. **Σελ. 10**

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΑΚΚΟΤΡΥΠΗΣ

Ρεκόρ αφίξεων φέτος με 4 εκατ. τουρίστες

Τα 4 εκατομμύρια θα αγγίξουν οι αφίξεις φέτος εκτιμά ο υπουργός Τουρισμού Γιώργος Λακκοτρύπης και αναμένει ότι στα ίδια επίπεδα θα κινηθεί και το 2019. Επισημαίνει ότι προβληματίζει το κλείσιμο της Cobalt, αλλά εκτιμά ότι η αγορά θα αυτορυθμιστεί. Για τη μείωση των Ρώσων τονίζει ότι υπερκαλύφθηκε από άλλες αγορές. **Οικονομική, σελ. 6**

TRISTAN ASPRAY

Τερματικό, αν βρεθεί αρκετό Φ.Α. στο «10»

Εάν εντοπισθούν επαρκείς ποσότητες στο τεμάχιο 10, η ExxonMobil θα κατασκευάσει τερματικό στην Κύπρο για παραγωγή υγροποιημένου φυσικού αερίου που θα μπορούσε να διανεμηθεί σε πολλαπλές αγορές. Οπως δήλωσε στην «Κ» ο αντιπρόεδρος της ExxonMobil για Ελλάδα, Ρωσία και Κασπία Tristan Aspray, η γεώτρηση στο 10 θα αρχίσει φέτος. **Σελ. 12**

JAAP WINTER

Αν παράγεις κανόνες οι άνθρωποι μαθαίνουν

Ο Jaap Winter είναι δικηγόρος, καθηγητής διεθνούς και εταιρικού δικαίου στο Πανεπιστήμιο Vrije του Άμστερνταμ και μέλος του κέντρου εταιρικής διακυβέρνησης INSEAD. Όπως τονίζει σε συνέντευξή του στην «Κ», το σημαντικό δεν είναι οι κανόνες και ο εξοβελισμός της ευθύνης στο σύστημα, αλλά η δυνατότητα απόφασης των ίδιων των ανθρώπων. **Σελ. 12**

Νηνεμία επέφερε η διπλωματία

Οι κινήσεις στην ΑΟΖ

Η μετακίνηση του τουρκικού γεωτρύπανου ανοιχτά των τουρκικών ακτών εκτόνωσε το κλίμα έντασης που είχε δημιουργηθεί από την Άγκυρα. Σημαντικός παράγοντας αποκλιμάκωσης το παρασκήνιο και η προληπτική διπλωματία προς εταιρείες παροχής υπηρεσιών σε γεωτρήσεις. **Σελ. 18**

Βλέπουν ανάπτυξη και εμπόδια

ΔΝΤ: Χρέος, ΜΕΔ και μεταρρυθμίσεις οι μεγάλες προκλήσεις

Η κυπριακή οικονομία θα συνεχίσει να αναπτύσσεται τονίζει σε συνέντευξη στην «Κ» ο εκπρόσωπος του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου Philip Gerson. Σημειώνει ότι η Κύπρος έκανε εντυπωσιακή οικονομική μεταστροφή από το 2012-2013 που παρουσιάστηκε η τραπεζική κρίση, αλλά επισημαίνει ότι τα προβλήματα δεν έχουν ξεπεραστεί εντελώς. Τα μεγαλύτερα από αυτά είναι τα Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια και το δημόσιο χρέος. Επισημαίνει πως η χώρα είναι ευάλωτη σε εξωτερικούς κινδύνους και τονίζει την ανάγκη για διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις. Αναφέρεται στα πλεονεκτήματα της κυπριακής οικονομίας και στις πολιτογραφήσεις. **Οικονομική, σελ. 4**

Το πλαίσιο του γ.γ. και η Τζέιν Λουτ

Κάποιοι παρερμήνευσαν τον ΠτΔ

Από την τελευταία κάθοδο της κ. Λουτ στην Κύπρο θα στοιχειοθετηθεί η συζήτηση ανάμεσα στις πλευρές για να οδηγηθεί η διαδικασία σε συνομιλίες εκτός Κύπρου. Οι προεκτάσεις των όρων αναφοράς θα ξεκαθαρίσουν και το πλαίσιο Γκουτιέρες. **Σελ. 8**

Μηνύματα στέλνει η Άγκυρα

Η κατάσταση στην αν. Μεσόγειο και οι βλέψεις της Τουρκίας

Οι Τούρκοι θέτουν ουσιαστικά ζήτημα αλλαγής του status quo στην ανατολική Μεσόγειο με στόχο την επέκταση της επιρροής της Αγκυρας εις βάρος των θαλασσίων ζωνών της Ελλάδας και Κύπρου. Η τουρκική κινητοποίηση καταγράφεται κατ' αρχάς λόγω της επικείμενης γεώτρησης της αμερικανικής ExxonMobil σε συνεργασία με την Qatar Petroleum στο οικόπεδο 10 της κυπριακής ΑΟΖ. Η Αθήνα και η Λευκωσία επιχειρούν να δημιουργήσουν μια ενιαία ζώνη στην οποία θα πραγματοποιούνται διαρκείς ασκήσεις και επιχειρήσεις, ει δυνατόν με πολυεθνικό χαρακτήρα. Το Ισραήλ πρωταγωνιστεί σε αυτό το σκέλος. **Σελ. 22**

Στις ΗΠΑ ψηφίζουν ελπίζοντας...

Λίγες ημέρες πριν από τις ενδιάμεσες εκλογές της 6ης Νοεμβρίου για την ανανέωση της Βουλής των Αντιπροσώπων και του ενός τρίτου της Γερουσίας, τις Ηνωμένες Πολιτείες μαστίζουν εγκλήματα μίσους που συνδέονται με το κλίμα παράνοιας και ρατσισμού που υιοθετείται τόσο από τον Ντόναλντ Τραμπ και τους συμμάχους στο Κογκρέσο όσο και από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. **Σελ. 26**

Η «Κ» δέκα χρόνια πολιτιστικά παρούσα

Δημιουργείται πολιτισμός

Πέντε άνθρωποι του πολιτισμού καταθέτουν στην «Κ» την άποψή τους για τα πολιτιστικά πράγματα τη δεκαετία 2008-2018 στη χώρα με αφορμή τα δεκάχρονα της Καθημερινής στην Κύπρο. Άλλωστε, η υγιής ανάπτυξη του πολιτισμού είναι σημάδι ανάτασης της κοινωνίας. **Ζωή, σελ. 1**

Το σκάνδαλο και η πορνοστάρ

Η πέτρα του σκανδάλου

Στο «Πλήρη αποκάλυψη» η πορνοστάρ Στόρμι Ντάνιελς γράφει για την περιπέτεια με τον Ντόναλντ Τραμπ και τα παιδικά της τραύματα. Για να πετύχει τον πονηρό σκοπό του ο Αμερικανός Πρόεδρος της υποσχέθηκε πως θα την έφερνε στο ριάλιτι του NBC. **Ζωή, σελ. 8**

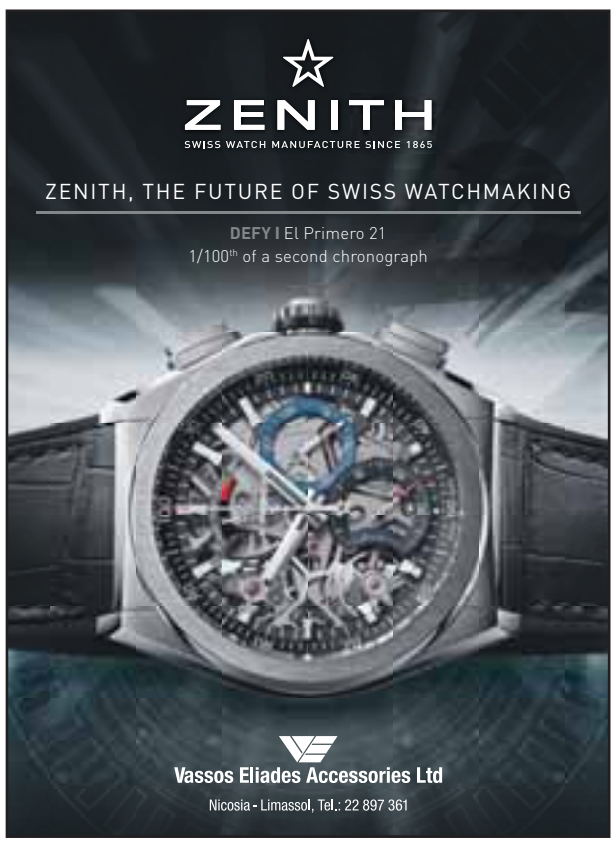

ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Γράφει ο **ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ**

Δημοκρατία ή εφιάλτης

Η ελευθεροτυπία και η δημοκρατία στην εποχή των fake news είναι ένα κεφαλαιώδες ζήτημα που ως Καθημερινή, επιλέξαμε – με τη συμπλήρωση δέκα χρόνων από την κυκλοφορία μας στην Κύπρο (2 Νοεμβρίου 2008), να το αναδείξουμε ως αντικείμενο συζήτησης, καθώς οι καιροί τείνουν για άλλη μια φορά να γίνουν έως και πολύ επικίνδυνοι. Κι εξηγούμαι: Πριν από εκατό χρόνια τέτοιες μέρες (11 Νοεμβρίου 1918) τελείωνε στην Ευρώπη ο Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος. Όπως και στους άλλους μεγάλους πολέμους, η οικονομική κρίση, ο ανταγωνισμός στους εξοπλισμούς και ο ερεθισμός των εθνικιστικών αισθημάτων, υπήρξαν τα «καύσιμα» που πυρπόλησαν και τότε την Ευρώπη κι άφησαν πίσω τους σχεδόν 19 εκατ. νεκρούς. Ωστόσο, η επόμενη οικονομική κρίση που έμοιαζε απότοκο εκείνης του Πρώτου Πολέμου οδήγησε στον Δεύτερο συντομότερα από ό,τι θα υπολόγιζε κανείς, σε τρεις δεκαετίες. Μάλιστα, πολλοί αναλυτές θεωρούν ότι ήταν στην ουσία «ο δεύτερος γύρος» του Πρώτου Πολέμου, αυτός που τέλειωσε τον Μάη του 1945, με θύματα κοντά στα 80 εκατ. ψυχές. Για να αποφευχθεί επανάληψη ενός τόσο καταστροφικού πολέμου, Γάλλος Ζαν Μονέ ανέπτυξε τότε την πολιτική της ευρωπαϊκής ενοποίησης και αποκλήθηκε πατέρας της Ε.Ε. Σαν σε dejavou, τον Οκτώβριο του 2017, ο Εμανουέλ Μακρόν διακήρυξε την ανάγκη επανίδρυσης της Ευρώπης, επιχειρώντας να παρουσιάσει εαυτόν ως μεταρρυθμιστή και ηγέτη της Γηραιάς Ηπείρου στη μετά Μέρκελ εποχή ή και διαβλέποντας ενδεχομένως τον κίνδυνο μετά το Brexit, ύστερα από τις τραπεζικές κατραπακιές των χωρών του ευρωπαϊκού νότου αλλά και την αναβίωση ακροδεξιών κινημάτων και την έξαρση του λαϊκισμού, η Ευρώπη να διαλυθεί στα εξ ων συνετέθη. Σε ένα τέτοιο ενδεχόμενο ένας τρίτος ευρωπαϊκός πόλεμος δεν θα είναι απομακρυσμένο ενδεχόμενο. Με δεδομένο ότι οι πολιτικές και κομματικές ηγεσίες των συντηρητικών και των σοσιαλδημοκρατικών κομμάτων που για μισό και πλέον αιώνα εναλλάσσονταν στην εξουσία στις ευρωπαϊκές χώρες, έχουν περιπέσει σε ανυποληψία, ενώ τα αριστερά-κομμουνιστικά κόμματα αποτελούν φτωχά μαγαζάκια με κώδικες επικοινωνίας αλλοτινών εποχών, εμφανίστηκαν στο κομματικό τοπίο νέα κόμματα. Με εθνικιστικό-ρατσιστικό DNA που πατώντας πάνω στο δράμα των προσφύγων των πολεμικών πεδίων της Μέσης Ανατολής εξ ονόματος της «καθαρότητα» της πατρίδας και της φυλής, κερδίζουν διαρκώς έδαφος και εκλογικές αναμετρήσεις. Αποτέλεσμα ο κυβερνητικός συνασπισμός στην Ιταλία, η κυβέρνηση της Ουγγαρίας και ο νέος Πρόεδρος της Βραζιλίας. Τέτοιοι σχηματισμοί δεν χρειάζονται πλέον τα συμβατικά ΜΜΕ για να προωθήσουν τις πολιτικές τους. Έχουν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης που τους επιτρέπουν να φτάνουν σε εκείνες τις κοινωνικές ομάδες που στοχεύουν, να τις στρατολογούν και να κερδίζουν βήμα με βήμα περισσότερη εξουσία. Την ίδια ώρα οι άλλοι, οι συμβατικοί κομματικοί σχηματισμοί, συμβιβασμένοι από καιρό σε πολιτικές διαπλοκής και αδιαφάνειας δεν αντιδρούν, όχι γιατί δεν ξέρουν πώς αλλά επειδή θα πρέπει να αλλάξουν. Θα πρέπει να δώσουν τη θέση τους σε νέους ανθρώπους με νέες ιδέες, που θα είναι διαφανείς και θα μιλούν στην κοινωνία με τη γλώσσα της αλήθειας. Αυτήν που στα παλαιά κομματικά σχήματα η διαπλοκή την έχει εξοντώσει. Τα βρώμικα των παλιών κομμάτων τα βγάζουν στη φόρα τα καινούργια λαϊκιστικά κόμματα και τους παίρνουν ένα-ένα τους ψηφοφόρους, ξεκινώντας από τα νέα παιδιά. Αυτά που δεν ξέρουν τι έγινε στους δύο παγκοσμίους πολέμους, διότι η παιδεία δεν ήταν στις έγνοιες των παλιών κυβερνητικών σχηματισμών. Εκείνοι ζούσαν για την καρέκλα και τη μίζα και άφησαν τον κόσμο στο έλεος των πατρόνων τους που οδήγησαν ολόκληρες κοινωνίες στο τέλμα των κόκκινων δανείων και στους γκρεμούς της εξαθλίωσης. Κάμποσοι εξ αυτών είναι καταγραμμένοι σε λίστες, όπως αυτή της Λαγκάρντ ή θα τους βρείτε στα Panama Papers, που σε χώρες μικρές, όπως η δική μας, η Μάλτα ή και η Βουλγαρία εύκολα εξαφανίζονται από το προσκήνιο έστω κι αν είμαστε μέλη της Ε.Ε. Έχουμε, λοιπόν, φτάσει στην ώρα την κρίσιμη που ο καθένας από μας έχει να διαλέξει μεταξύ δημοκρατίας και εφιάλτη.

paraschosa@kathimerini.com.cy

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / *Γράφει ο* **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Το ψάξιμο σε ΑΚΕΛ και ΔΗΚΟ και η μετάλλαξη του Healthy

Η πίεση που δέχεται ο Αναστασιάδης, κυρίως από το παλιό στήριγμά του, το ΑΚΕΛ που τον τελευταίο χρόνο τον κτυπάει κάτω σαν χταπόδι, τον έχει οδηγήσει σε λύση ανάγκης. Κι αυτή είναι η καταφυγή στον λαό. Την Τρίτη με ένα διάγγελμα-συνέντευξη Τύπου θα ενημερώσει τον λαό για όσα πρέπει να ξέρει. Μήπως τελικά το ΑΚΕΛ μετατρέπει αργά αλλά σταθερά τον Αναστασιάδη σε Τάσσο; Μετά την απόφαση του Healthy να δικαιώσει πανηγυρικά τον Τάσσο «τώρα που βιώνει όσα κι αυτός βίωνε» έρχονται τώρα και άλλες... τασσικές μέθοδοι.

«Νίκο η αλήθεια είναι ότι μας έκανες να πεθυμήσουμε τον Τάσσο».

Άμεσος και ετοιμόλογος ο Στεφάνου του ΑΚΕΛ, απάντησε «κατάλληλα» στον Νίκο Χριστοδουλίδη: «Ορθά δηλώνει ο ΥΠΕΞ ότι οι συζητήσεις για λύσεις εκτός της ΔΔΟ κάνουν ζημιά. Ας το πει του Προέδρου του που συζητά για συνομοσπονδία και δύο κράτη»... «Ένα τέτοιο ηγέτη θέλει το κόμμα, ήρεμο, ετοιμόλογο και πειστικό» σχολίαζε προχθές γνωστός ΑΚΕΛικός υπενθυμίζοντας πως η «μυστική» μάχη για τη διαδοχή βρίσκεται σε εξέλιξη. Ο ίδιος έλεγε πως η μεγάλη μάχη που έχει να δώσει τώρα ο Άντρος είναι αυτή των ευρωεκλογών. «Δεν θα ήθελε με τίποτα να χάσει αυτή τη μάχη, να μην εκλέξει το κόμμα τους δύο ευρωβουλευτές του και να πλήξει ανεπανόρθωτα την υστεροφημία του». Η κυρία Γιαννούλα, πάντως, η οποία ακούει όλα όσα ψιθυρίζονται στους διαδρόμους του ΑΚΕΛ και ακόμη περισσότερα, μου έλεγε πως ο κύριος Άντρος προσπαθεί πολύ. Και για να τα πάει καλά το κόμμα στις Ευρωεκλογές και για την υστεροφημία του. Περισσότερο όμως για το παρόν του... «Προς το παρόν συζητά με πολύ γνωστό Τουρκοκύπριο για την ένταξή του στο ψηφοδέλτιο του ΑΚΕΛ και ετοιμάζει την επόμενη μεγάλη επίθεσή του στον Χαμπιαούρη», μου είπε χωρίς άλλες λεπτομέρειες.

Εντυπωσιακή ήταν η έκπληξη που επιφύλαξε ο Φαίδωνας στους δημοτικούς συμβούλους της Πάφου που πήγαν στο ανακαινισμένο κτίριο για συνεδρία. Στην πινακίδα που αναρτήθηκαν τα ονόματα των δημάρχων ο Φαίδων έκρινε σκόπιμο να γράψει κάτω από τα ονόματα των Σαρίκα και Βέργα «καταδικασθείς για δεκασμό και διαφθορά».

Κάποιοι σοκαρίστηκαν και το έδειξαν, άλλοι το υποστήριξαν. Μέσα στην αναστάτωση που προκλήθηκε ζητήθηκε από δημοτικούς συμβούλους της ΕΔΕΚ να συζητηθεί «εδώ και τώρα» το θέμα και η «ετσιθελική» αντίδραση του δημάρχου χωρίς να ενημερώσει το Δημοτικό Συμβούλιο. Ο Φαίδων δέχθηκε η συζήτηση να γίνει αλλά τη Δευτέρα και οι δημοτικοί σύμβουλοι της ΕΔΕΚ έφυγαν για να επιστρέψουν τη Δευτέρα...

Οι δύο τάσεις που επεκράτησαν στους κόλπους του Δημοτικού Συμβουλίου αντανακλούν και στην παφίτικη κοινωνία.
Αρκετοί είναι αυτοί που χειροκρότησαν την ενέργεια του Φαίδωνα υποστηρίζοντας πως δεν έπρεπε να αναρτηθούν τα ονόματα του καταδικασθέντων δημάρχων λες και δεν υπήρξε κανένα πρόβλημα στη θητεία τους. Άλλοι τόσοι υποστήριξαν ότι ο Φαίδωνας έδειξε εμπάθεια, το έπαιξε δικαστής και ξαναδίκασε τους δημάρχους και έγραψε στα παλιά του υποδήματα το Δημοτικό Συμβούλιο. Το σίγουρο είναι ότι τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μόλις βρήκαν το νέο αγαπημένο τους θέμα. Και ο Φαίδων χαμογελά πονηρά. Ως συνήθως.

Στην επαρχία κατέβηκε ο πρίγκιπας Νικόλαος. Μετά την ιδρυτική συνέλευση της Δημοκρατικής Παράταξης και την έντονη δραστηριοποίηση της στα ψηλά δώματα του ΔΗΚΟ αντιλήφθηκαν πως «η συσπείρωση άργησε μια μέρα», όπως μου ανέφερε η ΔΗΚΟαναθρεμμένη Φωτούλα.
Έτσι αποφασίστηκε ο ίδιος ο Πρίγκιπας και τα πρωτοπαλλίκαρα του να συνεχίσουν εντατικά την πορεία προς τον λαό που άρχισαν από τον Σεπτέμβριο σε Λευκωσία και Λάρνακα-Αμμόχωστο.
Ο αμέσως επόμενος σταθμός ήταν η Λεμεσός την πρώτη Νοεμβρίου με τον Πρίγκιπα να υποστηρίζει ψυχή τε και σώματι την ενδυνάμωση του δικού του ΔΗΚΟ.
Τώρα αν έπεισε θα σας γελάσω.

ΚΟΥΪΖ: Σε ποιο κόμμα η μάχη των υποψηφίων για τις ευρωεκλογές αναβαθμίζεται σε τσουνάμι;
Άδικα αναμένουν όλοι την επέμβαση του μεγάλου μετεωρολόγου; Αληθεύει πως αποφάσισε να το παίξει αμέριμνος και ατάραχος και να συνεχίσει τα παιχνίδια στο Twitter;

BORN TO BE WILD

Jeep
THERE'S ONLY ONE

NEO JEEP® COMPASS

2.0 DIESEL | 4x4 | ΑΥΤΟΜΑΤΟ 9 ΤΑΧΥΤΗΤΩΝ

ΑΠΟ €29,900 ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ
ΜΕ 5 ΧΡΟΝΙΑ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑΚΗ ΕΓΓΥΗΣΗ

* Jeep® Compass 2.0 Diesel Αυτόματο: Μικτή κατανάλωση από 5.7 l/100km | Εκπομπές CO_2 από 148 g/km.
** Ο εξοπλισμός του βασικού μοντέλου μπορεί να διαφέρει από αυτόν της φωτογραφίας.
*** Η προσφορά ισχύει για περιορισμένο αριθμό ετοιμοπαράδοτων αυτοκινήτων.

AUTOMASTERS
Λευκωσία • Λεμεσός • Λάρνακα | 77777370 www.jeep-cyprus.com

ΕΝΩΝΟΥΜΕ ΔΥΝΑΜΕΙΣ / *Γράφει* **Ο ΣΠΟΝΔΟΦΟΡΟΣ**

Με άριστα το 10

Πετύχαμε την καταδίκη στην υπόθεση της Λαϊκής και γεμίσαμε και τα ταμεία. Τι άλλο θέλετε;

1 Στον καβγά. Μετά που πέρασε η μπόρα για την παιδεία ήρθε εκείνη της υγείας. Από το όχι στην κατάργηση του δημόσιου σχολείου, θα περάσουμε στο όχι στην κατάργηση του δημόσιου νοσηλευτηρίου; Να ξέρω να πιάσω στασίδι στη λεωφόρο Προεδρικού παιδιά.

2 Στα γιοκ. Το ότι προχωράμε σε ΓΕΣΥ χωρίς να ξέρουμε πόσο θα κοστίσει μου θυμίζει τον Χριστόφια όταν τον ρώτησε η Μέρκελ αν θα πάρει μέτρα αλλιώς θα καταρρεύσουν οι τράπεζες. Αυτός τότε απάντησε το περίφημο: «Εγώ είμαι κουμουνιστής, δεν με ενδιαφέρουν οι τράπεζες».

3 Στα λεφτά. Καλά ρε παιδιά, αν ήταν να έρθει η Λουτ για δύο και δύο ώρες αντίστοιχα, γιατί δεν το κάναμε μέσω Skype; Ποιο πολλές ώρες ήθελε να έρθει από τη Νέα Υόρκη παρά να δει Αναστασιάδη-Ακιντζί. Λεφτά υπάρχουν στα Ηνωμένα Έθνη.

4 Στο Ρώσο. Πάντως ο Αϊ Δημήτρης ο Ρώσος (Χριστόφιας) δεν το χάνει το προσκύνημα. Θα πάει στα τιμημένα χώματα της Σοβιετικής Ένωσης και θα τα κλάψει που χάθηκαν. Φέτος δεν έκλαψαν οι επιχειρηματίες (από τα γέλια) που πέρυσι τον είχαν ακούσει να λέει πως ήταν έγκλημα η πτώση του κομουνισμού. Φέτος τον άκουσε ο Λαβρόφ. Δεν μίλησε.

5 Στα φλαμίνγκο. Καλά ρε Αβέρωφ, πατέρα του AiRbn'b, μια ιδέα για το πώς θα εκμεταλλευτούμε τα φλαμίνγκο δεν έχεις να μοιραστείς στο Twitter. Ήρθαν τα πρώτα χίλια, θα φύγουν σε λίγο, κι ένα post δεν έκανες.

6 Στο Είδωλο. Βέβαια ο Rainman Αβέ, αυτή τη βδομάδα είχε άλλες έγνοιες. Την οργάνωση της τουιτερομάζωξης. Όσοι γελάτε με τα τουίτ του να θυμάστε πως την ίδια αντίδραση είχατε στην αρχή και με τα τουίτ του Τραμπ. Shit happens.

7 Στην Ομοσπονδία. Το πού το πάει ο Healthy δεν ξέρουμε, το ότι όμως ακόμα και ο Rainman τηλεφωνεί σε Άντρο και Πρίγκιπα μπας και ξέρουν αυτοί πού το πάει ο Νίκαρος, είναι μια είδηση. Πάντως ο Rainman Αβέ είπε πως θα έρθει τσουνάμι, ήρθε ανεμοστρόβιλος και πήρε και σήκωσε την Κοκκινοτριμιθιά.

8 Στις προβλέψεις. Είπε επίσης ο γίγαντας πως δεν θα είχαμε εκλογές, επειδή θα είχαμε λύσει το Κυπριακό, και κέρδισε με 56% ο Healthy. Είχε πει επίσης πως δεν θα γινόντουσαν οι γεωτρήσεις το 2017, επειδή θα είχαμε διαπραγματεύσεις και τα τρυπάνια έκαναν παρέλαση στη Λεμεσό. Σε όλα πέφτει μέσα ο Rainman.

9 Στα Fake news. Την «εταιρεία του Βγενόπουλου προσέλαβε ο Χάρης για τον Συνεργατισμό». Έγραψαν. Πως ο Χάρης προσέλαβε εταιρεία από τις Βρυξέλλες και η «εταιρεία του Βγενόπουλου» είναι στο Παρίσι, δεν το έγραψαν. Σιγά τη διαφορά.

10 Στα Real News. Πως «η δικηγορική εταιρεία του Βγενόπουλου» στην Κύπρο ήταν αυτή του άντρα της Χρυστάλλας, δεν το έγραψαν ούτε είπαν ποτέ η Ειρήνη, ο ελεγκτής ούτε και ο Φιλ. Μάλιστα, κατά τον εισαγγελέα στην υπόθεση της Κρύσταλ, «δεν υπήρχε μεμπτό» που ο άντρας της διοικήτριας της Κεντρικής Τράπεζας της χώρας αντιπροσώπευε τον άνθρωπο που ζητούσε 3 δισ. από την Κύπρο. Btw, τελικά εκείνο το ζευγάρι τι έγινε; Χώρισαν τα πιτσουνάκια, ή είναι ακόμη «σε διάσταση» στο ίδιο σπίτι; Friends with benefits.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: Δημητρης Λοττιδης • Διευθυντής: Ανδρεας Παρασχος
Αρχισυντάκτης: Μιχαλης Τσικαλας • Υπεύθυνος Ατελιέ: Παντελης Δαμιανου

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: Αλεξης Παπαχελας • Διεύθυνση συντάξεως: Κωστης Φαφουτης - Νοτης Παπαδοπουλος

PANERAI

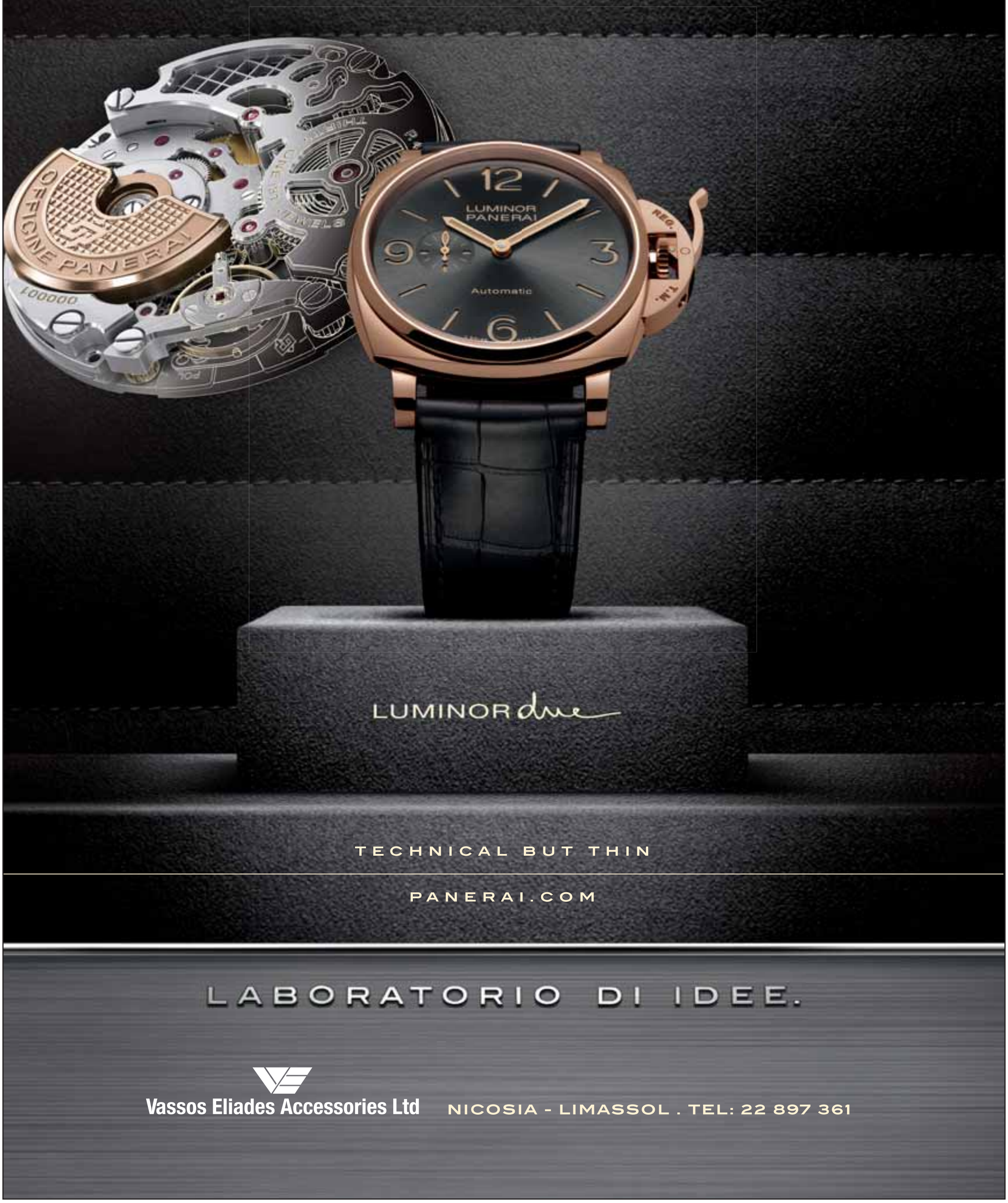

TECHNICAL BUT THIN

PANERAI.COM

LABORATORIO DI IDEE.

Vassos Eliades Accessories Ltd

NICOSIA - LIMASSOL . TEL: 22 897 361

Η εξέλιξη και ο ρόλος των ΜΜΕ στη σύγχρονη δημοκρατία

Άρθρο του Προέδρου της Δημοκρατίας κ. Νίκου Αναστασιάδη στην επετειακή έκδοση των δέκα χρόνων της εφημερίδας Καθημερινή

Θεωρώ εξαιρετική την πρωτοβουλία της εφημερίδας «Καθημερινή» να ανοίξει με τη σημερινή επετειακή της έκδοση ένα κύκλο συζητήσεων που μπορούν να εμβαθύνουν τη γνώση μας στο σύγχρονο γίγνεσθαι και την κατανόηση φαινομένων, όπως η δημοκρατία, θεσμοί και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Άλλωστε, η ίδια η δεκαετής πορεία της εφημερίδας στην Κύπρο – την οποία τιμά η σημερινή έκδοση – δεν αποτελεί τίποτε άλλο παρά πολύτιμη συνδρομή στον εμπλουτισμό της γνώσης, της πληροφόρησης και ως εκ τούτου της δημοκρατικής πορείας στον τόπο μας. Θεωρώ πως κάτω από τον γενικό τίτλο «Η δημοκρατία, οι θεσμοί και τα ΜΜΕ», μπορούμε να συζητήσουμε ένα ευρύτατο φάσμα της πολιτικής και κοινωνικής ζωής. Θέλοντας να αρχίσω από τον ίδιο τον ρόλο μου ως Προέδρου της Δημοκρατίας, επισημαίνω πως δεν θα μπορούσα να διανοηθώ τη δική μου καθημερινή λειτουργία χωρίς την παρουσία των μέσων μαζικής ενημέρωσης, την παρουσίαση των έργων ή των παραλείψεών μας, την κριτική που ασκείται, την παρουσίαση άλλων διαφορετικών ή συγκλινουσών απόψεων.

Με αυτή την έννοια η ενημέρωση αποτελεί για εμένα βασική παράμετρο του τρόπου της προσωπικής μου λειτουργίας κατά την ενάσκηση των καθηκόντων μου και της λήψεως αποφάσεων. Αισθάνομαι πως όταν αναζητούμε πληροφορίες δεν κάνουμε τίποτε άλλο παρά να αναζητούμε το αληθινό, γιατί μόνο μέσα από το αληθινό διαμορφώνουμε και την κατά το δυνατόν ακριβέστερη εικόνα για τον κόσμο γύρω μας και συνεπώς μπορούμε να οδηγηθούμε σε σοφότερες αποφάσεις. Όποια μορφή και αν λαμβάνουν τα ΜΜΕ, εξακολουθούν να αποτελούν τον παράγοντα μέσω του οποίου κατανοούμε ή προσπαθούμε να κατανοήσουμε τον σύγχρονο κόσμο.

Αυτό αναδεικνύει και την τεράστια δυνητικά επίπτωση που έχουν τα ΜΜΕ όχι μόνο στην ανάπτυξη της χώρας με την ευρύτερη έννοια, αλλά και στη διατύπωση στερεότυπων και διαδεδομένων αντιλήψεων για την εποχή μας, όπως και κριτικών και νέων απόψεων. Όπως συνηθίζουμε να λέμε, η ενημέρωση και η δημοσιογραφία είναι λειτούργημα. Για να είναι αποτελεσματική ως λειτούργημα, η δημοσιογραφία δεν οφείλει μόνο να αποκαλύπτει, αλλά και να δημιουργεί τις προϋποθέσεις προόδου.

Η έλλειψη πληροφόρησης είναι αποτέλεσμα αδιαφάνειας, η αδιαφάνεια με τη σειρά της οδηγεί σε εκτροπές και διαφθορά. Άρα, λοιπόν, η ενημέρωση είναι ευθέως συνδεδεμένη με την ποιοτική δημοκρατική λειτουργία σε κάθε χώρα και αυτό το έχουμε απολύτως κατανοήσει στη χώρα μας, στηρίζοντας και διευρύνοντας θεσμούς ελέγχου τόσο σε πολιτικό όσο και σε οικονομικό επίπεδο. Θα έλεγα δε πως η συνδρομή τη Ευρωπαϊκής Ένωσης και του κοινοτικού κεκτημένου σε αυτό τον τομέα συνέβαλε καθοριστικά στην εμπλουτισμό της πορείας αυτής.

Η σχέση πολιτικής, θεσμών και μέσων μαζικής ενημέρωσης είναι απολύτως συνδεδεμένη και η εύρυθμη λειτουργία τους, αποτελεί εκ των ων ουκ άνευ παράγοντα ποιότητας της δημοκρατίας στον τόπο μας. Στο πλαίσιο αυτό κρίναμε ως κυβέρνηση πως είναι πλέον αναγκαίος εκσυγχρονισμός της νομοθεσίας που από το από το 1989 έχουμε στην Κύπρο και ρυθμίζει τα περί Τύπου ζητήματα. Οι νέες ρυθμίσεις λαμβάνουν υπόψη την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση αλλά και τις εξελίξεις στον τομέα τα τελευταία χρόνια. Ταυτόχρονα, έχουμε συνείδηση ότι αποτελεί υποχρέωση της Πολιτείας να διασφαλίζει τις απαραίτητες συνθήκες για την ελεύθερη και απρόσκοπτη λειτουργία των μέσων ενημέρωσης, αλλά και να προστατεύει τους δημοσιογράφους και άλλους συντελεστές της ενημέρωσης από τυχόν απειλές. Είμαστε σε μία περίοδο που τα ΜΜΕ

αναζητούν το σημείο ισορροπίας μεταξύ των παραδοσιακών και των νέων λειτουργιών και πλεονεκτημάτων. Το περιβάλλον είναι έντονα ρευστό και μπορούν καλύτερα απ' όλους να το διακρίνουν οι δημοσιογράφοι που αντιμετωπίζουν ως εκ τούτου την καθημερινή πραγματικότητα. Οι αλλαγές γίνονται με μεγαλύτερη ταχύτητα από εκείνη που μπορούμε ίσως να αφομοιώσουμε. Πριν καλά-καλά κατανοήσουμε τις επιπτώσεις της ηλεκτρονικής δημοσιογραφίας, προκύπτουν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ενώ δεν έχουν περάσει πολλά χρόνια που υποδεχτήκαμε την ιδιωτική ραδιοφωνία και τηλεόραση.

Η ταχύτητα με την οποία εξελίσσεται η διάδοση των πληροφοριών, επιβαρύνει το κράτος με την ευθύνη να διασφαλίσει πρώτα απ' όλα στους πολίτες ένα ευρύ αλλά ακριβές, κατά το δυνατόν, πεδίο ενημέρωσης, που άμεσα οδηγεί σε περισσότερη διαφάνεια, αμεροληψία και τεκμηρίωση. Ιδιότητες που συμβάλλουν στον υγιή διάλογο και την ανάπτυξη των σύγχρονων τάσεων στην κοινωνία. Με τα σύγχρονα μέσα ενημέρωσης, ιδιαίτερα τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, διαμορφώνεται μία κατάσταση διελκυστίνδας στην οποία από τη μία πλευρά υπάρχουν τα διάφορα θεσμικά κέντρα αποφάσεων πολιτικού, οικονομικού ή άλλου χαρακτήρα και από την άλλη οι πολίτες που απέκτησαν ένα δικαίωμα, ένα εργαλείο παρεμβάσεως τούς διασφαλίζει μια πρωτόγνωρη αμεσότητα.

Τα σημερινά δεδομένα χαρακτηρίζονται από την ταχύτητα διάδοσης των ειδήσεων. Όταν τα πράγματα ευρίσκονται σε οριακό σημείο, όπως για παράδειγμα η κατάσταση για το Κυπριακό σήμερα, έχει ιδιαίτερη σημασία όχι μόνο η έγκαιρη μετάδοση της είδησης, αλλά και η απόλυτη ακρίβεια. Ταχύτητα και ακρίβεια είναι πολλές φορές έννοιες που δεν συμβαδίζουν. Ωστόσο, είναι έννοιες που πρέπει με τη γνώση και τη δημοσιογραφική εμπειρία να ταυτίσουν οι δημοσιογράφοι, καθότι η ψηφιακή εποχή με τα εργαλεία της συνιστά ένα αποτελεσματικό μεν αλλά και δυναμικό μέσο που απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή στη χρήση του.

Είναι δυνατόν να ισχυριστεί κανείς ότι επειδή παρήκμασαν κάποιες ισχυρές πολιτικές και κοινωνικές δομές του παρελθόντος και επειδή κάποιες άλλες όπως είναι τα κόμματα, η εκκλησία, η οικογένεια, η τοπική κοινότητα, βλέπουν να διαφοροποιείται ο ρόλος τους, μπορούμε να ισχυριστούμε ότι υπάρχει μεγαλύτερη ανάγκη για αποτελεσματικούς θεσμούς στη δημόσια σφαίρα, ώστε να εξισορροπηθούν τυχόν απώλειες ή ανισορροπίες. Διότι το μυστικό μιας αποτελεσματικής δημοκρατίας είναι οι ισορροπίες. Κυρίως μάλιστα η ισορροπία εξουσίας και λογοδοσίας, καθώς και ελέγχου..

Η σχέση μεταξύ κράτους, θεσμών και ΜΜΕ αποτελεί ένα διαρκές ζητούμενο, καθώς το τοπίο διαρκώς μετεξελίσσεται και αποτελεί στοίχημα για όλους μας να μπορούμε όχι μόνο να παρακολουθούμε αυτές τις τάσεις αλλά και να ενσωματώνουμε τα καλύτερα στοιχεία τους, αφήνοντας στην άκρη ό,τι δεν συμβάλλει στην πρόοδο της κοινωνίας μας και της πολιτικής ζωής.

Όπως απέδειξε η εμπειρία μας στην Ευρώπη, η προαγωγή των θεμελιωδών δικαιωμάτων αποτελεί την ουσία της ευρωπαϊκής ταυτότητας. Η σημερινή ανάγκη για εμβάθυνση της δημοκρατικής ασφάλειας προϋποθέτει τη συνέχιση της αποτελεσματικής συνεργασίας, σε κάθε επίπεδο, αρχίζοντας από το επίπεδο των τοπικών κοινωνιών μέχρι το επίπεδο των κρατών και των περιφερειακών διεθνών οργανισμών. Η αναζήτηση των ορίων αποτελεί μία πραγματική πρόκληση για κάθε δημόσιο πρόσωπο.

Ολοκληρώνοντας θα ήθελα να συγχαρώ τη διεύθυνση και το προσωπικό της εφημερίδας «Καθημερινή» για την αξιόλογη δεκαετή παρουσία τους. Προσβλέπουμε και ευχόμαστε για πολύ περισσότερα.

Υπό αμφισβήτηση η ελευθερία του Τύπου και στην Κύπρο

Μακρά η απόσταση από τις συνταγματικές πρόνοιες ως την πραγματικότητα, όπως διαμορφώθηκε από συγκεκριμένες υποθέσεις

Του **ΜΙΧΑΛΗ ΤΣΙΚΑΛΑ**

Το ζήτημα της ελευθερίας του Τύπου, όχι μόνο στην Κύπρο αλλά και διεθνώς απασχολεί τον δημόσιο διάλογο για μια σειρά από λόγους που με τη σειρά τους, εκ του αποτελέσματος, έχουν αποτελέσει πρώτη είδηση. Όταν δημοσιογράφοι και στην Ευρώπη αλλά και στον κόσμο, φτάνουν να χάνουν τη ζωή τους επειδή άσκησαν το επάγγελμά τους, και με τα κρούσματα αυτά να είναι επαναλαμβανόμενα, όσο κι αν καταδικάζονται σε λεκτικό επίπεδο, τότε γίνεται αντιληπτό το μέγεθος και του προβλήματος αλλά και του διαλόγου που έχει ανοίξει. Από τον οποίο δεν εκλείπει ο άξονας των ορίων, όταν η ίδια η ελευθερία του Τύπου είναι θεμελιακό δικαίωμα, κατοχυρωμένο από το Σύνταγμα σε κρατικό και ευρωπαϊκό επίπεδο με τη νομολογία σε επίπεδο Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων να είναι κάθε άλλο παρά στατική. «Η ελευθερία της έκφρασης αποτελεί ένα από τα απαραίτητα θεμέλια μιας – δημοκρατικής – κοινωνίας, ένας από τους

βασικούς όρους για την εξέλιξη και ανάπτυξη κάθε ανθρώπου. Υποκείμενη στο Άρθρο 10 (2), εφαρμόζεται όχι μόνο στην «πληροφορία» ή στις «ιδέες/απόψεις», οι οποίες γίνονται ευμενώς αποδεκτές ή θεωρούνται αβλαβείς ή αδιάφορες , αλλά και σε αυτές που προσβάλλουν, σοκάρουν ή διαταράσσουν το κράτος ή οποιονδήποτε άλλο τομέα του κοινού. Τέτοιου είδους είναι οι απαιτήσεις του πλουραλισμού, της ανοχής και της ευρύτητας του πνεύματος, χωρίς τις οποίες δεν υπάρχει «δημοκρατική κοινωνία» τονίζει το ΕΔΑΔ. Ανάλογες αναφορές μπορούν να γίνουν σε κράτη με σπουδαία κοινοβουλευτική ιστορία, εφόσον διανοούμενοι όπως ο Τζον Μίλτον και ο Τζον Λοκ τόνισαν την αντίθεσή τους στη λογοκρισία ως μέρος της ανάπτυξης μιας δημοκρατικής κυβέρνησης, θέση που αποτελεί την απαρχή της μετεξέλιξης όπως σήμερα την αντιλαμβάνεται το ΕΔΑΔ. Στο δε Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας η ελευθερία του Τύπου κατοχυρώνεται από το άρθρο 19 ως κυρίαρχο θεμέλιο ενός κράτους δικαίου. Αυτό όμως ως πραγματικότητα, δεν αποτρέπει τις εις βάρος του Τύπου επιθέσεις, στο πλαίσιο ενός φαινομένου που – ως μη έπρεπε – προσλαμβάνει δυστυχώς τραγικές διαστάσεις.

> *Στη χειρότερη των περιπτώσεων, εκτοξεύονται απειλές για αγωγές και για μακρές δικαστικές διαδικασίες, στις καλύτερες αυτών διακόπτεται με το έτσι θέλω κάθε επικοινωνία.*

ΟΑΣΕ: «Είναι σημαντικό οι δημοσιογράφοι να είναι ελεύθεροι να αναφέρονται σε θέματα δημοσίου ενδιαφέροντος και δεν πρέπει να ανακρίνονται από την Αστυνομία για τη δουλειά τους».

Φιγουράρει η Ευρώπη

Είναι ενδεικτικό, εφόσον μελέτες πέριξ της ελευθερίας του Τύπου είναι επαναλαμβανόμενες. Η δε Ε.Ε. δεν εκλείπει εφόσον έχει ασχοληθεί πολλάκις με το ζήτημα. Σε σχέδιο έκθεσης αναφορικά με την ελευθερία του Τύπου (12/2017) εκφράζει την ανησυχία της για τις αρνητικές και ανασταλτικές επιπτώσεις των νόμων περί συκοφαντικής δυσφήμησης ως προς το δικαίωμα στην ελευθερία έκφρασης, την ελευθερία του Τύπου και τον δημόσιο διάλογο – μέσα τα οποία ασκούν πίεση στους δημοσιογράφους και αποβλέπουν κυρίως στην προστασία των δημόσιων προσώπων από την κριτική. Ωστόσο, το σημείο που έχει σημασία είναι ότι επί της ουσίας γίνεται έκκληση για να καταργηθούν, «χωρίς καθυστέρηση, οι νόμοι περί συκοφαντικής δυσφήμησης και να αντικατασταθούν με κατάλληλες διατάξεις του αστικού δικαίου, αποφεύγοντας παράλληλα τα υπερβολικά τιμωρητικά μέτρα και κυρώσεις». «Η ελευθερία του Τύπου επιδεινώθηκε ακόμη περισσότερο την περσινή χρονιά σε όλο τον κόσμο, ενώ το κλίμα μίσους απέναντι στους δημοσιογράφους, το οποίο καλλιεργείται κυρίως στην Ευρώπη και τις ΗΠΑ, απειλεί τις δημοκρατίες». Αυτό αναφέρεται στην τελευταία ετήσια έκθεσή της μη κυβερνητικής οργάνωσης Δημοσιογράφοι χωρίς Σύνορα (RSF). Σύμφωνα με τα στοιχεία που εμπεριέχονται σε αυτή, ο λόγος μίσους και οι επιθέσεις εναντίον του Τύπου δεν περιορίζονται πλέον στις χώρες με απολυταρχικά καθεστώτα. Οι RSF κατέγραψαν τη μεγαλύτερη επιδείνωση στην ελευθερία του Τύπου σε τέσσερις ευρωπαϊκές χώρες:

- Η Τσεχία, όπου ο πρόεδρος Μίλος Ζέμαν εμφανίστηκε στη διάρκεια συνέντευξης Τύπου κρατώντας ένα ψεύτικο καλάσνικοφ με την επιγραφή «για τους δημοσιογράφους», έχασε έντεκα θέσεις και έπεσε στην 34η.
- Η Σλοβακία όπου ο πρώην πρωθυπουργός Ρόμπερτ Φίτσο χαρακτήρισε τους δημοσιογράφους «αντισλοβακικές βρώμικες πόρνες» και «πλίθιες ύαινες».
- Η Μάλτα όπου δολοφονήθηκε η δημοσιογράφος Ντάφνι Καρουάνα Γκαλιζία έπεσε 18 θέσεις στην 65η.
- Η Σερβία έχασε δέκα θέσεις και πλέον βρίσκεται στην 77η.
-Η Κύπρος βρίσκεται στην 25η θέση από τις 188 χώρες που εμπεριέχονται στον συγκεκριμένο κατάλογο.

Επιθέσεις στην Κύπρο και αποκλεισμός ΜΜΕ

Το ότι η ελευθερία του Τύπου στην Κύπρο διάγει ζοφερές εποχές είναι δεδομένο αν αναλογιστεί κανείς το τι ακολούθησε της δημοσιοποίησης συγκεκριμένων υποθέσεων. Η χώρα, αν και έχει περάσει τον δικό της Γολγοθά αναφορικά με την οικονομία, δεν παύει να επανέρχεται ως θέμα από ΜΜΕ κυρίως του εξωτερικού, ως προς τις σχέσεις τις οποίες διατηρούν Ρώσοι με το κυπριακό χρηματοπιστωτικό σύστημα. Σε αυτό το πλαίσιο δεν πρέπει να προκαλεί έκπληξη το ότι μια υπόθεση όπως αυτή όπου εισαγγελέας φέρεται να είχε αλληλογραφία με εισαγγελικές αρχές στη Ρωσία με σκοπό την έκδοση Ρώσων από την Κύπρο, προκάλεσε άμεσο διεθνές ενδιαφέρον. Τα ξένα ΜΜΕ τονίζοντας αυτή την υπόθεση έκαναν τη σύνδεση με το ότι η Κύπρος αποτελεί «παράδεισο» για τα ρώσικα κεφάλαια, οπότε και συνεχίστηκε ο φαύλος κύκλος. Ωστόσο, ήταν η εντός χώρας αντίδραση κατά των όσων μεταδίδονταν, με προεξάρχουσες τις εφημερίδες, από τη Νομική Υπηρεσία που υπήρξε παραπάνω από έντονη. Τόσο δημοσιογράφοι από την εφημερίδα «Πολίτης» όσο και δημοσιογράφοι από την «Καθημερινή» και τον «Φιλελεύθερο» κλήθηκαν για ανάκριση αναφορικά με τα όσα δημοσίευσαν πέριξ της αλληλογραφίας της συγκεκριμένης εισαγγελέως. Όπως όμως είχε σημειωθεί έντονα τότε και πρέπει να επαναληφθεί και εδώ, ήδη η εν λόγω αλληλογραφία για την οποία έκαναν αναφορές κυπριακές εφημερίδες, είχε αναρτηθεί σε ρωσική ιστοσελίδα. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, στο πλαίσιο συνέντευξης που είχε παραχωρήσει στον τηλεοπτικό σταθμό TVOne στις 4 Δεκεμβρίου 2017, ερωτηθείς κατά πόσον προκύπτει οποιοδήποτε θέμα για τις εφημερίδες ως προς την αναδημοσίευση της ηλεκτρονικής αλληλογραφίας της εισαγγελέως, είχε απαντήσει αρνητικά. Κάθετα αντίθετος δήλωσε με την οποιαδήποτε άσκηση πίεσης στην ελεύθερη σκέψη, δήλωσε άλλωστε ο Νίκος Αναστασιάδης και στην «Κ» κατά τη διάρκεια συνέντευξης στο 14ο Συνέδριο του Economist. Το θέμα με την εισαγγελέα, συνακόλουθα δεν πέρασε απαρατήρητο και στο εξωτερικό, κυρίως για τον τρόπο αντιμετώπισης του Τύπου, με εφημερίδες όπως ο «Guardian» να κάνουν εκτενείς αναφορές. Δεν είναι τυχαίο πως στην υπόθεση αναφέρεται ονομαστικά και η οργάνωση Δημοσιογράφοι χωρίς Σύνορα, περιγράφοντας την κατάσταση του Τύπου στη χώρα. Τονίζει, μάλιστα, πως το διάταγμα κατά εφημερίδων που απαγορεύει επί της ουσίας τη δημοσίευση της ηλεκτρονικής αλληλογραφίας για την υπόθεση που αναφέρεται, είναι ακόμη σε ισχύ παρά τη διεθνή εκστρατεία κατά αυτής της παραβίασης της ελευθερίας του Τύπου. «Υπό το πρόσχημα της ευνομίας και της ευταξίας δεν μπορεί να επιχειρείται συρρίκνωση ή παρεμπόδιση της ελευθεροτυπίας. Η ελευθεροτυπία είναι ακρογωνιαίος λίθος του δημοκρατικού μας πολιτεύματος, ούτε απειλείται, ούτε εκφοβίζεται. Αντιθέτως διαφυλάσσεται και ενισχύεται από όλους τους θεσμούς σε μια ευνομούμενη πολιτεία», έγραφε σε ανακοίνωση η Ένωση Συντακτών (6-12-17). Ο ΟΑΣΕ από την πλευρά του, τάχθηκε κατά την ανάκριση δημοσιογράφων για την εν λόγω υπόθεση με τον εκπρόσωπο Χάρλεμ Ντεσίρ, να τονίζει πως «είναι σημαντικό οι δημοσιογράφοι να είναι ελεύθεροι να αναφέρονται σε θέματα δημοσίου ενδιαφέροντος και δεν πρέπει να ανακρίνονται από την Αστυνομία για τη δουλειά τους».

Κλειστές πόρτες

Τα προαναφερόμενα είναι μόνο η κορυφή του παγόβουνου, εφόσον στην πράξη έχει αποδειχθεί επανειλημμένα το ότι δημόσια πρόσωπα, πολιτικοί και αξιωματούχοι, δεν αντέχουν τη βάσανο της κριτικής από τα ΜΜΕ. Την ώρα, μάλιστα, που η χώρα έχει περάσει από σωρεία σκανδάλων που άφησαν ναι μεν πληγές στο κοινωνικό υπόστρωμα αλλά εκ του αποτελέσματος οι έρευνες μέχρι σήμερα δεν έχουν αποδώσει ευθύνες, η «διαμάχη» μεταξύ αξιωματούχων και Τύπου είναι σχεδόν καθημερινή, τόσο στο προσκήνιο όσο και στο παρασκήνιο. Στη χειρότερη των περιπτώσεων, εκτοξεύονται απειλές για αγωγές και για μακρές δικαστικές διαδικασίες, στις καλύτερες αυτών διακόπτεται με το έτσι θέλω κάθε επικοινωνία εκ μέρους του ελεγχόμενου δίχως να είναι εφικτή η συνολική παραγωγή δημοσιογραφικού έργου. Κι αυτό ως απάντηση στα όσα μεταδίδονται από τα ΜΜΕ, δεν εξαιρεί και πολιτικούς οι οποίοι αντιδρούν σε πληροφορίες που έρχονται στο προσκήνιο και αφορούν κυρίως κινήσεις τους στο παρασκήνιο.

ΕΔΩ ΚΑΙ 10 ΧΡΟΝΙΑ

FRANK&FAME

γράφεται για την ενημέρωση μία ιστορία ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ.

Χρόνια πολλά
στην ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ Κύπρου.

www.hellenicbank.com

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
Έχεις τη δύναμη.

Αμήχανη η κοινή γνώμη στις νέες ιδέες λύσης

Έρευνα τάσης για το Κυπριακό δείχνει ότι το 46% των ερωτηθέντων προτιμά ΔΔΟ, ενώ το 52% διαμοιράζεται σε άλλες λύσεις

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Η χαλαρή ομοσπονδία που έβαλε στο τραπέζι του Εθνικού Συμβουλίου ο Νίκος Αναστασιάδης και τα δημοσιεύματα που ακολούθησαν ότι σκέφτεται λύση συνομοσπονδίας και δύο κρατών, προκάλεσαν αμηχανία, όχι μόνο στο κομματικό τοπίο αλλά και στην κοινή γνώμη. Όπως διαφαίνεται στην Έρευνα Τάσης για το Κυπριακό που διενήργησε για λογαριασμό της «Κ» η εταιρεία ερευνών SYMMETRON Market Research, το 48% των ερωτηθέντων συμφωνεί με τη φερόμενη πρόθεση του Προέδρου Αναστασιάδη να συζητήσει πέραν της ΔΔΟ και άλλες λύσεις για το κυπριακό πρόβλημα, ενώ το 47% διαφωνεί. Ενδιαφέρον σε αυτό καταδεικνύουν και οι τάσεις των ψηφοφόρων κάθε κόμματος. Δύο στους τρεις συναγερμικούς συμφωνούν με τη φερόμενη κίνηση Νίκου Αναστασιάδη, ενώ μόλις το 23% διαφωνεί. Στο ΑΚΕΛ δύο στους τρεις ψηφοφόρους διαφωνούν, ενώ το 31% φαίνεται πως συμφωνεί. Το ΔΗΚΟ διχάζεται με το 40% να συμφωνεί με τις κινήσεις Αναστασιάδη και το 60% να διαφωνεί. Από τους ερωτηθέντες που ψήφισαν υπέρ του Σχεδίου Ανάν το 2004, οι απόψεις διίστανται, καθώς το 48% συμφωνούν με την κίνηση του Προέδρου, ενώ το 49% διαφωνεί. Στους ερωτηθέντες που ψήφισαν όχι το 42% συμφωνεί ενώ το 54% διαφωνεί. Ενδιαφέρον παρουσιάζει και η λύση που προκρίνεται από τους πολίτες, με το 46% να προτιμά ΔΔΟ, και το υπόλοιπο 52% να προκρίνει άλλες λύσεις.

Στο ΔΗΚΟ το 36% προκρίνει ως προτιμητέα λύση τη διζωνική δικοινοτική ομοσπονδία ενώ το 28% προτιμά λύση δύο κρατών.

Στο ερώτημα «ποια λύση προτιμάτε», το 46% των ερωτηθέντων απάντησε τη διζωνική, δικοινοτική ομοσπονδία, ένας στους πέντε ερωτηθέντες προτιμούν να παραμείνει η κατάσταση ως έχει, το 15% προκρίνει λύση δύο κρατών, ενώ λύση συνομοσπονδίας προκρίνει μόλις το 7%. Ενδιαφέρον προκαλεί το γεγονός ότι το 5% των ερωτηθέντων απάντησε αυθόρμητα ως προτιμητέα λύση την απελευθέρωση. Η διζωνική, δικοινοτική ομοσπονδία είναι δημοφιλέστερη επιλογή λύσης στις ηλικίες άνω των 60, καθώς την επιλέγει το 66%, 41% των ηλικιών μεταξύ 40-59 και το 37% μεταξύ 18-39 ετών. Να παραμείνει η κατάσταση ως έχει, επιλέγει το 30% των ηλικιών μεταξύ 18-39, το 26% μεταξύ 40-59, ενώ στις ηλικίες άνω των 60 το 17%. Η λύση δύο κρατών είναι πιο δημοφιλής στις ηλικίες 18-39 (18%), στις ηλικίες 40-59 φτάνει το 15%, ενώ στις ηλικίες άνω των 60 μόλις το 10%.

Πώς όμως διαγράφονται οι προτιμήσεις βάσει κομμάτων; Το 58% των συναγερμικών συμφωνεί με την επίσημη θέση του κόμματος επιλέγοντας τη διζωνική, δικοινοτική ομοσπονδία, το 16% την υφιστάμενη κατάσταση, ενώ ένα άλλο 16% των ερωτηθέντων τη λύση δύο κρατών. Μόλις το 3% επιλέγει τη συνομοσπονδία και το 2% την απελευθέρωση.

Η λύση διζωνικής, δικοινοτικής ομοσπονδίας παρουσιάζεται ως η πιο δημοφιλής επιλογή στις ηλικίες άνω των 60.

Στο ΑΚΕΛ η κατάσταση διαφοροποιείται με το 68% να στηρίζει την επίσημη θέση του ΑΚΕΛ, επιλέγοντας τη ΔΔΟ ως ιδανικότερη μορφή λύσης. Ένα ποσοστό που φτάνει το 21%, ωστόσο, προτιμά να παραμείνει η κατάσταση ως έχει. Στο ακροατήριο του ΑΚΕΛ διαφαίνεται και η τάση δύο κρατών με το 6% των ερωτηθέντων να το προκρίνει. Τη λύση συνομοσπονδίας προτιμά το 2% ενώ απελευθέρωση το 3%. Ενδιαφέρον προκαλεί η κατάσταση όπως διαγράφεται στο ΔΗΚΟ. Μόλις το 36% προκρίνει διζωνική, δικοινοτική ομοσπονδία που αποτελεί την επίσημη θέση του κόμματος, ενώ δεύτερη δημοφιλέστερη απάντηση αποτελεί η λύση δύο κρατών με το 28% να την προκρίνει. Το 26% των ΔΗΚΟϊκών προτιμά να μείνει η κατάσταση ως έχει σήμερα, λύση συνομοσπονδίας το 8%, ενώ το 2% προκρίνει την απελευθέρωση. Στα υπόλοιπα κόμματα δημοφιλέστερη λύση είναι να μείνει η κατάσταση ως έχει συγκεντρώνοντας το 30%, ακολουθεί η λύση δύο κρατών με 23%, η διζωνική, δικοινοτική ομοσπονδία συγκεντρώνει μόλις το 19% και η συνομοσπονδία το 11%. Η απελευθέρωση συγκεντρώνει το 16%.

Προτεραιότητα η ασφάλεια

Η ασφάλεια είναι σύμφωνα με την έρευνα το πιο σημαντικό ζήτημα στο ενδεχόμενο που προταθεί είτε χαλαρή ομοσπονδία είτε συνομοσπονδία. Οκτώ στους δέκα ερωτηθέντες θεωρούν ως πιο σημαντική την άμεση αποχώρηση όλων των στρατευμάτων, το 43% την επιστροφή εδαφών (Βαρώσι και μέρος της Μόρφου), το 39% εξάλειψη εγγυήσεων, το 31% των ερωτηθέντων θεωρεί ως σημαντικότερο ο πρόεδρος της κεντρικής κυβέρνησης να είναι Ελληνοκύπριος, ενώ ξεχωριστές οικονομίες και διοικήσεις προκρίνει ως σημαντικότερο το 9%. Οι ξεχωριστές ΑΟΖ συγκεντρώνουν το 4%.

Εσείς προσωπικά ποια λύση θα προτιμούσατε;

46%	25%	15%	7%	5%	2%
ΛΥΣΗ ΔΙΖΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ	ΝΑ ΠΑΡΑΜΕΙΝΕΙ Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΩΣ ΕΧΕΙ ΣΗΜΕΡΑ	ΛΥΣΗ ΔΥΟ ΚΡΑΤΩΝ	ΛΥΣΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ	ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ	ΔΓ/ΔΑ
58%	16%	16%	3%	2%	5%
68%	21%	6%	2%	3%	-%
36%	26%	28%	8%	2%	-%
ΑΛΛΟ 19%	ΑΛΛΟ 30%	ΑΛΛΟ 23%	ΑΛΛΟ 11%	ΑΛΛΟ 16%	ΑΛΛΟ -%

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, σύμφωνα με δημοσιεύματα είναι έτοιμος να συζητήσει πέραν της Διζωνικής Δικοινοτικής Ομοσπονδίας και άλλες λύσεις για το κυπριακό πρόβλημα.

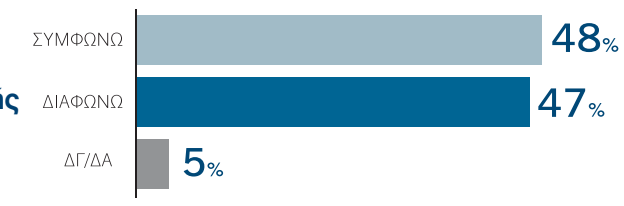

Βαθμός ικανοποίησης από την πορεία των πραγμάτων στην Κύπρο.

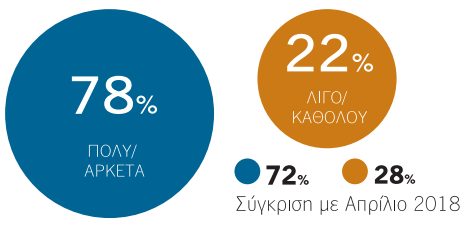

Πόσο ικανοποιημένοι είστε από τους χειρισμούς του Προέδρου στο Κυπριακό;

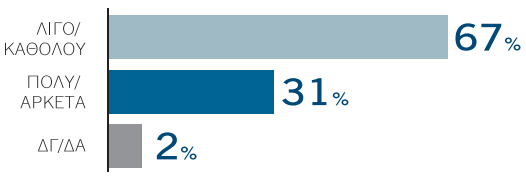

Στην περίπτωση που προταθεί η χαλαρή ομοσπονδία ή συνομοσπονδία, ποια από τα ζητούμενα που θα σας διαβάσω είναι τα πιο σημαντικά για εσάς;

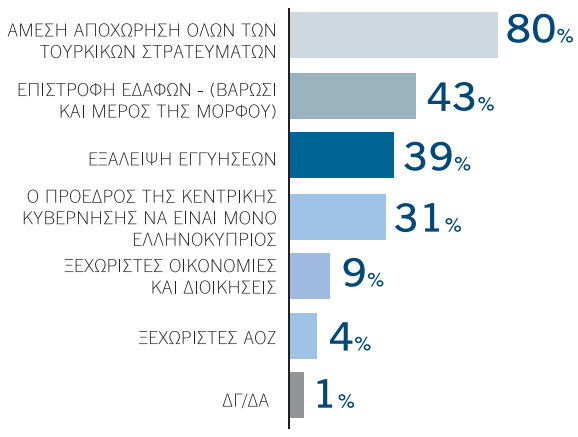

Ταυτότητα έρευνας **Ανάθεση:** Καθημερινή Κυπριακή Πολιτική & Οικονομική Εφημερίδα ΛΤΔ. **Γραφείο:** Symmetron Market Research, μέλος ESOMAR. **Ημερομηνία Διεξαγωγής:** 30/10-2/11 2018. **Κάλυψη:** Παγκύπρια αστικές και αγροτικές περιοχές, άνδρες και γυναίκες 18 ετών και άνω. **Μέγεθος Δείγματος:** 461 άτομα. **Μέθοδος Δειγματοληψίας:** Τυχαία στρωματοποιημένη δειγματοληψία. **Συλλογή Δεδομένων:** Τηλεφωνικές συνεντεύξεις με τη χρήση δομημένου ερωτηματολογίου. **Τυπικό Περιθώριο Απόκλισης:** 95% βαθμός εμπιστοσύνης, περιθώριο απόκλισης +/- 4,6

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ / Symmetron Market Research

Δυσαρεστημένοι με την κατάσταση

Δυσαρεστημένοι παρουσιάζονται οι Κύπριοι για τον τρόπο με τον οποίο πηγαίνουν τα πράγματα στην Κύπρο. Ένα ποσοστό που αλλάζει αρκετά σε σχέση με δημοσκόπηση που διενεργήθηκε τον περασμένο Μάιο. Το 35% των ερωτηθέντων δεν είναι καθόλου ευχαριστημένοι με την κατάσταση, ενώ το 43% λίγο ευχαριστημένοι. Μόλις το 19% των ερωτηθέντων παρουσιάζεται αρκετά ευχαριστημένο και το 2% πολύ. Σε σχέση με δημοσκόπηση της «Κ» τον περασμένο Μάιο, το 24% δήλωνε καθόλου ευχαριστημένο, το 47% των ερωτηθέντων λίγο ευχαριστημένο και αρκετά ικανοποιημένο το 26%. Σε ό,τι αφορά τους χειρισμούς του Προέδρου στο Κυπριακό, το 24% των ερωτηθέντων δηλώνει καθόλου ευχαριστημένο, το 43% λίγο ευχαριστημένο, αρκετά ευχαριστημένο δηλώνει το 27% των ερωτηθέντων, ενώ πολύ μόλις το 4%. Στον ΔΗΣΥ το 52% των ερωτηθέντων είναι αρκετά ικανοποιημένο από τους χειρισμούς του Προέδρου, ενώ το 13% των ερωτηθέντων πολύ. Υπάρχει βέβαια και ένα σημαντικό ποσοστό της τάξεως του 28% που δηλώνει λίγο ικανοποιημένο, ενώ καθόλου ικανοποιημένο παρουσιάζεται μόλις το 5%.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ / Του **ΝΕΟΦΥΤΟΥ ΛΟΪΖΙΔΗ**

Αποκεντρωμένη Ομοσπονδία και πώς θα ξεπεραστεί το αδιέξοδο στις διαπραγματεύσεις

Η ιδέα για αποκεντρωμένη ομοσπονδία μπορεί να εμφανιστηκε στον δημόσιο διάλογο χωρίς σοβαρή μελέτη και σχεδιασμό. Παρά ταύτα μπορεί να δώσει διεξόδους σε πολλά ζητήματα ειδικά αν συνδυαστεί με την εισαγωγή ενός κοινοβουλευτικού συστήματος όπως και στην υπόλοιπη Ευρωπαϊκή Ένωση και το οποίο θα επιτρέπει την πιο αποτελεσματική αποκέντρωση αρμοδιοτήτων. Το πλέον σημαντικό θέμα είναι η διασύνδεση με την πάγια θέση των Τουρκοκυπρίων για μία θετική ψήφο όσον αφορά στην κεντρική κυβέρνηση. Η αποκεντρωμένη ομοσπονδία μπορεί, σε πολλά θέματα, να μειώσει τις εξουσίες της κεντρικής κυβέρνησης μειώνοντας ταυτόχρονα τις πιθανότητες αδιεξόδου. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η νομισματική ένωση όπου, έστω και εάν υπήρξε μια θεωρητική σύγκλιση, υπολείπονται ακόμα οι τεχνοκρατικές μελέτες, τα στοιχεία των τουρκοκυπριακών τραπεζών, και η θετική γνωμοδότηση της ευρωπαϊκής κεντρικής τράπεζας.

Παράλληλα, όμως, η αποκεντρωμένη ομοσπονδία δεν μπορεί να είναι υποκατάστατο στην συναίνεση που απαιτείται σε ένα ομοσπονδιακό κράτος. Κατά την άποψή μου, το πρόβλημα δεν έγκειται μόνο στις αρμοδιότητες του ομοσπονδιακού κράτους, αλλά και στην εξαιρετικά προβληματική επιλογή του προεδρικού συστήματος για ένα δικοινοτικό ομοσπονδιακό κράτος. Σε μια μη κολακευτική για την Κύπρο έκθεση, το Συμβούλιο της Ευρώπης (Επιτροπή της Βενετίας με αφορμή το προεδρικό δημοψήφισμα στην Τουρκία), αναφέρεται και στην Κύπρο ως το μόνο παράδειγμα καθαρά προεδρικού συστήματος στην Ε.Ε. Ο κορυφαίος ακαδημαϊκός Arend Lijphart αναφέρει επίσης ότι από τις 36 καθιερωμένες δημοκρατίες στον πλανήτη, 29 ανήκουν στην κατηγορία των κοινοβουλευτικών συστημάτων. Ακόμα και χώρες όπως οι ΗΠΑ και η Βραζιλία, που θεωρούνταν μέχρι πρόσφατα σχετικά καλά παραδείγματα προεδρικών συστημάτων, είναι σήμερα υπό καθολική αμφισβήτηση.

Στην Κύπρο η εφαρμογή του προεδρικού συστήματος με τη διασταυρούμενη ψήφο μπορεί να επιλύσει κάποια ζητήματα. Όμως το προεδρικό σύστημα δεν μπορεί να εγγυηθεί ότι οι δύο εκλεγμένοι ηγέτες θα είναι μετριοπαθείς ή θα έχουν κοινό ιδεολογικό πρόγραμμα. Γι' αυτό τον λόγο η μια θετική ψήφος έχει πολύ μεγάλη σημασία, ενώ επίσης αδιέξοδα μπορεί να υπάρξουν στην έγκριση νομοσχεδίων στα δύο κοινοβούλια. Αντίθετα ένα κλασικό κοινοβουλευτικό σύστημα θα αντικατοπτρίζει αυτόματα την κοινοβουλευτική πλειοψηφία, ενώ θα μπορεί για παράδειγμα να εγγυάται ότι θα χρειάζεται το 25% των Τουρκοκυπρίων τόσο για την εκτελεστική και κοινοβουλευτική πλειοψηφία (χωρίς να ορίζει την κοινοτική καταγωγή του/της πρωθυπουργού). Κατά κανόνα, το σύστημα θα οδηγεί σε συναίνεση και συνασπισμούς κομμάτων με κοινό πρόγραμμα, ενώ η θετική ψήφος των Τουρκοκυπρίων δεν θα έχει και τόση σημασία, αφού τα εκάστοτε συμβούλια θα αντικατοπτρίζουν κοινές προγραμματικές θέσεις. Παράλληλα θα επιτρέπει την αποκέντρωση αρμοδιοτήτων και θα αποφεύγεται ο συγκεντρωτισμός, όπως συνήθως εκφράζεται μέσω των προσωποπαγών προεδρικών συστημάτων.

Η αποκεντρωμένη ομοσπονδία δεν μπορεί να είναι υποκατάστατο στην συναίνεση που απαιτείται σε ένα ομοσπονδιακό κράτος. Κατά την άποψή μου, το πρόβλημα δεν έγκειται μόνο στις αρμοδιότητες του ομοσπονδιακού κράτους, αλλά και στην εξαιρετικά προβληματική επιλογή του προεδρικού συστήματος για ένα δικοινοτικό ομοσπονδιακό κράτος.

Δυστυχώς, στον δημόσιο διάλογο στην Κύπρο εμφανίζονται μονομερώς τα προβλήματα των κοινοβουλευτικών ομοσπονδιακών συστημάτων (όπως για παράδειγμα ο μη σχηματισμός κυβέρνησης στο Βέλγιο το 2010-11). Στο παράδειγμα αυτό μπορεί κάποιος να αντιπαραβάλει ότι οι κοινοβουλευτικές συμμαχίες επιτυγχάνουν παγκοσμίως και κατά κανόνα για τον απλό λόγο ότι τα κόμματα και οι ηγεσίες ούτε θέλουν ούτε μπορούν να επιβιώσουν πολιτικά για μεγάλο χρονικό διάστημα αρνούμενοι την εξουσία, ενώ στην περίπτωση της Κύπρου μπορεί κάποιος να σκεφτεί επιπλέον μηχανισμούς επίλυσης των αδιεξόδων. Στο Βέλγιο διατηρήθηκε η προηγούμενη κυβέρνηση που επιτέλεσε εξαιρετικό έργο κατά την προαναφερθείσα περίοδο. Μια άλλη εισήγηση για την Κύπρο θα ήταν να διατηρηθεί το σύστημα των συμπροέδρων αλλά σε συμβολικό επίπεδο και για την επίλυση σχετικών αδιεξόδων. Επίσης, η διασταυρούμενη ψήφος μπορεί να εφαρμοστεί και σε κοινοβουλευτικό επίπεδο, ρυθμίζοντας ταυτόχρονα τα εκλογικά δικαιώματα των Ελληνοκυπρίων υπό τουρκοκυπριακή διοίκηση, όπως και αντίστροφα (θα μπορούσε κάποιος να ισχυριστεί ότι η επιστροφή προσφύγων είναι εξίσου σημαντική αν όχι και πιο σημαντική από τις όποιες αρμοδιότητες της κεντρικής κυβέρνησης για την επιτυχημένη επανένωση της Κύπρου).

Ο ίδιος ο Πρόεδρος Αναστασιάδης εισηγήθηκε στο παρελθόν ένα μεικτό σύστημα το οποίο θα μπορούσε να επιλύσει πολλά από τα προαναφερθέντα προβλήματα. Σίγουρα θα μπορούσε και πρέπει να υπερασπιστεί καλύτερα το ομοσπονδιακό σύστημα όπως επίσης και οι συνεργάτες του όσον αφορά πιο συγκεκριμένες επιλογές. Παράλληλα, η πολιτική ηγεσία πρέπει να σκεφτεί πολύ σοβαρά τα προβλήματα των προεδρικών συστημάτων όπως αυτά αντικατοπτρίζουν την πραγματικότητα στην Κύπρο και την Ε.Ε. τις τελευταίες δεκαετίες.

Εν κατακλείδι, είναι μεγάλο λάθος να συγκεντρώνεται κάποιος στα προβλήματα των ομοσπονδιών που υπάρχουν, αφού οι ομοσπονδίες είναι επίσης φυσιολογικά κράτη. Ένας καλύτερος τρόπος να συγκρίνονται, στον δημόσιο διάλογο, τα πολιτειακά συστήματα είναι να προβάλλονται παραδείγματα χωρών που, σε κρίσιμες ιστορικές στιγμές, επέλεξαν ή όχι συγκεκριμένους ομοσπονδιακούς θεσμούς. Κλασικά παραδείγματα θα ήταν η Γερμανία σε αντίθεση με τη Γαλλία μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, πρώην αποικίες όπως ο Καναδάς σε αντίθεση με την πλειοψηφική Μεγάλη Βρετανία που αντιμετωπίζει σήμερα σοβαρά προβλήματα συνοχής, ή τέλος η περίπτωση της κοινοβουλευτικής Ισπανίας μετά τη δικτατορία σε αντίθεση με τα προβληματικά προεδρικά συστήματα στη Λατινική Αμερική. Σε όλα αυτά τα παραδείγματα, οι συναινετικοί ομοσπονδιακοί θεσμοί δεν δημιούργησαν προβλήματα διοίκησης ούτε ανυπέρβλητα προβλήματα, αλλά αντίθετα οδήγησαν σε μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή και ευημερία.

Ο κ. Νεόφυτος Λοϊζίδης είναι καθηγητής στο πανεπιστήμιο του Κεντ και ο συγγραφέας του «Designing Peace: Cyprus and Institutional Innovations in Divided Societies» (University of Pennsylvania Press, 2016) διαθέσιμο δωρεάν στο https://kar.kent.ac.uk/37075/

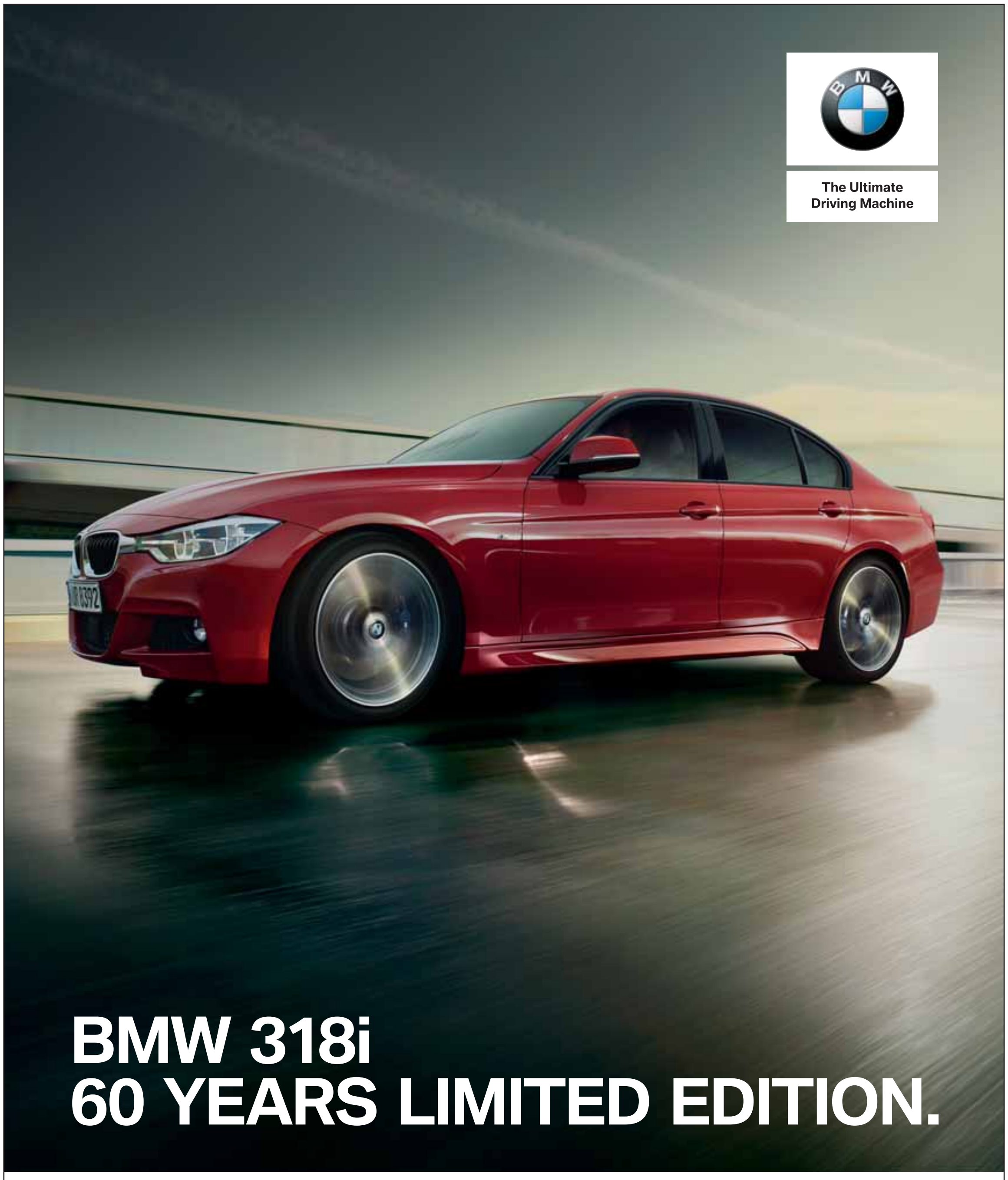

€24.900* **ΑΥΤΟΜΑΤΟ ΜΕ ΠΛΗΡΗ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟ.**

Χαρ. Πηλακούτας Λτδ, Παγκύπριος Αριθμός: 77 77 16 00.

BMW 318i: μικτή κατανάλωση καυσίμου: 5.0 - 5.4 l/100 km, εκπομπές ρύπων CO_2 116 - 126 g/km
*Στην τιμή δεν συμπεριλαμβάνονται τα τέλη εγγραφής και η άδεια κυκλοφορίας. Ο εξοπλισμός του βασικού μοντέλου μπορεί να διαφέρει από αυτόν της φωτογραφίας. Ισχυεί για περιορισμένο αριθμό αυτοκινήτων.

60 ΧΡΟΝΙΑ από το 1958
ΧΑΡ. ΠΗΛΑΚΟΥΤΑΣ ΛΤΔ
ΟΔΗΓΟΥΜΕ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

Στον αέρα οι καταγγελίες ελεγκτή για τη Freshfields

Παρέμβαση του Υπουργικού Συμβουλίου στηρίζοντας τον υπουργό Οικονομικών

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Αρνητικές εντυπώσεις αφήνει πίσω της, η ιστορία με την επιστολή του γενικού ελεγκτή προς τον γενικό εισαγγελέα, για τον υπουργού Οικονομικών Χάρη Γεωργιάδη, μετά και τη στήριξη που πρόσφερε το Υπουργικό Συμβούλιο στο μέλος του, την περασμένη Πέμπτη. Η κίνηση του κυβερνητικού σώματος να επανέλθει με επαναβεβαίωση παλαιότερης απόφασής του, ουσιαστικά μπορεί να εκληφθεί και ως έκφραση δυσαρέσκειας για την διάσταση που δόθηκε από τον ίδιο τον γενικό ελεγκτή της Δημοκρατίας Οδυσσέα Μιχαηλίδη,

Με βάση την επαναβεβαίωση της αρχικής απόφασης, ημερομηνίας 01/11/2018, το Υπουργικό Συμβούλιο εξουσιοδότησε τον υπουργό Οικονομικών για απευθείας ανάθεση υπηρεσιών, ενώ το κόστος το επωμίστηκε η ΣΚΤ και όχι ο κρατικός προϋπολογισμός.

σε μια απόφαση του κυβερνητικού οργάνου για ένα λεπτό ζήτημα με ευρύτερες προεκτάσεις στην οικονομία του τόπου.

Ουσιαστικά το Υπουργικό με τον τρόπο που τοποθετήθηκε επί του ζητήματος που έχει προκύψει μπορεί να υποστηριχθεί πως εξοστρακίζει τη βασική επιχειρηματολογία του γενικού ελεγκτή πως ο Χάρης Γεωργιάδης ενήργησε αυτόνομα, προχωρώντας σε απευθείας ανάθεση υπηρεσιών ισχυρισμός που δεν επιβεβαιώνεται από την απόφαση του Υπουργικού ημερομηνίας 01/11/2018 που η «Κ» έχει στη κατοχή της.

Η απόφαση

Σαφέστατα το Υπουργικό Συμβούλιο κάνει λόγο για εξουσιοδότηση προς τον υπουργό Οικονομικών να προχωρήσει με απευθείας ανάθεση. Τι λέει η απόφαση επαναβεβαίωση του Υπουργικού Συμβουλίου;

-(Ο ΥΠΟΙΚ είχε εξουσιοδοτηθεί στις 14/03/2018) «Να προχωρήσει σε απευθείας ανάθεση προς εξειδικευμένους συμβουλευτικούς οίκους που έχουν σχέση με τον τομέα χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και χρηματοοικονομικών συναλλαγών, τον τομέα εξεύρεσης επενδυτών, τον τομέα νομικών υπηρεσιών, ιδιαίτερα σε σχέση με το ειδικό νομικό πλαίσιο που διέπει την τραπεζική ένωση για τις κρατικές ενισχύσεις και τον τομέα επικοινωνιακής στρατηγικής και διαχείρισης κρίσεων».

Το συγκεκριμένο κομμάτι της Υπουργικής Απόφασης δεν συμβαδίζει με το καταληκτικό σημείο των διαπιστώσεων του γενικού ελεγκτή όπου σαφέστατα υπάρχει η υπόδειξη προς τον γενικό εισαγγελέα να διερευνήσει το ενδεχόμενο διάπραξης οποιουδήποτε ποινικού αδικήματος ή αναζήτησης αστικής ή άλλης ευθύνης από τον υπουργό Οικονομικών ή από οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο.

Το δεύτερο σημείο της Υπουργικής Απόφασης ουσιαστικά εξασθενίζει το σκεπτικό του Οδυσσέα Μιχαηλίδη για ενδεχόμενη διάπραξη ποινικού αδικήματος, από πλευράς ΥΠΟΙΚ για το οικονομικό σκέλος της αγοράς υπηρεσιών.

-(Ο ΥΠΟΙΚ είχε εξουσιοδοτηθεί στις 14/03/2018) «Όπως το κόστος που προκύπτει από την ανάθεση της σύμβασης θα αναληφθεί από τη Συνεργατική Κυπριακή Τράπεζα, με βάση την παράγραφο 13(19) της ΚΔΠ 444/2015, περί της Ανακεφαλαιοποίησης της Συνεργατικής Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου/Κεντρικός Φορέας (Τροποποιητικό Διάταγμα του 2015).

Επ' αυτού ο γενικός ελεγκτής στην επιστολή του προς τον Κώστα Κληρίδη υποστηρίζει ότι τα κονδύλια για την αγορά των υπηρεσιών θα έπρεπε να προέλθουν από τον προϋπολογισμό, ενώ στην απόφαση του Υπουργικού σαφέστατα φαίνεται, πως οι οδηγίες που δόθηκαν στον ΥΠΟΙΚ ήταν όπως το κόστος θα το αναλάμβανε η ΣΚΤ. Επίσης, στην επιστολή αναφέρεται πως η ανάθεση και υπογραφή της Σύμβασης του Υπουργείου με τον Νομικό Οίκο Freshfields Bruckhaus Deringer έγινε χωρίς την προηγούμενη διασφάλιση των αναγκαίων πιστώσεων κάτι που επίσης συμβαδίζει με την Υπουργική Απόφαση. Ένα τρίτο θέμα που εγείρει στην επιστολή του, ο γενικός ελεγκτής έχει να κάνει με ζητήματα χρηστής διοίκησης διαφάνειας και ίσης μεταχείρισης, τη στιγμή που είναι γνωστό, όπως μας επισημάνθηκε από αρμόδια πηγή, πως το Υπουργικό Συμβούλιο μπορεί να προχωρήσει στην αγορά υπηρεσιών με απευθείας ανάθεση, όταν πρόκειται για περιπτώσεις με ειδικά χαρακτηριστικά. Συγκεκριμένα όπως αναφέρεται στον Νόμο για τη Ρύθμιση των Διαδικασιών Σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων στο Κεφάλαιο 2, Άρθρο 14, παράγραφος 11 ο παρών Νόμος δεν εφαρμόζεται στις δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών, οι οποίες αφορούν και «χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες σχετικές με την έκδοση, την αγορά, την πώληση ή τη μεταβίβαση τίτλων ή άλλων χρηματοπιστωτικών μέσων, κατά την έννοια των περί Επενδυτικών Υπηρεσιών και Δραστηριοτήτων και Ρυθμιζόμενων Αγορών Νόμων του 2007 έως 2016.

Με βάση το νόμο περί Δημοσίων Συμβάσεων από τη διαδικασία που προβλέπεται εξαιρούνται και περιπτώσεις όπως αυτή για την αγορά υπηρεσιών με τη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης, όπως ορίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 11 του σχετικού νόμου.

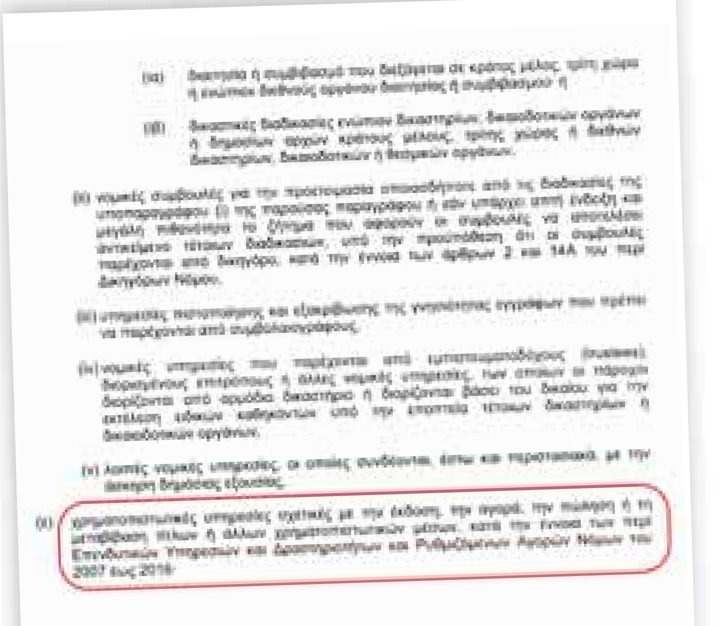

(αα) διαιτησία ή συμβιβασμό που διεξάγεται σε κράτος μέλος, τρίτη χώρα ή ενώπιον διεθνούς οργάνου διαιτησίας ή συμβιβασμού· ή

(ββ) δικαστικές διαδικασίες ενώπιον δικαστηρίων, δικαιοδοτικών οργάνων ή δημοσίων αρχών κράτους μέλους, τρίτης χώρας ή διεθνών δικαστηρίων, δικαιοδοτικών ή θεσμικών οργάνων.

(ii) νομικές συμβουλές για την προετοιμασία οποιασδήποτε από τις διαδικασίες της υποπαραγράφου (i) της παρούσας παραγράφου ή εάν υπάρχει σαφής ένδειξη και μεγάλη πιθανότητα το ζήτημα που αφορούν οι συμβουλές να αποτελέσει αντικείμενο τέτοιων διαδικασιών, υπό την προϋπόθεση ότι οι συμβουλές παρέχονται από δικηγόρο, κατά την έννοια των άρθρων 2 και 14Α του περί Δικηγόρων Νόμου.

(iii) υπηρεσίες πιστοποίησης και εξακρίβωσης της γνησιότητας εγγράφων που πρέπει να παρέχονται από συμβολαιογράφους.

(iv) νομικές υπηρεσίες που παρέχονται από εμπιστευματοδόχους (trustees) διορισμένους επιτρόπους ή άλλες νομικές υπηρεσίες, των οποίων οι πάροχοι διορίζονται από αρμόδιο δικαστήριο ή διορίζονται βάσει του δικαίου για την εκτέλεση ειδικών καθηκόντων υπό την εποπτεία τέτοιων δικαστηρίων ή δικαιοδοτικών οργάνων.

(v) λοιπές νομικές υπηρεσίες, οι οποίες συνδέονται, έστω και περιστασιακά, με την άσκηση δημόσιας εξουσίας.

(xi) χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες σχετικές με την έκδοση, την αγορά, την πώληση ή τη μεταβίβαση τίτλων ή άλλων χρηματοπιστωτικών μέσων, κατά την έννοια των περί Επενδυτικών Υπηρεσιών και Δραστηριοτήτων και Ρυθμιζόμενων Αγορών Νόμων του 2007 έως 2016·

Η παράγραφος 11 του Νόμου περί Δημοσίων Συμβάσεων την οποία επικαλείται το κυβερνητικό στρατόπεδο για την απευθείας ανάθεση.

Αλλος Οίκος ο Βρυξελλών, άλλος της Γαλλίας

Ένα άλλο ζήτημα που προέκυψε αφορούσε και τα όσα διατυπώθηκαν δημοσίως για την επιλογή του συγκεκριμένου Οίκου, και το κατά πόσο είχε προσφέρει τις υπηρεσίες του στην υπόθεση Βγενόπουλου κατά της Κυπριακής Δημοκρατίας. Με βάση έγγραφα που παρουσιάστηκαν ενώπιον της Βουλής ο Οίκος Freshfields που προσελήφθη και είχε εμπλοκή στη συναλλαγή ιδιωτικοποίησης της Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας και της Ελληνικής Τράπεζας είναι ο Freshfields Bruckhaus Deringe Βρυξελλών και όχι ο Freshfields Bruckhaus Deringe Γαλλίας που φέρεται να είχε ενεργήσει για κάποιους μήνες εκ μέρους της MIG και του Ανδρέα Βγενόπουλου και είχε καταθέσει ενώπιον του Διεθνούς Διαιτητικού Δικαστηρίου στο Παρίσι αγωγή κατά της Κυπριακής Δημοκρατίας, διεκδικώντας αποζημιώσεις πέραν του 1,05 δισ. ευρώ. Ο Freshfields Βρυξελλών προσελήφθη ως εκ των κορυφαίων συμβουλευτικών Οίκων παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών, λόγω της εμπειρίας του αλλά και την τεχνογνωσίας σε σχέση με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για θέματα κρατικών ενισχύσεων. Ο συγκεκριμένος Οίκος, ο Freshfields Βρυξελλών και όχι Γαλλίας στην υπόθεση Βγενόπουλου, προσελήφθη μόλις τρεις ημέρες πριν από την κατάθεση των 2,35 δισ. ευρώ ρευστότητας στα ταμεία του Συνεργατισμού. Οι συμβουλευτικές υπηρεσίες της Freshfields Βρυξελλών αφορούσαν συγκεκριμένα τη συμβατότητα των όποιων σχεδιασμών με την κοινοτική νομοθεσία περί κρατικών εγγυήσεων και ανταγωνισμού, αλλά και νομικές συμβουλές επί του εταιρικού και χρηματοοικονομικού κανονιστικού πλαισίου.

Ξεκαθαρίζει με την κ. Λουτ το πλαίσιο του γ.γ. του ΟΗΕ

Οι προεκτάσεις των όρων αναφοράς είναι πιθανόν να ανοίξουν και πάλι τη συζήτηση σχετικά με το τελικό κείμενο του πλαισίου

Του **ΜΙΧΑΛΗ ΤΣΙΚΑΛΑ**

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Νίκος Αναστασιάδης, μιλώντας στην «Καθημερινή Κύπρου», στο πλαίσιο του 14ου Economist, τόνισε ότι επιζητεί λύση του Κυπριακού λειτουργική, βιώσιμη και να αναδύει ένα ανεξάρτητο και απόλυτα κυρίαρχο κράτος όσον αφορά τις διεθνείς πτυχές, αλλά και ένα κράτος που να σέβεται απόλυτα το ευρωπαϊκό κεκτημένο για την ασφάλεια και τα ανθρώπινα δικαιώματα του συνόλου των πολιτών. «Συζητώ για την εξεύρεση μιας λύσης Ομοσπονδιακή στη βάση της Διζωνικής Ομοσπονδίας, η οποία όμως να μη μολύνεται από στοιχεία ή αξιώσεις που αυξάνουν τις ανησυχίες όσον αφορά την επικράτηση, την επιβίωση ή την εφαρμογή της την επομένη που θα επιτευχθεί», δήλωσε σχετικά. Αναφορικά με το μείζον των τελευταίων ημερών, για το πλαίσιο λύσης που επιδιώκει η ε/κ πλευρά, ο Πρόεδρος Αναστασιάδης συμπλήρωσε πως λεπτομέρειες για κάποιες ιδέες που ανέπτυξε και κάποιοι προσπάθησαν να τις παρερμηνεύσουν, θα ξεκαθαριστούν στη συνέντευξη Τύπου της 6ης Νοεμβρίου.

Αυτό πάντως που προκύπτει σε πρώτο βαθμό από την τελευταία κάθοδο της κ. Λουτ στην Κύπρο είναι το ότι, όπως λένε πληροφορίες, οι όροι αναφοράς, δηλαδή το πλαίσιο μέσα από το οποίο θα στοιχειοθετηθεί η συζήτηση ανάμεσα στις πλευρές για να οδηγηθεί η διαδικασία σε συνομιλίες εκτός Κύπρου, θα ξεκαθαρίσουν και το πλαίσιο Γκουτιέρες. Η αναφορά αυτή γίνεται με βάση παλαιότερη συζήτηση γύρω από το Κυπριακό, για το αν το πλαίσιο που ισχύει είναι εκείνο της 30ής Ιουνίου ή της 4ης Ιουλίου. Πηγές στη Λευκωσία σχολίαζαν πως σχηματοποιείται μια ευκαιρία ξεκαθαρίσματος πάνω στο ζήτημα, εφόσον η τ/κ πλευρά θα πρέπει να δώσει και εκείνοι τους όρους αναφοράς, οπότε και θα αποσαφηνιστεί ο άξονας του πλαισίου. Υπενθυμίζεται πως μια εκ των μεγάλων διαφορών, η οποία «άνοιξε» ακόμη περισσότερο τη συζήτηση για το πλαίσιο Γκουτιέρες είναι η αναφορά ή όχι σε κατάργηση εγγυήσεων. «Να ξεκαθαρίσει η Τουρκία αν συζητάει η Τουρκία ασφάλεια-εγγυήσεις ή όχι» τόνισαν για το ίδιο θέμα πηγές.

Η κ. Λουτ επιστρέφει σύντομα στην Κύπρο και ξεκινά το πήγαινε έλα για τη διαμόρφωση των όρων αναφοράς.

Κάθετα αρνητική εξέλιξη η μη συνεργασία της άλλης πλευράς με τα κλιμάκια ΔΝΤ-Παγκόσμιας Τράπεζας για την κατάσταση των τραπεζών.

Τα πλεονεκτήματα

Από ε/κ πλευράς πάντως το τελευταίο διάστημα πληροφορίες που έφτασαν στην εφημερίδα ήθελαν την κατάσταση όπως διαμορφώνεται μετά την κάθοδο της κ. Λουτ ως προς τα πλεονεκτήματα. Τα οποία είναι τρία επί της ουσίας, και άπτονται της προετοιμασίας πριν από τις συνομιλίες (χωρίς να λησμονείται η «ευελιξία» που άπαντες περίμεναν από την Τουρκία στην Ελβετία αλλά δεν ήρθε), το δεύτερο έχει να κάνει με το να ξεκαθαρίσουν οι όροι εντολής για λύση στο κοντινό μέλλον και το τρίτο να υπάρχει και το πλαίσιο Γκουτιέρες στους όρους αναφοράς. Τη μεγάλη εικόνα πλαισιώνουν άλλα θέματα που παραμένουν ανοιχτά στο Κυπριακό, περίπου 100 όπως έχει καταγραφεί στο παρελθόν, με το οικονομικό να έχει τη δική του σημασία όπως είπε και ο Πρόεδρος Αναστασιάδης στην «Κ».

Τα οικονομικά της λύσης

Στα αυτιά διπλωματών στη Λευκωσία και αξιωματούχων που ασχολήθηκαν ενδελεχώς με το κυπριακό, γυρίζουν ακόμη οι χωρίς ρεαλιστική βάση αναφορές που είχαν γίνει στο παρελθόν για το ζήτημα των οικονομικών της λύσης. Μεταξύ άλλων είχαν ακουστεί ιδέες για ενδιαφέρον ξένων ως προς τη χρηματοδότηση ενώ και η «Κ» έχοντας αναζητήσει πιο πειστικές απαντήσεις για το θέμα, έλαβε αλλά και μετέδωσε διαβεβαιώσεις ότι δεν υπάρχει περίπτωση προσφυγής σε χρηματοδοτικούς οργανισμούς μέσω, πιθανώς, ενός νέου μνημονίου. Από την άλλη πλευρά, οικονομικοί κύκλοι έχουν αναφέρει στην εφημερίδα, πως χωρίς εναρμόνιση των Κατεχομένων, το όλο εγχείρημα είναι ως και καταδικασμένο ν' αποτύχει. Περίπου στον ίδιο άξονα κινήθηκε και ο Πρόεδρος Αναστασιάδης κατά τη σχετική του τοποθέτηση στην «Κ», στο 14ο συνέδριο του Economist. Εκεί ανέφερε πως έπειτα από δικές του ενέργειες είχε γίνει αποδεκτό από τα Ηνωμένα Εθνη και χρηματοδοτηθεί από τις Ηνωμένες Πολιτείες η κάθοδος τόσο του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου όσο και της Παγκόσμιας Τράπεζας προκειμένου μέσω stress test να διαπιστωθεί σε ποια κατάσταση βρίσκονται οι τράπεζες, καθώς και τα περιουσιακά στοιχεία για να καθοριστεί το οικονομικό κόστος. «Δυστυχώς η άλλη πλευρά αρνήθηκε να συνεργαστεί με αποτέλεσμα δύο χρόνια να βρίσκονται στην Κύπρο οι αξιωματούχοι του ΔΝΤ και της Παγκόσμιας Τράπεζας δίχως να έχουν επιτύχει το παραμικρό. Αυτό είναι μια κάθετα αρνητική εξέλιξη σε έναν σημαντικό πυλώνα λύσης αφού από την πρώτη μέρα όπως έχουμε συμφωνήσει, θα υιοθετήσουμε το κοινό νόμισμα, το ευρώ», τόνισε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας.

€19.900* **ΑΥΤΟΜΑΤΟ ΜΕ ΠΛΗΡΗ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟ.**

Χαρ. Πηλακούτας Λτδ, Παγκύπριος Αριθμός: 77 77 16 00.

BMW 118i: μικτή κατανάλωση καυσίμου: 4.8 - 5.2 l/100 km, εκπομπές ρύπων CO_2 112 - 122 g/km
*Στην τιμή δεν συμπεριλαμβάνονται τα τέλη εγγραφής και η άδεια κυκλοφορίας. Ο εξοπλισμός του βασικού μοντέλου μπορεί να διαφέρει από αυτόν της φωτογραφίας. Ισχυεί για περιορισμένο αριθμό αυτοκινήτων.

60 ΧΡΟΝΙΑ από το 1958
ΧΑΡ. ΠΗΛΑΚΟΥΤΑΣ ΛΤΔ
ΟΔΗΓΟΥΜΕ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

Προς λύση δύο κρατών τα όσα ακούμε

Μόνο προεκλογικά πλησίασαν οι θέσεις μας με τον Πρόεδρο, όταν έβαλε φουστανέλα, λέει στην «Κ» η Ελένη Θεοχάρους

Συνέντευξη στη
ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

«Γνωρίζω όσα έχουν ειπωθεί στο Εθνικό Συμβούλιο, όσα αποκαλύπτουν οι Τούρκοι αξιωματούχοι, όσα μας λένε ο γ.γ. του ΟΗΕ και οι εκπρόσωποί του και όσα διαρρέουν στα ΜΜΕ. Δυστυχώς, αυτά συγκλίνουν σε λύση δύο κρατών», λέει στη συνέντευξή της στην «Κ» η πρόεδρος της Αλληλεγγύης Ελένη Θεοχάρους. Προσθέτει πως οι ιδέες του Νίκου Αναστασιάδη δεν είναι νέες, απλώς σήμερα τίθενται σε εφαρμογή. «Λύση συνομοσπονδίας, ήτοι λύση δύο κρατών, δεν αποκρύπτεται, δεν εξωραΐζεται, δεν φτιασιδώνεται, δεν μασκαρεύεται», αναφέρει εκφράζοντας παράλληλα την εκτίμηση πως με τα σημερινά δεδομένα, θεωρεί όλως απίθανο να ολοκληρωθεί το ενεργειακό πρόγραμμα. Η ίδια ξεκαθαρίζει πως θα είναι υποψήφια στις ευρωεκλογές, χωρίς να απορρίπτει το ενδεχόμενο καθόδου με το ΔΗΚΟ.

–Σε πρόσφατη τοποθέτησή σας είχατε αποκαλύψει πως ο Αβέρωφ Νεοφύτου σας είπε πως η διζωνική, δικοινοτική ομοσπονδία έχει τελειώσει, με τον ίδιο βεβαίως να το απορρίπτει. Εσείς έχετε άλλη ενημέρωση από την Ε.Ε για το τι λύση συζητείται;

–Όχι. Άλλωστε η Ε.Ε. και οι ευρωπαϊκοί θεσμοί ενημερώνονται από την κυπριακή κυβέρνηση, γι' αυτό και δεν βλέπουμε προκοπή. Μόνο το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ακούει και τις αντίθετες απόψεις, τις δικές μας απόψεις. Γνωρίζω όσα έχουν ειπωθεί στο Εθνικό Συμβούλιο, όσα αποκαλύπτουν οι Τούρκοι αξιωματούχοι, όσα μας λένε ο γ.γ. του ΟΗΕ και οι εκπρόσωποι του και όσα διαρρέουν στα ΜΜΕ. Δυστυχώς αυτά συγκλίνουν σε λύση δύο κρατών. Όσον αφορά τον κοινωνικό βανδαλισμό που διέπραξα και στον οποίο αναφέρεστε (γνωρίζετε νομίζω καλά ότι ουδέποτε διέπραξα κάτι ανάλογο στο παρελθόν) διεπράχθη, διότι με εξώθησε σε αυτόν ο πολιτικός βανδαλισμός που υφιστάμην τη δεδομένη στιγμή. Mea Culpa! Αναμένω την κ. ενημέρωση του Προέδρου Αναστασιάδη προς τον λαό, μετά και τη συζήτηση που είχε με την Χολ-Λουτ, στην οποία ανέπτυξε τις όχι και τόσο νέες ιδέες του για τα δύο κράτη. Πιστεύω ακράδαντα ότι λύση συνομοσπονδίας, ήτοι λύση δύο κρατών, δεν αποκρύπτεται, δεν εξωραΐζεται, δεν φτιασιδώνεται, δεν μασκαρεύεται.

Αναμένω την ενημέρωση του Προέδρου Αναστασιάδη προς τον λαό, μετά και τη συζήτηση που είχε με την κ. Χολ-Λουτ, στην οποία ανέπτυξε τις όχι και τόσο νέες ιδέες του για τα δύο κράτη.

–Σύμφωνα με δημοσιεύματα ο Πρόεδρος έχει μιλήσει για ένα σχέδιο β΄ σε ξένους αξιωματούχους, συνεργάτες του ακόμα και σε πολιτικούς αρχηγούς. Σ' εσάς άνοιξε καθόλου τα χαρτιά του για ένα εναλλακτικό σχέδιο;

–Εγώ οφείλω να λαμβάνω σοβαρά υπ' όψιν όσα λέγει ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας. Και ακούω να μιλάει για Ομοσπονδία με μεταφορά λειτουργιών στα κρατίδια. Τα γεγονότα, ωστόσο, μιλούν από μόνα τους. Ο ίδιος δήλωσε ότι, από το 2010, έχει καταθέσει πρόταση στο Εθνικό Συμβούλιο για δήθεν αποκεντρωμένη Ομοσπονδία, που στην ουσία δεν σημαίνει τίποτε άλλο παρά λύση δύο κρατών, μόνιμη διχοτόμηση και ισχυρή πλέον γεωστρατηγική, πληθυσμιακή, και οικονομική πίεση της Τουρκίας επάνω στο νότιο κράτος. Και στους κατοίκους του.

–Με τις νέες ιδέες που θέτει ο Νίκος Αναστασιάδης νιώθετε πως έρχεται πιο κοντά στις δικές σας θέσεις;

–Μα αφού τις έθεσε από το 2010, δεν πρόκειται περί νέων ιδεών. Τώρα τις θέτει σε εφαρμογή. Δεν πιστεύω να στηρίζετε κι εσείς την θέση ότι όποιος απορρίπτει της ρατσιστική λύση απαρχάιντ στηρίζει διχοτόμηση και λύση δύο κρατών. Αυτά είναι φτηνές και θλιβερές αιτιάσεις. Εμείς αγωνιζόμαστε για την κατοχύρωση τόσο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όσο και των πολιτικών, περιουσιακών θρησκευτικών, πολιτισμικών, γλωσσικών και εθνικών δικαιωμάτων του κάθε πολίτη. Εμείς υποστηρίζουμε λύση βασισμένη στον χάρτη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, στη συνθήκη της Λισαβόνας, στο Κοινοτικό Κεκτημένο. Όπως και να το κάνουμε, όλοι οι συμβιβασμοί που έχουν γίνει μέχρι τώρα και που αποστερούν από τον λαό στο σύνολο του, από όλα τα δικαιώματά του, δεν καταπίνονται. Και αυτό που θα προκύψει θα είναι μια ωρολογιακή βόμβα στα θεμέλια της ειρήνης. Γιατί ειρήνη σημαίνει δικαιοσύνη. Λυπάμαι, αλλά εγώ, ως Ελένη Θεοχάρους, δεν μπορώ να αποδεχθώ τα τετελεσμένα που δημιούργησε η παράνομη εισβολή, η τυφλή στρατιωτική βία της Τουρκίας το 1974, η κατοχή και η εθνοκάθαρση στο κατεχόμενο τμήμα της πατρίδας μας να διαγράφονται και να εμφανίζεται σε όλο τον κόσμο το Κυπριακό ως απλή δικοινοτική και «διασυνοριακή» διαφορά. Βλέπετε ότι έχουμε θεμελιακές διαφορές με τον Πρόεδρο. Οι θέσεις μου βρίσκονται χιλιάδες βέρστια μακριά από τις δικές του. Μπορεί να πλησίασαν λίγο οι θέσεις μας στην προεκλογική περίοδο, όταν φορούσε φουστανέλα στα εθνικόφρονα σωματεία και στα εθνικά μνημόσυνα, αλλά σύντομα, μετά την επανεκλογή του απεξεδύθη και τη φουστανέλα και των προεκλογικών του βερμπαλισμών.

–Έχετε αναφέρει στο παρελθόν πως η διζωνική, δικοινοτική ομοσπονδία είναι η χείριστη μορφή διχοτόμησης. Όταν η συζήτηση πλέον περιστρέφεται γύρω από τα δύο κράτη, τη συνομοσπονδία και την ομοσπονδία, εξακολουθείτε να τάσσεστε εναντίον της ομοσπονδίας;

–Πολύ σωστά, ουδέποτε απεδέχθην τη λύση της ΔΔ, πολλώ δε μάλλον τη λύση δύο κρατών. Για εμένα το να επιλέξω ανάμεσα στον θάνατο με γκιλοτίνα και τον θάνατο στην αγχόνη δεν αποτελεί επιλογή. Δεν θέλω να πιστέψω ότι η Κυπριακή Δημοκρατία θα φθάσει ποτέ στο έσχατο σημείο εξευτελισμού, αυτοχειρίας, ραγιαδισμού και ντοπάθειας, ούτε ότι θα παραδοθεί αμαχητί.

–Πιστεύετε πως με την πολιτική Αναστασιάδη θα προχωρήσει και θα ολοκληρωθεί το ενεργειακό πρόγραμμα της Κυπριακής Δημοκρατίας στην ΑΟΖ;

–Όχι. Με τα σημερινά δεδομένα, θεωρώ όλως απίθανο να ολοκληρωθεί το ενεργειακό πρόγραμμα, διότι ακόμη και αυτό μπήκε στα γρανάζια μιας διαδικασίας λύσης που η νομική της βάση νοσεί θανάσιμα και οι κυβερνήσαντες και κυβερνώντες ποτέ δεν θέλησαν να τη διαφοροποιήσουν, αποδεχόμενοι μοιρολατρικά τα τετελεσμένα της εισβολή και της κατοχής. Ούτε πίστεψαν ότι είμαστε πλέον ευρωπαϊκό κράτος, ούτε κατάλαβαν τι σημαίνει αυτό και ποιες είναι οι τεράστιες δυνατότητες που μας προσφέρει. Ως εκ τούτου δεν αξιοποίησαν ποτέ – ακόμη και από τα ψηφίσματα του ΟΗΕ – οτιδήποτε άλλο εκτός από τις μαγικές λέξεις ΔΔΟ. Και όχι μόνο έμειναν απαθείς αλλά απεδέχθησαν σιωπηρώς την τουρκική θέση περί εκλιπούσης Κυπριακής Δημοκρατίας. Που δεν την υπερασπίστηκαν και δεν την υπερασπίζονται. Αισθάνομαι βαθύτατη προσβολή κάθε φορά που ακούω εκείνο το «οι δύο ηγέτες».

Σας διαβεβαιώ ότι έχω τη σοφία, τη γνώση, την εμπειρία, το σθένος, την αντοχή, να προσφέρω ακόμη περισσότερα για την Πατρίδα μου στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, λέει στη συνέντευξή της στην «Κ» η Ελένη Θεοχάρους.

Υποψήφια στις ευρωεκλογές

–Εδώ και καιρό γίνονται διαβουλεύσεις στον ενδιάμεσο χώρο για κοινό ψηφοδέλτιο, με τη φημολογία να θέλει ναυάγιο συμπόρευσης. Ισχύει; Σας έγινε πρόταση από το ΔΗΚΟ να κατέλθετε ως υποψήφια με το ψηφοδέλτιό του;

–Σημασία έχει οι έξι ευρωβουλευτές μας πάνω απ' όλα να είναι μαχητικοί υπερασπιστές της Κυπριακής Δημοκρατίας και των δικαίων του λαού μας. Πιστεύω ότι το πατριωτικό δημοκρατικό μέτωπο θα εκλέξει τουλάχιστον δύο ευρωβουλευτές, και οι οποίοι θα έχουν τις ικανότητες αυτές. Είναι εντελώς ασήμαντο για εμένα αν θα καταλάβω τη μία από τις δύο αυτές έδρες στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Ωστόσο, σας διαβεβαιώ ότι έχω τη σοφία, τη γνώση, την εμπειρία, το σθένος, την αντοχή, να προσφέρω ακόμη περισσότερα για την πατρίδα μου στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Το νέο πλαίσιο λύσης αλλάζει τον κομματικό χάρτη

Σε συνεννόηση ΑΚΕΛ και ΔΗΚΟ για ανατροπή των νέων ιδεών - Φλερτ φαίνεται να αναπτύσσεται μεταξύ Αναστασιάδη και Λιλλήκα

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Όταν τη Δευτέρα της 8ης Οκτωβρίου οι πολιτικοί αρχηγοί ανηφόριζαν τον λόφο του Προεδρικού για να ενημερωθούν για τις τελευταίες εξελίξεις, οι πλείστοι θεωρούσαν πως θα αποτελεί ένα ακόμη μονόλογο κωφών με τις τετριμμένες διαφωνίες κατά τη διάρκεια και το ίδιο μοτίβο δηλώσεων με το πέρας της συνεδρίας. Εκείνη η μέρα όμως αποτελούσε το ορόσημο μιας νέας σελίδας στο Κυπριακό, καθώς η «τροφή για σκέψη» της χαλαρής ομοσπονδίας που έριξε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας στο τραπέζι προκάλεσε ένα ντόμινο εξελίξεων. Καταδείκνυε πως η ρητορική χρόνων περί διζωνικής, δικοινοτικής ομοσπονδίας και ενός σωστού περιεχομένου εξαϋλώνονται με τον χρόνο και πως η εποχή νέων ιδεών αρχίζει. Τα πολιτικά κόμματα επανεξετάζουν τόσο τη ρητορική όσο και τη θέση τους στα νέα δεδομένα με τους συσχετισμούς δυνάμεων να αναδιαμορφώνονται. Ο Νίκος Αναστασιάδης φέρεται να μην έχει στο πλευρό του την ηγεσία του κόμματός του, αλλά δύο νέους συμμάχους, τον Αρχιεπίσκοπο Χρυσόστομο Β΄ και τον Γιώργο Λιλλήκα, ενώ ΑΚΕΛ και ΔΗΚΟ ανοίγουν διαύλους επικοινωνίας. Δίαυλους που δεν είχαν στο παρελθόν, όχι επειδή συμφωνούν πλέον στο Κυπριακό, αλλά με στόχο να αποτρέψουν σχεδιασμούς που φημολογείται πως συζητάει ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας.

Ο Δημοκρατικός Συναγερμός, φύσει «πολυφωνικός», όπως άλλωστε υποστηρίζουν στελέχη, βρίσκεται ίσως στην πιο κρίσιμη και δύσκολη θέση. Πλέον δεν μπορεί να πατά σε δύο βάρκες, αλλά θα πρέπει να διαλέξει στρατόπεδο: θα συμπορευθεί με τον Πρόεδρό του όπως είθισται για ένα κυβερνών κόμμα ή θα τραβήξει τις γραμμές του επιχειρώντας να επαναφέρει μαζί του τον Νίκο Αναστασιάδη;

Ο Αβέρωφ Νεοφύτου έχει δείξει πως δεν πρόκειται να σιγοντάρει τον Νίκο Αναστασιάδη στις νέες ιδέες. Αυτό του το κατέστησε σαφές και σε συνάντηση – υψηλών τόνων – που είχαν πριν από το Εθνικό Συμβούλιο με τον υπουργό Εξωτερικών Νίκο Χριστοδουλίδη να είναι παρών. Ουδόλως τυχαίες και οι προειδοποιήσεις του για το καταστροφικό της λύσης δύο κρατών, το εθνικό τσουνάμι και η πρόσφατη κίνησή του να ενημερώσει τον λαό για τις εξελίξεις στο Κυπριακό με τη συμμετοχή του πρώην μέλους της διαπραγματευτικής ομάδας Αλέκου Μαρκίδη, ο οποίος ψέγει ανοικτά πλέον τους χειρισμούς του Νίκου Αναστασιάδη.

Ο Γιώργος Λιλλήκας φέρεται να ξέρει αρκετά για τις νέες σκέψεις του Προέδρου Αναστασιάδη, ενώ μεταξύ των δύο ανδρών κτίζεται μία στενότερη σχέση.

Ο Άντρος Κυπριανού και ο Νικόλας Παπαδόπουλος βρίσκονται σε επαφή, μετά την ενίσχυση των φημολογιών περί συνομοσπονδίας και λύσης δύο κρατών.

Για κάποιους ενδεχομένως να θεωρείται ζήτημα τακτικής για ικανοποίηση όλων των ακροατηρίων, για άλλους ξεκάθαρο μήνυμα πως η Πινδάρου θα επιμείνει σε ένα πλαίσιο λύσης διζωνικής, δικοινοτικής ομοσπονδίας, μέχρι τέλους. Σε ένα μπραντε φερ όμως της Δεξιάς, ερώτημα είναι ο βαθμός αντιπαράθεσης, καθώς πολλοί λένε ότι ο Αβέρωφ Νεοφύτου ξέρει μέχρι πού μπορεί να τραβήξει το σκοινί υπομονής του Νίκου Αναστασιάδη. Ερώτημα είναι και ποια τάση θα κερδίσει τη βάση του Συναγερμού. Κύκλοι του στενού περιβάλλοντος του Προέδρου, πάντως ξεκαθαρίζουν πως ο Νίκος Αναστασιάδης νιώθει να ελέγχει πλήρως τη βάση του κόμματος, ενώ ο συναγερμικός πρόεδρος περισσότερο το κτίριο και τη μικρή μερίδα της φιλελεύθερης τάσης του κόμματος. Συναγερμικά στελέχη από την άλλη σημειώνουν με νόημα πως η Πινδάρου μένει συνεπής στις κληριδικές αρχές και θέσεις.

Αρχιεπίσκοπος - Λιλλήκας

Αν όμως η Πινδάρου φαίνεται απρόθυμη να ακολουθήσει τον Πρόεδρο Αναστασιάδη σε ένα τέτοιο μονοπάτι ποιος είναι σε θέση να το κάνει; Στο πλευρό του Νίκου Αναστασιάδη βρίσκεται ο Αρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος. Άμα τη επιστροφή του από το Λονδίνο ο Αρχιεπίσκοπος, φρόντισε να επαναλάβει τη στήριξή του στον Πρόεδρο. Οι λόγοι ποικίλουν, με τις φωνές να επικεντρώνονται στη βεβαιότητα του Αρχιεπισκόπου πως ο Πρόεδρος δεν θα προχωρήσει σε μία λύση που δεν είναι στα μέτρα των δικών του επιθυμιών. Υπενθυμίζεται πως ο Αρχιεπίσκοπος τον προηγούμενο χρόνο είχε αναφέρει όσοι είναι κάτω των 50 ετών δεν πιστεύουν ότι μπορεί να επιτευχθεί βιώσιμη λύση ομοσπονδίας στο Κυπριακό και θα ήταν προτιμότερο να πάμε σε λύση δύο κρατών. Το αν αυτό είναι κάτι που συζήτησε με τον Πρόεδρο πριν να του δώσει την ευχή και συνεπώς τη στήριξή του στις προεδρικές είναι ένα ζήτημα ανοικτό.

Μία καλή σχέση συνεργασίας φαίνεται να αναπτύσσεται πλέον και με τον πρόεδρο της Συμμαχίας Πολιτών Γιώργο Λιλλήκα. Στο παρασκήνιο συζητείται πως ο Πρόεδρος φέρεται να λαμβάνει ιδιαίτερα υπόψη τις θέσεις του προέδρου της Συμμαχίας Πολιτών στο Κυπριακό και ό,τι αφορά τις νέες ιδέες. Κάποιοι λένε πως αποτελεί συνδιαμορφωτή μέρος των προτάσεων Αναστασιάδη. Ενδεικτικό ότι μετά το άνοιγμα της συζήτησης για αποκεντρωμένη ομοσπονδία, ο Γιώργος Λιλλήκας ήταν ο μόνος που φάνηκε έτοιμος για τη συζήτηση νέων εναλλακτικών. Εναλλακτικές που όπως λέγεται συζήτησαν εδώ και καιρό στο παρασκήνιο. Δεν ήταν άλλωστε τυχαία και η τοποθέτηση του αναπληρωτή προέδρου του κόμματος Παναγιώτη Σαββίδη, ότι συζήτησε ο Πρόεδρος νέες ιδέες με την ηγεσία του κόμματος, μεταξύ πρώτης και δεύτερης Κυριακής.

Η προσπάθειά του να αναδιπλωθεί την επομένη, θεωρήθηκε από πολλούς ως προσπάθεια κάλυψης του Προεδρικού, αλλά και διάσωσης της νέας προσπάθειας που επιχειρεί ο Πρόεδρος στο παρασκήνιο. Αν αυτό συνδέεται με μία νέα σελίδα στις σχέσεις Αναστασιάδη - Λιλλήκα θα φανεί το προσεχές διάστημα. Ήδη πάντως πολιτικοί κύκλοι βλέπουν πως η νέα σχέση αναμένεται να ενισχυθεί, με πιθανό διορισμό του Γιώργου Λιλλήκα στην προεδρία του υπερπρονομιακού Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας. Κάτι που απορρίπτεται από το περιβάλλον Λιλλήκα.

Συζητάνε Άντρος και Νικόλας

Την ίδια ώρα που ο Νίκος Αναστασιάδης αποκτά νέους συμμάχους, χάνει σίγουρα παλιούς, δημιουργώντας εν δυνάμει μέτωπο εναντίον του. Το ΑΚΕΛ διά του Άντρου Κυπριανού έχει εδώ και καιρό τραβήξει άλλους δρόμους προειδοποιώντας πως η τακτική που ακολουθεί ο Νίκος Αναστασιάδης είναι επικίνδυνη. Στην Εζεκία Παπαϊωάννου έχουν ξεκινήσει δριμεία επίθεση στον Πρόεδρο Αναστασιάδη, αποκτώντας την κυρίαρχη θέση τους ως αντιπολίτευση. Τα όσα ακούγονται περί νέων ιδεών αποτελούν για κάποιους δικαίωση των όσων προειδοποιούσε εδώ και καιρό ο γ.γ. του ΑΚΕΛ, ενώ για άλλους εγείρει ερωτήματα ως προς την εμπιστοσύνη που επέδειξε το κόμμα της Αριστεράς, όλο αυτό τον καιρό, στους χειρισμούς Νίκου Αναστασιάδη. Το μέτωπο εναντίον Αναστασιάδη κερδίζει έδαφος στην ΑΚΕΛική βάση αλλά παράλληλα απεγκλωβίζει το κόμμα όπως όλα δείχνουν από την απομόνωση. Ανοίγει ήδη δίαυλος επικοινωνίας με το Δημοκρατικό Κόμμα. Στο ΔΗΚΟ νιώθουν δικαιωμένοι για τα όσα έλεγαν μέχρι σήμερα περί νέας στρατηγικής, ωστόσο την ίδια στιγμή ανησυχούν για τις λεγόμενες νέες ιδέες, χωρίς να απουσιάζει η σχετική αμηχανία του πώς θα τύχει χειρισμού η νέα κατάσταση πραγμάτων. Στο πλαίσιο αποτροπής, Άντρος Κυπριανού και Νικόλας Παπαδόπουλος βρίσκονται ήδη σε ανοικτή συζήτηση για το πώς θα κινηθούν, όπως επίσης και σε καθημερινή επαφή βρίσκονται πρωτοκλασάτα στελέχη των δύο κομμάτων. Αν και τα δύο κόμματα έχουν σημαντική απόσταση θέσεων στο Κυπριακό, δεν αποκλείεται να ανοίγει πλέον μία νέα σελίδα συνεργασίας, με στόχο την παρεμπόδιση ενός νέου πλαισίου λύσης.

Worldwide Olympic Partner | TOYOTA | Worldwide Paralympic Partner

TOYOTA

ALWAYS A BETTER WAY

ΥΒΡΙΔΙΚΟ TOYOTA C-HR

ΕΠΙΛΕΞΕ ΝΑ ΕΧΕΙΣ ΤΑ ΠΑΝΤΑ

50% ηλεκτρικό / Αυτοφορτιζόμενη υβριδική κίνηση / Σύστημα πολυμέσων Toyota Touch / Σύστημα ασφαλείας Toyota Safety Sense

ΜΕ ΟΦΕΛΟΣ €1000*

10 ΧΡΟΝΙΑ
ΕΓΓΥΗΣΗ ΥΒΡΙΔΙΚΗΣ ΜΠΑΤΑΡΙΑΣ**

*Η προσφορά δεν ισχύει σε συμβόλαια TOYOTA FLEX.

**Εξασφαλίζεται μέσω του δωρεάν προγράμματος Hybrid Health Check, μόνο σε εγκεκριμένα συνεργεία Toyota.

www.toyota.com.cy | info@toyota-cyprus.com | ToyotaCyprus

ΔΙΚΡΑΝ ΟΥΖΟΥΝΙΑΝ & ΣΙΑ ΛΤΔ
ΛΕΥΚΩΣΙΑ: ΤΗΛ. 22 400000 | ΛΕΜΕΣΟΣ: ΤΗΛ. 25 713000 | ΛΑΡΝΑΚΑ: ΤΗΛ. 24 658645 | ΠΑΦΟΣ: ΤΗΛ. 26 960600 | ΠΑΡΑΛΙΜΝΙ: ΤΗΛ. 23 740200

C-HR Hybrid: Κατανάλωση καυσίμων (συνδ.): από 3.8 λ/100χλμ. Εκπομπή CO_2 (συνδ.): από 86 γρ./χλμ

Τερματικό υγροποίησης, αν είναι πλούσιο το 10

Ο αντιπρόεδρος της ExxonMobil για Ελλάδα, Ρωσία και Κασπία, Τρίσταν Ασπρεϊ, παρουσιάζεται συγκρατημένα αισιόδοξος

Συνέντευξη στον **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Έτοιμη για κατασκευή τερματικού υγροποίησης (LNG) στην Κύπρο παρουσιάζεται η ExxonMobil, στην περίπτωση που το κοίτασμα στο τεμάχιο 10 βρεθεί αρκετή ποσότητα υδρογονανθράκων. Όπως υποστηρίζει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο αντιπρόεδρος της ExxonMobil για Ελλάδα, Ρωσία και Κασπία Τρίσταν Άσπρεϊ, εάν δικαιολογείται εμπορικά μία τέτοια κίνηση, τότε θα υλοποιηθεί. Παρουσιάζεται συγκρατημένα αισιόδοξος για τα αποτελέσματα που θα προκύψουν από τη γεώτρηση στο τεμάχιο 10, αλλά οι γεωτρήσεις σε «Ζορ» και «Καλυψώ» δίνει στην εταιρεία πεποίθηση ότι θα έχει σίγουρα κάποια δυναμική. Οι γεωτρήσεις στο τεμάχιο 10 ξεκαθαρίζει πως θα αρχίσουν πριν από το τέλος του 2018, ενώ σημειώνει πως μια επιτυχής εξερεύνηση και μια νέα ανάπτυξη θα μπορέσει να καταστήσει την περιοχή ως ένα σημαντικό εξαγωγέα όχι μόνο προς την Ευρώπη, αλλά και πέρα από αυτή. Τέλος, αναφορικά με το τερματικό υγροποίησης ο κ. Άσπρεϊ, τονίζει ότι εάν δημιουργηθεί θα έχει τεράστια οφέλη για την οικονομία της Κύπρου.

–Κύριε Άσπρεϊ πότε θα ξεκινήσει η ExxonMobil γεωτρήσεις στην Κύπρο;

–Είμαστε στα τελικά στάδια της προετοιμασίας μας και θα αρχίσουμε γεωτρήσεις πριν από το τέλος του 2018.

–Ποιες είναι οι προσδοκίες της εταιρείας σας από τις γεωτρήσεις στο τεμάχιο 10;

–Είμαστε πολύ ευχαριστημένοι που λάβαμε τα δικαιώματα για γεώτρηση στο τεμάχιο 10 μαζί με την Qatar Petroleum. Θα ήθελα να ξεκαθαρίσω πως η Κύπρος έως τώρα είχε πολύ μικρή δραστηριότητα εξερεύνησης των τεμαχίων της στην ΑΟΖ της και λαμβάνοντας υπόψη πως το τεμάχιο 10 είναι μια έκταση που είναι ανεξερεύνητη, δημιουργείται μια δικαιολογημένη αβεβαιότητα για το αποτέλεσμα. Η εμπειρία μας εξάλλου από όλες τις γεωτρήσεις παγκοσμίως μας κάνει συγκρατημένους για το αποτέλεσμα. Εντούτοις, οι γεωτρήσεις των κοιτασμάτων «Ζορ» και «Καλυψώ» μας ενθαρρύνει ώστε να πιστεύουμε ότι το τεμάχιο 10 έχει δυναμική. Μόλις αρχίσουμε τις γεωτρήσεις στο τεμάχιο 10 θα μπορούμε να εξάγουμε σίγουρα αποτελέσματα.

> *Είμαστε στα τελικά στάδια της προετοιμασίας μας και θα αρχίσουμε γεωτρήσεις πριν από το τέλος του 2018.*

–Το τεμάχιο 10 μπορεί να υποστηρίξει τη δημιουργία ενός τερματικού υγροποίησης φυσικού αερίου (LNG) στην Κύπρο;

–Εάν προκύψει κοίτασμα υδρογονανθράκων σε κάποια περιοχή, λαμβάνονται υπόψη μία σειρά επιλογών για την εμπορική τους εκμετάλλευση, με βασική όμως παράμετρο τις ποσότητες που έχουν ανακαλυφθεί. Κάθε αέριο το οποίο θα προκύψει από τη γεώτρηση στην Κύπρο θα μπορούσε να διοχετευτεί σε μια αγορά, να υγροποιηθεί για να γίνει LNG και να μεταφέρεται διά της ναυτικής οδού (με πλοία) ή και συνδυασμός των δύο επιλογών.

«Μια επιτυχής γεώτρηση θα μπορούσε να καταστήσει την Κύπρο ως ένα σημαντικό εξαγωγέα υδρογονανθράκων», υποστηρίζει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο κ. Άσπρεϊ

Όπως έχουμε ξαναπεί, αν είμαστε αρκετά τυχεροί και βρούμε επαρκείς ποσότητες στο τεμάχιο 10, η προτίμησή μας θα ήταν φέρουμε το αέριο στην Κύπρο και να κατασκευάσουμε ένα εργοστάσιο υγροποίησης για την παραγωγή υγροποιημένου φυσικού αερίου (LNG) που θα μπορούσε να διανεμηθεί το προϊόν σε πολλαπλές αγορές. Πιστεύουμε ότι αυτό θα δώσει στην Κύπρο μεγαλύτερη ευελιξία και οφέλη για την τοπική οικονομία. Βέβαια πρέπει να τονίσουμε ότι για να γίνει μία τόσο υψηλή επένδυση – λύση, πρέπει να είναι εμπορικά βιώσιμη, δηλαδή πρέπει να βρούμε επαρκείς ποσότητες.

–Τι σημαίνει η περιοχή της ανατολικής Μεσογείου σημαίνει για την αγορά υδρογονανθράκων;

–Σήμερα η συντριπτική πλειοψηφία του πετρελαίου και του φυσικού αερίου που παράγεται στην περιοχή της ανατολικής Μεσογείου χρησιμοποιείται σε αυτή την περιοχή. Ωστόσο, διάφορες χώρες της περιοχής βρίσκονται σε διαφορετικά στάδια έρευνας και ανάπτυξης σχετικά με τους υδρογονάνθρακες και η περιοχή έχει τη δυνατότητα να είναι μια πηγή που εξάγει ενέργεια στο μέλλον. Με μια επιτυχή εξερεύνηση και νέα ανάπτυξη, η περιοχή θα μπορούσε να γίνει ένας σημαντικός εξαγωγέας προς την Ευρώπη, αλλά και πέραν αυτής.

–Την ExxonMobil θα την ενδιέφερε συνεργασία με άλλες εταιρείες του τομέα στην αν. Μεσόγειο όπως η ΕΝΙ και η Total;

–Ο ανώτερος αντιπρόεδρος της ExxonMobil, Neil Chapman, όταν ήταν στην Κύπρο τον περασμένο μήνα, είπε πως συνεργαζόμαστε με αυτές τις εταιρείες παγκοσμίως. Αυτή τη στιγμή η εστίασή μας στην Κύπρο είναι στο πρόγραμμα γεώτρησής μας στο τεμάχιο 10.

Αν παράγεις μόνο κανόνες, οι άνθρωποι δεν θα μάθουν τίποτα

Δεν είναι οξύμωρο να πιστεύεις ότι τα Δ.Σ. μπορούν και πρέπει να είναι ηθικά στις αποφάσεις τους , λέει ο Jaap Winter

Συνέντευξη στον **ΜΙΧΑΛΗ ΤΣΙΚΑΛΑ**

Ο Jaap Winter είναι δικηγόρος, καθηγητής διεθνούς και εταιρικού δικαίου στο πανεπιστήμιο Vrije του Άμστερνταμ, μη εκτελεστικό μέλος σε σειρά Διοικητικών Συμβουλίων, μεταξύ αυτών και πρόεδρος του μουσείου Van Gogh και μέλος του κέντρου εταιρικής διακυβέρνησης INSEAD. Βρέθηκε στην Κύπρο με πρωτοβουλία της Κλεοπάτρας Κιττή, πρέσβειρας Εγκεκριμένων Ανεξάρτητων Συμβούλων του INSEAD στην Κύπρο. Όπως τονίζει σε συνέντευξή του στην «Κ», το σημαντικό δεν είναι οι κανόνες και ο εξοβελισμός της ευθύνης στο σύστημα, αλλά η δυνατότητα απόφασης των ίδιων των ανθρώπων.

–Πώς ορίζεται ο όρος της ηθικής;

–Υπάρχουν πολλοί διαφορετικοί ορισμοί της ηθικής. Για εμένα ο πυρήνας είναι ο τρόπος που ο άνθρωπος αντιλαμβάνεται τις συνέπειες που έχουν στους άλλους οι πράξεις του. Δεν είναι ένα πακέτο κανόνων για να ζήσεις αλλά η ικανότητα να κρίνεις το τι είναι αποδεκτό. Αυτή είναι μια ηθική ικανότητα που έχουμε ως άνθρωποι που μερικές φορές μας σταματά από το να κάνουμε πράγματα που ίσως θα θέλαμε να κάνουμε. Μιλάμε για ηθική όταν υπάρχουν συνέπειες. Όταν οι επιλογές είναι επί ίσοις όροις, το να διαλέξεις δεν είναι αναγκαστικά ηθικό αλλά μπορεί μια επιλογή να είναι ηθική εάν έχει αρνητικό αντίκτυπο στους άλλους. Τότε μπαίνει η έννοια του τι είναι ηθικό.

–Αυτό διδάσκεται ή κάποιος το φέρει με τη γέννησή του;

–Και τα δυο. Ο Αριστοτέλης είπε ότι δεν γεννιέσαι μέσα στις αρετές. Μεγαλώνεις σε αυτές μαθαίνοντας, κάνοντας λάθος, εξού και οι άνθρωποι μεγαλώνοντας γίνονται σοφοί κάτι που δεν είναι οι νέοι. Είναι έξυπνοι αλλά δεν είναι αναγκαστικά σοφοί. Έρχεται με την ηλικία αυτό, αλλά την ίδια ώρα αν δεν το συζητάς, αν δεν σου το θυμίζουν, μπορεί συνειδητά να μην παίρνεις αποφάσεις που να έχουν ηθικές συνέπειες.

Οι μεγάλες εταιρείες από τον τρόπο που οργανώνονται καθοδηγούν τους ανθρώπους, με έναν τρόπο που δεν αναγνωρίζει πλέον τον άνθρωπο ως τέτοιο, δηλώνει στην «Κ» ο Jaap Winter.

–Τα μέλη ενός Δ.Σ. μιας εταιρείας, σε σύγκριση με τους νέους, διέπονται από σοφία;

–Δεν νομίζω ότι απλώς όποιος είναι μεγαλύτερος σε ηλικία είναι και σοφός. Μέσα από τη ζωή σου μπορείς να βιώσεις εμπειρίες και να κερδίσεις τη σοφία, κάνοντας επιλογές που δεν είναι εύκολες. Ούτε για σένα ούτε για τους άλλους. Μπορείς να γίνεσαι διαρκώς σοφότερος, όταν μαθαίνεις από τα λάθη σου. Όταν δεν μαθαίνεις από αυτά δεν αποκτάς σοφία.

–Όταν μιλάμε λοιπόν για ηθική σε επίπεδο εταιρειών, δεν μιλάμε για κάτι οξύμωρο;

–Δεν είναι οξύμωρο ούτε ουτοπία να πιστεύεις ότι τα Δ.Σ. μπορούν και πρέπει να είναι ηθικά στις αποφάσεις που παίρνουν. Δεν λέω ότι είναι εύκολο αλλά το ότι είναι δύσκολο δεν είναι λόγος να αγνοείς την ηθική στα Δ.Σ.

–Ακούγεστε κάπως σαν την Ε.Ε. τώρα...

–Η Ε.Ε. έχει γίνει πολύ τεχνική. Είμαι πολύ θετικός προς την Ε.Ε., μας έχει φέρει κοντά με τρόπους που δεν μπορούσαμε να φανταστούμε. Αυτό που έχει βγει εκτός της Ένωσης, είναι το ότι έχει καταστεί πολύ τεχνοκρατική. Το βλέπουμε σε πολλές χώρες, στην Ολλανδία, τη Γαλλία, στη Βρετανία με το Brexit, ότι οι άνθρωποι δεν εμπνέονται πια από τη συζήτηση γύρω από την τεχνοκρατία, με μέτρα που παράγονται για να ρυθμίζουν γραφειοκρατικά τα ζητήματα. Αν θέλουμε να νιώσουμε Ευρωπαίοι πρέπει να εμπνευστούμε από μια ιδέα, για το τι έχει πραγματικά σημασία για εμάς.

> *Χτίζοντας συστήματα ώστε οι άνθρωποι να μην κάνουν λάθη, τότε παραπέμπουμε την ευθύνη στο σύστημα.*

–Ποιος μορφοποιεί την κουλτούρα τελικά στους οργανισμούς ώστε να είναι ηθικοί;

–Η κοινότητα των ανθρώπων καλλιεργεί παράγει την κουλτούρα και με αυτή την έννοια όλοι είναι σημαντικοί, αλλά οι άνθρωποι ακολουθούν παραδείγματα από τους ηγέτες τους. Αν το αφεντικό άγεται και φέρεται με συγκεκριμένους τρόπους, άλλοι θα το δουν σαν ένα τρόπο προόδου της εταιρείας και θ' ακολουθήσουν. Η ηγεσία της εταιρείας έχει τη δύναμη να επηρεάσει την κουλτούρα της εταιρείας. Δεν γίνεται από μόνο του, χρειάζεται όλη η κοινωνία.

–Άρα πρέπει να το καταγράψει κανείς;

–Είναι σημαντικό γιατί ως άνθρωποι χρειαζόμαστε τη γλώσσα για να κατανοήσουμε το τι λέει ο ένας και ο άλλος, αλλά το να το καταγράψεις είναι μόνο το 10%. Η πιο μεγάλη πρόκληση είναι να ζεις με ηθικούς κανόνες και το να λες δεν θέλω πλέον να λειτουργούμε έτσι και πρέπει να σταματήσουμε. Το να το ζεις είναι πιο σημαντικό από την απλή καταγραφή.

–Είναι πιθανό να γίνει πραγματικότητα αυτό σε όλες τις κοινωνίες;

–Ακούω συζητήσεις για το ότι αν θες να είσαι ανταγωνιστικός θα πρέπει να φέρεσαι με συγκεκριμένο τρόπο ή όταν ζεις σε κοινωνία με υψηλό ποσοστό διαφθοράς δεν το υιοθετώ. Αντιλαμβάνομαι πως είναι δύσκολο να δεις τον εαυτό σου έξω από ένα περιβάλλον σαν αυτό, αλλά μπορεί να γίνει. Είναι καθήκον του ηγέτη θα έλεγα εφόσον ακριβώς είναι δύσκολο, να ξεκινήσει να το κάνει. Αυτό είναι η ηγεσία και είναι δύσκολο αλλά πρέπει να αντιμετωπίσεις τις συνέπειες.

–Για παράδειγμα;

–Οι πελάτες για παράδειγμα θα εκτιμήσουν ότι παρέχεις ένα προϊόν ποιοτικό στη σωστή τιμή. Εάν αυτό που προσφέρεις είναι λάθος και παίρνεις την ευθύνη να το διορθώσεις χωρίς να κατηγορείς τους άλλους, οι άνθρωποι θα το εκτιμήσουν. Θα έχεις αξιοπιστία, αποτελεσματικότητα. Υπάρχει αξία στην άμεση αποτελεσματικότητα, και δεν μπορούμε να λέμε πως όλα γύρω είναι δύσκολα. Κάποιος μου είπε στην Κύπρο ότι αυτά μπορούν να γίνουν μόνο στην Ολλανδία ή στη Νορβηγία για παράδειγμα. Έχουμε και εμείς δυσκολίες με την ηθική και την ανθρώπινη κρίση. Ίσως είναι διαφορετικό στην Κύπρο και θα πρέπει να υπάρχουν σκληροί κανόνες πρώτα, αλλά και εδώ θα φτάσει κάποτε το ερώτημα για το ποσοστό της υπευθυνότητας που αποδίδει καθένας στον εαυτό του.

–Γιατί είναι λοιπόν σημαντικό για τις εταιρείες να εφαρμόζουν στην καθημερινότητα την ηθική στις πρακτικές τους;

–Για μια σειρά από λόγους. Οι μεγάλες εταιρείες από τον τρόπο που οργανώνονται καθοδηγούν τους ανθρώπους, με έναν τρόπο που δεν αναγνωρίζει πλέον τον άνθρωπο ως τέτοιο. Το κάνουν μέσα από συστήματα, επεξεργασίες, καταγραφή επιδόσεων...

–Ονομάζεται human resourcing θα έλεγε κάποιος...

–Έχετε δίκιο αλλά σκεφτείτε τη φράση. «Human Resource», είτε μιλάμε για ανθρώπους, για πετρέλαιο ή για μηχανήματα. Οι οργανισμοί υποβαθμίζουν τη δύναμη και την προοπτική των ανθρώπων. Οι οποίοι κάνουν λάθη, ναι, αλλά αν είναι συνεχόμενα πρέπει να βρεις τρόπους να τα σταματήσεις. Όχι όμως με συνεχείς κανόνες και να περιμένεις από εκεί αλλαγή. Αν παράγεις μόνο κανόνες οι άνθρωποι δεν θα μάθουν τίποτα. Πρέπει να έχουν το περιθώριο να κάνουν λάθη και να μάθουν. Χτίζοντας συστήματα, ώστε οι άνθρωποι να μην κάνουν λάθη, τότε παραπέμπουμε την ευθύνη στο σύστημα, θεωρώντας πως αυτό θα λύσει τα ηθικά μας προβλήματα. Αυτό δεν μπορεί να συμβαίνει.

Μια τακτική αξιολόγηση των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης

Του **ΝΙΚΟΛΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ**

Ο ρόλος των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης (ΜΜΕ) είναι στις μέρες μας ενισχυμένος όσο ποτέ προηγουμένως στη σύγχρονη ιστορία των αναπτυγμένων, ελεύθερων και δημοκρατικών κοινωνιών. Η αλματώδης ανάπτυξη της τεχνολογίας και ειδικότερα της επιστήμης της πληροφορικής, καθώς και η ραγδαία ανάπτυξη των επιστημών και, γενικώς, η εντυπωσιακή αύξηση των γνωστικών αντικειμένων της ανθρωπότητας, ανέδειξαν ακόμα περισσότερο τον ρόλο των ΜΜΕ. Τα οποία, πλέον, επηρεάζουν και διαμορφώνουν την καθημερινότητα των ανθρώπων σε βαθμό ίσο και μεγαλύτερο από αυτόν των άλλων κυρίαρχων θεσμών των σύγχρονων κοινωνιών, όπως οι τρεις εξουσίες (εκτελεστική, νομοθετική, δικαστική), οι τράπεζες και οι χρηματοοικονομικοί οργανισμοί, τα εκπαιδευτικά συστήματα, η κουλτούρα, ο πολιτισμός, δηλαδή θεσμών, των οποίων η ύπαρξη και ποιότητα λειτουργίας επηρεάζει καθοριστικά τα δύο κυρίαρχα ιδανικά του σύγχρονου κόσμου: την ελευθερία και τη δημοκρατία.

Η τακτική αξιολόγηση των ΜΜΕ, με τη σπουδή και τη σχολαστικότητα που επιδεικνύεται για άλλους θεσμούς, είναι χρήσιμη και επιβεβλημένη, προκειμένου να διαφυλάσσεται το κύρος, η αξιοπιστία και το επίπεδο ενός θεσμού, που μαζί με τις τρεις παραδοσιακές εξουσίες, συνθέτουν το βαρόμετρο της ελευθερίας και της δημοκρατίας σε κάθε χώρα. Ίσως, μια αξιόπιστη μέθοδος αξιολόγησης των ΜΜΕ, μέσα σε λίγες μόνο εκατοντάδες λέξεις, να είναι

Η εγκυρότητα, η αξιοπιστία, η αμεροληψία και η αντικειμενικότητα των ΜΜΕ δέχονται καθημερινώς πλήγματα, τα οποία οδηγούν σε μείωση της εμπιστοσύνης των πολιτών.

η ανασκόπηση του περιεχομένου των λέξεων που προσδιορίζουν αυτόν τον θεσμό. Με άλλα λόγια, πόσο «Μέσα» είναι τα ΜΜΕ, πόσο «Μαζικά» επικοινωνούν και πόσο «Ενημερωτικά» λειτουργούν;

Παρά το γεγονός ότι τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης εξαπλώνονται αστραπιαία, ως ένας δαιδαλώδης ιστός απευθείας επικοινωνίας (και άρα ενημέρωσης) ανάμεσα στους ανθρώπους, τα ΜΜΕ συνεχίζουν να είναι το κυρίαρχο Μέσο ενημέρωσης των πολιτών, δηλαδή, Μέσο επικοινωνίας των θεσμών που παράγουν ειδήσεις με τους πολίτες. Συνεχίζουν, δηλαδή, να είναι ο φορέας μετάδοσης των διαφόρων ειδών πληροφοριών, από τους «πομπούς» στους «δέκτες».

Η δε ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας, τόσο στο επίπεδο του λογισμικού όσο και στο επίπεδο των συσκευών, δίνει πλέον τη δυνατότητα στα Μέσα να μεταδίδουν τις ειδήσεις, γνώσεις και πληροφορίες αστραπιαία, άμεσα, σε μεγάλους όγκους και με κάθε υπαρκτό οπτικοακουστικό τρόπο. Είναι δε αξιοσημείωτο, ότι, ακόμα και τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης, τα οποία θα μπορούσαν αρχικά να χαρακτηριστούν ως ανταγωνιστές των ΜΜΕ, καθίστανται πλέον εργαλείο τους, αφού χρησιμοποιούνται ως δευτερογενές μέσο τους, προκειμένου να επικοινωνήσουν με όσο το δυνατόν περισσότερους ανθρώπους. Αν, λοιπόν, η αξιολόγηση του όρου «Μέσο» στο αρκτικόλεξο ΜΜΕ, ορίζεται από το πόσο αποτελεσματικά και γρήγορα μεταφέρουν στους πολίτες όσα καλούνται να μεταφέρουν, τότε αναμφίβολα τα ΜΜΕ ικανοποιούν τον όρο.

Αν η τεχνολογία ενίσχυσε την ιδιότητα «Μέσο» των ΜΜΕ, την ιδιότητα «Μαζικής» την εκτόξευσε στα ύψη. Η μαζικότητα δηλαδή των ΜΜΕ είναι πλέον τόσο μεγάλη, που αγγίζει τα όρια της καθολικότητας.

Δεν θα ήταν υπερβολή να ισχυριστεί κανείς ότι σε μερικά χρόνια ο όρος Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας ίσως να θεωρείται ξεπερασμένος και να πρέπει να αντικατασταθεί από τον όρο Μέσα Καθολικής Επικοινωνίας. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι, ενώ στα παλαιότερα χρόνια η Μαζικότητα των ΜΜΕ υπολογιζόταν, αρχικά, από τον αριθμό των πωλημένων φύλλων των εφημερίδων και, αργότερα, από των αριθμό των τηλεοράσεων και των ραδιοφώνων μιας χώρας, καθώς και την τηλεθέαση και την ακροαματικότητα, πλέον η μαζικότητα μπορεί να υπολογίζεται από τον αριθμό των smartphones και των tablets, αριθμός, που ισοδυναμεί ουσιαστικά με το σύνολο των εφήβων και ενηλίκων κατοίκων μιας χώρας. Είναι, επομένως, προφανές ότι τα ΜΜΕ είναι πιο μαζικά από ποτέ. Πόσο όμως ενημερωτικά λειτουργούν; Με άλλα λόγια, πόσο έγκυρα, αξιόπιστα, αμερόληπτα και αντικειμενικά είναι σήμερα τα ΜΜΕ; Είναι προφανές ότι η απάντηση δεν είναι μία και μόνη. Διαφορετικός είναι ο βαθμός εγκυρότητας, αξιοπιστίας, αμεροληψίας και αντικειμενικότητας του κάθε ΜΜΕ χωριστά. Σε γενικές γραμμές όμως, είναι κοινή διαπίστωση πως, σε αυτή την πτυχή, τα ΜΜΕ διέρχονται μεγάλη κρίση. Η εγκυρότητα, η αξιοπιστία, η αμεροληψία και η αντικειμενικότητα των ΜΜΕ δέχονται καθημερινώς πλήγματα, τα οποία οδηγούν σε μείωση της εμπιστοσύνης των πολιτών. Οι κύριες αιτίες για αυτή τη μεγάλη κρίση είναι:

(α) Το ιδιοκτησιακό καθεστώς κάποιων ΜΜΕ – που είτε είναι γνωστό και υπηρετεί συγκεκριμένη πολιτική ατζέντα ή ακόμα και συμφέροντα, είτε είναι άγνωστο και υπηρετεί συγκεκριμένη πολιτική ατζέντα και συμφέροντα, σε συνθήκες αδιαφάνειας.

(β) Η εμπορευματοποίηση των ειδήσεων και η αξιολόγηση των θεμάτων με βάση τις πωλήσεις και όχι με βάση την ουσιαστική σημασία τους.

(γ) Ο έντονος ανταγωνισμός για τις αποκλειστικότητες και το κυνήγι της πιο ελκυστικής δήλωσης ή ατάκας.

(δ) Η εξάρτηση των ΜΜΕ από τους διαφημιζόμενους, που στην πλειοψηφία τους δεν είναι άλλοι από τους ισχυρούς επιχειρηματικούς και οικονομικούς οργανισμούς.

(ε) Η αυξανόμενη «μηχανική» αναμετάδοση πληροφοριών ή ειδήσεων χωρίς έρευνα, εμβάθυνση, ανάλυση και μελέτη των θεμάτων.

Είναι, επομένως, προφανές, ότι το πόσο «ενημερωτικά», με τη σωστή έννοια του όρου, είναι σήμερα τα ΜΜΕ, τίθεται υπό μεγάλη αμφισβήτηση.

Από τις τρεις έννοιες που προσδιορίζουν τον θεσμό των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, η έννοια της ενημέρωσης διαδραματίζει τον πλέον καθοριστικό ρόλο στην προάσπιση και ενίσχυση της ελευθερίας και της δημοκρατίας. Και είναι και η μόνη, η οποία δεν εξαρτάται από την τεχνολογία ή άλλους εξωγενείς παράγοντες, παρά μόνο από τα ίδια τα ΜΜΕ και τον τρόπο με τον οποίο λειτουργούν. Αυτό είναι θετικό, υπό την έννοια ότι «είναι στο χέρι» των ΜΜΕ να διορθώσουν όσα οφείλουν να διορθώσουν, προκειμένου να ενημερώνουν τους πολίτες με αδιαμφισβήτητη εγκυρότητα, αξιοπιστία, αμεροληψία και αντικειμενικότητα. Και, κατ' επέκταση, να συμβάλλουν στην προάσπιση της ελευθερίας και της δημοκρατίας. Διαφορετικά, θα φθείρονται μέχρι να φτάσουν σε σημείο της πλήρους απαξίωσης από τους πολίτες.

Ο κ. Νικόλας Παπαδόπουλος είναι πρόεδρος του Δημοκρατικού Κόμματος.

Όταν ο λαϊκισμός ενισχύεται κι απειλεί τη δημοκρατία

Του **ΑΒΕΡΩΦ ΝΕΟΦΥΤΟΥ**

Ζούμε σε δημοκρατία. Αυτό όσο δεδομένο και να το θεωρούμε, άλλο τόσο χρειάζεται να το προστατεύουμε. Όλοι μας, καθημερινά, με τις πράξεις μας. Σε μια δημοκρατία, ή σε μια χώρα που σέβεται τη δημοκρατία, η ελευθεροτυπία, το δικαίωμα δηλαδή της ελεύθερης έκφρασης απόψεων και θέσεων είναι βασικό συστατικό. Από τα βασικότερα. Γιατί καμία δημοκρατία δεν μπορεί να λειτουργήσει και δεν μπορεί να λέγεται δημοκρατία, αν λειτουργεί με περιορισμούς ή με απαγορεύσεις στις θεμελιώδεις ελευθερίες.

Σε αυτή τη διαδικασία, της προστασίας της ελευθερίας, της ελευθεροτυπίας και εν γένει της δημοκρατίας, όλοι έχουμε ρόλο. Σοβαρό, που πρέπει να τον διαδραματίζουμε. Πρώτοι, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Αν οι ίδιοι δεν προστατεύσουν και δεν ενισχύσουν το ίδιο τους το σπίτι, όχι μόνο δεν θα θεμελιώνεται η έννοια της ελευθεροτυπίας, αλλά θα δημιουργούνται και δομικά ζητήματα. Χρειάζεται, βέβαια, να είναι πάντα ξεκάθαρη η αφετηρία, πως η αντικειμενική ενημέρωση της κοινωνίας και η προσπάθεια για να προσθέσουμε

Η διερευνητική δημοσιογραφία, η σε βάθος ανάλυση, η μάχη για τη αντικειμενική και έγκυρη ενημέρωση θα ενισχύσει την εμπιστοσύνη των πολιτών, θα ενισχύσει την αντίληψη της ελευθεροτυπίας και της δημοκρατίας.

στη δημιουργική και κριτική σκέψη των πολιτών είναι η προτεραιότητα.

Από εκεί και πέρα, χρειάζεται να αναγνωρίσουμε ότι σήμερα η έννοια της ελευθερίας έκφρασης δεν είναι η ίδια με πριν από δέκα ή δεκαπέντε χρόνια. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μετατρέπουν όλους τους πολίτες σε εν δυνάμει μικρούς εκδότες που παράγουν ειδήσεις. Η έννοια των fake news έχει ανατρέψει σταθερές που μέχρι πρότινος ούτε σκεφτήκαμε ποτέ ότι ήταν δυνατόν να ανατραπούν. Ο λαϊκισμός ενισχύεται και δυστυχώς, απειλεί τις βασικές αρχές της δημοκρατίας αλλά και την ίδια τη δημοκρατία. Και είναι εδώ που ο ρόλος των παραδοσιακών μέσων μαζικής ενημέρωση αποκτά μια πρόσθετη αξία. Να λειτουργήσουν ως ανάχωμα, προστατεύοντας την κοινωνία από την επιδρομή των ψευδών ειδήσεων που απειλούν όλα όσα ξέρουμε. Η εμπιστοσύνη της κοινωνίας προς τα παραδοσιακά μέσα μαζικής ενημέρωσης μπορεί να έχει μειωθεί, αλλά δεν έχει καταβαραθρωθεί. Η διερευνητική δημοσιογραφία, η σε βάθος ανάλυση, η μάχη για τη αντικειμενική και έγκυρη ενημέρωση θα ενισχύσει την εμπιστοσύνη των πολιτών, θα ενισχύσει την αντίληψη της ελευθεροτυπίας και της δημοκρατίας. Αν η μάχη τα επόμενα λίγα χρόνια επικεντρωθεί ως μάχη των κλικ και όχι ως μάχη για καθαρή ειδησιογραφία, τότε θα έχουμε ακριβώς τα αντίθετα αποτελέσματα.

Σε αυτή την εξίσωση έχουν ρόλο και όλες οι άλλες παράμετροι στη δημοκρατία. Έχει ρόλο και η πολιτική, τα κόμματα και οι θεσμοί. Χρειάζεται να σεβόμαστε και να δεχόμαστε την κριτική. Να μη μηδενίζουμε και να μην καταδιώκουμε, σε ένα κυνήγι μαγισσών πολλές φορές, όσους εκφράζονται με μη θετικό τρόπο απέναντί μας. Την ίδια ώρα, πρέπει να προστατεύσουμε και τους θεσμούς από αναίτιες ή και εσκεμμένες επιθέσεις. Η δημοκρατία ποτέ δεν ήταν και ποτέ δεν θα είναι αλά καρτ. Δεν μπορούμε να υπερασπιζόμαστε τη μισή δημοκρατία εις βάρος της άλλης μισής.

Η πολιτική και οι πολιτικοί πρέπει να σταθούμε ως ασπίδα προστασίας στους λειτουργούς των μέσων μαζικής ενημέρωσης. Κάθε προσπάθεια σπίλωσης, ή παρεμπόδισης της ελευθεροτυπίας είναι πλήγμα ενάντια στη δημοκρατία. Κάθε τέτοια προσπάθεια απαιτείται να μας βρίσκει απέναντι. Να την κρίνουμε και να την κατακρίνουμε. Για να προστατεύσουμε τις βασικές αρχές της δημοκρατίας. Η πολιτική είναι και πρέπει να είναι στην ίδια όχθη με τη δημοσιογραφία. Μαζί, για να ενισχύουμε όλα όσα μας ενισχύουν. Η δημοκρατία μπορεί να μην έχει αδιέξοδα, χρειάζεται όμως συνεχώς να ενδυναμώνουμε τα βασικά συστατικά της.

Ο κ. Αβέρωφ Νεοφύτου είναι πρόεδρος Δημοκρατικού Συναγερμού.
twitter: @AverofCy

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία της Διεθνούς Οργάνωσης Δημοσιογράφων, 73 δημοσιογράφοι έχασαν τη ζωή τους σε ώρα καθήκοντος από την αρχή του έτους, ενώ σήμερα, μόνο μία στις δέκα δολοφονίες δημοσιογράφων καταλήγει σε καταδίκη.

Τα ΜΜΕ και η ποιότητα της δημοκρατίας

Του **ΑΝΤΡΟΥ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ**

«**Η εποχή** τού Ρίγκαν αντιπροσωπεύει μια περίοδο σημαντικής προόδου για την καπιταλιστική δημοκρατία. Επί οκτώ χρόνια η κυβέρνηση των ΗΠΑ λειτουργούσε ουσιαστικά χωρίς πρόεδρο... Είναι αρκετά άδικο να αποδώσουμε στον Ρόναλντ Ρίγκαν, τον άνθρωπο, μεγάλη ευθύνη για τις πολιτικές που θεσπίστηκαν στο όνομά του... δεν ήταν μυστικό ότι ο Ρίγκαν είχε την πιο θολή αντίληψη για τις πολιτικές της κυβέρνησής του και, αν δεν προγραμματιζόταν (κουρδιζόταν) κατάλληλα από το επιτελείο του, έκανε τακτικά δηλώσεις που θα προκαλούσαν αμηχανία αν κάποιος τις έπαιρνε στα σοβαρά.

Το ερώτημα που κυριάρχησε στις ακροαματικές διαδικασίες για το ζήτημα Iran-Contras αν γνώριζε ο Ρίγκαν ή θυμόταν ποια υπήρξε η πολιτική της κυβέρνησής του δεν ήταν σοβαρό ερώτημα. Η εμμονή για το αντίθετο αποτελούσε απλώς μέρος της επιχείρησης συγκάλυψης. Και η έλλειψη δημόσιου ενδιαφέροντος σχετικά με τις αποκαλύψεις ότι ο Ρίγκαν ενεπλέκετο στην παροχή βοήθειας προς τους Contras σε μια περίοδο όπου όπως ενημέρωσε αργότερα το Κογκρέσο δεν ήξερε τίποτε προδίδει έναν κάποιο ρεαλισμό. Το καθήκον του Ρίγκαν ήταν να χαμογελάει, να διαβάζει από τον τηλε-υποβολέα με ευχάριστη φωνή, να λέει μερικά αστεία και να διατηρεί το κοινό κατάλληλα θολωμένο. Το μόνο του προσόν για την προεδρία ήταν ότι ήξερε να διαβάζει τα λόγια που του έγραφαν οι πλούσιοι λεβέντες που πλήρωναν καλά για τις υπηρεσίες του. Ο Ρίγκαν το έκανε αυτό επί χρόνια… Από κάθε άποψη πέρασε πολλές ευχάριστες ημέρες απολαμβάνοντας τη μεγαλοπρέπεια και τα στολίδια της εξουσίας και πρέπει να περάσει πολύ καλά στην κατοικία της συνταξιοδότησής του που οι ευγνώμονες ευεργέτες του προετοίμαζαν γι' αυτόν. Δεν ήταν πραγματικά δική του δουλειά αν τα αφεντικά του άφηναν σωρούς από ακρωτηριασμένα πτώματα στις χωματερές των αποσπασμάτων θανάτου του Σαλβαδόρ ή εκατοντάδες χιλιάδες άστεγους στους δρόμους των ΗΠΑ».

Τα μέσα ενημέρωσης έχουν τη δύναμη να καθορίζουν την ποιότητα της δημοκρατίας, αφού η ελευθεροτυπία και η αντικειμενική ενημέρωση είναι ή θα έπρεπε να είναι το βαρόμετρο για τη δημοκρατία.

Τα πιο πάνω αποτελούν απόσπασμα από το βιβλίο «Κατασκευάζοντας συναίνεση». Ο Νόαμ Τσόμσκι και τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας» το οποίο περιλαμβάνει κείμενα του Τσόμσκι, ενός κριτικού διανοούμενου, από τους μεγαλύτερους της εποχής μας. Μέσα σε αυτές τις λίγες γραμμές συμπυκνώνεται η δύναμη που έχουν τα μέσα ενημέρωσης να κατασκευάζουν εικόνες, να προστατεύουν ή να εκθέτουν, να μεγεθύνουν ή να συρρικνώνουν, να εξοντώνουν ή να συντηρούν, να ανεβάζουν ή να κατεβάζουν, να καλύπτουν ή να αποκαλύπτουν, πρόσωπα και προσωπικότητες, νέα και τετριμμένα, αλήθειες ή ψέματα.

Τα μέσα ενημέρωσης έχουν τη δύναμη να καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό την ποιότητα της δημοκρατίας, αφού η ελευθεροτυπία και η αντικειμενική ενημέρωση είναι ή θα έπρεπε να είναι το βαρόμετρο για τη δημοκρατία. Είναι αυτονόητο ότι οι παρεμβάσεις ή οι πιέσεις κυβερνήσεων και κομμάτων στα μέσα ενημέρωσης, τα «είτε είστε μαζί μας είτε είστε εναντίον μας» όταν ένα πρωτοσέλιδο ενοχλεί, η διαπλοκή συμφερόντων που υπαγορεύει ποιο θα είναι το κύριο θέμα, όχι μόνο αχρηστεύουν την ελευθεροτυπία, αλλά ακρωτηριάζουν και τη δημοκρατία. Είναι, λοιπόν, τεράστιο το καθήκον και βαρύ το χρέος των λειτουργών των μέσων ενημέρωσης, στην προκειμένη περίπτωση της «Καθημερινής» και εύχομαι να συνεχίσουν να το εκπληρώνουν κάθε μέρα και καλύτερα, κάθε χρόνο και ποιοτικότερα.

Ο κ. Άντρος Κυπριανού είναι γενικός γραμματέας του ΑΚΕΛ.

«Πολύς καβγάς για μια ομελέτα»

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΙΛΛΗΚΑ**

Βάθρο της δημοκρατίας η ελευθερία της έκφρασης, κι ειδικότερα σε ό,τι αφορά τη διάδοση του έγκυρου, κριτικού περί των κοινών σχολιασμού, ως έντυπος λόγος. Η ελευθεροτυπία. Είναι λοιπόν η ελευθεροτυπία προϋπόθεση και αιτία της δημοκρατίας, ή σήμα και ένδειξή της, έχοντας εκείνη τη δημοκρατία ως πολιτική προϋπόθεσή της; Προς τα πού κινείται η αιτιακή σχέση ανάμεσα στα δύο αδιαχώριστα αυτά συμπαρακολουθήματα, της δημοκρατίας και της ελευθερίας της έκφρασης που σηματοδοτεί η ελευθεροτυπία;

«Διαφωνώ με όσα λες, αλλά θα αγωνιζόμουν μέχρι θανάτου για το δικαίωμά σου να το λες». Είναι πασίγνωστη κι εμβληματική για την ελευθερία της έκφρασης η ρήση του διαφωτιστή Βολταίρου. Λιγότεροι γνωρίζουν τη ρήση του στην αρτιότητά της. Γιατί είχε συμπληρώσει ο είρων φιλόσοφος «πολύς καβγάς για μια ομελέτα»". Η διεκδίκηση της ελευθερίας του λόγου αφορούσε το κάψιμο από την Εκκλησία των βιβλίων του Helvetius, που ωστόσο δεν είχαν κι ένα ιδιαίτερο βάρος σαν φιλοσοφικός λόγος, στα μάτια του Βολταίρου. Είχε, όμως, στα μάτια του Βολταίρου κι η «ομελέτα» το ίδιο δικαίωμα στην ελεύθερη έκφραση, όπως κι η δική του Candid, ή η Εγκυκλοπαίδεια του Ντιντερό. Σαν ανθρώπινο δικαίωμα, από τα πρώτα ανάμεσα στα 36 πόσα που αναγνωρίζει η Χάρτα των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ, αφορά κάθε ανθρώπινο ον ανεξαρτήτως χαρακτηριστικών ή διακριτικών ποιοτήτων. Χωρίς διακρίσεις, κι οπωσδήποτε χωρίς αξιολογικές διακρίσεις. Κάθε Αθηναίος πολίτης είχε το δικαίωμα να μιλήσει όσο ήθελε, μέχρι τη δύση του ηλίου στην Αγορά, χωρίς να τον σταματήσει κανείς. Απλά, ίσως έπαυαν να τον ακούν, με τον ίδιο τρόπο που πολλοί απαξιούν να ξοδέψουν χρόνο να «ξεχαστούν με ένα Άρλεκιν», ή τείνουν πιο προσεκτικά το ους και αναζητούν ό,τι κρίνουν ως πιο ποιοτικά ή αξιόπιστα ή εποικοδομητικά έντυπα και βιβλία. Χωρίς να πετούν ή να καίνε τις ομελέτες.

Το ίδιο συμβαίνει με τη συμβολή της ελευθεροτυπίας στη δημοκρατία. Στηρίζεται η δημοκρατία στην ύπαρξη της ελευθεροτυπίας, ανθεί μέσα από αυτήν, αλλά δεν ζητεί ή απαιτεί ή προϋποθέτει στα έντυπα ένα λόγο που στηρίζει ή οικοδομεί την δημοκρατική ικανότητα κι ευαισθησία. Ίσχυε στις ΗΠΑ κάποτε η «Fairness Principle», η αναζήτηση στα βιβλία της οικοδόμησης της κριτικής ικανότητας των πολιτών, ώστε να στηρίζεται και να οικοδομείται η δημοκρατία μέσα από την ενημερωμένη άποψη και κριτική ικανότητα των πολιτών. Εγκαταλείφθηκε. Διότι η ελευθεροτυπία είναι η διαδικαστική (procedural) δικαιοσύνη και δημοκρατία, στο καλύτερό της. Δηλαδή ως διαδικαστική, επιτρεπτική αρχή κι όχι ως ουσιαστική διδασκαλία, όχι ως αγωγή του πολίτου. Διδάσκουν κι οι ομελέτες, με την απλή ύπαρξή τους.

Ο κ. Γιώργος Λιλλήκας είναι πρόεδρος της Συμμαχίας Πολιτών.

Εγκλήματα κατά δημοσιογράφων και διαπλοκή

Του **ΜΑΡΙΝΟΥ ΣΙΖΟΠΟΥΛΟΥ**

Εννοιες όπως ελευθεροτυπία, ανεξάρτητη δημοσιογραφία, ελευθερία της έκφρασης, σεβασμός στην αντίθετη άποψη και δημοκρατία, θα έπρεπε λογικά να ήταν ήδη κατοχυρωμένες και να γίνονταν σεβαστές από όλους (άτομα, κυβερνήσεις και οργανισμούς). Δυστυχώς, όμως, παρά τους αγώνες και το αίμα που χύθηκε για κατάκτηση των πιο πάνω, εξακολουθούν να καταπατούνται. Η δημοσιοποίηση εγκληματικών ενεργειών κατά δημοσιογράφων, απότοκο της καταπάτησης της ελευθεροτυπίας και της δημοκρατίας, επιβεβαιώνουν τα πιο πάνω. Ενδεικτικά αναφέρεται η δολοφονία της 53χρονης δημοσιογράφου Δάφνη Καρουάνα Γκαλίσια στη Μάλτα, κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τον Οκτώβριο του 2017, η οποία διερευνούσε θέματα πολιτικής διαφθοράς και οργανωμένου εγκλήματος. Παρά τις προσπάθειες της αστυνομίας και τον βίαιο θάνατο της δημοσιογράφου ακόμα δεν έχει εντοπιστεί ο ηθικός αυτουργός του εγκλήματος. Ένα χρόνο μετά τον θάνατό της, τον Οκτώβριο του 2018 η παγκόσμια κοινή γνώμη παρακολούθησε εμβρόντητη τον βιασμό και τη δολοφονία της δημοσιογράφου Βικτόρια Μαρίνοβα, η οποία διερευνούσε υπόθεση διαφθοράς σε έργα τα οποία χρηματοδοτούσε η Ευρωπαϊκή Ένωση στη Βουλγαρία. Σημειώνεται πως η δολοφονία έγινε στη Βουλγαρία, επίσης χώρα μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ακόμα δεν έχει εξιχνιαστεί.

Τον ίδιο μήνα μια ακόμα ψυχρή δολοφονία δημοσιογράφου συγκλόνισε την κοινή γνώμη.

Πολλές από τις παράνομες δράσεις φίμωσης προέρχονται από κύκλους με διαπλεκόμενα συμφέροντα πολιτικών, οικονομικών ή ακόμα και δημοσιογράφων.

Αυτή τη φορά στην Τουρκία και συγκεκριμένα μέσα στην πρεσβεία της Σαουδικής Αραβίας στην Κωνσταντινούπολη. Θύμα ο Σαουδάραβας δημοσιογράφος της αμερικανικής εφημερίδας Washington Post (!), Τζαμάλ Κασόγκι, ο οποίος αρθρογραφούσε ενάντια στο καθεστώς της Σαουδικής Αραβίας. Οι λεπτομέρειες που βγαίνουν στη δημοσιότητα για τη δολοφονία του, η οποία ακόμη διερευνάται, είναι άκρως φρικιαστικές.

Πέραν από τις πιο πάνω απαράδεκτες δολοφονίες οι οποίες αποτελούν έμπρακτη άσκηση εγκληματικής βιαιότητας, υπάρχουν και πολλές άλλες περιπτώσεις προσπάθειας άσκησης ψυχολογικής βίας και χειραγώγησης, αρχικά των ΜΜΕ και των λειτουργών τους και, μέσω αυτών, του κοινού. Μια τέτοια απαράδεκτη προσπάθεια ήταν και η πρόσφατη εμφάνιση «γλωσσαρίου για τη δημοσιογραφία» το οποίο προσπάθησε να επιβάλει και να χειραγωγήσει τους Κύπριους δημοσιογράφους για τον τρόπο με τον οποίο θα εκφράζονταν σε ό,τι αφορά την παράνομη τουρκική εισβολή και κατοχή. Η αντίδραση των δημοσιογράφων σε αυτό το απαράδεκτο εγχείρημα ήταν και είναι η καλύτερη απάντηση σε όσους προσπαθούν να επιβάλουν συνειδήσεις με πρόσχημα τον δήθεν προοδευτισμό.

Πολλές από τις παράνομες δράσεις φίμωσης προέρχονται από κύκλους με διαπλεκόμενα συμφέροντα διαφόρων πολιτικών, οικονομικών ή ακόμα και δημοσιογράφων, οι οποίοι δεν τηρούν τον κώδικα δεοντολογίας και το γράμμα του νόμου και προσπαθούν με διάφορους τρόπους, θεμιτούς και (κυρίως) αθέμιτους, στο προσκήνιο ή στο παρασκήνιο, να «επιβάλουν» στα ΜΜΕ τι θα προβάλουν ή τι δεν θα αναδείξουν, πώς θα ερμηνεύσουν ένα γεγονός και πώς θα το «πουλήσουν» στην κοινή γνώμη.

Ελάχιστο καθήκον κάθε απλού πολίτη, πόσο μάλλον των πολιτικών αλλά και λειτουργών των ΜΜΕ είναι να διαφυλάξουμε με κάθε τρόπο την ελευθερία της έκφρασης μέσα σε ένα περιβάλλον δημοκρατίας και αλληλοσεβασμού και να σταθούμε απέναντι σε κάθε είδους ανελεύθερες πρακτικές αναδεικνύοντας, καταγγέλλοντας, καταδικάζοντας αλλά και απορρίπτοντάς τες! Ας μην ξεχνάμε ότι η δημοκρατία τρέφεται από την πολυφωνία, την ελευθερία έκφρασης και τον σεβασμό στην αντίθετη άποψη. Κατάργησή τους οδηγεί με μαθηματική ακρίβεια σε κατάργηση της δημοκρατίας και σε άλλα σκοτεινά μονοπάτια τα οποία κανείς υγιώς σκεπτόμενος πολίτης δεν θα ήθελε να διαβεί…

Ο κ. Μαρίνος Σιζόπουλος είναι πρόεδρος της ΕΔΕΚ.

Τον Οκτώβριο του 2017 δολοφονείται στη Μάλτα η 53χρονη δημοσιογράφος Δάφνη Καρουάνα Γκαλίσια. Τον Οκτώβριο του 2018 στη Βουλγαρία βιάζεται και δολοφονείται η δημοσιογράφος Βικτόρια Μαρίνοβα, η οποία διερευνούσε υπόθεση διαφθοράς σε έργα που χρηματοδοτούσε η Ε.Ε. ενώ λίγες μέρες αργότερα ο πλανήτης συγκλονίζεται από την φρικιαστική δολοφονία του Σαουδάραβα δημοσιογράφου της Washington Post στο προξενείο της χώρας του στην Κωνσταντινούπολη.

Ο ανενημέρωτος πολίτης και οι επικίνδυνες αποφάσεις

Της δρος **ΕΛΕΝΗΣ ΘΕΟΧΑΡΟΥΣ**

Η ελευθερία της σκέψης, της έκφρασης και της διακίνησης ιδεών είναι αναπαλλοτρίωτο ανθρώπινο δικαίωμα που οφείλουμε να υπερασπιζόμαστε όλοι σθεναρά. Είναι επίσης δομικό, sine qua non συστατικό της Δημοκρατίας, η οποία αποτελεί ύψιστο επίτευγμα του πολιτισμού μας. Η αξιοπρέπεια του πολίτη καταρρακώνεται όταν του στερείται η δυνατότητα έκφρασης, διότι η ελευθερία του λόγου είναι ταυτόχρονα δομικό στοιχείο της ανθρώπινης προσωπικότητας, του ήθους του πολίτη και του ευ ζην.

Συνεπώς, δεν νοείται πολιτικό ήθος χωρίς ελευθερία της έκφρασης. Παράλληλα, απαιτείται τόλμη, γνώση και παιδεία για να διαχειρίζεται ο πολίτης και να ορθοτομεί δημοσίως τον λόγον, χωρίς να εκφεύγει προς αντιδημοκρατικές ατραπούς.

Η καταπίεση της ελεύθερης έκφρασης συνιστά απειλή κατά της κοινωνικής συνοχής και αναμφίβολα οδηγεί στον ολοκληρωτισμό. Όσοι έχουμε ζήσει κάτω από δικτατορικά καθεστώτα, μαρτυρούμε την έλλειψη αξιοπρέπειας που διέπει κάθε έκφανση της ζωής, λόγω καταστολής του δικαιώματος της ελεύθερης έκφρασης. Πάντοτε θυμόμαστε τις διώξεις κατά των εκφραστών της ελευθερίας του λόγου και της ελευθεροτυπίας και το κλείσιμο εφημερίδων ή την εθελούσια αναστολή της έκδοσής τους.

Απαιτείται τόλμη στην έκφραση της γνώμης και στην υπεράσπιση του δικαιώματος της ελευθεροτυπίας, παραγόντων που είναι απαραίτητοι για να ελέγχεται η εξουσία και τα πρόσωπα που την ασκούν, να γίνεται σεβαστή η διαφορετικότητα, να επικρατεί η συναίνεση, να αποφεύγεται η αναρχία και η βία.

Η ελευθερία του λόγου σε καθεστώτα καταστολής και πάλιν απαιτεί αρετήν και τόλμην, χαρακτηριστικά των ολίγων δυστυχώς.

Ως βασικό ανθρώπινο δικαίωμα συμπεριλαμβάνεται σε όλες τις διακηρύξεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και βεβαίως ελευθερία του λόγου δεν σημαίνει ασυδοσία.

Οι παραβιάσεις και υπερβολές στην ενάσκηση του δικαιώματος της έκφρασης, είναι και αυτές προϊόντα έλλειψης παιδείας, πολιτισμού και κουλτούρας και δεν διαφέρουν σε τίποτε από τον φασισμό.

Στη Δημοκρατία είναι διασφαλισμένη η ελεύθερη έκφραση της κάθε άποψης, η ισηγορία και η ισοδύναμη προβολή όλων των απόψεων από τα ραδιοτηλεοπτικά και έντυπα μέσα. Ούτως οφείλουμε να διασφαλίζουμε την πλήρη και σφαιρική ενημέρωση του ενεργού πολίτη, ο οποίος λαμβάνει και τις αποφάσεις για το μέλλον του τόπου. Ο αδιάφορος και ανενημέρωτος πολίτης λαμβάνει συνήθως εσφαλμένες και επικίνδυνες αποφάσεις.

Η υπέρβαση της κοσμιότητας, του κοινωνικού ήθους και της κειμένης νομοθεσίας πρέπει να ελέγχονται και να τιμωρούνται. Δεν μπορεί στο όνομα της ελευθεροτυπίας να σπιλώνονται συνειδήσεις, να προσβάλλονται άτομα, να καταρρακώνονται πολίτες επειδή οι απόψεις τους είναι «αιρετικές» ή «ανόητες», «ασυνάρτητες» ή «αντιπολιτευόμενες» κατά την αντίληψη όποιου έχει την προνομιακή θέση να διαχειρίζεται μια ραδιοτηλεοπτική συχνότητα – που δεν του ανήκει προσωπικά γιατί είναι εθνικός πλούτος-.

Ουδείς δύναται να καθυβρίζει, και να χλευάζει όσους έχουν αντίθετη άποψη και διαφορετική συμπεριφορά από τη δική του. Ο καθένας έχει το δικαίωμα να κάνει την πιο σκληρή κριτική στον πολίτη με τον οποίο διαφωνεί, αλλά με σεβασμό στην κοινωνία και στον υφιστάμενο την κριτική. Άλλωστε, ουδείς είναι υπεράνω κριτικής. Ουδείς δύναται να θίγει την υπόληψη των πολιτών, είτε επωνύμως είτε χρησιμοποιώντας ψευδώνυμο στο πλαίσιο της ελευθεροτυπίας και δυστυχώς οι μηχανισμοί αυτορρύθμισης δεν αποδίδουν πάντα.

Δεδομένου ότι τα όρια μεταξύ ελευθερίας της έκφρασης και ασυδοσίας ξεπερνιούνται εύκολα, όλοι οφείλουμε να είμαστε προσεκτικοί. Εάν δεν υπάρχει επαρκής έλεγχος και αυτοέλεγχος τότε δεν είναι δύσκολο η Πολιτεία να διολισθήσει προς αντιδημοκρατικές κοινωνικές συμπεριφορές και σε αυτόν τούτον τον φασισμό. Έχουμε χρέος να υπερασπιζόμαστε τη δική μας αλήθεια, σεβόμενοι τις αλήθειες των άλλων.

Η δρ Ελένη Θεοχάρους είναι πρόεδρος του κόμματος Κίνημα Αλληλεγγύης.

Δημοσιογραφία είναι εξ ορισμού αντιεξουσιαστική

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΕΡΔΙΚΗ**

Ο Βλάσης Γαβριηλίδης – ένας από τους πρωτοπόρους της ελληνικής δημοσιογραφίας – συνήθιζε να λέει ότι διαφωνεί με την άποψη ότι η δημοσιογραφία είναι η τέταρτη εξουσία στη δημοκρατία. «Η δημοσιογραφία είναι εξ ορισμού αντιεξουσιαστική. Δεν μπορεί να είναι η ίδια μέρος της εξουσίας», σημείωνε. Η δημοσιογραφία, λοιπόν, πρέπει να υπηρετεί τις αρχές της ελευθεροτυπίας. Πρέπει να υπηρετεί με συνέπεια την αλήθεια. Από αυτή την άποψη δεν μπορεί όντως να είναι μέρος της εξουσίας. Στη σύγχρονη εποχή βέβαια οι σχέσεις μεταξύ των μέσων ενημέρωσης και της εξουσίας στη Δημοκρατία , έχουν διαφοροποιηθεί, καθώς στη ζωή μας έχουν εισαχθεί νέοι τρόποι μετάδοσης πληροφοριών, που είναι πλέον εντελώς ανένταχτοι σε όποια δομή εξουσίας.

Μεγάλο μέρος των πληροφοριών στον σημερινό κόσμο διακινούνται μέσω αυτών των ανένταχτων μέσων, μέσω των κοινωνικών δικτύων, του Facebook, του διαδικτύου, του Twitter κοκ. Πολλοί λένε ότι αυτά τα μέσα είναι πιο αξιόπιστα, γιατί δεν ελέγχονται από συμφέροντα, κυβερνήσεις, κόμματα ή παρατάξεις. Όμως πόσο ακίνδυνα είναι αυτά τα «ανένταχτα» μέσα ενημέρωσης, όταν εκτός από ανένταχτα είναι και ανεξέλεγκτα;

Διαχρονικά, έχουμε όλοι πέσει θύματα ψευδών ειδήσεων. Τα γνωστά fake news – λένε – έχουν εκλέξει ακόμα και κυβερνήσεις. Δυστυχώς, η αγορά της διαφήμισης και της προβολής, από την οποία επιβιώνουν κυρίως τα μέσα ενημέρωσης, προκαλεί εξαρτήσεις, μακροπρόθεσμες ή μη. Το γεγονός αυτό κάποτε αγγίζει και το όριο του απόλυτου ελέγχου σε κάποια από τα ΜΜΕ, καθορίζοντας συνήθως τον βαθμό της πολυφωνίας ή το είδος της είδησης που θα μεταδοθεί. Στην Κύπρο

Δυστυχώς, η αγορά της διαφήμισης και της προβολής, από την οποία επιβιώνουν κυρίως τα μέσα ενημέρωσης, προκαλεί εξαρτήσεις, μακροπρόθεσμες ή μη.

είναι γνωστό ότι ορισμένα μέσα ενημέρωσης διατηρούν μαύρες λίστες πολιτικών ή κομμάτων, δηλαδή έχουν αποκλείσει εξ υπαρχής την πρόσβαση αυτών των απόψεων στο κοινό. Αυτό είναι εξαιρετικά επικίνδυνο και αντιδημοκρατικό βέβαια.

Τα social media, όπως αποκαλούνται, στη σύγχρονη εποχή έχουν αλλάξει άρδην, όχι μόνο τον τρόπο μετάδοσης των πληροφοριών, αλλά ακόμα και τον τρόπο που πολιτεύονται τα πολιτικά κόμματα. Στα social media δεν υπάρχουν μαύρες λίστες γιατί η πρόσβαση είναι ελεύθερη.

Ενισχύοντας την πολυφωνία, επιτρέποντας τη διαφωνία και προάγοντας τον διάλογο, πολλές φορές με άναρχο και ανοργάνωτο τρόπο, προσδίδουν στις ειδήσεις που μεταδίδονται, την αναλογική αλλά ταυτόχρονα ισότιμη εκπροσώπηση απόψεων, προτάσεων, ιδεών. Βεβαίως, αυτή είναι η θετική πλευρά της χρήσης των νεών μεθόδων ενημέρωσης των κοινωνικών δικτύων στη σύγχρονη εποχή. Όμως με την ίδια ευκολία που κάποιος προβαίνει στη δημιουργία ενός λογαριασμού στα social media για καλό σκοπό, μπορεί να δημιουργήσει και ένα ψεύτικο λογαριασμό προς χρήση για αλλότριους σκοπούς.

Είναι από αυτά τα πρόσωπα που παρασύρεται η σύγχρονη δημοσιογραφία, η οποία απαιτεί αστραπιαία μετάδοση πληροφοριών και δημιουργούνται τα fake news. Βεβαίως, υπάρχουν και οι επιτηδευμένες ψευδείς ειδήσεις, οι οποίες δημοσιοποιούνται συνήθως με ανταλλάγματα από τα μεγάλα συμφέροντα, πολιτικούς ή κόμματα και το μεγάλο κεφάλαιο.

Το Κίνημα Οικολόγων – Συνεργασία Πολιτών στηρίζει τη δημοσιογραφία που προάγει την πολυφωνία, μακριά από αγκυλώσεις και περιορισμούς, που μεταδίδει τα γεγονότα όσο πιο κοντά στην αλήθεια γίνεται, δίδοντας το δικαίωμα έκφρασης σε πολλές απόψεις. Πιστοί, λοιπόν, στις αξίες και τις αρχές που μας διέπουν ως Πολιτικό Οικολογικό Κίνημα, πιστεύουμε στην ουσιαστική, πολυδιάστατη και πολυεπίπεδη δυναμική παρέμβαση στις διεργασίες για διαμόρφωση του μέλλοντος της Κυπριακής Δημοκρατίας, αρχή που δεν μπορεί να υλοποιηθεί χωρίς τη σημαντική συμβολή των μέσων ενημέρωσης στις παλιές και νέες μορφές τους.

Η εφημερίδα «Καθημερινή» στη δεκαετία που εκδίδεται στην Κύπρο έχει αποδείξει περίτρανα ότι τιμά καθεμία από τις αρχές εκείνες που χαρακτηρίζουν την ελευθεροτυπία. Προσωπικά αλλά και ως Κίνημα Οικολόγων – Συνεργασία Πολιτών ευχόμαστε όπως η εφημερίδα «Καθημερινή» –σε όλες τις μορφές της – να συνεχίσει την πορεία της, προσφέροντας ποιοτική, έγκυρη αλλά και έγκαιρη ενημέρωση στους αναγνώστες της, μακριά από τα σύγχρονα καρκινώματα του χώρου της δημοσιογραφίας, τις εξαρτήσεις αλλά και της άσκησης ελέγχου από την όποια εξουσία. Ευχόμαστε να συνεχίσετε να κρίνετε την κάθε μορφή εξουσίας και – το κυριότερο – να μη γίνετε πότε ακόμα μία εξουσία πάνω από τα κεφάλια των πολιτών.

Ο κ. Γιώργος Περδίκης είναι πρόεδρος του Κινήματος Κίνημα Οικολόγων – Συνεργασία Πολιτών.

Ευθύνες και προκλήσεις στην εποχή των fake news

Του **ΚΩΣΤΑ ΓΟΥΛΙΑΜΟΥ**

Στην εποχή μας η υποβάθμιση των δημοκρατικών θεσμών δημιουργεί αρνητικές συνέπειες στο πεδίο της ενημέρωσης. Ωστόσο, ισχύει και το αντίστροφο, ήτοι η υποβάθμιση της ενημέρωσης επιφέρει παθογένειες στα πεδία άσκησης και λειτουργίας των δημοκρατικών θεσμών. Μπορεί μέσω της νέας ψηφιακής τεχνολογίας το μοντέλο διάδοσης και παραγωγής της ενημέρωσης να μετασχηματίζεται, διευρύνοντας τους όρους και τα όρια για μια πιο ποιοτική ανάδραση ενημέρωσης.

Ωστόσο, το αναδυόμενο καθεστώς της άναρχης έκτασης των μπλογκ και, γενικότερα, των κοινωνικών δικτύων, μεταμφιεσμένο ως ελευθερία λόγου, εκκολάπτει πλέον ένα είδος κοινωνικού και ιδεολογικού αταβισμού και, συνάμα, κτητικού ατομικισμού που – ipso facto – συρρικνώνουν την κριτική και συνθετική σκέψη. Αυτό έχει ως παράγωγο την ανάδειξη μιας νέας ορθοφροσύνη που εξελίσσεται ως κυρίαρχη μορφολογία του κοινωνικού δικτύου, με αύξουσα οργανική ελαφρότητα, κοινωνική ανευθυνότητα και αφερεγγυότητα ή ανυποληψία.

Η σημερινή, πάντως, κρίση της δημοκρατίας (λόγου χάρη, η επανεμφάνιση του σοβινισμού και του ρατσισμού, η ένταση ακροδεξιάς και νεοφασιστικών κινημάτων, οι τεράστιες ανισότητες κ.λπ.), αποτυπώνεται ως νέα ορθοφροσύνη και διατυπώνεται expressis verbis όχι μόνο στον κοινωνικό σχηματισμό αλλά και στην (ανα)παραγωγή και διάχυση της ψηφιακής ενημέρωσης. Σε αυτό το πλαίσιο, πιστεύω πως ο ίδιος ο κόσμος των ΜΜΕ πρέπει να αντιμετωπίσει εκ νέου ερωτήματα που θέτουν την ίδια την προσέγγιση των γεγονότων της ενημέρωσης σε δοκιμασία.

Ο Νίτσε, θέλοντας να δείξει τον άνθρωπο ως ον που συνεχώς ερμηνεύει τον κόσμο, έλεγε πως «δεν υπάρχουν γεγονότα, μόνον ερμηνείες». Βάσει, λοιπόν, των σημερινών δεδομένων, τι ερμηνεία μπορεί να δοθεί στον παγκόσμιο χάρτη των ψευδών ειδήσεων (fake news); Αρχικά θα υποστήριζα πως ο νεοφιλελευθερισμός, ως αυταρχική ορθοδοξία διακυβέρνησης και ιδεολογία του ατομικισμού, δεν προσεγγίζει τη δημοκρατία ως κοινωνικό πεδίο αλλά ως «ελεύθερη αγορά». Συνεπώς οι πολιτικές του έχουν σχεδιαστεί έτσι ώστε να είναι ελκυστικές προς εκείνη την τεχνολογία των πληροφοριών που μετασχηματίζει όχι μόνο την εργασία αλλά τη μορφή και λειτουργία της δημοκρατίας.

Από αυτό ακριβώς το δεδομένο εκκινεί η σύγχρονη προσπάθεια διαστρέβλωσης της πραγματικότητας και των ψευδών ειδήσεων (fake news).

Σύμφωνα με το λεξικό της Οξφόρδης (Oxford Dictionaries), ο όρος «μετα-αλήθεια», εν ολίγοις η πολιτική ρητορική και πρακτική που αγνοεί την αλήθεια και εδράζεται σε μια προσωπική, ενίοτε εντελώς πλαστή, εκδοχή της πραγματικότητας, απηχεί ένα εξαιρετικά φορτισμένο όσο και επικίνδυνο πεδίο πολιτικής τεχνικής. Ο Wilde πίστευε πως στο βάθος η τυραννία της τεχνικής ή, άλλως, η «αποκρουστική λατρεία των γεγονότων», είναι μια αποφυγή της αλήθειας.

Κατά πολλές έννοιες, οι πολίτες που αισθάνονται κοινωνικά απομονωμένοι ή αποστασιοποιημένοι από τους δημοκρατικούς θεσμούς, γίνονται πιο εύπιστοι σε

μυθοπλασίες, θεωρίες συνωμοσίας και, επίσης, σε διχαστικές και ακραίες προσεγγίσεις της πραγματικότητας που βέβαια προϋπήρχαν από την εποχή του παραδοσιακού τύπου και της ενημέρωσης χωρίς το διαδίκτυο. Πρόδηλα, στις μέρες μας οι πρακτικές της «μετα-αλήθειας» αποτελούν τη συνέχειά τους και, βέβαια, τη νέα τους εκδοχή. Επομένως οφείλουμε – ως πολίτες και ως ΜΜΕ – να διεκδικήσουμε το δικαίωμα για ποιοτική εμβάθυνση της ενημέρωσης και της δημοκρατίας.

Σε αυτό το πλαίσιο, η «Καθημερινή» από τον Νοέμβριο του 2008, γνωρίζοντας και αναγνωρίζοντας το μέγα διακύβευμα της εποχής μας, μετουσιώνει διαρκώς και υποδειγματικά σε πράξη και λόγο τόσο την ποιοτική όσο και την αισθητική αναβάθμιση της ενημέρωσης, συμβάλλοντας έτσι στην εμβάθυνση της δημοκρατίας.

Ο καθηγητής Κώστας Γουλιάμος είναι πρύτανης του Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου Κύπρου.

Ελευθερία έκφρασης

Του *δρος* **ΚΥΠΡΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΙΔΗ**

Η Παγκόσμια Διακήρυξη Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, που υιοθετήθηκε από τη Γ.Σ. των Η.Ε. το 1948, προστατεύει στο άρθρο 19 το δικαίωμα ελευθερίας της γνώμης και της έκφρασης. Λέγει, επίσης, ότι το δικαίωμα αυτό συμπεριλαμβάνει ελευθερία της άποψης χωρίς επεμβάσεις από οποιαδήποτε αρχή ή πρόσωπο, και το να αναζητεί, λαμβάνει και μεταδίδει πληροφορίες και ιδέες με οποιοδήποτε μέσο και ανεξάρτητα από σύνορα. Μεταλαμπαδεύτηκε τούτο στη Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΣΑΔ), άρθρο, 10 και σε όλα σχεδόν τα δημοκρατικά ευρωπαϊκά συντάγματα ως βασικό ανθρώπινο και πολιτικό δικαίωμα. Μπήκαν, μάλιστα, και όρια και περιορισμοί σε τούτο ήδη από άρθρο 10 της ΕΣΑΔ και το Σύνταγμά μας ουσιαστικά αντέγραψε τη σύμβαση στο Άρθρο 19.

Όμως τα βασικά κριτήρια δικαιολόγησης μιας παρέμβασης και η αξιολόγηση των δημοσιευμάτων διατυπώθηκαν σε δύο αποφάσεις του με πρώτη τη Handyside 1976, αλλά κυρίως εκείνη της Sunday Times εναντίον του Η.Β. στη γνωστή υπόθεση κριτικού δημοσιεύματος για το φάρμακο της Θαλιδομίδης που προκαλούσε τη γέννηση παιδιών με σοβαρές σωματικές αναπηρίες. Αξίζει τον κόπο να τη δούμε σε κάποια λεπτομέρεια. Τούτο θεωρήθηκε από τον γενικό εισαγγελέα του Η.Β. ότι ενέπιπτε στα κριτήρια περιορισμού του δικαιώματος και καταχωρήθηκε αίτηση για απαγορευτικό διάταγμα εναντίον της εφημερίδας. Το πρωτόδικο δικαστήριο εξέδωσε το διάταγμα, το εφετείο ανέτρεψε την απόφασή του και το Ανώτατο Δικαστήριο (House of Lords) ανέτρεψε την απόφαση του Εφετείου και επανέφερε το διάταγμα σε ισχύ. Το θέμα παραπέμφθηκε στο τέλος στο ΕΔΑΔ μετά από αίτηση της εφημερίδας.

Το τελευταίο, είπε με πλειοψηφία ότι η παρέμβαση αυτή των βρετανικών δικαστηρίων δεν δικαιολογείτο βάσει του άρθρου 10 της ΕΣΑΔ και απέρριψε την αίτησή τους. Στην απόφασή του το ΕΔΑΔ αναφέρει (με αναφορά στη υπ. Handyside και στην υπ. Sunday Times) ότι το δικαίωμα της ελευθερίας της έκφρασης άποψης είναι θεμέλιο κάθε δημοκρατικής κοινωνίας και συμπεριλαμβάνει και εχθρικές απόψεις ή που συγκλονίζουν ή ενοχλούν ένα συγκεκριμένο τμήμα του πληθυσμού. Συνέχισε λέγοντας ότι ο βαθμός επέμβασης από τα Ανώτατο βρετανικό δικαστήριο δεν δικαιολογείτο από τους περιορισμούς που παρατίθενται στο άρθρο 10 της ΕΣΑΔ, δηλ. μεταξύ άλλων την εθνική ασφάλεια, την υγεία ή τις ηθικές αξίες, τα δικαιώματα τρίτων κ.λπ. Από την ΕΣΑΔ διατυπώθηκε το Άρθρο 19 του Συντάγματός μας και, υπό τους διάφορους νομικούς περιορισμούς του δικαιώματος αυτού.

Ελευθερία των ιδεών και ελευθερία του Τύπου

Των **ΑΝΔΡΕΑ ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ** *και* **ΧΡΙΣΤΗ ΛΟΤΤΙΔΗ**

Η εφεύρεση της τυπογραφίας άλλαξε τον κόσμο και η εξέλιξη της τεχνολογίας συνεχίζει να τον αλλάζει σημαντικά. Στη σύγχρονη «κοινωνία της πληροφορίας» η σημασία του Τύπου συνεχώς διευρύνεται. Παράλληλα η ελεύθερη έκφραση και η διάδοση των ιδεών αποτελεί βασική αρχή του δημοκρατικού πολιτεύματος. Κατοχύρωση της ελευθερίας των ιδεών σημαίνει κατοχύρωση της Δημοκρατίας. Όμως η ελεύθερη διάδοση και κυκλοφορία των ιδεών προϋποθέτει την ελευθερία του Τύπου, η οποία και αυτή προστατεύεται συνταγματικά. Στο δημοκρατικό πολίτευμα όλες οι ιδέες είναι ελεύθερες. Μόνο η δημοκρατία επιτρέπει τον ελεύθερο ανταγωνισμό των ιδεών, που πραγματοποιείται κυρίως μέσω του Τύπου, ο οποίος απέκτησε τόση δύναμη, ώστε να «αναχθεί σε τέταρτη εξουσία». Καθένας είναι ελεύθερος να αποδεχθεί ή να απορρίψει οποιαδήποτε ιδέα. Από την ελεύθερη βούληση ενός εκάστου εξαρτάται σε τελική ανάλυση, ποιες ιδέες επικρατούν και ποιες όχι. Στη δημοκρατία, η επικράτηση σε συγκεκριμένη εποχή ορισμένων ιδεών έναντι των άλλων δεν είναι αποτέλεσμα επιβολής, αλλά ελεύθερης διαδικασίας, στην οποία ο τύπος κατέχει πρωταρχικό ρόλο. Όμως η αναγνώριση μόνον «κρατούσας ιδεολογίας» και η απαγόρευση άλλων ιδεολογιών είναι ασυμβίβαστη προς τη δημοκρατία.

Στη διαδικασία του ελεύθερου ανταγωνισμού των ιδεών και του ελεύθερου πολιτικού ανταγωνισμού, μέσω του τύπου – αλλά και ευρύτερα – ιδιαίτερη σημασία έχει η έκφραση και προστασία των πολιτικών πεποιθήσεων και κυρίως με τη μορφή όχι της συμφωνίας αλλά της αμφισβήτησης των κρατούντων. Η εξασφάλιση της ελεύθερης έκφρασης της «αντίθετης γνώμης», η προστασία των «αντιφρονούντων» ή εάν θέλετε καλύτερα του ελέγχου των θεσμών μέσω της δημοσιότητας κακών πρακτικών ή και λανθασμένων αποφάσεων είναι προστασία αυτής της ίδιας της δημοκρατίας. Πράγματι ελευθερία της γνώμης είναι κυρίως ελευθερία των αντιφρονούντων, διότι οι εξυμνούντες την εξουσία ουδέποτε κινδύνευσαν. Ανάγκη προστασίας έχει όποιος διαφωνεί. Η ελευθερία της σκέψης είναι κυρίως ελευθερία της διαφορετικής σκέψης, είναι ελευθερία της διαφωνίας. Έτσι η ελευθερία του Τύπου δεν πρέπει να εκλαμβάνεται μόνον ως ελευθερία έκφρασης ορισμένης γνώμης αλλά ως ανοχή και φιλοξενία και της αντίθετης άποψης. Μόνον τα ανελεύθερα καθεστώτα ασκούν έλεγχο των ιδεών, μόνον στα καθεστώτα αυτά υπάρχουν υπό διωγμό «απαγορευμένες ιδέες». Εδώ ακριβώς αναδεικνύεται η σημασία της περίφημης φράσης που αποδίδεται στον Βολταίρο: «Μπορεί να διαφωνώ γι' αυτό που λέγεις, αλλά θα αγωνίζομαι για την ελευθερία σου να το λέγεις».

Τα Συντάγματα προστατεύουν συνήθως την ελευθερία της έκφρασης και κυκλοφορίας των ιδεών μαζί με την ελευθεροτυπία, την ελευθερία του Τύπου, ως αναπόσπαστα στοιχεία του δημοκρατικού πολιτεύματος. Ελευθερία και δημοκρατία θα βαίνουν πάντα παράλληλα. Το δικαίωμα αυτό στο κυπριακό δικαϊϊκό σύστημα κατοχυρώνεται απόλυτα στο Άρθρο 19 του Συνταγματος όπου αναφέρει την προστασία της ελευθερίας γνώμης, τη λήψη και μετάδοση πληροφοριών και ιδεών χωρίς την επέμβαση οποιασδήποτε Αρχής.

Οφείλουν, λοιπόν, όλοι ιδίως οι ίδιοι οι θεσμοί όχι μόνο να προστατευουν το δικαίωμα λόγου και έκφρασης αλλά να απέχουν από οποιεσδήποτε ενέργειες που να προκαλούν συνταγματική ανωμαλότητα στον βασικό πυρήνα της πολιτειακής λειτουργίας της δημοκρατίας πράγμα που πλέον δεν μπορεί να γίνει ανεκτό όχι μόνο από την εφαρμογή του Συνταγματος αλλά και του ευρωπαϊκού δικαϊϊκού συστηματος που αποτελούμε πλήρες μέλος.

Ο κ. Ανδρέας Δημητρόπουλος είναι καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου. Ο κ. Χρίστης Λοττίδης είναι νομικός και διευθύνων σύμβουλος της SPPMEDIA.

Η εξασφάλιση της ελεύθερης έκφρασης της «αντίθετης γνώμης», η προστασία των «αντιφρονούντων» ή εάν θέλετε καλύτερα του ελέγχου των θεσμών μέσω της δημοσιότητας κακών πρακτικών ή και λανθασμένων αποφάσεων είναι προστασία αυτής της ίδιας της δημοκρατίας

Σχοινοβασίες χωρίς προστατευτικό δίχτυ

Του **ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ**

Δύο κείμενα-ντοκουμέντα τεκμηριώνουν, χωρίς περιθώρια αμφισβήτησης, τη στροφή Αναστασιάδη προς τη γραμμή δύο κρατών, δίνοντας επίσης και τις δολιχοδρομίες του μετά το Μον Πελεράν. Πρόκειται για τα άρθρα των Διονύση Διονυσίου, «Το φλερτ Αναστασιάδη με τα δύο κράτη» («Πολίτης», 14.10.2018) και Ανδρέα Παράσχου, «Και η συνομοσπονδία πλέον υπό συζήτηση» («Καθημερινή», 28.10.2018). Εκείνο που τρομάζει, σε όλη αυτή την ιστορία, όπως βγαίνει μέσα από τα αναφερθέντα κείμενα, είναι η έλλειψη σοβαρής μελέτης και συντεταγμένης στρατηγικής πάνω σε ύψιστα για τη χώρα ζητήματα. Θα σταθώ σε τρία από αυτά: Πρώτον, στην παραπλανητική αντίληψη που ο Πρόεδρος διαχέει μέσα στην κοινωνία ότι δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή από την ε/κ κοινότητα η διζωνική, δικοινοτική ομοσπονδία. Δεύτερον, στην προκαταβολική αφοριστική εμμονή ότι δεν θα μπορέσει να λειτουργήσει μια ομοσπονδιακή λύση με «αποτελεσματική συμμετοχή» των δύο κοινοτήτων στις αποφάσεις των ομοσπονδιακών οργάνων. Τρίτον, στην αφελή αντίληψη που αδιαφορεί για τους υπαρκτούς κινδύνους ότι, με τα δύο κράτη, μένει δικό μας όλο το φυσικό αέριο στη νότια ΑΟΖ.

Η αποδοχή της ΔΔΟ

Το πρώτο: Πριν πάει στο Κραν Μοντάνα ο Πρόεδρος ήταν ενήμερος για τα ευρήματα έρευνας του Πανεπιστημίου Κύπρου που έδειχναν την αποδοχή της ομοσπονδίας στα όρια του πλειοψηφικού ρεύματος παρά το αρνητικό κλίμα στο οποίο είχε συμβάλει, σε μεγάλο βαθμό, και ο ίδιος. Και τώρα ακόμα, μέσα στο πολιτικό χάος που έχει δημιουργήσει ο Πρόεδρος, έχω υπόψη μου ενδείξεις, από έρευνα που δεν έχει ακόμα δημοσιοποιηθεί, για αισθητή ενίσχυση αποδοχής της ομοσπονδίας, όχι της όποιας ομοσπονδίας, αλλά αυτής που ορίζεται από τις συγκλίσεις που έχουν επιτευχθεί και από το πλαίσιο Γκουτιέρες. Και αν όμως προβλεπόταν αμφίβολη η αποδοχή της από το σώμα των πολιτών, ο Πρόεδρος που οδήγησε ώς εκεί τα πράγματα γιατί, ως «ο καλύτερος μαθητής του Κληρίδη» πίστευε σε αυτή την υπόθεση, αν έχει τη στόφα του ηγέτη, παίρνει τις αποφάσεις που η ορθολογική ανάλυση της πραγματικότητας του υπαγορεύει, αναλαμβάνει την ευθύνη των αποφάσεών του, και βγαίνει πρώτος μπροστά για να πείσει τους πολίτες, θέτοντας μπροστά τους τα πραγματικά δεδομένα.

Λειτουργικότητα της ΔΔΟ

Το δεύτερο: Σε ό,τι αφορά στη λειτουργικότητα της συμφωνημένης ομοσπονδίας, όπως αυτή προκύπτει από το Κραν Μοντάνα, ο Πρόεδρος αναλώνεται συστηματικά, τον τελευταίο καιρό, σε απροσχημάτιστη δαιμονοποίηση της «αποτελεσματικής συμμετοχής» με παραπλανητικές αναφορές σε «τυραννία της μειοψηφίας» με τα… τόσα βέτο των Τουρκοκυπρίων σε κάθε απόφαση των ομοσπονδιακών οργάνων. Αντιπαρέρχομαι το γεγονός ότι η «μία θετική ψήφος» είναι εμφανώς ηπιότερη μορφή συμμετοχής από ό,τι τα βέτο ή οι χωριστές πλειοψηφίες της Ζυρίχης, σε συνδυασμό μάλιστα με αποτελεσματικούς, στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής εμπειρίας, μηχανισμούς διαβούλευσης στην άρση αδιεξόδων. Δεδομένου ότι η ομοσπονδιακή κυβέρνηση αποφασίζει επί ζητημάτων που αφορούν όλη τη χώρα, άρα επηρεάζουν και τις δύο κοινότητες, είναι αυτονόητη προϋπόθεση η θετική ψήφος τουλάχιστον ενός μέλους από κάθε κοινότητα. Αλλιώς, αν η πλειοψηφούσα κοινότητα αποφασίζει, τότε έχουμε ενιαίο κράτος και όχι ομοσπονδία. Για να επαναλάβω τον Νιαζί Κιζίλγιουκρεκ («Να πού πρέπει να ψάξουμε, στη λειτουργικότητα», «Πολίτης», 28.10.2018), πέραν άλλων σημαντικών παραμέτρων, απαραίτητη προϋπόθεση για την ίδρυση όσο και για την ομαλή λειτουργία μιας ομοσπονδίας είναι «η προετοιμασία της χώρας για λύση μέσω της καλλιέργειας μια ομοσπονδιακής κουλούρας» από ηγέτες «οι οποίοι θα υιοθετήσουν τον φεντεραλισμό ως αυτοσκοπό και θα τον ενσταλάξουν ως αξία στις κοινότητες». Τι έχει κάνει προς αυτή την κατεύθυνση, τα τελευταία δύο χρόνια, ο Πρόεδρος Αναστασιάδης;

Διχοτόμηση της ΑΟΖ

Το τρίτο: Όχι μόνο κατ' ιδίαν αλλά και δημόσια, ο Πρόεδρος φέρεται να έχει συνδέσει τη στροφή του στη γραμμή δύο κρατών με τη θεωρητικά ευλογοφανή υπόθεση ότι σε ένα τέτοιο ενδεχόμενο η ε/κ κοινότητα, η οποία θα ελέγχει το «νότιο κράτος», θα είναι και αποκλειστικός ιδιοκτήτης των υδρογονανθράκων στη θαλάσσια περιοχή έναντι των νότιων ακτών της Κύπρου. Εδώ μπαίνει στην εξίσωση η παράνομη, με όρους διεθνούς δικαίου, συμφωνία οριοθέτησης της ΑΟΖ μεταξύ Τουρκίας και «ΤΔΒΚ» (21.9.2011) και η παραχώρηση, από μέρους της «ΤΔΒΚ» στην τουρκική εταιρεία πετρελαίων ΤΡΑΟ, άδειας για έρευνα και εκμετάλλευση υδρογονανθράκων στην «οριοθετημένη» από τη «συμφωνία» «ΑΟΖ» της. Τις περιπλοκές και τους κινδύνους που το στάτους κβο εμπεριέχει σχετικά με αυτό το ζήτημα τους ζούμε καθημερινά τον τελευταίο χρόνο. Σε περίπτωση δρομολόγησης πορείας προς δύο χωριστά κράτη, οι περιπλοκές θα είναι ακόμα χειρότερες. Η Τουρκία, επικαλούμενη τη «συμφωνία οριοθέτησης» με την «ΤΔΒΚ», θα στηρίξει, διά της πολεμικής υπεροπλίας της, διεκδικήσεις της «ΤΔΒΚ» στις θαλάσσιες περιοχές έναντι των νότιων ακτών της Κύπρου που έχει περιλάβει στη δική της «ΑΟΖ», και η ΤΡΑΟ, υπό την προστασία των τουρκικών κανονιοφόρων, θα αρχίσει γεωτρήσεις. Ποιος θα μας βγάλει από έναν τέτοιο λαβύρινθο;

Καταληκτικά, η μόνη επιλογή που έχουμε μέσα στις δοσμένες συνθήκες – και εμείς και οι Τουρκοκύπριοι – είναι η ομοσπονδία όπως αυτή οριοθετείται στις επιτευχθείσες συγκλίσεις και στο πλαίσιο Γκουτιέρες μαζί με τις διευθετήσεις ασφάλειας που καταργούν τη μορφή εγγυήσεων της Ζυρίχης και όποιο δικαίωμα μονομερούς επέμβασης, καθώς και την αποχώρηση των κατοχικών στρατευμάτων. Όλα τα άλλα είναι σχοινοβασίες χωρίς προστατευτικό δίχτυ. Με μια σημαντική διαφορά. Ο σχοινοβάτης μπορεί να τη σκαπουλάρει… Το τίμημα θα το πληρώσει η Κύπρος.

Ο κ. Χρυσόστομος Περικλέους είναι εκπαιδευτικός και συγγραφέας.

ΔΙΕΛΚΥΣΤΙΝΔΑ / *Της* **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Η Δεξιά σε δύο βάρκες

Ήταν την άνοιξη του 2004, όταν στο έκτακτο συνέδριο του Δημοκρατικού Συναγερμού, ο Νίκος Αναστασιάδης καλούσε τους σύνεδρους να ψηφίσουν υπέρ του δημοψηφίσματος, καθώς εκείνη ήταν η ώρα που η ιστορία κτυπούσε την πόρτα, όπως έλεγε και ο ίδιος «ως υπεύθυνος ηγέτης μιας παράταξης που έταξε ως έναν από τους ιδρυτικούς της στόχους την επανένωση της πατρίδας μας» δεν ήταν διατεθειμένος να την αγνοήσει. Τότε, η ηγεσία του κόμματος είχε συστρατεύσει και τον ιδρυτικό ηγέτη του, τον Γλαύκο Κληρίδη, που, όπως έλεγε, προτιμούσε να αποδημήσει εις Κύριον, παρά να δει αυτό το τέλος των αγώνων του κυπριακού λαού. Σε εκείνη την κρίσιμη στιγμή ο τότε πρόεδρος του ΔΗΣΥ μετατρεπόταν σύμφωνα με κύκλους από ένα θερμόαιμο κομματάρχη σε εν δυνάμει ηγέτη.

Η ιστορική, όμως, τοποθέτηση του Νίκου Αναστασιάδη και κυρίως το συναισθηματικό κάλεσμα του Γλαύκου Κληρίδη δεν άγγιξε την πλειοψηφία της εκλογικής βάσης του Δημοκρατικού Συναγερμού. Ένα αποτέλεσμα για πολλούς αναμενόμενο, καθώς, παρά τα όσα έλεγε δημοσίως η ηγεσία του κόμματος, πολλά ήταν τα συναγερμικά στελέχη που δούλευαν στο παρασκήνιο εναντίον του Σχεδίου. Το αποτέλεσμα αναπόφευκτα προκάλεσε ανακατατάξεις στο κομματικό πεδίο, με τον Νίκο Αναστασιάδη να έχει κερδίσει μεν πολιτικούς πόντους για την τόλμη του να πάει κόντρα στο ρεύμα, αλλά τον ΔΗΣΥ να μπαίνει σε χρόνια εσωστρέφεια και αντιπαράθεση μεταξύ λαϊκής Δεξιάς και φιλελευθέρων.

Δεκατέσσερα χρόνια μετά το ιστορικό δημοψήφισμα, η αντιπαράθεση λαϊκής και φιλελεύθερης Δεξιάς εξακολουθεί να υπάρχει εντός του ΔΗΣΥ, με τη συντηρητική τάση να επικρατεί κατά κράτος. Μόνο η τακτική του Νίκου Αναστασιάδη άλλαξε σε βαθμό που κάνει πολλούς να πιστεύουν πως η στάση του τότε ήταν είτε κίνηση τακτικής, για να αποκτήσει προεδρικό προφίλ, είτε αδυναμία να πάει κόντρα στις θέσεις του πνευματικού του πατέρα και ιδρυτικού ηγέτη του ΔΗΣΥ, Γλαύκου Κληρίδη. Κάπως έτσι την περασμένη Παρασκευή, ο Νίκος Αναστασιάδης, ο μόνος πολιτικός αρχηγός που στήριξε το σχέδιο Ανάν, μας έλεγε πως «θα πρέπει κάποιοι να συνειδητοποιήσουν ότι δεν είναι η όποια λύση που θα φέρει την ειρήνη, αλλά μια λύση που θα προστατεύει και θα λαμβάνει υπόψη τις ανησυχίες των Τουρκοκυπρίων, αλλά να μην παραγνωρίζει και τις εύλογες ανησυχίες των Ελληνοκυπρίων», αποφεύγοντας να διαψεύσει τη φημολογία συζήτησης συνομοσπονδίας, ή λύσης δύο κρατών. Την ίδια ώρα, όμως, ο πρόεδρος του κυβερνώντος κόμματος Αβέρωφ Νεοφύτου έψεγε όποιους φλερτάρουν με λύση δύο κρατών αλλά και όσους βλέπουν θετικά τη συνομοσπονδία. Υπογράμμιζε την δική του προσήλωση στις κληριδικές αρχές, τις διαφορετικές εκτιμήσεις του με τον Πρόεδρο Αναστασιάδη, οι οποίες διαφαίνονται άλλωστε ξεκάθαρα. Όχι μόνο από τις προειδοποιήσεις για εθνικό τσουνάμι, για την καταστροφή μιας λύσης δύο κρατών, αλλά και την κίνησή του να ξεκινήσει εκστρατεία ενημέρωσης της κοινωνίας, για τις εξελίξεις στο Κυπριακό και τη ΔΔΟ με ομιλητή τον Αλέκο Μαρκίδη!

Τα όσα διαμείβονται πλέον στο στρατόπεδο της Δεξιάς και η διάσταση Προεδρικού-Πινδάρου – εάν ισχύει – ξεπερνούν την πολυφωνία και τείνουν να εξελιχθούν σε μία από τις μεγαλύτερες κρίσεις του κόμματος. Και ασφαλώς και δεν θα το συζητούσαμε αν αυτές οι διαφωνίες ενέπιπταν σε τακτικισμούς και περιορίζονταν στην μικροκομματική σφαίρα. Στην πιο κρίσιμη καμπή του Κυπριακού, αναμένουμε από τη Δεξιά μία ξεκάθαρη και ειλικρινή στάση. Μία στάση που δεν θα πατά πάνω σε δύο βάρκες με το πρόσχημα της πολυφωνίας, αλλά θα μιλήσει ειλικρινά, για το ποιες είναι τελικώς οι θέσεις της αγνοώντας τους όποιους τακτικισμούς, αλλά κυρίως την όποια προσωπική φθορά. Άλλωστε, δεν είναι αυτή η διαφορά των ηγετών από τους πολιτικάντηδες;

economidoum@kathimerini.com.cy

Αποχαιρετώντας τον Vichai Srivaddhanaprabha, Πρόεδρο της Λέστερ.

ΕΝ ΚΑΜΙΝΩ / *Του* **ΜΙΧΑΛΗ ΤΣΙΚΑΛΑ**

Και τι θα γίνουμε χωρίς το γνωστό Κυπριακό;

Αν δει κάποιος απέξω το πώς αντιδρούν τα κόμματα στις κινήσεις Αναστασιάδη στο Κυπριακό, τουλάχιστον θα χαμογελάσει σαρδόνια. Για να ξεκαθαρίσω κάτι από την αρχή, θα πω ότι δεν αναγνωρίζω μεγάλες στρατηγικές αρετές, όχι μόνο στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας αλλά ούτε και στους πολιτικούς αρχηγούς. Ο πρώτος δεν μπορώ να πειστώ ότι έβαλε κάτω τα σχέδια για το Κυπριακό και ότι είπε βάσει σχεδίου, πως θα ανακατέψει την τράπουλα και μετά θα γίνει αυτό και μετά το άλλο. Δεν νομίζω ότι ξέρει τι θα γίνει ακριβώς, ακριβώς γιατί κανείς δεν ξέρει. Έκανε εκείνο που ήθελε όμως, ανακάτεψε δηλαδή την τράπουλα. Ξαναμοίρασε τα χαρτιά για να φτάσει (δεν το αποκλείω) πάλι στη ΔΔΟ μέσα από άλλο δρόμο. Είναι μια εξήγηση. Ότι δηλαδή άρχισε να μιλάει ή να μεταφέρεται το ότι σκέφτεται, για άλλες λύσεις του Κυπριακού, για να ανακατέψει το σύστημα, αλλά επί της ουσίας να φτάσει πίσω στη ΔΔΟ με μια μορφή πιο λειτουργική.

Για να δείξει μια και καλή στους έξω πως το σύστημα δεν θα δουλέψει σε περίπτωση λύσης, που δεν το λέει μόνο ο ίδιος ή ο Αβέρωφ, αλλά προκύπτει από σοβαρούς νομικούς, οι οποίοι είναι εκτός συστήματος. Εκείνους ακούω να λένε πως δεν θα το έχει σε τίποτα η Τουρκία να προχωρήσει σε κατάρρευση με την πρώτη ευκαιρία. Και μετά τι; Γυρίζουμε στο ότι κανείς δεν ξέρει. Δεν μπορώ έτσι να πειστώ πως το εννοεί για συνομοσπονδία ο Πρόεδρος όταν λέει στον περίγυρό του για το θέμα. Είχα γράψει για τη μανούβρα με το να πάρει οφέλη μέσω της αποκέντρωσης στην Ομοσπονδία, ωστόσο τα οφέλη αυτά μένει να φανούν ποια είναι. Πρακτικά, όμως, αυτό το ανακάτεμα της τράπουλας από τον Αναστασιάδη έχει φέρει τα πάνω κάτω στο πώς χειρίζονται τις αλλαγές και την ατζέντα τα κόμματα. Κατηγορείται ο Αναστασιάδης ότι φεύγει από τον δρόμο της λύσης όπως ήταν δεδομένος ως σήμερα. Πού είχε οδηγήσει ως σήμερα αυτός ο δρόμος; Ποια ήταν τα αποτελέσματα που έφερε σε μια διαδικασία που διαρκώς επαναρχίζει, ακυρώνοντας εν πολλοίς δουλειά που έχει γίνει στο παρελθόν ως προς τη διαδικασία αυτή καθαυτή, όχι προς τα χαρτιά που έχουν πέσει. Πώς να διαχειριστεί ένα κόμμα την ιδέα για Συνομοσπονδία ή την κάθε άλλη ιδέα όταν δεν είναι γραμμένο κάπου ως τώρα, εφόσον δεν υπήρχε ως σενάριο, ως ιδέα, ως τίποτα μέχρι σήμερα; Θυμίζει έντονα την εποχή που τα κομουνιστικά κόμματα στην Ευρώπη δεν ήξεραν πώς να διαχειριστούν λεκτικά την επόμενη μέρα της κατάρρευσης στην ΕΣΣΔ και άρα την ίδια τους την ύπαρξη. Είχε ακουστεί έντονα το ότι δεν υπήρχε κάτι γραμμένο για μια τέτοια περίπτωση, άρα έπρεπε να αυτοσχεδιάσουν ως ένα σημείο. Εκεί για να επιστρέψω στο Κυπριακό, αρχίζει η μουρμούρα: για τον γκρεμό που είναι μπροστά μας, για μια λύση που δεν συμφέρει τους Ε/κ αλλά ικανοποιεί την Τουρκία, για σενάρια επί κακών και συμφορών που έρχονται δηλαδή.

Ο πανικός των κομμάτων είναι άνευ προηγουμένου, η δε συνταύτιση ή όχι με την ιδέα της Ομοσπονδίας είναι λόγος τουλάχιστον για συνέδριο και όλα τα σενάρια είναι ανοιχτά. Ενώ το μόνο που είχαν να κάνουν ήταν το απλό. Να αφήσουν τον ίδιο τον Αναστασιάδη εφόσον εκείνος έτσι κι αλλιώς έχει την ευθύνη, να δείξει πράγματι ποιος είναι ο δρόμος του. Απλό αλλά δύσκολο πολιτικά από την πλευρά των κομμάτων, που έχουν να δώσουν λόγο και στις βάσεις και στις επιτροπές για το αν θα συνεχίσουν να τον στηρίζουν ή όχι. Και δεν μπορούν να περιμένουν να δουν ούτε καν τι λέει η ίδια η Ε.Ε. για το θέμα. Εγώ δεν θα μπω στο κεφάλι του Αναστασιάδη για να σας πείσω πως θέλει ή δεν θέλει ομοσπονδία. Πιστεύω ότι είναι ακόμη μια μανούβρα. Αυτό βλέπω. Τον πανικό όμως των κομμάτων, τα ίδια τα κόμματα τον βλέπουν; Γιατί αυτόν είμαι σίγουρος πως τον βλέπει ο Αναστασιάδης, βγαίνοντας και από πάνω και στο ότι αυτός δεν θέλει λύση, όταν ο ίδιος ανακάτεψε την τράπουλα της λύσης.

tsikalasm@kathimerini.com.cy

ΒΟΛΕΣ / *Του* **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

Ιστορία μου, αμαρτία μου

«Ιστορία μου, αμαρτία μου» λέει το λαϊκό άσμα και η αξία των ογκωδέστατων τόμων του Φακέλου της Κύπρου φαίνεται ότι σήμερα περιορίζεται στο επίπεδο του «κλάματος επί των ερειπίων». Ο «χρόνος κυλά και ο κόσμος γυρνά» και οι νέες γενιές, οι μεγαλύτεροι στην ηλικία, αλλά ακόμη και τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, έχουν άλλες έγνοιες. Όλα «τα μυστικά» της προδοσίας και της καταστροφής της μισής Κύπρου, βρίσκονται πλέον στην ιστοσελίδα της Βουλής, αλλά φαίνεται ότι δεν καίγεται πλέον καρφί σε κανένα. Οι πρόεδροι των κοινοβουλίων Κύπρου και Ελλάδας, Δημήτρης Συλλούρης και Νικόλαος Βούτσης, έκαναν το μεγάλο ιστορικό βήμα και τόλμησαν, κάτι το οποίο έμοιαζε «όνειρο θερινής νυκτός» για τους παλαιότερους, οι οποίοι ακόμη θυμούνται τους «αγώνες», προεκλογικούς και όχι μόνο, τις πύρινες ομιλίες και τις διαδηλώσεις, στους δρόμους και τις πλατείες καθώς και τα ατέλειωτα δακρύβρεχτα άρθρα στις εφημερίδες, για το άνοιγμα του φακέλου της Κύπρου. Όλα κατάντησαν ένα «πουκάμισο αδειανό, μια Ελένη», ένα ιστορικό αφήγημα, το οποίο θα διαβάζουν οι καθηγητές και οι φοιτητές των πανεπιστημίων και θα διαφημίζουν οι «νικητές» του αγώνα κατά της χούντας και της ΕΟΚΑ Β΄.

Η Κύπρος συνεχίζει να είναι σκλαβωμένη, η πλειοψηφία των ανθρώπων, οι οποίοι γεννήθηκαν στα Κατεχόμενα έχουν πεθάνει, τα ιερά και τα όσιά μας μετατράπηκαν σε τουριστικούς προορισμούς, οι συνομιλίες για το Κυπριακό, κατάντησαν ένα «κακόγουστο» παραμύθι και πλέον «γαία πυρί μειχθήτω». Από την εποχή του Θουκυδίδη μέχρι και σήμερα, όλοι οι Έλληνες λένε ότι πρέπει να διδαχθούμε από τα λάθη μας και όλοι οι Έλληνες επαναλαμβάνουν τα ίδια λάθη και πάλι και πάλι και πάλι. Μόνο ένα θαύμα μπορεί να σώσει αυτό τον τόπο, όπως συνέβαινε για αιώνες, όταν η Κύπρος «άλλαζε πολλούς αφέντες, αλλά χωρίς να αλλάζει ψυχή». Και ποιος ξέρει, τώρα με το φυσικό αέριο, τώρα με τις «αγάπες» των ισχυρών της γης, για τον πλούτο του νησιού, ίσως μπορέσει ο βασανισμένος κυπριακός ελληνισμός να απαλλαγεί από τους τυράννους τους και εντός και εκτός Κύπρου.

Η τραγωδία του 1974 σβήνει μέρα με τη μέρα, έστω και αν τα ραδιόφωνα και οι τηλεοράσεις βομβαρδίζουν τον κόσμο καθημερινώς, με ατέλειωτα και ακατανόητα ρεπορτάζ και αναλύσεις για το Κυπριακό. Σε αυτό το «λούκι» έπεσαν και οι συγγενείς των πεσόντων και των αγνοουμένων, τους οποίους το «πολιτικάντικο» σύστημα δεν αφήνει να ησυχάσουν, κόντρα σε κάθε ψυχολογική πρακτική αντιμετώπισης του πένθους και κάθε λογική επιστροφής των τεθνεώτων ανθρώπων. Λες και σε αυτό τον τόπο, είτε θα πρέπει να κλαίμε για τους ήρωες είτε να κλαίμε για τους απατεώνες, οι οποίοι κάθε λίγα χρόνια μας κλέβουν, με τη δύναμη του νόμου. Πάντα, τάχα, για το καλό μας.

Είναι καιρός να αρχίσει ο διάλογος για τη δημιουργία ενός μνημείου αγνώστου στρατιώτη, όπως υπάρχει σε όλες τις πολιτισμένες χώρες του κόσμου. Ακόμη είναι καιρός να αρχίσει ο διάλογος, για ανέγερση και ενός ναού, δίπλα στον Τύμβο της Μακεδονίτισσας, στον οποίο θα μνημονεύονται και θα βρίσκουν παρηγοριά και οι ψυχές των νεκρών – για όσους πιστεύουν – και οι ψυχές των ζώντων. Κακά τα ψέματα, αλλά οι ψυχεδελικές ομιλίες των πολιτικών και όχι μόνο, μόνο κακό προκαλούν στους ζωντανούς, αφού τους φορτώνουν με πόνο, με θλίψη, ακόμη και με ενοχές. Η ζωή είναι πολύ σύντομη για να παιδεύονται οι άνθρωποι, στο όνομα εθνικισμών, οι οποίοι αποτελούν και αμαρτία και καταφύγιο κάθε κατεργάρη.

Χωρίς πυξίδα, σαν σε παρέλαση...

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Συμπτώσεις επαναλαμβανόμενες, λένε κάτι σημαντικό. Έχουμε και λέμε: Σε Λύκειο στη Λεμεσό μαθητές του «παρελαύνουν» με στρατιωτικό βηματισμό εντός του σχολικού χώρου. Δασκάλα στην Αθηαίνου εκφωνεί ομιλία για την επέτειο της 28ης Οκτωβρίου σχηματισμένη πάνω στη ρητορική του μίσους. Η αστυνομία της Φρανκφούρτης ανακοίνωσε ότι προχώρησε στη σύλληψη των οπαδών του Απόλλωνα Λεμεσού γιατί «φορούσαν ρούχα που έφεραν ναζιστικά σύμβολα». Η 'Bild' έγραψε ότι στις φανέλες τριών οπαδών υπήρχε η νεκροκεφαλή των SS». Σήμερα η Κύπρος εμφανίζει μια πολύ καθαρή εικόνα. Ολοφάνερα το τελευταίο διάστημα έχουμε αύξηση φαινομένων που ανήκουν στην κατηγορία της ρατσιστικής ρητορείας και συμπεριφοράς. Γιατί ειδικά αυτό το διάστημα; Νομίζω ότι αυτό συνδέεται με τη γενικότερη κοινωνική μας εξέλιξη: από τη μια η καθίζηση της διαδικασίας επίλυσης του Κυπριακού, από την άλλη η καθημερινή ενημέρωση για το πώς και γιατί βούλιαξε η οικονομία της νήσου. Είμαστε μια κοινωνία χωρίς πυξίδα, και όσες πυξίδες κινούνται, δείχνουν διαπλοκή, διαφθορά, χρυσά διαβατήρια, επικυριαρχία των κολλητών, σαπίλα. Αυτό είναι το πρόσφορο έδαφος για να αναπτυχθούν τα άνθη του κακού: «εθνικός» επαρχιωτισμός μαζί με τα παράγωγά του, τον ρατσισμό, την αμυντική εσωστρέφεια, τον φόβο μπροστά στην αλλαγή και στην πρόοδο.

Η για δύο χρόνια στασιμότητα στο Κυπριακό (με τεχνάσματα και παραπλανητικούς χειρισμούς) έχει πολύ ισχυρές επιπτώσεις στην κοινωνική μας εξέλιξη. Η στασιμότητα έχει ενισχύσει τις δυνάμεις της άρνησης και προκάλεσε ερωτηματικά σε όσους θεωρούν ότι μπορούμε να επιτύχουμε την πρόοδο. Αυτό έδωσε πόντους στις δυνάμεις της μη λύσης, καθώς στην ουσία οι χειρισμοί Αναστασιάδη την τελευταία διετία (Μον Πελεράν και εντεύθεν) έριξαν άφθονο νερό στο μύλο της τυφλής ρητορείας.

Η επίλυση του Κυπριακού τόσο ως διαδικασία (στάδια) όσο και ως ουσία (εφαρμογή της λύσης) παρέχει στην κυπριακή κοινωνία έναν μεγάλο στόχο, ένα όραμα ελευθερίας γύρω από το οποίο μπορεί να συσπειρωθεί η πλειοψηφία της κοινωνίας μας. Αυτό σημαίνει επικέντρωση στο σήμερα, στο αύριο, σημαίνει κινητοποίηση για την καλύτερη Κύπρο. Εξ ορισμού αυτό ανατρέπει τη στασιμότητα και θέτει μια κοινωνική στόχευση σε μια διαρκή πορεία αλλαγών. Η εμπειρία σε μια σειρά από χώρες έδειξε ότι όπου επιλύονται προβλήματα η ακροδεξιά ρητορεία χάνει έδαφος. Όπου υπάρχει διστακτικότητα, φόβος μπροστά στο δήθεν πολιτικό κόστος, ακινησία, αυτά ως λιμνάζοντα ύδατα βοηθούν ακραία σχήματα να ψαρέψουν στα θολά νερά της απελπισίας και έτσι να τσιμπούν πολιτική επιρροή. Για παράδειγμα, αν με αποφασιστικότητα προχωρούσαν τα πράγματα μέσα στο 2015 για να ανοίξει το «σημείο διέλευσης» από και προς την κατεχόμενη Κύπρο στη Δερύνεια, κανένας ξενοδόχος δεν θα έγραφε το 2018 ότι «μόνο ζημιά θα επιφέρει στην περιοχή της Αμμοχώστου και στη χώρα γενικότερα», και κανένας δεν θα έκανε εκδήλωση διαμαρτυρίας «κατά» της διάνοιξης, όπως έγινε στις 19 Οκτωβρίου 2018. Η καθυστέρηση περιέπλεξε τα πράγματα και επέτρεψε στις δυνάμεις που δεν θέλουν να αλλάξει κάτι, να διεκδικούν να έχουν ρόλο στα πράγματα.

Σημειώνω ότι η Ε.Ε. από το 2016 εφαρμόζει μια πολιτική κατά της ρητορικής του μίσους με όσα αυτή περικλείει στον χώρο των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης. Έτσι συμφώνησε με τις επιχειρήσεις τεχνολογίας πληροφοριών ότι «δεσμεύονται να καθιερώσουν σαφείς και αποτελεσματικές διαδικασίες για την εξέταση ειδοποιήσεων που αφορούν ρητορική μίσους στις υπηρεσίες τους, ώστε να μπορούν να αποσύρουν το σχετικό περιεχόμενο ή να απενεργοποιήσουν την πρόσβαση σ' αυτό. Οι επιχειρήσεις τεχνολογίας πληροφοριών δεσμεύονται να θεσπίσουν κανόνες ή κατευθυντήριες οδηγίες χρήσης των υπηρεσιών τους από την κοινότητα των χρηστών τους με τις οποίες να αποσαφηνίζουν ότι απαγορεύουν την προώθηση πράξεων υποκίνησης βίας ή μίσους» (31 Μαΐου 2016, Europe Direct).

Αν με την οδηγία της Ε.Ε. «οι επιχειρήσεις τεχνολογίας πληροφοριών δεσμεύονται... ότι απαγορεύουν την προώθηση πράξεων υποκίνησης βίας ή μίσους», είναι απίστευτα κυνικό σε μια χώρα με τα ειδικά χαρακτηριστικά της νήσου να κάνουμε πως δεν βλέπουμε όταν πολύ συγκεκριμένες πράξεις παραβιάζουν ευρωπαϊκές οδηγίες και την κυπριακή νομοθεσία στον πιο σκληρό τους πυρήνα, όπως καταγράφει η αστυνομία της Φρανκφούρτης και συμπληρώνει η «Bild». Ασφαλώς κάθε κυβέρνηση έχει τις ευθύνες της για να συμβαδίζει με τις οδηγίες της Ε.Ε. και τις νομοθεσίες που διέπουν τη λειτουργία της κοινωνίας μας. Εσχάτως ο Πρόεδρος Αναστασιάδης έκανε λόγο για «κατά γράμμα εφαρμογή του κεκτημένου» στη διαδικασία επίλυσης του Κυπριακού. Η απόφαση της 31ης Μαΐου 2016, δεν είναι μέρος σε ό,τι καλούμε ευρωπαϊκό κεκτημένο; Δεν μας ενδιαφέρει η εφαρμογή του και μάλιστα «κατά γράμμα»;

Πέρα από την κυβερνητική ευθύνη, όλοι οι παίκτες της εκπαιδευτικής διαδικασίας, οφείλουν να έχουν δημόσιο λόγο τόσο για την «παρέλαση» σε Λύκειο στη Λεμεσό, όσο και για τη ρητορική μίσους στην Αθηαίνου. Οι εκπαιδευτικές οργανώσεις διαθέτουν ειδικές ευθύνες πάνω σε όσα περιβάλλουν την εκπαιδευτική πράξη, έχουν ευθύνη να μιλούν δημόσια και να επηρεάζουν εξελίξεις. Η ανοικτή στα σύγχρονα ρεύματα παιδεία δεν έχει κατακτηθεί, άρα είναι υπόθεση ανοικτή στην πολιτική και ιδεολογική διαπάλη. Η προσαρμογή στο νέο περιβάλλον δεν επιτυγχάνεται με την ατέρμονη επανάληψη γνώσεων που έχουν ξεπεραστεί. Η Κύπρος χρειάζεται μια παιδεία με νέες στοχεύσεις και νέο προσανατολισμό, ικανή να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις που δημιουργεί η σημερινή εποχή. Μια παιδεία που θα εφοδιάζει τον μαθητή με τα αναγκαία εργαλεία της γνώσης, που θα καλλιεργεί την κριτική σκέψη, σε ένα σχολείο ανοιχτών οριζόντων.

www.larkoslarkou.org.cy

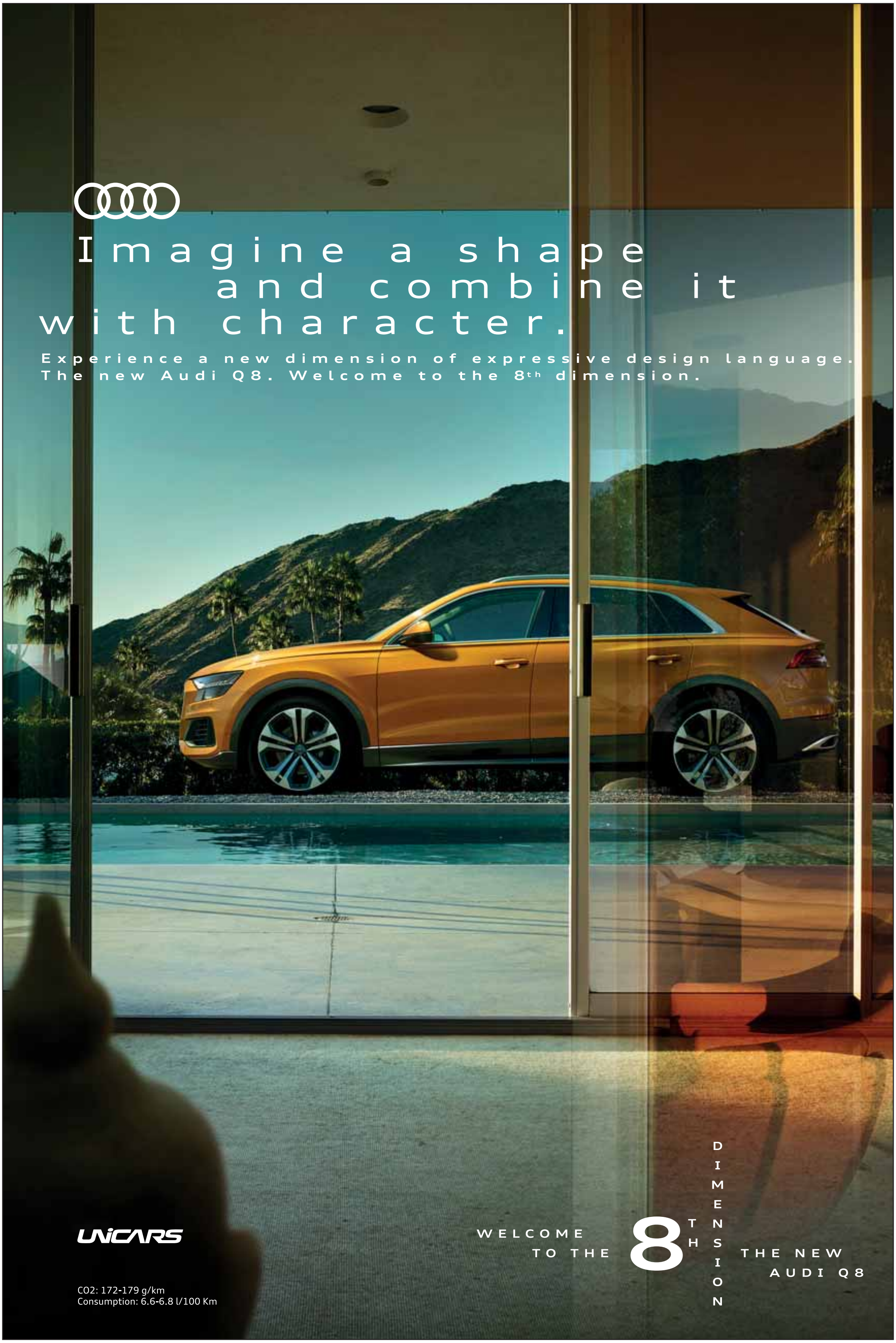
Imagine a shape
and combine it
with character.
Experience a new dimension of expressive design language.
The new Audi Q8. Welcome to the 8th dimension.
UNICARS
CO2: 172-179 g/km
Consumption: 6.6-6.8 l/100 Km
WELCOME
TO THE
8TH
DIMENSION
THE NEW
AUDI Q8

Πιάνει τόπο η διπλωματία του φυσικού αερίου

Εριξε τους τόνους η τουρκική πλευρά μετά τη μετακίνηση του γεωτρύπανου

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Η εικόνα που παρουσιάζει η περιοχή της ανατολικής Μεσογείου, πέντε μέρες μετά τη θορυβώδη μετακίνηση του τουρκικού γεωτρύπανου, 61 ναυτικά μίλια ανοιχτά της Αττάλειας σε καμία περίπτωση δεν υποστηρίζει το κλίμα έντασης που είχε δημιουργηθεί τις προηγούμενες μέρες από κυβερνητικούς αξιωματούχους της Τουρκίας. Η τελική επιλογή του πρώτου γεωτρητικού στόχου, 71 ναυτικά μίλια από τα δυτικά παράλια της Κύπρου και εντός χωρικών υδάτων της Τουρκίας, αποδίδεται σε μια σειρά παραγόντων που έχουν να κάνουν με τις πραγματικές δυνατότητες του γεωτρύπανου αλλά και την προληπτική πολιτική που ακολουθήθηκε, σε διπλωματικό επίπεδο. Λαμβάνοντας υπόψη τα δεδομένα που υπάρχουν, το επόμενο διάστημα δεν αναμένονται σοβαρές παραφωνίες στην περιοχή ιδιαίτερα σε μια περίοδο όπου θα πραγματοποιηθεί η επανεκκίνηση των εργασιών εντός της κυπριακής ΑΟΖ. Μοναδική εξαίρεση αποτελεί η παρουσία του συνήθη υπόπτου, σε τέτοιες περιπτώσεις, ερευνητικού σκάφους «Μπαρμπαρός», το οποίο οι πληροφορίες το θέλουν να βρίσκεται κάπου μεταξύ Κύπρου και Καστελλόριζου και εκτός ορίων δικαιοδοσίας Κύπρου και Ελλάδας. Στο κλίμα νηνεμίας που έχει διαμορφωθεί στην περιοχή, πλώρη για το τεμάχιο 10 έχει βάλει το γεωτρύπανο της Exxon το οποίο όπως έχει αποκαλύψει η «Κ» εδώ και δύο βδομάδες θα πιάσει δουλειά στις 15 Νοεμβρίου.

Μπλόκο της Λευκωσίας

Ένα στοιχείο που παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον και που είναι σίγουρο ότι θα αξιολογηθεί, διπλωματικά είναι η αθέατη πλευρά των προσπαθειών που κατεβλήθησαν προκειμένου να αυξηθεί ο βαθμός δυσκολίας, η Τουρκία να κάνει πράξη τις απειλές και προκλήσεις,

Στην περιοχή συνεχίζει να παραμένει το Μπαρμπαρός, το οποίο οι πληροφορίες το φέρουν να αντιμετωπίζει βλάβες στον εξοπλισμό του. Το πλοίο βρίσκεται εκτός ορίων δικαιοδοσίας Κύπρου και Ελλάδας.

που εκτόξευε το προηγούμενο διάστημα αναφορικά με το σημείο μετακίνησης του γεωτρύπανου. Σε μια πρώτη εκτίμηση, η τουρκική αναδίπλωση αποδίδεται και στο διπλωματικό παρασκήνιο που ήταν σε πλήρη έξαρση τους τελευταίους μήνες και που όπως φαίνεται απέδωσε να αναμενόμενα. Όπως είχε γράψει εγκαίρως η «Κ», οι διπλωματικές υπηρεσίες της Δημοκρατίας παρακολουθούσαν στενά τις κινήσεις που γινόντουσαν από πλευράς Τουρκίας και παρέμβαιναν εκεί όπου οι εξελίξεις το απαιτούσαν. Όπως γνωρίζουμε παρασκηνιακά, το προηγούμενο διάστημα, κινήσεις έγιναν σε τουλάχιστον έξι εταιρείες, οι οποίες είχαν προσεγγισθεί για να αναλάβουν εργολαβίες του τουρκικού γεωτρύπανου όταν θα ξεκινούσε έρευνες. Σε μια περίπτωση μάλιστα που η «Κ» είναι σε θέση να γνωρίζει το τι ακριβώς διημείφθη, διεθνής εταιρεία διαβεβαίωνε τις αρμόδιες υπηρεσίες της Δημοκρατίας ότι το προσωπικό της, δεν θα χρησιμοποιηθεί για διεξαγωγή εργασιών από τουρκικής πλευράς, σε περιοχές που βρίσκονται εκτός δικαιοδοσίας της.

Το 2014

Πέρα από την επίκληση παραβίασης διεθνών κανόνων και δικαίου, από πλευράς Τουρκίας, η Δημοκρατία έχει τώρα στη διάθεσή της και ένα επιπρόσθετο εργαλείο το οποίο της επιτρέπει να κινηθεί αποτελεσματικά προς εταιρείες οι οποίες δεν έλαβαν υπόψη τις ανησυχίες από κυπριακής πλευράς. Μια τέτοια περίπτωση, όπως μας την περιέγραψε πρόσωπο με γνώση των όσων διημείφθησαν, αφορούσε μια διεθνή εταιρεία στην οποία είχε δοθεί το 2014 εργολαβία από το «Μπαρμπαρός», για τις παράνομες έρευνες εντός της κυπριακής ΑΟΖ. Μετά το πέρας των παράνομων τουρκικών ενεργειών, από πλευράς Αιγύπτου ζητήθηκε άδεια από τη Δημοκρατία προκειμένου η ιταλική ΕΝΙ να πραγματοποιήσει σεισμικές έρευνες στα όρια της αιγυπτιακής με την κυπριακή ΑΟΖ. Το Κάιρο τότε ζήτησε από τη Λευκωσία όπως επιτραπεί στα ερευνητικά πλοία να εισέλθουν εντός της ΑΟΖ. Το αίτημα αρχικά δεν ικανοποιήθηκε για τον λόγο ότι ένα από τα ερευνητικά πλοία ήταν αυτό που είχε πάρει την εργολαβία του τουρκικού «Μπαρμπαρός». Αποτέλεσμα της κυπριακής στάσης ήταν η ακύρωση του συμβολαίου που είχε η εταιρεία του ερευνητικού πλοίου με την ΕΝΙ.

Οι δύο γεωτρήσεις της Exxon στο τεμάχιο 10, στις 15 Νοεμβρίου η πρώτη και αρχές Ιανουαρίου 2019 η δεύτερη, καθώς και η ανακοίνωση της συμφωνίας για πώληση Φ.Α. από το «Αφροδίτη» στην Αίγυπτο είναι τα δύο θέματα της ενεργειακής ατζέντας μέχρι τέλος του χρόνου.

Εγινε το deal για τιμή και ποσότητες

Στις 15 Νοεμβρίου αναμένεται η έναρξη των εργασιών στο τεμάχιο 10 και ένα μήνα μετά η ολοκλήρωσή της. Το πρώτο δεκαπενθήμερο Ιανουαρίου 2019, λένε οι πληροφορίες της «Κ» θα ξεκινήσει και η δεύτερη γεώτρηση εντός του τεμαχίου 10. Στα σημαντικά της ενεργειακής ατζέντας της Δημοκρατίας, μέχρι τέλος του τρέχοντος έτους, συμπεριλαμβάνεται και η εμπορική συμφωνία με την Αίγυπτο για το κοίτασμα του «Αφροδίτη». Σύμφωνα με καλά πληροφορημένες πηγές της «Κ» η κοινοπραξία του κοιτάσματος και το τερματικό υγροποίησης LNG στο Idku της Αιγύπτου, έχουν έλθει σε συμφωνία για την τιμή και τις ποσότητες πώλησης Φ.Α. από το «Αφροδίτη». Η μοναδική εκκρεμότητα ανακοίνωσης της εμπορικής συμφωνίας είναι η ολοκλήρωση των διαβουλεύσεων, κοινοπραξίας και Δημοκρατίας για αναθεώρηση των μεριδίων επί του κοιτάσματος. Αίτημα που έχει υποβληθεί από τις διαχειρίστριες εταιρείες. Οι διαβουλεύσεις υπολογίζεται ότι θα έχουν ολοκληρωθεί μέχρι τέλος του έτους.

Το ενεργειακό πλέγμα συμμαχιών της Τουρκίας

Θέλει προώθηση συμφερόντων στην ανατολική Μεσόγειο και στη μεγάλη εικόνα μπαίνουν Λιβύη, Συρία, Ρωσία και Κυπριακό

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Από τη Λιβύη μέχρι το Ισραήλ και τη Συρία και στη μεγάλη εικόνα το Κυπριακό, η τουρκική διπλωματία κινείται με οδηγό τα τουρκικά συμφέροντα στον ενεργειακό χάρτη της περιοχής. Τα βήματα είναι πολυδιάστατα με την Άγκυρα ν' αναμειγνύεται σε εσωτερικές υποθέσεις γειτονικών χωρών για να εξασφαλίσει τα δικά της συμφέροντα, με βασικό στήριγμα να είναι τα συντηρητικά κινήματα της περιοχής. Τα οποία στρέφουν το βλέμμα στην Άγκυρα και στις αραβικές χώρες για να εξασφαλίσουν υποστήριξη, ενώ τον δικό της ρόλο έχει η προβολή ισχύος. Έτσι, το «Μπαρμπαρός» έρχεται για να μείνει αρκετό χρονικό διάστημα και ο «Πορθητής» ξεκινά την πρώτη γεώτρηση της Τουρκίας.

Η Λιβύη

Από την περίοδο της ανατροπής του καθεστώτος της Λιβύης, η τουρκική κυβέρνηση παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την τροπή των εξελίξεων στη χώρα, η οποία έχει πλούσια ενεργειακά κοιτάσματα. Στη νέα περίοδο, εκτός από τη διαιώνιση της παρουσίας των τουρκικών εταιριών εκεί και την εξασφάλιση φτηνότερου φυσικού αερίου, η Τουρκία εστιάζει και στις ισορροπίες στον ενεργειακό χάρτη. Ως γνωστόν, σε αντίθεση με τη διεθνή κοινότητα, η Άγκυρα διατηρεί στενές σχέσεις και συνεργασία με παρακλάδια του Κινήματος των Μουσουλμάνων Αδελφών, τα οποία πριν από λίγο καιρό σχημάτισαν μια «παράλληλη» κυβέρνηση στη Λιβύη, η οποία δεν έχει διεθνή αναγνώριση. Σε αυτό το εγχείρημά της, η Άγκυρα δέχεται υποστήριξη από το Κατάρ. Η παράλληλη κυβέρνηση της Λιβύης που έχει την υποστήριξη της Τουρκίας και του Κατάρ βρίσκεται σε ανοιχτή σύγκρουση με την διοίκηση του Μπενγκάζι και την αναγνωρισμένη κυβέρνηση της Τρίπολης. Στην Άγκυρα πηγές, επισημαίνουν στην «Κ» ότι τα δεσμά και η συνεργασία της Άγκυρας με τη λεγόμενη κυβέρνηση της Λιβύης αφορούν τις ενεργειακές ισορροπίες της ανατολικής Μεσογείου. Μακροπρόθεσμα, με την ισχυροποίηση της θέσης των Μουσουλμάνων Αδελφών στην εξουσία, η Άγκυρα ελπίζει ότι στην Τρίπολη θα αναδυθεί μια συνεργάσιμη κυβέρνηση με την οποία η Τουρκία θα προχωρήσει σε συμφωνία και συντονισμό κινήσεων

Από την ανατροπή του καθεστώτος της Λιβύης, η τουρκική κυβέρνηση παρουσιάζει ενδιαφέρον για τη χώρα, η οποία έχει πλούσια ενεργειακά κοιτάσματα.

για τον καθορισμό της ΑΟΖ. Η τουρκική πλευρά είχε παρόμοιες σκέψεις στο παρελθόν, για τη Συρία και το Λίβανο, ωστόσο, οι εξελίξεις, κυρίως η παραμονή του Μπασάρ Αλ Ασάντ στην εξουσία επισκίασαν τα σχέδια της τουρκικής διπλωματίας.

Σχέσεις με Αίγυπτο

Εκτός από τη Λιβύη, στα νοτιοανατολικά παράλια της Μεσογείου, η τουρκική διπλωματία στοχεύει στην αποκατάσταση των σχέσεων και με την Αίγυπτο. Ως γνωστόν, οι σχέσεις των δύο χωρών χαρακτηρίζονται από ένταση και πολλά προβλήματα μετά το πραξικόπημα του 2013.

Σύμφωνα με πληροφορίες από τον αραβικό Τύπο, αυτήν την περίοδο, η Άγκυρα διαπραγματεύεται με το Κάιρο με τη διαμεσολάβηση του Σουδάν, το οποίο διατηρεί πολύ στενές σχέσεις με την Τουρκία και εμφανίζεται έτοιμο και πρόθυμο για να παράσχει κάθε είδους προσπάθεια για την άμεση αποκατάσταση των διμερών σχέσεων Τουρκίας-Αιγύπτου.

Ο Τύπος του Σουδάν μετέδωσε την πληροφορία ότι την προηγούμενη εβδομάδα, ο Πρόεδρος της Αιγύπτου ζήτησε από τον Πρόεδρο του Σουδάν να εντατικοποιήσει τις προσπάθειες για τη βελτίωση του κλίματος στον άξονα Άγκυρας - Καΐρου. Ο τελευταίος μετέφερε αυτό το αίτημα στον Πρόεδρο της Τουρκίας, κατά τα εγκαίνια του νέου αεροδρομίου της Κωνσταντινούπολης. Από την Άγκυρα πληροφορίες τονίζουν ότι μια ενδεχόμενη τουρκο-αιγυπτιακή επαναπροσέγγιση θα άλλαζε ριζικά τις ισορροπίες στην ενεργειακή σκακιέρα της ανατολικής Μεσογείου. Αυτή η εξέλιξη θα απομόνωνε τον άξονα Ελλάδας-Κύπρου και θα υποχρέωνε όλους τους παράγοντες να εστιάσουν στην προοπτική της περιφερειακής συνεργασίας.

Σε θετική τροχιά ο διάλογος Τουρκίας-Ισραήλ. Παράλληλα με την αποκατάσταση των σχέσεων της με την Αίγυπτο, ένα άλλο πεδίο στο οποίο αποδίδει σημασία η τουρκική διπλωματία είναι το μέλλον των σχέσεων της Τουρκίας με το Ισραήλ. Η τουρκική πλευρά υπογραμμίζει τη σημασία του ελέγχου της έντασης ανάμεσα στις δύο χώρες και της διαιώνισης της συνεργασίας κυρίως στην οικονομία, στην άμυνα και στα ενεργειακά. Όπως έχει καταγράψει η «Κ», Τουρκία και Ισραήλ διεξήγαγαν πριν από λίγο καιρό εντατικές διαπραγματεύσεις στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα με απώτερο στόχο την αποκατάσταση των διμερών σχέσεων. Πηγές τονίζουν για το ζήτημα ότι ο διάλογος Τουρκίας-Ισραήλ κινείται σε θετική τροχιά, με τις δύο πλευρές να παρουσιάζουν ενδιαφέρον για συνεργασία παρά τα μεγάλα προβλήματα που παρατηρούνται σε πολλά ζητήματα.

Μπορεί στην παρούσα φάση, η Ρωσία να είναι απασχολημένη με τον πόλεμο της Συρίας, ωστόσο, αργά ή γρήγορα θα εστιάσει με ιδιαίτερη προσοχή στα ενεργειακά δρώμενα της αν. Μεσογείου. Αυτή την άποψη προβάλλει η Άγκυρα.

Η συνεργασία με Ρωσία

Ένας άλλος παράγοντας, στον οποίο ποντάρει η τουρκική διπλωματία με μπούσουλα τις εξελίξεις στο ενεργειακό πεδίο, είναι αυτός της Ρωσίας. Μπορεί στην παρούσα φάση, η ρωσική πλευρά να είναι απασχολημένη με τον πόλεμο της Συρίας, ωστόσο, αργά ή γρήγορα θα εστιάσει με ιδιαίτερη προσοχή στα ενεργειακά δρώμενα της Ανατολικής Μεσογείου. Αυτήν την άποψη προβάλλει η Άγκυρα. Σύμφωνα με την τουρκική πλευρά, η συνεργασία με τον ρωσικό παράγοντα είναι αναγκαία για το κλείσιμο το κεφάλαιο της αναμέτρησης στη Συρία και την προοπτική της μελλοντικής συνεργασίας και συνεννόησης. Την ίδια στιγμή, ο ρωσικός παράγοντας έχει τη δυνατότητα να επηρεάσει σειρά εξελίξεων και ισορροπιών στην ευρύτερη περιοχή.

Κυπριακό

Τέλος, στο πλαίσιο των ενεργειακών σχεδιασμών της, ένας άλλος παράγοντας με σημασία για την τουρκική διπλωματία είναι το Κυπριακό. Εκεί επιμένει στην σημασία της άμεσης διευθέτησης ζητήματος αλλά ανοίγοντας το κεφάλαιο των εναλλακτικών προτάσεων για τη λύση, εκτός από την κατοχύρωση των δικών της συμφερόντων στην Κύπρο, η τουρκική διπλωματία εστιάζει στις εξελίξεις στον ενεργειακό χάρτη της ανατολικής Μεσογείου. «Όλοι γνωρίζουν ότι η μεταφορά του φυσικού αερίου στη Δύση διά μέσου της Κύπρου στην Τουρκία είναι η φτηνότερη και η πιο ασφαλής φόρμουλα. Η επιτυχία αυτής της φόρμουλας εξαρτάται από την άμεση διευθέτηση του Κυπριακού. Γι' αυτόν τον λόγο ο Μεβλούτ Τσαβούσογλου τονίζει ότι η χώρα του είναι έτοιμη να συζητήσει κάθε είδους φόρμουλα, αρκεί η λύση να έρθει μια ώρα αρχύτερα», λένε οι πηγές της «Κ».

ΕΛΑΤΕ ΣΤΗ FORD ΝΑ ΖΗΣΕΤΕ ΤΗ ΜΟΝΑΔΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΟΔΗΓΗΣΗΣ ΠΟΥ ΠΡΟΣΦΕΡΕΙ ΤΟ ΝΕΟ FORD **FIESTA**

MICHAELS AUTOMOTIVE LTD
Τηλ. Επικοινωνίας: 22860000, 25575000, 24664670, 26023180
www.fordcyprus.com fordcyprus

Το τέλος των μύθων

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Είτε μας αρέσει είτε όχι, έχουμε μπει για τα καλά σε μια εποχή όπου δεν υπάρχουν, και δεν θα υπάρχουν, πανίσχυροι πολιτικοί ηγέτες ή πανίσχυρα κόμματα. Αυτά που γνωρίσαμε, δηλαδή, από τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο έως το 2010-11.

Ο Αλέξης Τσίπρας, π.χ., μπορεί να αποδειχθεί δρομέας μεγάλων αποστάσεων. Ποτέ όμως δεν θα είναι «ο Ανδρέας», όπως αυτός καταγράφηκε στο συλλογικό μεταπολιτευτικό υποσυνείδητο. Δεν είναι θέμα προσωπικότητας μόνο ή προσόντων. Είναι απλά άλλη εποχή. Η κοινωνία μας δεν σηκώνει τέτοιους μύθους. Κανένα κόμμα δεν θα συμβίωνε με το μοντέλο διοίκησης του Ανδρέα μέσα στο ΠΑΣΟΚ. Το καρτέλ των μεγαλοεκδοτών και επιχειρηματιών, που μπορούσε να καλλιεργεί ή να προστατεύει τέτοιους μύθους, βρίσκεται σε αποδρομή και ακυρώθηκε από την επέλαση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης.

Η μεγάλη πλειοψηφία αμφισβητεί τα πάντα, απομυθοποιεί ταχύτατα πολιτικούς και δεν ακολουθεί κομματικές ή άλλες παραδοσιακές επιλογές.

Δεν πρόκειται ασφαλώς για αμιγώς ελληνικό φαινόμενο. Οι δυτικές κοινωνίες έχουν θρυμματιστεί σε απίστευτο σημείο. Η μεγάλη πλειοψηφία αμφισβητεί τα πάντα, απομυθοποιεί ταχύτατα πολιτικούς και δημόσιες προσωπικότητες και δεν ακολουθεί κομματικές ή άλλες παραδοσιακές επιλογές. Ο Ντοναλντ Τραμπ απέδειξε, για παράδειγμα, ότι τα κόμματα έχουν τελειώσει με τη μορφή που τα γνωρίζαμε. Το ίδιο, με διαφορετικό στυλ και τρόπο, και ο Εμανουέλ Μακρόν. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης φανατίζουν τον κόσμο και τον ωθούν στα άκρα.

Εμείς είμαστε μια χώρα με σοβαρά θεσμικά προβλήματα, που ενίοτε γίνονται και υπαρξιακά. Οι απειλές είναι μεγάλες, από την Τουρκία έως το δημογραφικό και τις μεταναστευτικές-προσφυγικές πιέσεις.

Το πολιτικό μας σύστημα είναι εξωφρενικά ανώριμο και δεν μπορεί ποτέ να αντιληφθεί την ανάγκη συναίνεσης στα θεμελιώδη προβλήματα της χώρας. Ολοι θεωρούσαν ότι αν κερδίσει ο Χ θα χάσουν οι ίδιοι, όχι η χώρα, την οποία νομοτελειακά θα παραλάμβαναν κάποτε. Οι θεσμοί μας είναι αδύναμοι και έχουν υποστεί κανιβαλισμό εδώ και δεκαετίες, και ακόμη περισσότερο τα τελευταία χρόνια. Δεν είμαστε δηλαδή μια χώρα, όπως ήταν η Ιταλία, που μπορούσε να συνεχίσει να πορεύεται στον αυτόματο πιλότο γιατί οι θεσμοί ήταν ισχυροί και το κράτος είχε συνέχεια.

Με λίγα λόγια: είμαστε μια βαθύτατα διχασμένη και κατακερματισμένη κοινωνία αντιμέτωπη με σημαντικές απειλές και προκλήσεις. Θα κληθούμε να τις διαχειρισθούμε σε ένα ασταθές περιβάλλον χωρίς μυθικούς και πανίσχυρους ηγέτες. Ενδεχομένως, να αποδώσουμε περισσότερη σημασία στον κοινό νου, μακριά από πολλά λόγια. Θα χρειασθεί, πάντως, μεγάλη ωριμότητα στα επόμενα βήματά μας. Στο τέλος της ημέρας έχουμε πάντοτε την αυτοπεποίθηση που μας δίνει το γεγονός ότι επιβιώσαμε, αντέξαμε και μεγαλώσαμε έπειτα από κάθε μεγάλη κρίση...

Εκκλησία και Κράτος

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΟΡΔΑΝΙΔΗ**

Η πρόταση του πρωθυπουργού κ. Αλέξη Τσίπρα, στη δρομολογηθείσα αναθεώρηση του Συντάγματος, για τον «διαχωρισμό της Εκκλησίας από το Κράτος» –ασχέτως εάν υιοθετηθεί, και με ποια διατύπωση από την επόμενη Βουλή– θα δημιουργήσει την αναμενόμενη ένταση μεταξύ δύο κορυφαίων θεσμών της ελληνικής πολιτείας, που από συστάσεως του ανεξαρτήτου κράτους δεν ήσαν πάντα οι αρμονικότερες. Ο πολιτικός διχασμός, στα αστικά κόμματα, είχε την αντανάκλασή του στην Εκκλησία.

Αυτά λίγο πολύ θα επαναληφθούν εκ νέου, με τη διαφορά ότι η νέα ελληνική ελίτ –κοινωνική, οικονομική και πολιτική– σήμερα εμφορείται από αγνωστικιστική και όχι χριστιανική αντίληψη. Ως προς αυτό το θέμα, είναι εναρμονισμένη με το ευρωπαϊκό ιδεολόγημα. Υπάρχει όμως κάτι που είναι σκόπιμο να αντιληφθούν ακόμη και οι αγνωστικιστές. Οτι η ενότητα των ελληνικών πληθυσμών, που εντάχθηκαν στο ανεξάρτητο κράτος μας, στο διάστημα ενός αιώνος –από την Επανάσταση έως τη Μικρασιατική Καταστροφή– οφείλεται στην Εκκλησία.

Σε περίπτωση πολιτικής μεταβολής «τοις πολιτικοίς και δημοσίοις τύποις, και των εκκλησιαστικών παροικιών η τάξις ακολουθείτω».

Καθώς επίσης ότι η εξοικείωση αυτοχθόνων και ετεροχθόνων με την κοινή ελληνική γλώσσα δεν οφείλεται σε ευάριθμους λογίους του Διαφωτισμού. Διατηρήθηκε επί αιώνες χάρις στον ταπεινό ιερέα που διάβαζε το Ευαγγέλιο –δίχως να το καταλαβαίνει πλήρως– και στο απαίδευτο εκκλησίασμα που γνώριζε από στήθους τα τροπάρια και τους εκκλησιαστικούς ύμνους, ασχέτως εάν κατανοούσε το περιεχόμενό τους. Αυτή ήταν η μοναδική, πράγματι, προσφορά της Εκκλησίας. Και μόνον για αυτόν τον λόγο είναι άξια σεβασμού ακόμη και από τους αγνωστικιστές ή τους αθέους.

Ο κίνδυνος σήμερα εμφωλεύει στο γεγονός ότι η χαλάρωση ή η πλήρης ρήξη των σχέσεων της Εκκλησίας με το Κράτος –που δεν διαφαίνεται να είναι στις προθέσεις του κ. Τσίπρα– ενδέχεται να αναζωπυρώσει τη διαμάχη μεταξύ του Οικουμενικού Πατριαρχείου και της Ελλαδικής Εκκλησίας.

Η στήλη αυτή δεν υπονοεί καμία εμπλοκή ή έστω πρόθεση του Οικουμενικού Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαίου. Αλλά ήδη διακινούνται από κύκλους προσκείμενους στο Φανάρι ότι δεν θα ήταν σκόπιμο να διαπραγματευθεί η κυβέρνηση το όλο θέμα κατ' αποκλειστικότητα με τον Αρχιεπίσκοπο κ. Ιερώνυμο. Είναι αλήθεια πως το Πατριαρχείο, τύποις μάλλον παρά ουσία, συμφιλιώθηκε με την ανακήρυξη του αυτοκεφάλου, το 1833. Απέδωσαν οι υποστηρικτές του Φαναρίου τη ρύθμιση εκείνη στον επιφανή προτεστάντη νομομαθή Γεώργιο Λουδοβίκο φον Μάουερ, διότι μετέφερε πρότυπα του Βαυαρικού Βασιλείου στην Ελλάδα.

Αλλά η αρχή «ο άρχων κάθε κράτους καθορίζει τη θρησκεία» θεσπίσθηκε και ισχυσε στη Δύση, όχι από τον 19ο αιώνα, αλλά μετά τον Τριακονταετή Πόλεμο με τη Συνθήκη της Βεστφαλίας, το 1648. Και ούτως ή άλλως η δυνατότης αυτοκεφαλίας αναγνωρίσθηκε στη Σύνοδο της Χαλκιδώνος το 451, στον 17ο Κανόνα, όπου επισημαίνεται ότι σε περίπτωση πολιτικής μεταβολής «της πολιτικής και δημοσίοις τύποις, και των εκκλησιαστικών παροικιών η τάξις ακολουθείτω». Αρκεί, κατά συνέπεια, η βάσανος της Εκκλησίας της Ελλάδος, στην παρούσα συγκυρία. Ας μην την επιβαρύνουν περαιτέρω εμμονές εξουσιαστικής βουλιμίας κάποιων κύκλων. Δεν θα είναι προς το συμφέρον της ενότητος της Ορθοδοξίας ή ό,τι απέμεινε από αυτή.

Από PIIGS, παράδειγμα προς μίμηση;

Του **ΝΙΚΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑ**

Σε πρόσφατο άρθρο του, ο Τόνι Μπάρμπερ, διευθυντής ευρωπαϊκών θεμάτων των Financial Times, προτείνει στους Βρετανούς να μάθουν από τους Ελληνες πώς να επιβιώσουν μέσα από τις δυσκολίες που προκύπτουν από το Brexit. «Η Ελλάδα δείχνει στη Βρετανία πώς ένα ανυπότακτο κράτος μπορεί να επανέλθει από το χάος», είναι ο τίτλος του άρθρου. «Ο δύσκολος αγώνας της Αθήνας με την Ε.Ε. προσφέρει μαθήματα για το μπέρδεμα του Brexit», προσθέτει ο υπότιτλος. Πάνε οι καιροί που οι FT και άλλες βρετανικές εφημερίδες αναφέρονταν στις Ελλάδα, Πορτογαλία, Ιταλία, Ιρλανδία και Ισπανία με το άκρως προσβλητικό ακρώνυμο PIIGS, δηλαδή «γουρούνια», για να χλευάσουν τα προβλήματα του ευρωπαϊκού Νότου. Στη δεκαετία του 2000, όταν η φράση αυτή ήταν της μόδας, ουδείς μπορούσε να φανταστεί ότι οι Βρετανοί θα επέλεγαν να σκάψουν μόνοι τον λάκκο τους με το δημοψήφισμα του 2016. Αξιοσημείωτο, πάντως, είναι το γεγονός ότι ο Μπάρμπερ δεν αναφέρεται στις Πορτογαλία, Ιρλανδία και Ισπανία ως παραδείγματα προς μίμηση, ίσως επειδή δεν θεωρεί ότι η δική του χώρα θα επανέλθει στην κανονικότητα τόσο γρήγορα όσο αυτές. (Δεν αναφερόμαστε στην Ιταλία επειδή η δική της περιπέτεια τώρα αρχίζει.)

Μετά τόσων χρόνων χλεύη σε ξένες –κυρίως βρετανικές– εφημερίδες, είναι ενθαρρυντικό να βλέπει κανείς την Ελλάδα να παρουσιάζεται σε θετικό φως. Κυρίως όταν συντάκτης του άρθρου είναι άνθρωπος που γνωρίζει καλά τη χώρα μας και την ευρύτερη περιοχή. Κι όμως, η άποψή του φαίνεται βιαστική, σαν να προεξοφλεί και το πόσο καλά πάει η Ελλάδα και πόσο άσχημα θα εξελιχθεί το Brexit. Ασφαλώς, εάν δεν υπάρξει μαγική λύση στη σημερινή πορεία (κάτι σαν την Κίρκη να λύνει τα μάγια και τα γουρούνια-ναύτες να επανέρχονται σε ανθρώπινη μορφή), το Brexit θα είναι εφιάλτης. Οσον αφορά την Ελλάδα, ίσως ο Μπάρμπερ να παραβλέπει τους κινδύνους που η χώρα μας αντιμετωπίζει ακόμη. Παραθέτει τις οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές δυσκολίες των τελευταίων χρόνων και σημειώνει ότι η χώρα άντεξε. Προσθέτει ότι το κύμα μαζικής μετανάστευσης το 2015-16 δεν ενίσχυσε τη Χρυσή Αυγή και ότι ο ΣΥΡΙΖΑ εγκατέλειψε τον ριζοσπαστισμό του και έγινε το «φυσικό υποκατάστατο του ΠΑΣΟΚ». Ο Αλέξης Τσίπρας, λέει, μεταλλάχθηκε από «κάτι σαν Λένιν του Αιγαίου» σε «αγαπητός του κατεστημένου της Ε.Ε.», όχι μόνο επειδή ακολούθησε τις επιταγές των δανειστών και κράτησε την Ελλάδα στην Ευρωζώνη, αλλά και επειδή καταπιάστηκε με το ζήτημα του ονόματος της ΠΓΔΜ και τόλμησε να συγκρουστεί με τη Ρωσία όταν διπλωμάτες της αναμείχθηκαν στην υπόθεση αυτή. «Εν ολίγοις», γράφει ο Μπάρμπερ, «η Ελλάδα επανέρχεται στην εσωτερική σταθερότητα και σε ασφαλή θέση στην ευρωπαϊκή τάξη. Το πλοίο της Βρετανίας, αντιθέτως, απομακρύνεται από την Ε.Ε. και ούτε το εριστικό πλήρωμα ούτε οι σαστισμένοι επιβάτες γνωρίζουν πού πηγαίνουν».

Εδώ ο Μπάρμπερ δείχνει να μην αξιολογεί πόσο εριστικό παραμένει το πλήρωμα του ελληνικού πλοίου, ούτε πόσο εξαντλημένοι είναι οι επιβάτες. Σημειώνει τα προβλήματα που παραμένουν στον χώρο της οικονομίας, στη δημόσια διοίκηση και στο κράτος δικαίου, προσθέτοντας όμως ότι «το έθνος μπήκε στη μετα-μνημονιακή εποχή σε καλύτερη κατάσταση απ' ό,τι περίμεναν οι σκεπτικιστές». Πράγματι, δεν υπήρξε κατάρρευση, και αυτό οφείλεται και στον πολιτικό πολιτισμό της χώρας και στην απίστευτη στωικότητα των πολιτών. Οι θεσμοί, παρά την υπονόμευση δεκαετιών, κράτησαν. Το σύστημα, όμως, δοκιμάζεται κάθε μέρα. Το δημόσιο και ιδιωτικό χρέος είναι μεγαλύτερο από πριν, επενδύσεις δεν υπάρχουν, οι νέοι φεύγουν ή φυτοζωούν σε δουλειές που δεν προσφέρουν προοπτικές ούτε ασφάλεια. Οι πολίτες έχουν ανάγκη από ελπίδα. Κι όμως, η προεκλογική περίοδος, με κύρια ευθύνη της κυβέρνησης, ήδη δείχνει σημάδια ακραίας πόλωσης. Ο «διάλογος» στη Βουλή, στα μέσα ενημέρωσης και στα κοινωνικά δίκτυα είναι γεμάτος έχθρα, έπαρση και δηλητήριο. Αντέξαμε, είναι αλήθεια. Πρέπει, όμως, να αναρωτηθούμε εάν αυτό οφείλεται στις ικανότητές μας ή στο ότι αφεθήκαμε στην καθοδήγηση άλλων, με ό,τι αυτό μας κοστίζει. Το σίγουρο είναι πως όσο το διεθνές περιβάλλον επιδεινώνεται, τόσο αναγκαία είναι η συνεννόηση μεταξύ μας. Εάν το πετυχαίναμε αυτό, τότε πράγματι θα μπορούσαν να μας ζηλεύουν άλλοι.

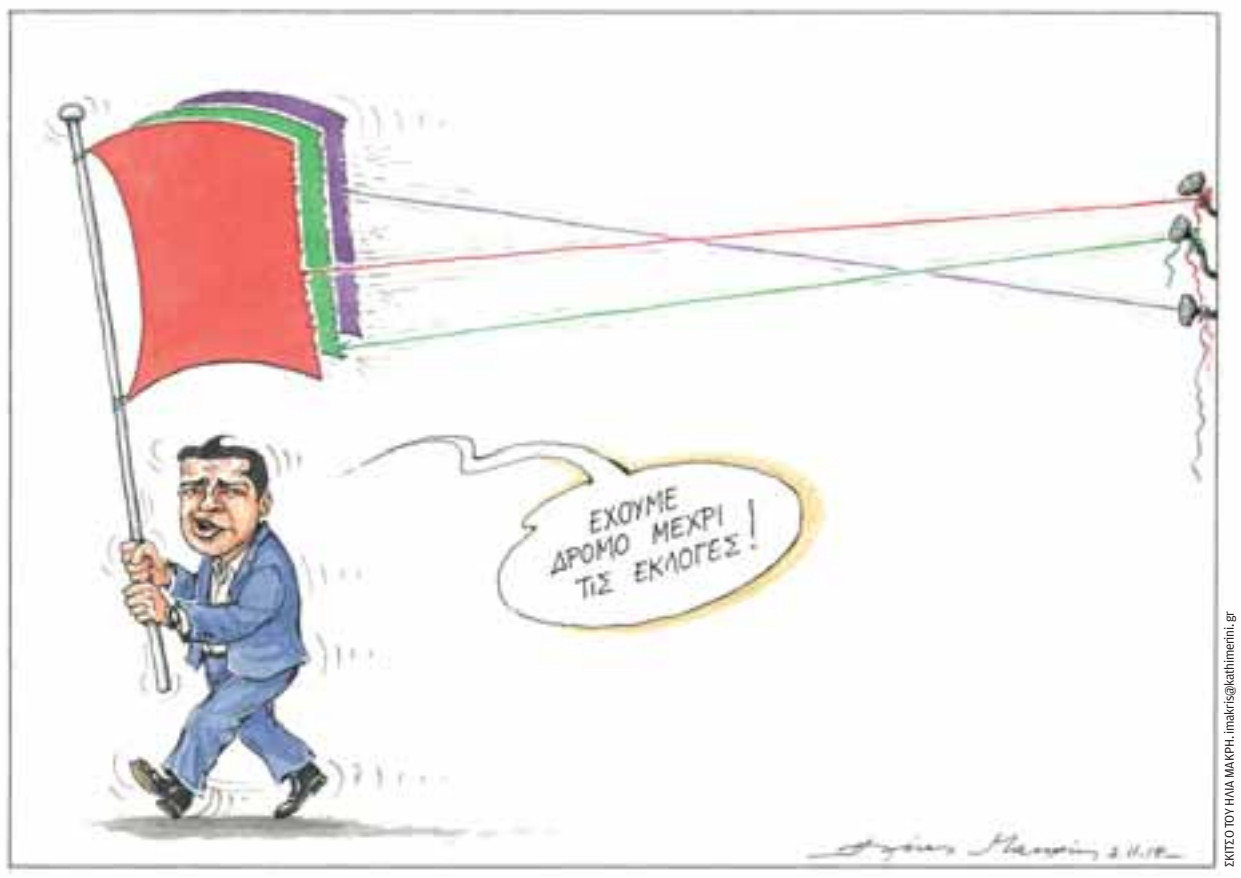

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Η πολιτική έχει αυτοκαταργηθεί

Πολιτικές πρακτικές, παγιδευμένες σε μηδενιστικές ιδεολογίες, απορριπτικές ή αδιάφορες για κάθε «νόημα» της ύπαρξης, είναι αδύνατο (λογικά και στην πράξη) να υπηρετήσουν τη δημοκρατία. Δημοκρατία θα πει: το *κράτος* (η εξουσία) να ασκείται από τον *δήμο*, από όλους τους πολίτες ή (με συμβιβαστική κατ' ανάγκην παραχώρηση) από εντεταλμένους και ελεγχόμενους εκπροσώπους των πολιτών.

Ομως, για να αποφασίσει ένας πολίτης τι είναι καλό και συμφέρον για όλους, προϋποτίθεται η ετοιμότητά του να αρνηθεί τις ορμέμφυτες, ενστικτώδεις, εγωκεντρικές του προτεραιότητες. Κάτι τέτοιο είναι εξαιρετικά δυσκατόρθωτο – βεβαιώνει τη διαπίστωση η κοινή μας πείρα: Ποιο κίνητρο μπορεί να έχει ο άνθρωπος για να αρνηθεί τις απαιτήσεις των ενστίκτων του; Ή πρέπει να διαθέτει θαυμαστή καλλιέργεια, δηλαδή εμπειρία της ζωτικής χαράς που χαρίζει η αυθυπέρβαση, ή να είναι τόσο ντοπαρισμένος από ιδεολογικές ψευδαισθήσεις, ώστε να ταυτίζει την υποταγή του στην ιδεολογική προστακτική με τη ναρκισσιστική του θωράκιση. Ο ντοπαρισμένος γίνεται ικανός και να στηθεί απέναντι στο εκτελεστικό απόσπασμα τραγουδώντας, σίγουρος για την απόλυτη καταξίωση του εγώ του.

Σήμερα ο μηδενισμός και το γνήσιο τέκνο του, ο αμοραλισμός, θριαμβευτικά κυριαρχούν σε ολόκληρο τον πλανήτη. Οι μεγάλες «αναμορφωτικές» ιδεολογίες που γέννησε η ψευδαισθητική μέθη του «Διαφωτισμού» (φασισμός, ναζισμός, μαρξισμός, ελευθερία των αγορών, δηλαδή ολοκληρωτισμός της κερδοσκοπίας) κάρπισαν τέτοια και τόση εφιαλτική απανθρωπία, που καθιστά επώδυνη ή αποκρουστική την ενασχόληση μαζί τους κάθε νουνεχούς ανθρώπου. Ευτυχώς, η παταγώδης κατάρρευση κάθε μιας από αυτές τις ιδεολογίες μοιάζει να έχει νομοτελειακό χαρακτήρα: Κατέρρευσε γελοιωδώς ο φασισμός, μέσα στη φρίκη ο ναζισμός, αιφνιδιαστικά σχεδόν αλλά και αυτονόητα ο μαρξισμός. Περιμένουμε τώρα, ποια καινούργια αβλεψία ή αυθαίρετη εκτίμηση των Lehman Brothers ή της Goldman Sachs ή ανάλογων μεταστατικών αποστημάτων θα προκαλέσει την κατάρρευση του «διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος». Είναι θέμα χρόνου.

Σίγουρα, η ασύδοτη αυθαιρεσία των «αγορών» μοιάζει το χυδαιότερο αποκύημα του ατομοκεντρισμού, που ο «Διαφωτισμός» τον εξύψωσε σε ανθρωπολογική σκοποθεσία. Ομως δεν θεσμοποίησε τον ατομοκεντρισμό πρώτος ο «Διαφωτισμός», τον θεσμοποίησε η *θρησκειοποίηση* του εκκλησιαστικού γεγονότος: ο νομικισμός στην υπηρεσία της «ατομικής σωτηρίας» – δηλαδή ο Ρωμαιοκαθολικισμός, ο Προτεσταντισμός, στα «καθ' ημάς» ο Ορθοδοξισμός. Το πέρασμα από τον θρησκευτικό στον ευδαιμονιστικό ατομοκεντρισμό ήταν νομοτελειακή εξέλιξη, «φυσιολογική». Αναμένουμε λοιπόν να δούμε πού θα καταλήξει το κορυφαίο (μάλλον) της εξέλιξης στάδιο: Να παραδοθεί και η πολιτική διαχείριση της ζωής μας στις ΜΗΚΥΟ: σε ιδιώτες κερδοσκόπους.

Στην έσχατης παρακμής ελληνική κοινωνία όλα αυτά είναι εξόφθαλμα, κατάφωρα, δεν δυσκολεύεται κανείς να τα διακρίνει. Εδώ, στα δικά μας χώματα, το κόμμα της «ριζοσπαστικής» Αριστεράς, δηλαδή οι αδιάλλακτοι αντίπαλοι της ασυδοσίας των «αγορών», μεταμορφώθηκαν, μέσα σε μια νύχτα, σε λακέδες γλοιωδέστατους των «αντιπάλων» τους, «χωρίς αιδώ ή λύπην». Δεν δυσκολεύεται κανείς να διακρίνει ώς και τη φυσιογνωμική αλλοίωση που υπέστησαν (μετά την εξευτελιστική τους εξώνηση) «μπροστάρηδες» όπως ο Νίκος Παππάς, ο Αλέξης Τσίπρας, ο Γιώργος Σταθάκης – ενδεικτικά.

Είχαν, βέβαια, προηγηθεί οι επιχειρηματικές «μπίζνες» της μαρξιστικής ορθοδοξίας του Περισσού στην αρένα διαπάλης των μεγαλοκεφαλαιούχων – φαεινές ενδείξεις της ικανότητας του καπιταλισμού να καταπίνει τους αντιπάλους του, χωρίς να τους στερεί το παιχνιδάκι τους: την «αριστερή» τους ετικέτα και κομπορρημοσύνη. Ξεγυμνώθηκε κωμικά το κοινό θεμέλιο «Δεξιάς» και «Αριστεράς»: ο Ιστορικός Υλισμός. Κόμμα κοινωνιοκεντρικό, ρεαλιστικά «Λαϊκό», δεν υπάρχει (ίσως ούτε υπήρξε ποτέ) στο φαιδρό μεταπρατικό πολιτικό μας τοπίο. Διασώζεται ακόμα ο χαρακτηρισμός του «συντηρητικού», κενός από νόημα, αφού δεν διευκρινίζει τι το άξιο συντήρησης συντηρούν οι συντηρητικοί.

Κάτι ανάλογο συμβαίνει και με τη λέξη «αξίες»: κανένας δεν ξέρει να πει με ποια κριτήρια αξιολογούνται οι «αξίες» και ποια εξουσία ή πειθώ μπορεί να τις επιβάλει. Πιθανόν οι λέξεις «δεξιός» και «αριστερός» να διατηρούν κάποιον απόηχο πραγματικότητας, αλλά μόνο με τις σημασίες του «επιδέξιου» και του «ατζαμή», αναθεωρημένες: «επιδέξιος» ο αριστερός, «ατζαμής» πάντοτε και αδέξιος ο δεξιός. Ολοι, π.χ., οι υπουργοί Παιδείας της «Δεξιάς» πιθήκισαν πάντοτε επιμελέστατα τις «προοδευτικές» παρλαπίπες της μηδενιστικής «Αριστεράς» για να οδηγηθούμε στη σημερινή τραγωδία, που είναι το ελλαδικό σχολειό, και στον εφιάλτη, που είναι το ελλαδικό πανεπιστήμιο.

Με την απείρου ευτέλειας διένεξη Κοτζιά - Καμμένου και την εγκληματική ασυνειδησία Γαβρόγλου (οι «σάκες» των μαθητών να μένουν στο σχολειό, σύμβολο α-νόητης αγγαρείας, όχι χαράς που είναι η μάθηση – τα πανεπιστήμια «άσυλο» και άντρο του υπόκοσμου) το ελλαδικό πολιτικό σύστημα μοιάζει να έφτασε στην ολοκλήρωση της αυτοκατάργησής του. Βέβαια, «το κακό τέλος δεν έχει» και «η λογική του πάτου είναι ο απόπατος» – δεν ξέρουμε τι ακόμα μας περιμένει. Για την αντιπολίτευση είναι «λαχείο» ο έσχατος αυτοεξευτελισμός της «ριζοσπαστικής» Αριστεράς, όμως αντιπρόταση μεταρρυθμιστική, ικανή να γεννήσει άλλη προοπτική για τη χώρα, ο Κυρ. Μητσοτάκης δεν διαθέτει. Μετά βίας θα επαρκούσε η Ν.Δ. για μερεμέτια και «βελτιώσεις», αλλά για τομές ανακαίνισης και ριζοσπαστικές μεταρρυθμίσεις ούτε προετοιμασία έχει, ούτε τον προβληματισμό, ούτε καν τις λέξεις κατανοεί.

Ομως, εφτά μήνες ώς τις εκλογές είναι χρόνος υπερεπαρκής για ανατροπές.

Άφησε το μυαλό σου να επιλέξει ελεύθερα. Tucson ή Kona;

Οι οικογενειακές και επαγγελματικές ανησυχίες προκαλούν άγχος. Γι' αυτό, το κομψότατο Kona ή το μεγαλύτερο Tucson, σου προσφέρουν τη δυνατότητα επιλογής ανάλογα με τις ανάγκες σου, διώχνοντας κάθε προβληματισμό. Και τα δύο είναι εφοδιασμένα με την τελευταία τεχνολογία ασφάλειας, άνεσης και συνδεσιμότητας. Κι' ακόμα, η εργοστασιακή εγγύηση για 5 χρόνια, χωρίς περιορισμό στα χιλιόμετρα, σε αφήνει εντελώς ελεύθερο να αξιολογήσεις όσα εκτιμάς περισσότερο, χωρίς συμβιβασμούς.

HYUNDAI

CTC**AUTOMOTIVE**LTD

ΛΕΥΚΩΣΙΑ 22 740 599 **ΛΑΡΝΑΚΑ** 24 534 700 **ΛΕΜΕΣΟΣ** 25 332 424 **ΠΑΦΟΣ** 26 818 315

www.hyundai.com.cy

Τουρκικοί ελιγμοί στην Ανατολική Μεσόγειο

Οι απειλές, οι προθέσεις και οι πραγματικές δυνατότητες της Τουρκίας στα ενεργειακά πεδία της περιοχής

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Την απόσταση ανάμεσα στις εκπεφρασμένες προθέσεις και στις πραγματικές δυνατότητες της Αγκυρας στην παρούσα φάση μετρούν η Αθήνα και όσοι παρατηρούν την έντονη κινητοποίηση της Τουρκίας στην Ανατολική Μεσόγειο τις τελευταίες εβδομάδες. Τα γεγονότα είναι σαφή και συγκεκριμένα: το πλωτό γεωτρύπανο «Φατίχ» κινήθηκε, τελικά, λίγα χιλιόμετρα νοτιότερα της Αττάλειας, προκειμένου, κυρίως, η Αγκυρα να στείλει μήνυμα δραστηριοποίησης στην Ανατολική Μεσόγειο για να διαψεύσει τις πληροφορίες περί έλλειψης επιστημονικού προσωπικού ικανού να πραγματοποιήσει γεωτρήσεις σε μεγάλο βάθος. Επιπλέον, το ερευνητικό σκάφος «Μπαρμπαρός» παραμένει στη θαλάσσια περιοχή που έχει δεσμεύσει έως την 1η Φεβρουαρίου η Αγκυρα και περιλαμβάνει το ανατολικότερο άκρο της ελληνικής υφαλοκρηπίδας, καθώς και τα οικόπεδα 4 και 5 της κυπριακής Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης (ΑΟΖ).

Παράλληλα, η Αγκυρα προχωρεί σε αποσπασματικές μεν, επίμονες δε, δεσμεύσεις θαλασσίων περιοχών για διαφόρων ειδών ασκήσεις και εκπαιδεύσεις των τουρκικών ενόπλων δυνάμεων, ανάμεσα στο Καστελλόριζο και στην Κυπριακή Δημοκρατία. Ρητορικά, όπως έχει επισημάνει τις τελευταίες εβδομάδες η «Κ», οι Τούρκοι θέτουν ουσιαστικά ζήτημα αλλαγής του status quo στην Ανατολική Μεσόγειο με προφανή στόχο την επέκταση της επιρροής της Αγκυρας εις βάρος των θαλασσίων ζωνών της Ελλάδας και της Κυπριακής Δημοκρατίας. Ο αρκετά ομιλητικός τις τελευταίες εβδομάδες υπουργός Αμυνας Χουλουσί Ακάρ έχει αναλάβει την ανάδειξη των βασικών τουρκικών θέσεων, οι οποίες εμπεριέχουν ουκ ολίγα μαξιμαλιστικά στοιχεία. Η βασική μαξιμαλιστική θέση της Αγκυρας είναι η μετατόπιση των τουρκικών διεκδικήσεων στην Ανατολική Μεσόγειο από τα νότια της Ρόδου (28ος μεσημβρινός) στα νότια της Κρήτης (25ος μεσημβρινός). Δεν είναι τυχαία η σαφής τουρκική θέση ότι η Κρήτη «εξαιρείται» από την τμηματική επέκταση των χωρικών υδάτων από τα 6 στα 12 ναυτικά μίλια, εφόσον, βεβαίως, η Αθήνα επιλέξει να προχωρήσει σε αυτή την κατεύθυνση. Για την Αγκυρα, η Κρήτη είναι ακόμα ένα νησί του αρχιπελάγους χωρίς δική του υφαλοκρηπίδα, ανάμεσα στην Τουρκία και τη Λιβύη. Ενδιαφέρουσα είναι η προσπάθεια της Αγκυρας να συσφίγξει κατά το δυνατόν τις σχέσεις με τη Λιβύη σε όλα τα επίπεδα. Στην παρούσα φάση η Λιβύη παραμένει μια χώρα η οποία ελέγχεται κατά κύριο λόγο από τρεις κυβερνήσεις, κάτι που εκ των πραγμάτων δυσχεραίνει οποιαδήποτε σοβαρή προσπάθεια για διεθνείς συμφωνίες ή έστω διαπραγματεύσεις. Αρκετά ενδιαφέρουσα λεπτομέρεια είναι ότι οι πρόσφατες θέσεις της Τουρκίας έχουν αναπαραχθεί από τον κ. Ακάρ, έναν πρώην στρατιωτικό ο οποίος είναι απολύτως συνδεδεμένος με το προεδρικό παλάτι και τον Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν. Πρόκειται, δηλαδή, για θέσεις οι οποίες εκφράζουν απευθείας το άμεσο περιβάλλον του προέδρου της Τουρκίας και όχι την παραδοσιακή τουρκική διπλωματία και τη συχνά πιο «αποστειρωμένη» τακτική της.

Το πλωτό γεωτρύπανο «Φατίχ» κινήθηκε λίγα χιλιόμετρα νότια της Αττάλειας, προκειμένου η Αγκυρα να στείλει μήνυμα δραστηριοποίησης στην Ανατολική Μεσόγειο.

REUTERS

Αθήνα και Λευκωσία επιχειρούν να δημιουργήσουν μια ενιαία ζώνη όπου θα πραγματοποιούνται διαρκείς ασκήσεις, ει δυνατόν πολυεθνικού χαρακτήρα.

Η τουρκική κινητοποίηση, όπως αναφέρουν έμπειροι παρατηρητές, καταγράφεται κατ' αρχάς λόγω της επικείμενης γεώτρησης της αμερικανικής ExxonMobil σε συνεργασία με την Qatar Petroleum στο οικόπεδο 10 της κυπριακής ΑΟΖ. Σε μία εβδομάδα οι κάτοικοι και οι επισκέπτες της Λεμεσού θα παρακολουθήσουν την άφιξη του πλωτού γεωτρύπανου «Stena ICEMAX» με σημαία Ηνωμένου Βασιλείου, το οποίο αυτή τη στιγμή πλέει κοντά στο Γιβραλτάρ. Οι αμερικανικές γεωτρήσεις στο οικόπεδο 10 θεωρούνται από τους αξιωματούχους της Κυπριακής Δημοκρατίας ιδιαζόντως σημαντικές, για δύο λόγους: πρώτον, διότι εκτιμάται ότι στη συγκεκριμένη θαλάσσια περιοχή κρύβονται τεράστια κοιτάσματα φυσικού αερίου και, δεύτερον, διότι η αμερικανική παρουσία στην περιοχή θα αποθαρρύνει την τουρκική επιθετικότητα.

Η Τουρκία προχωρεί σε δεσμεύσεις θαλασσίων περιοχών, για ασκήσεις και εκπαιδεύσεις των ενόπλων δυνάμεων, ανάμεσα στο Καστελλόριζο και στην Κύπρο.

Και οι δύο εκτιμήσεις μένει να δοκιμαστούν από την πραγματικότητα. Οι γεωτρήσεις του Νοεμβρίου, και αργότερα του Ιανουαρίου, στο οικόπεδο 10, θα δείξουν αν όντως η κυπριακή ΑΟΖ κρύβει ένα νέο «Ζορ». Ως προς την τουρκική στάση, πολλά θα εξαρτηθούν από τη γενικότερη πορεία των πραγμάτων στην Τουρκία, ιδίως ως προς την οικονομία. Αρκετοί θεωρούν ότι η οικονομική κρίση στην οποία η Τουρκία οδεύει ολοταχώς θα περιορίσει και την προκλητικότητα στην Ανατολική Μεσόγειο σε επιχειρήσεις σημαίας (flag operations), δίχως δραματικά γεγονότα όπως ο ναυτικός αποκλεισμός του οικοπέδου 3 της Κυπριακής Δημοκρατίας, ο οποίος ανάγκασε την ιταλική ΕΝΙ να εγκαταλείψει τις προσπάθειες ερευνών. Ο βασικός φόβος της Λευκωσίας είναι η επέκταση των τουρκικών δραστηριοτήτων στα κομμάτια της κυπριακής ΑΟΖ που δεν έχουν παραχωρηθεί προς εκμετάλλευση σε ξένες εταιρείες. Σε δύο από αυτά (4 και 5), το «Μπαρμπαρός» πλέει ήδη και, μάλιστα, κάνει σεισμικές έρευνες, άρα αμφισβητεί έργω την υφαλοκρηπίδα της Κυριακής Δημοκρατίας. «Ελεύθερα» είναι ακόμη τα οικόπεδα 1 και 7, τα οποία βρίσκονται στα νότια της Κύπρου. Και, τέλος, υπάρχει και το οικόπεδο 13, το οποίο βρίσκεται στα νοτιοανατολικά, προς τον Λίβανο.

Η Αθήνα και η Λευκωσία επιχειρούν να δημιουργήσουν μια ενιαία ζώνη στην οποία θα πραγματοποιούνται διαρκείς ασκήσεις και επιχειρήσεις, ει δυνατόν με πολυεθνικό χαρακτήρα. Η πλέον ενεργός δύναμη σε αυτό το σκέλος είναι το Ισραήλ. Αεροπορικές δυνάμεις από το Ισραήλ έκαναν ασκήσεις στην Ελλάδα με την Πολεμική Αεροπορία. Ειδικές δυνάμεις από το Τελ Αβίβ συνεκπαιδεύθηκαν με Κύπριους συναδέλφους τους, ενώ ελληνικά Απάτσι διέσχισαν όλη την Ανατολική Μεσόγειο από τον Βόλο έως το Ισραήλ και πίσω. Επίσης, η παρουσία του Μπέντζαμιν Νετανιάχου στη Βάρνα, με τους πρωθυπουργούς Ελλάδας, Βουλγαρίας, Σερβίας και Ρουμανίας, ανέδειξε ότι η πολιτική σημασία του σχεδίου υλοποίησης του αγωγού East Med, ο οποίος θα συνδέει την Ανατολική Μεσόγειο με την Ευρώπη, είναι πολύ μεγαλύτερη απ' ό,τι υπολογιζόταν.

ΑΠΟΨΗ

«Κύματι θαλάσσης» – Η συζήτηση περί θαλασσίων ζωνών

Του **ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ***

Κατά την πρόσφατη τελετή παράδοσης και παραλαβής του υπουργείου Εξωτερικών, ο απερχόμενος υπουργός κατέστησε δημόσια γνωστό ότι πρόθεση της κυβέρνησης είναι να προβεί σε μερική επέκταση της αιγιαλίτιδας ζώνης στα 12 ν.μ. στο Ιόνιο και σταδιακά σε άλλες περιοχές εκτός του Αιγαίου και τμήματος της Ανατολικής Μεσογείου, δηλαδή εκτός του πεδίου μιας μελλοντικής οριοθέτησης θαλάσσιων ζωνών μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας. Μετά την ανάληψη των καθηκόντων του υπουργού Εξωτερικών από τον πρωθυπουργό κατέστη γνωστό ότι η επέκταση αυτή που επρόκειτο να γίνει με την έκδοση σχετικών Προεδρικών Διαταγμάτων, θα συζητηθεί με τα κόμματα της αντιπολίτευσης και πάντως ο νομικός τύπος της σχετικής πράξης θα είναι αυτός του νόμου που ψηφίζεται από τη Βουλή σύμφωνα με το άρθρο 27 του Συντάγματος.

Στο μεταξύ, η Τουρκία έσπευσε να επαναφέρει τις γνωστές, αντίθετες προς το Διεθνές Δίκαιο, θέσεις της, τόσο για το ζήτημα της έκτασης των χωρικών υδάτων στο Αιγαίο όσο και για την οριοθέτηση των άλλων θαλάσσιων ζωνών μεταξύ των δύο χωρών. Το έκανε εκλαμβάνοντας ως αφορμή τη δημόσια ανακοίνωση για μια πιθανή μερική επέκταση της ελληνικής αιγιαλίτιδας ζώνης εκτός περιοχών τουρκικού ενδιαφέροντος, πιθανότητα για την οποία ο τέως ΥΠΕΞ που ανακίνησε το θέμα, λέει («Σίγμα» Κύπρου 26.10) ότι η Τουρκία ήταν ενήμερη. Εθεσε, όμως, με έντονο και προκλητικό τρόπο το ζήτημα των «ειδικών συνθηκών» στο Αιγαίο για να υπογραμμίσει την αντιδιαστολή. Το πραγματικό, άλλωστε, κίνητρό της δεν ήταν η μερική επέκταση των ελληνικών χωρικών υδάτων αλλού, αλλά οι έρευνες στην κυπριακή ΑΟΖ και η εφαρμογή του ν. 4001/2011 με παραχώρηση «οικοπέδων» προς έρευνα νότια της Κρήτης, μέσα στα απώτατα εξωτερικά όρια της ελληνικής υφαλοκρηπίδας και ΑΟΖ που ο ν. 4001/2011 ορίζει ενόψει της εφαρμογής των προβλέψεων της Διεθνούς Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας περί οριοθέτησης των θαλάσσιων αυτών ζωνών.

Το μεγάλο ζήτημα είναι η οριοθέτηση υφαλοκρηπίδας και ΑΟΖ και στην Αν. Μεσόγειο όπου βρίσκεται το νησιωτικό συγκρότημα Μεγίστης, αλλά και η περιοχή νότια της Κρήτης.

Είχα την ευκαιρία να παρουσιάσω τη θέση μου («Τα Νέα», 22.10.2018) ότι η δημόσια ανακοίνωση της πρόθεσης να προβεί η Ελλάδα σε μερική και επιλεκτική επέκταση της χωρικής της θάλασσας στο Ιόνιο και άλλες περιοχές, εμπεριέχει μια επικίνδυνη αντιδιαστολή. Θα χρησιμοποιηθεί από την Τουρκία για την ενίσχυση του ισχυρισμού της περί «ειδικών συνθηκών» στο Αιγαίο που το καθιστούν ημίκλειστη θάλασσα. Και πάντως συνιστά εκ των πραγμάτων υιοθέτηση της τουρκικής πρακτικής της διαφοροποιημένης έκτασης της χωρικής θάλασσας με 6 ν.μ. στο Αιγαίο και στην Ανατ. Μεσόγειο μέχρι τον κόλπο της Αττάλειας και 12 ν.μ. στη Μ. Θάλασσα.

Στην «Καθημερινή» της 27/28.10.2018, δύο αγαπητοί φίλοι, έγκυροι και έμπειροι στα θέματα που συζητούμε, με τους οποίους είχα στενή συνεργασία ως υπουργός Εξωτερικών, ο καθηγητής Χρήστος Ροζάκης και ο πρέσβης ε.τ. Παύλος Αποστολίδης, θεωρούν, στα διαφορετικά αλλά συγκλίνοντα στο σημείο αυτό άρθρα τους, ότι η μερική επέκταση είναι άσκηση κυριαρχίας, αλλά και βήμα προς τον αναγκαίο συμβιβασμό στο Αιγαίο. Ο Χρ. Ροζάκης, που προφανώς γνωρίζει τις σχετικές προπαρασκευαστικές ενέργειες, μας θυμίζει ότι ενδιαφέρον για τη διατήρηση επαρκών διόδων ανοικτής θάλασσας στο Αιγαίο έχουν όχι μόνο η Τουρκία αλλά και η Ρωσία και οι ΗΠΑ. Μας πληροφορεί επιπλέον ότι σταδιακά θα υπάρξει επέκταση ως προς τις ακτές όλης της ηπειρωτικής χώρας και της Κρήτης, αλλά διαφοροποιημένη λύση, δηλαδή μικρότερη αιγιαλίτιδα ζώνη ως προς τα νησιά. Ομως η αποδοχή της μερικής επήρειας των νησιών σε αιγιαλίτιδα ζώνη ενισχύει, όπως είπαμε, την τουρκική επιχειρηματολογία για μειωμένη επήρεια των νησιών σε άλλες θαλάσσιες ζώνες όπως η υφαλοκρηπίδα και η ΑΟΖ. Αυτό έχει σημασία πρωτίστως για την Ανατ. Μεσόγειο, για το συγκρότημα Μεγίστης, ενδεχομένως όμως ακόμη και για την Κρήτη!

Αυτή ακριβώς ήταν η ένστασή μου. Η διαφοροποίηση ως προς την αιγιαλίτιδα ζώνη της ελληνικής ηπειρωτικής χώρας και αυτής των ελληνικών νησιών στο Αιγαίο ως πιθανό σχήμα συμβιβασμού που θα επέτρεπε το επόμενο βήμα ως προς την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας στο Αιγαίο, έχει τεθεί από τουρκικής πλευράς στο πλαίσιο της πολυετούς διαδικασίας των διερευνητικών επαφών μεταξύ των δύο χωρών, χωρίς να γίνει δεκτή. Αντικείμενο των αλλεπάλληλων γύρων από το 2002 είναι η οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας στο Αιγαίο, στην πραγματικότητα όμως μέχρι το 2013 συζητήθηκε κυρίως το ζήτημα της αιγιαλίτιδας ζώνης που συνιστά άσκηση ελληνικής κυριαρχίας και όχι απλό κυριαρχικό δικαίωμα. Το μεγάλο όμως ζήτημα –αυτό που αφορά και η τριμερής συνεργασία Ελλάδος - Κύπρου - Αιγύπτου από το 2013– είναι η οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας και της ΑΟΖ όχι μόνο στο Αιγαίο αλλά και στην Ανατολική Μεσόγειο όπου βρίσκεται το νησιωτικό συγκρότημα Μεγίστης (Καστελλόριζου), αλλά και η περιοχή νότια της Κρήτης. Για τον λόγο αυτό, μετά τον Ιούνιο του 2013 η χώρα μας έθεσε στις διερευνητικές επαφές το ζήτημα της οριοθέτησης όχι μόνο στο Αιγαίο αλλά και στην Ανατ. Μεσόγειο, το ζήτημα της οριοθέτησης όχι μόνο της υφαλοκρηπίδας αλλά και της ΑΟΖ και το ζήτημα του κοινά αποδεκτού νομικού κανόνα αναφοράς. Ο πρέσβης Π. Αποστολίδης ως εξαίρετος χειριστής - επικεφαλής της αντιπροσωπείας, γνωρίζει καλύτερα από κάθε άλλον τις σχετικές οδηγίες μου, αλλά και τις συζητήσεις που έγιναν σε επίπεδο υπουργών Εξωτερικών.

Η υπεύθυνη συζήτηση με σφαιρική συνεκτίμηση όλων των δεδομένων, η ευρεία συναίνεση και η συνέχεια του κράτους είναι τα τρία συστατικά μιας ολοκληρωμένης εθνικής πολιτικής.

Η εστίαση στο Αιγαίο χωρίς συμπερίληψη της Ανατ. Μεσογείου με βάση τις γεωγραφικές αναφορές του πρακτικού της Βέρνης ή πολύ περισσότερο η κατάτμηση του Αιγαίου σε επιμέρους περιοχές, διασπά την ενότητα της Δωδεκανήσου και κυρίως διασπά το συνολικό μήκος της ελληνικής ακτογραμμής που είναι ένα από τα κρίσιμα κριτήρια στη νομολογία περί οριοθετήσεων υφαλοκρηπίδας και ΑΟΖ.

Προφανώς, η ακινησία και η ρουτίνα δεν οδηγούν πουθενά. Ο χρόνος λειτουργεί αντιφατικά και επικίνδυνα. Προφανώς, το ζήτημα της οριοθέτησης με την Τουρκία θα λυθεί έπειτα από διαβούλευση και εντέλει από τη διεθνή δικαιοσύνη, η προσφυγή στην οποία προϋποθέτει συμφωνία των μερών. Εχουν σημασία όμως οι ενδιάμεσες κινήσεις. Το 2010-2015 αυτές ήταν:

• Η ψήφιση και εφαρμογή του ν. 4001/2011 με αποτέλεσμα να υπάρχουν τώρα νέα ελληνικά ερευνητικά πεδία.

• Η έγερση στις διερευνητικές επαφές με την Τουρκία του ζητήματος της οριοθέτησης και της ΑΟΖ τόσο στο Αιγαίο όσο και στην Ανατ. Μεσόγειο.

• Η τροποποίηση των δηλώσεων σχετικά με την αναγνώριση από την Ελλάδα της δικαιοδοσίας τόσο του Δ.Δ. Χάγης όσο και του ΔΔΔ Θάλασσας του Αμβούργου ώστε να υπάρχει δικονομική επίγνωση σχετικά με κάθε πιθανή προσφυγή (π.χ. από την Αλβανία).

• Η τριμερής συνεργασία με Αίγυπτο και Κύπρο, με βασικό αντικείμενο την οριοθέτηση των θαλάσσιων ζωνών με την Αίγυπτο, σε περιοχή που δεν ανήκει σε αυτές που προτείνεται να γίνει τώρα μερική επέκταση.

• Η πρόταση στην Ιταλία για τη μετατροπή της διμερούς σύμβασης οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας του 1977 σε σύμβαση οριοθέτησης και της ΑΟΖ. Αν γίνει επίκληση «ιστορικών δικαιωμάτων» αλιείας μεταξύ κρατών-μελών της Ε.Ε., αυτά θα κριθούν από το Δικαστήριο της Ε.Ε. στο πλαίσιο του αλιευτικού κανονισμού.

• Η ολοκληρωμένη πρόταση προς την Αλβανία για τη διμερή συμφωνία του 2009 που αφορούσε όλες τις θαλάσσιες ζώνες, άρα και την αιγιαλίτιδα με προοπτική επέκτασης και της ελληνικής στα 12 ν.μ.

Η ψύχραιμη και υπεύθυνη συζήτηση με γνώση και σφαιρική συνεκτίμηση όλων των δεδομένων, η ευρεία συναίνεση και η συνέχεια του κράτους είναι τα τρία συστατικά μιας ολοκληρωμένης εθνικής πολιτικής, η συγκρότηση και προώθηση της οποίας είναι το πρώτο καθήκον όλων. Στο στάδιο συνεπώς που βρισκόμαστε, η επιλεκτική και μερική επέκταση της αιγιαλίτιδας ζώνης στο Ιόνιο, χωρίς να έχουμε διαμορφώσει με την αναγκαία συναίνεση, διορατικότητα και πρακτικότητα τον σχεδιασμό μας για το Αιγαίο και τις κρίσιμες περιοχές της Ανατ. Μεσογείου, ενώ δεν προσφέρει κάτι επείγον και απτό, προκαλεί ιδιαίτερα προβληματικές αντιδιαστολές.

* Ο κ. Ευάγγελος Βενιζέλος είναι πρώην αντιπρόεδρος της κυβέρνησης και υπουργός Εξωτερικών.

Limassol Marina

luxury living • yachting
dining • shopping

All images are real

LAST homes on the sea

12 Island Villas
Luxury villas with private berth(s) and exclusive water-space. Ready to move in.

19 Castle Residences
Apartments surrounded by water with direct access to the sea. Delivery April 2020.

For a private viewing, contact: **+357 25 020 020**

limassolmarina.com

Living on the sea

Πολιτικός σεισμός λόγω Αγκελα Μέρκελ

Ανακοίνωσε ότι δεν ξαναθέτει υποψηφιότητα για την ηγεσία του CDU και την καγκελαρία – Το προφίλ των πρώτων δελφίνων

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

«Δεν γεννήθηκα καγκελάριος και αυτό δεν το ξέχασα ποτέ». Με αυτά τα λόγια η ° Μέρκελ ανακοίνωσε την περασμένη Δευτέρα στην έδρα των Χριστιανοδημοκρατών (CDU) ότι τον Δεκέμβριο στο Αμβούργο δεν θα ξαναθέσει υποψηφιότητα για την ηγεσία του CDU και πως το 2021 δεν θα διεκδικήσει εκ νέου την καγκελαρία.

Ο πολιτικός σεισμός στο μέγαρο Κόνραντ Αντενάουερ του Βερολίνου αντήχησε σε ολόκληρη την Ευρώπη. Οι δημοσιογράφοι που παρακολούθησαν τη συνέντευξη Τύπου, την επόμενη της δεινής ήττας στο κρατίδιο της Εσσης, την περιγράφουν αρχικά μαγκωμένη, αλλά στη συνέχεια φάνηκε να απελευθερώνεται. Εξήγησε πως το εκλογικό αποτέλεσμα είναι πικρό και πως η ίδια πρέπει να αναλάβει μέρος της ευθύνης. Οπως εκμυστηρεύθηκε στους εκατοντάδες εκπροσώπους του Τύπου, την απόφαση έλαβε το καλοκαίρι. Και παρόλο που η φημολογία περί Kanzlerdaemmerung (Λυκόφως της καγκελαρίου) έχει ξεκινήσει χρόνια πριν, από τα τέλη του 2015, η είδηση έπεσε ως κεραυνός εν αιθρία.

Λίγη ώρα μετά την ανακοίνωση των προθέσεών της, ήρθε η πρώτη διαρροή στην ταμπλόιντ «Μπιλντ»: ο Φρίντριχ Μερτς, πάλαι ποτέ κραταιός εσωκομματικός της αντίπαλος, δικηγόρος, στέλεχος του αμερικανικού επενδυτικού κολοσσού BlackRock, ο οποίος έχει παραμείνει σχεδόν μια δεκαετία εκτός πολιτικής για να βγάλει πολλά χρήματα, προτίθεται να θέσει υποψηφιότητα στο συνέδριο του κόμματος.

Ο δημοφιλέστερος

Ο Μερτς απολαμβάνει τη στήριξη από τα μεγάλα εκδοτικά συγκροτήματα και με βάση τις τελευταίες δημοσκοπήσεις είναι μέχρι στιγμής ο δημοφιλέστερος διάδοχος της Μέρκελ. Αν και μόλις δύο χρόνια νεότερος από την καγκελάριο, ευαγγελίζεται την ανανέωση στο κόμμα. Προβάλλει, άλλωστε, ως αντι-Μέρκελ: «Είναι το πρόσωπο όλων των οπαδών του CDU, οι οποίοι υπέφεραν υπό την ηγεσία της Μέρκελ, όλων των ανδρών, των οποίων επικράτησε καθ' όλη τη διάρκεια της παραμονής της στην εξουσία... Ο Μερτς είναι η ενσάρκωση της νοσταλγίας για το παλιό, συντηρητικό, ανδρικό, δυτικό-CDU», έγραψε η κεντροαριστερή εφημερίδα «Τσάιτ».

Πολλοί, όμως, δεν μπορούν να διανοηθούν μια Γερμανία χωρίς γυναίκα καγκελάριο. Ετσι, έτερη υποψήφια αναμένεται να είναι η γ.γ. του κόμματος, Ανεγκρετ Κραμπ Καρενμπάουερ (AKK), η εκλεκτή της ίδιας της καγκελαρίου, για το πόστο. Καθολική και άρα συντηρητική σε ζητήματα όπως οι γάμοι ομόφυλων ζευγαριών, παραμένει κεντρώα στους περισσότερους τομείς της κοινωνικής πολιτικής. Η AKK, όπως είναι το παρατσούκλι της, είναι η ιδανική συνέχεια του πολιτικού ύφους της Μέρκελ. Είναι υπέρ του κατώτατου μισθού, είναι οπαδός της ομαδικής εργασίας και των συμβιβασμών, η ρητορική της είναι χαμηλών τόνων και στο Ζάαρλαντ, όπου ήταν πρωθυπουργός, κυβέρνησε με τους Πράσινους και τους Ελεύθερους Δημοκράτες. Τελευταίος υποψήφιος για την ηγεσία του κόμματος είναι ο υπουργός Υγείας, Γενς Σπαν. Μόλις 38 ετών, σχετικά άπειρος, ο Σπαν συγκεντρώνει τις λιγότερες προτιμήσεις

Σε περίπτωση εκλογής του Φρίντριχ Μερτς, πολλοί αμφισβητούν ότι θα καταφέρει να ολοκληρώσει τη θητεία της το 2021.

στις τάξεις των ψηφοφόρων του CDU. Είναι και αυτός καθολικός, συντηρητικός, αλλά ταυτόχρονα παντρεμένος με άνδρα, μια ασυνήθιστη, πλην απόλυτα αποδεκτή, οικογενειακή κατάσταση για τα δεδομένα των Χριστιανοδημοκρατών. Τάσσεται υπέρ ενός σύγχρονου συντηρητικού μετώπου με τη συνεργασία των Ελεύθερων Δημοκρατών, ενδεχόμενη εκλογή του δηλαδή θα μπορούσε να πυροδοτήσει κυβερνητική ρήξη στις σχέσεις με τους Σοσιαλδημοκράτες εταίρους. Συμβολίζει μεν την ανανέωση, αλλά θεωρείται ριψοκίνδυνη επιλογή, αφού δεν έχει μεγάλη κυβερνητική εμπειρία.

Μέχρι πρότινος η Μέρκελ συνέδεε το πόστο του ηγέτη του κόμματος με αυτό της καγκελαρίου. Είχε ασκήσει μάλιστα κριτική στον προκάτοχό της Γκέρχαρντ Σρέντερ όταν τα είχε αποσυνδέσει. Σε περίπτωση εκλογής του Μερτς τον Δεκέμβριο, πάντως, πολλοί αμφισβητούν ότι θα καταφέρει να ολοκληρώσει τη θητεία της το 2021, αφού η συμβίωση μαζί του θα είναι εξαιρετικά δύσκολη.

REUTERS / FABRIZIO BENSCH

Η Αγκελα Μέρκελ τόνισε πως το εκλογικό αποτέλεσμα στην Εσση ήταν πικρό και πως η ίδια πρέπει να αναλάβει μέρος της ευθύνης. Εκμυστηρεύθηκε, επίσης, ότι έλαβε την απόφαση να αποχωρήσει το καλοκαίρι.

EPA / ARMANDO BABANI

Φρίντριχ Μερτς, στέλεχος της BlackRock, θεωρείται φαβορί.

EPA / CLEMENS BILAN

Ανεγκρετ Κ. Καρενμπάουερ, γ.γ. του CDU, εκλεκτή της Μέρκελ.

EPA / FELIPE TRUEBA

Γενς Σπαν, υπουργός Υγείας, μόλις 38 ετών, αουτσάιντερ.

Θρυαλλίδα εξελίξεων σε Γερμανία, Ε.Ε.

Η απόφαση της Μέρκελ θα έχει αλυσιδωτές συνέπειες στο εσωτερικό της Γερμανίας, την Ευρώπη και τον κόσμο. Ηδη διακινούνται στο Βερολίνο φήμες για αλλαγή του κυβερνητικού συνασπισμού με επαναφορά του σεναρίου της «Τζαμάικα» (με ή χωρίς νέες εκλογές), της σύμπραξης δηλαδή Χριστιανοδημοκρατών, Πρασίνων και Ελεύθερων Δημοκρατών. Οι Σοσιαλδημοκράτες που βρίσκονται σε δεινότερη ίσως θέση και από το κυβερνών κόμμα υφίστανται πιέσεις από την εκλογική βάση να εγκαταλείψουν τον μεγάλο συνασπισμό, ειδικά μετά τις αλλεπάλληλες ήττες στα κρατίδια της Βαυαρίας και της Εσσης. Η επικεφαλής τους, Αντρέα Νάλες, απέκλεισε μεν την προοπτική, αλλά όλα τα μάτια είναι πλέον στραμμένα στο Αμβούργο τον επόμενο μήνα. Για τα δεξιότερα κόμματα της αντιπολίτευσης, όπως η Εναλλακτική για τη Γερμανία (AfD) και οι Ελεύθεροι

Οι φήμες για αλλαγή του κυβερνητικού συνασπισμού με αποχώρηση του SPD και το κακό σενάριο για Ελλάδα και Ιταλία.

Δημοκράτες, η καγκελάριος ήταν ο λόγος ύπαρξής τους. Ανάδειξη ενός υπερσυντηρητικού υποψηφίου θα τους στερούσε το σημαντικότερο αντικείμενο κριτικής τους.

Την ίδια στιγμή από το πρόσωπο του διαδόχου της Μέρκελ θα εξαρτηθεί και το μέλλον του κυβερνητικού συνασπισμού στο Βερολίνο. Οσο όμως η Γερμανία βρίσκεται σε περιδίνηση εξαιτίας των εσωκομματικών διεργασιών στους Χριστιανοδημοκράτες, παραλύουν αναπόφευκτα οι εξελίξεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Παράλληλα είναι πιθανό σε περίπτωση πρόωρης αποχώρησης της Μέρκελ από την καγκελαρία, τα πράγματα να είναι πολύ πιο δύσκολα για χώρες όπως η Ελλάδα, η Ιταλία, καθώς και για εκείνες της Ανατολικής Ευρώπης. Ο Μερτς αναμένεται να ακολουθήσει μια πολιτική πολύ εγγύτερα στη δημοσιονομική ορθοδοξία («Εμείς στη Γερμανία έχουμε μάθει να τηρούμε τους κανόνες», έλεγε μονότονα αυτήν την εβδομάδα στη συνέντευξή του στην Ντόιτσε Βέλε ο πρόεδρος της γερμανικής βουλής, Βόλφγκανγκ Σόιμπλε) και να υιοθετήσει σαφώς σκληρότερη στάση στο μεταναστευτικό από τη Μέρκελ.

Η AfD

Το γεγονός ότι η μεγαλύτερη απειλή για το πολιτικό σύστημα στη Γερμανία παραμένει η AfD, η οποία ιδρύθηκε, μην το ξεχνάμε, ως αντίδραση στα πακέτα διάσωσης προς την Ελλάδα και στη συνέχεια στην πολιτική των ανοιχτών θυρών της Μέρκελ στους μετανάστες το 2015, αποτελεί κακό οιωνό για τη δυνάμει εξέλιξη του CDU. Οσοι ήλπιζαν σε δυναμικές πρωτοβουλίες για την Ευρώπη από το δίδυμο Μακρόν-Μέρκελ θα πρέπει να περιμένουν ή απλώς να μετριάσουν τις προσδοκίες τους. Ο Γάλλος πρόεδρος είναι άλλωστε εξαιρετικά αντιδημοφιλής στο εσωτερικό της χώρας του και διέπεται πλέον από ανάλογη εσωστρέφεια με αυτήν της καγκελαρίου.

Στην άλλη όχθη του Ατλαντικού, ο Λευκός Οίκος φέρεται ότι παρακολουθεί με ενδιαφέρον τις ζυμώσεις στο Βερολίνο και επενδύει σε μια νίκη του Φρίντριχ Μερτς.

Ο τελευταίος είναι από τα πιο γνωστά πρόσωπα στην Ουάσιγκτον, είχε πρόσφατα συνάντηση με τον υπουργό Εμπορίου Ουίλμπορ Ρος, ενώ δεν σταματά να υπογραμμίζει τη σημασία των σχέσεων ΗΠΑ - Γερμανίας.

Ξ. Κ.

Ο Ερντογάν υπαγορεύει τον ρυθμό και οι Ευρωπαίοι χορεύουν

Εκμεταλλεύεται τον πανικό τους για το μεταναστευτικό, που αναδεικνύεται σε Μινώταυρο πολλών κυβερνήσεων στην Ε.Ε.

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

Στα μάτια των περισσότερων επικριτών του, εντός και εκτός Τουρκίας, ο Ταγίπ Ερντογάν είναι το «μαύρο πρόβατο» της διεθνούς κοινότητας και καθηλώνει τη χώρα του σε ρόλο παρία. Οσοι νανουρίζονται με αυτό το καθησυχαστικό τροπάριο θα πρέπει να ξύπνησαν άσχημα με τα νέα που ήρθαν από την Κωνσταντινούπολη, το Σάββατο 27 Οκτωβρίου. Εκείνη την ημέρα, ο Ερντογάν φιλοξένησε την Αγκελα Μέρκελ, τον Εμανουέλ Μακρόν και τον Βλαντιμίρ Πούτιν σε μια «μίνι Γιάλτα» για το Συριακό, στην οποία έλαμπε διά της απουσίας της η αμερικανική υπερδύναμη. Ο «απομονωμένος» Ερντογάν όχι μόνο έβαζε σφήνα στη συνοχή της Δύσης, αλλά αναδεικνυόταν σε γέφυρα συνεννόησης του ευρωπαϊκού σκέλους της με τη Ρωσία για το πιο καυτό ζήτημα της διεθνούς πολιτικής αυτή την περίοδο.

Δεν είναι δύσκολο να καταλάβει κανείς γιατί οι ισχυρότεροι Ευρωπαίοι ηγέτες, παρά την αντιπάθειά τους για τον αυταρχισμό και τη μεγαλομανία του Ερντογάν, σύρονται στην αυλή του. Οι τρεις κυριότεροι λόγοι είναι δύο, ο εξής ένας: το μεταναστευτικό. Ενα ζήτημα που τείνει να αναδειχθεί σε Μινώταυρο ηγετών και κυβερνήσεων, όπως δείχνει με τον πιο παραστατικό τρόπο το λυκόφως της Αγκελα Μέρκελ. Η Τουρκία και η Ρωσία, που πρόσφατα ήρθαν σε συμφωνία για το Ιντλίμπ της βόρειας Συρίας, αποτρέποντας την εισβολή του κυβερνητικού στρατού σ' αυτόν τον τε-

Διπλωματική επιτυχία της Αγκυρας η τετραμερής για το Συριακό και αφωνία της Δύσης για τις νέες επιθέσεις εναντίον των Κούρδων.

λευταίο μεγάλο θύλακο των ισλαμιστών αντικαθεστωτικών, κρατούν το κλειδί. Αν επέλθει τελικά η καταιγίδα που όλοι φοβούνται, το προσφυγικό ρεύμα που θα πυροδοτήσει το Ιντλίμπ μπορεί να είναι ανάλογου ή και μεγαλύτερου μεγέθους από εκείνο που προκάλεσε το Χαλέπι το 2015. Μπορεί να φανταστεί κανείς τις πολιτικές επιπτώσεις που θα είχε κάτι τέτοιο στην τελική ευθεία για τις κρίσιμες ευρωεκλογές του 2019, που προοιωνίζονται ένα ολέθριο Μπιγκ Μπανγκ της ξενοφοβικής Ακροδεξιάς.

REUTERS / MURAD SEZER

Βλαντιμίρ Πούτιν, Αγκελα Μέρκελ, Ταγίπ Ερντογάν και Εμανουέλ Μακρόν δίνουν τα χέρια στην τετραμερή για το Συριακό, στην Κωνσταντινούπολη.

Το πρακτικό αποτέλεσμα της τετραμερούς για το Συριακό παραμένει αμφίβολο. Οι συνδαιτυμόνες της Κωνσταντινούπολης υποτίθεται ότι έβαλαν στις ράγες το σχέδιο για μια επιτροπή κατάρτισης συριακού συντάγματος, από εκπροσώπους κυβέρνησης και αντιπολίτευσης, ώστε να ανοίξει ο δρόμος για πολιτική λύση μέσω εκλογών. Να το δούμε και να μην το πιστέψουμε. Ακόμη και η ανακωχή στο Ιντλίμπ κρέμεται από μια κλωστή. Η Δαμασκός τη δέχθηκε απρόθυμα και ο Σύρος υπουργός Εξωτερικών Ουαλίντ αλ Μοαλέμ κατήγγειλε προ ημερών ότι η Τουρκία αθετεί τις δεσμεύσεις της για απομάκρυνση των ακραίων τζιχαντιστών, αφήνοντας ανοικτό το ενδεχόμενο να αναλάβει δράση ο κυβερνητικός στρατός. Αλλά και ο Βλαντιμίρ Πούτιν προειδοποίησε τον Ερντογάν ότι, αν οι τζιχαντιστές επαναλάβουν επιθέσεις εναντίον των ρωσικών βάσεων στη Λαττάκεια από το Ιντλίμπ, τότε θα μιλήσουν τα ρωσικά όπλα.

Ανεξάρτητα από όλες τις αβεβαιότητες, ο Ερντογάν έσπευσε να εκμεταλλευτεί τη διπλωματική ασπίδα που του έδωσε η τετραμερής της Κωνσταντινούπολης.

Βομβαρδισμοί

Την επομένη της συνόδου, ο τουρκικός στρατός εξαπέλυσε βομβαρδισμούς εναντίον της κουρδικής πολιτοφυλακής YPG, που ελέγχει μεγάλο τμήμα του συριακού εδάφους στο βόρειο και ανατολικό τμήμα της χώρας. Δύο ημέρες αργότερα, ο Ερντογάν ανέβασε τον πήχυ: ενώ μέχρι πρόσφατα εμφανιζόταν αποφασισμένος να διώξει τους Κούρδους στα δυτικά του Ευφράτη, αυτή τη φορά προανήγγειλε σαρωτική εκστρατεία και στα ανατολικά του ποταμού, με στόχο την εκκαθάριση όλης της λωρίδας που ελέγχουν οι Κούρδοι, παράλληλα με τα τουρκικά σύνορα. Την Τετάρτη, το τουρκικό πυροβολικό έπληξε και το μαρτυρικό Κομπάνι, σύμβολο του νικηφόρου αγώνα των Κούρδων εναντίον της μεσαιωνικής βαρβαρότητας του Ισλαμικού Κράτους, χωρίς να ακουστεί ούτε μία κουβέντα διαμαρτυρίας από τη Δύση. Ούτε από τους Αμερικανούς, που χρησιμοποιούν τους Κούρδους ως πολιορκητικό κριό τους στη Συρία, ούτε κι από την ευαίσθητη σε θέματα εθνοκάθαρσης Ευρώπη.

Παράλληλα, ο Ταγίπ Ερντογάν εξακολουθεί να εκμεταλλεύεται στο μέγιστο το ουρανόπεμπτο δώρο που έπεσε στο πιάτο του με την υπόθεση Κασόγκι. Για πρώτη φορά εδώ και πολύ καιρό, ο Τούρκος πρόεδρος δεν παίζει τον ρόλο του «κακού» σε μια μείζονα διπλωματική κρίση που εμπλέκει την Τουρκία. Οι Σαούντ του πήραν τη θέση και οι Δυτικοί είναι αυτοί που έχουν το πρόβλημα λόγω της μεγάλης τους έκθεσης στο πετρέλαιο και στις αγορές οπλικών συστημάτων από τη Σαουδική Αραβία. Το ποια θα είναι η τελική τύχη του πρίγκιπα διαδόχου Μοχάμεντ μπιν Σαλμάν μικρή σημασία έχει για τον Τούρκο πρόεδρο. Το σημαντικό είναι ότι ο διεθνής διασυρμός και η εσωτερική κρίση της Σαουδικής Αραβίας τού δίνουν τη δυνατότητα να διεκδικήσει, με περισσότερες πιθανότητες από κάθε άλλη φορά, ηγετικό ρόλο στο πλαίσιο του σουνιτικού κόσμου.

ΤΖΟΚΕΡ
Το πες, το 'παιξες;
ΟΠΑΠ ΚΥΠΡΟΥ
ΔΥΟ ΤΥΧΕΡΟΙ
ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ
ΚΕΡΔΙΣΑΝ ΑΠΟ
€2.154.070,13*
ΜΕ ΔΕΛΤΙΟ ΑΞΙΑΣ €2
ΣΤΗΝ ΚΛΗΡΩΣΗ 29/10/2018
Στο Πρακτορείο 335450 Παπασταύρου Σταύρος, στα Λατσιά
*Ποσό €859.628,06 θα καταβληθεί στο Υπουργείο Οικονομικών ως φόρος.

Δέσμιοι του μίσους οι ψηφοφόροι στις ΗΠΑ

Σε βαρύ κλίμα οι μεθαυριανές εκλογές

Του **PAUL KRUGMAN**
THE NEW YORK TIMES

Εάν δεν το παρατηρήσατε, βρισκόμαστε εν μέσω μιας πλημμυρίδας εγκλημάτων μίσους. Τις προηγούμενες ημέρες, βόμβες αποστάλθηκαν σε πολλούς εξέχοντες Δημοκρατικούς και στο CNN. Στη συνέχεια, ένας ένοπλος σκότωσε έντεκα ανθρώπους σε μία συναγωγή του Πίτσμπουργκ. Ενας άλλος ένοπλος σκότωσε δύο Αφροαμερικανούς σε σούπερ μάρκετ του Λούισβιλ, αφού προηγουμένως είχε προσπαθήσει να επιτεθεί σε μία εκκλησία Αφροαμερικανών. Αν έφθανε εκεί μία ώρα νωρίτερα, θα βρισκόμασταν πάλι αντιμέτωποι με μία μαζική δολοφονία.

Ολα αυτά τα εγκλήματα μίσους φαίνεται ότι συνδέονται σαφώς με το κλίμα παράνοιας και ρατσισμού που υιοθετείται τόσο από τον Ντόναλντ Τραμπ και τους συμμάχους στο Κογκρέσο όσο και από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Οταν εντοπίστηκαν οι βόμβες, πολλοί στη Δεξιά αμέσως ισχυρίστηκαν ότι πρόκειται για ψευδείς ειδήσεις (fake news) ή για μία επιχείρηση προπαγάνδας από τους φιλελεύθερους. Αλλά το FBI γρήγορα εντόπισε την πηγή των εκρηκτικών μηχανισμών. Επρόκειτο για έναν φανατικό υποστηρικτή του Τραμπ, τον οποίο πολλοί επωνομάζουν «Magabomber». Οι στόχοι του ήταν άνθρωποι και ένας ειδησεογραφικός οργανισμός εναντίον των οποίων ο Τραμπ είχε επιτεθεί σε πολλές ομιλίες του. Ο άνδρας, που συνελήφθη στη συναγωγή «Δέντρο της Ζωής», ήταν επικριτής του Αμερικανού προέδρου επειδή, όπως πιστεύει, δεν είναι αρκετά αντισημίτης.

Θεωρία συνωμοσίας

Αλλά η οργή του φαίνεται να πυροδοτήθηκε από μία θεωρία συνωμοσίας, που διαρκώς διαδίδεται από τους υποστηρικτές του Τραμπ, ότι Εβραίοι τραπεζίτες φέρνουν πρόσφυγες στην Αμερική προκειμένου να παραγκωνίσουν τους λευκούς. Αυτή η θεωρία συνωμοσίας είναι, όπως αποδεικνύεται, η αγαπημένη των νεοναζί της Ευρώπης. Είναι αυτό που οι δικοί μας νεοναζί, τους οποίους ο Τραμπ αποκαλεί «πολύ καλούς ανθρώπους», συζητούσαν στο Σάρλοτσβιλ την περασμένη χρονιά όταν φωνάζαν «οι Εβραίοι δεν θα μας αντικαταστήσουν».

Είναι ταυτόχρονα το υποκρυπτόμενο νόημα της κατασκευασμένης υστερίας για το καραβάνι των επίδοξων μεταναστών από την Κεντρική Αμερική. Αυτοί που επιθυμούν να σκορπίσουν τον τρόμο περιγράφουν μία μικρή ομάδα φοβισμένων και πεινασμένων ανθρώπων, που απέχουν πολύ από τις ΗΠΑ, ως επικείμενη εισβολή. Υπονοούν διαρκώς ότι, με κάποιον τρόπο, οι Εβραίοι κρύβονται πίσω από το καραβάνι. Υπάρχει μία ευθεία γραμμή που συνδέει την τηλεοπτική κάλυψη του καραβανιού από το Fox News με τη σφαγή στη συναγωγή.

Πώς χειρίζονται οι απολογητές του Τραμπ αυτήν την άσχημη εικόνα; Εν μέρει μέσω της άρνησης, προσποιούμενοι ότι δεν βλέπουν καμία σχέση ανάμεσα στη γεμάτη μίσος ρητορική και στα εγκλήματα μίσους. Αλλά, ταυτόχρονα, και μέσω της προσπάθειας διάχυσης των ευθυνών – υποστηρίζοντας ότι οι Δημοκρατικοί είναι εξίσου κακοί ή και χειρότεροι.

Είναι γεγονός ότι η μία πλευρά του πολιτικού φάσματος διαχέει το μίσος, ενώ η άλλη δεν το κάνει. Κι αρνούμενος κανείς να το επισημάνει, υπό τον φόβο ότι θα κατηγορηθεί για κομματικοποίηση, είναι στην πραγματικότητα σαν να δίνει χείρα βοηθείας στους ανθρώπους που δηλητηριάζουν την πολιτική ζωή των Ηνωμένων Πολιτειών. Ναι, το μίσος θα βρίσκεται στην κάλπη την εβδομάδα που έρχεται.

Εξαρση εγκλημάτων που συνδέονται με το κλίμα παράνοιας και ρατσισμού, το οποίο υιοθετείται από τον Ντόναλντ Τραμπ.

EPA / JARED WICKERHAM

Λουλούδια, κεριά και τα ονόματα των 11 νεκρών έξω από τη συναγωγή του Πίτσμπουργκ, στην οποία εισέβαλε ένοπλος άνδρας προκαλώντας μακελειό.

Αντίπαλοι και οπαδοί του προέδρου μαζικά στις κάλπες

Στις προηγούμενες ενδιάμεσες εκλογές των ΗΠΑ το 2014, 27 εκατομμύρια ψηφοφόροι είχαν κάνει χρήση της δυνατότητας που παρέχει η αμερικανική νομοθεσία για ψήφο πριν από την ημέρα των εκλογών. Φέτος, τέσσερις ημέρες πριν από τις κάλπες της 6ης Νοεμβρίου, είχαν ήδη ψηφίσει 28 εκατομμύρια άνθρωποι και ο αριθμός τους αναμενόταν να ανέλθει τουλάχιστον κατά άλλα δύο εκατομμύρια έως την Τρίτη. Το στοιχείο αυτό απηχεί το αυξημένο ενδιαφέρον που έχει πυροδοτήσει φέτος η συνήθως υποτονική αναμέτρηση για την ανανέωση της Βουλής των Αντιπροσώπων και του ενός τρίτου της Γερουσίας. Η αιτία ακούει στο όνομα Ντόναλντ Τραμπ. Οπαδοί και αντίπαλοι του Αμερικανού προέδρου αναμετρούνται στις κάλπες σε κλίμα έντονης πόλωσης.

Ο Ντόναλντ Τραμπ επιδόθηκε σε εντυπωσιακό σερί προεκλογικών ομιλιών, πραγματοποιώντας τουλάχιστον δύο την ημέρα, σε μια προσπάθεια να στηρίξει τους Ρεπουμπλικανούς υποψηφίους αλλά και να ενισχύσει την προσπάθεια της δικής του επανεκλογής το 2020.

Σε περίπτωση που το Κογκρέσο περάσει στον έλεγχο των Δημοκρατικών (εξέλιξη πιθανή για τη Βουλή των Αντιπροσώπων αλλά λιγότερο πιθανή για τη Γερουσία), ο Τραμπ θα συναντήσει σημαντικά εμπόδια στη νομοθετική ατζέντα του, ενδεχομένως δε και απόπειρες παραπομπής του σε δίκη, ανάλογα με το πόρισμα του ειδικού ανακριτή Μιούλερ.

«Πυροτεχνήματα»

Το ενδιαφέρον των ψηφοφόρων για την αναμέτρηση συντηρήθηκε με «πυροτεχνήματα», όπως αυτό του Τραμπ περί κατάργησης της αυτόματης χορήγησης αμερικανικής υπηκοότητας σε όσους γεννιούνται σε αμερικανικό έδαφος. Η διάταξη αυτή έχει κατοχυρωθεί με τη 14η τροποποίηση του αμερικανικού συντάγματος και η αλλαγή της δεν εμπίπτει στις αρμοδιότητες του Αμερικανού προέδρου, όπως του υπενθύμισαν ακόμη και πολιτικοί από το δικό του στρατόπεδο. Η ουσία, όμως, είναι αδιάφορη για τον Τραμπ, εφόσον οι προβολείς στρέφονται πάνω του.

Στην ίδια κατηγορία της εντυπωσιοθηρίας περιλαμβάνεται και η αφίσα με τον εαυτό του σε ρόλο σταρ από τη σειρά «Game of Thrones» και τίτλο «Οι κυρώσεις έρχονται. Από τις 5 Νοεμβρίου». Με αυτόν τον τρόπο ο Αμερικανός πρόεδρος διαφημίζει τον δεύτερο γύρο κυρώσεων που επιβάλλει στην Τεχεράνη από αύριο, παραλείποντας να αναφέρει ότι ο πρώτος γύρος έχει ήδη προξενήσει σημαντικά προβλήματα στον ανεφοδιασμό του πληθυσμού με βασικά φάρμακα.

Σφίγγοντας τον βρόχο γύρω από το Ιράν, ο Αμερικανός πρόεδρος επιδιώκει να διατηρήσει την εύνοια της ισραηλινής κυβέρνησης, αν και οι Εβραίοι των ΗΠΑ έχουν αρχίσει να αμφισβητούν τον «καλύτερο φίλο του Ισραήλ». Πολλοί επεσήμαναν ότι η επίθεση στο Πίτσμπουργκ δεν προέκυψε από το πουθενά, αλλά εκκολάφθηκε στο τοξικό κλίμα μισαλλοδοξίας και ρατσισμού που καλλιεργεί με κάθε ευκαιρία ο Αμερικανός πρόεδρος.

Οι συνήθως υποτονικές ενδιάμεσες εκλογές ανήκουν στο παρελθόν, καθώς 28 εκατομμύρια Αμερικανοί έχουν ήδη ψηφίσει.

Οι πιο πρόσφοροι «στόχοι» είναι φυσικά οι πρόσφυγες και μετανάστες, ειδικά το καραβάνι ανθρώπων οι οποίοι εδώ και τρεις εβδομάδες περπατούν στην Κεντρική Αμερική με στόχο κάποια στιγμή πριν από τα Χριστούγεννα να φθάσουν στις ΗΠΑ. Αρχικά ο Τραμπ είχε δηλώσει ότι θα στείλει εναντίον τους 5.000 στρατιώτες, μετά τους έκανε 15.000 και εν συνεχεία παρότρυνε τους στρατιώτες να πυροβολούν αν οι μετανάστες πετούν πέτρες. Κανόνες εμπλοκής της στρατιωτικής δύναμης δεν υπάρχουν, ούτε είναι σαφές πού θα αναπτυχθεί ή αν θα αναπτυχθεί. Ισως όμως δεν έχει σημασία, αρκεί ο Τραμπ να δώσει «κόκκινο κρέας» στη βάση των υποστηρικτών του.

Πάντως, σε μια ένδειξη ότι αυτή η στρατηγική αρχίζει να αγγίζει τα όριά της, οι τελευταίες ομιλίες του Αμερικανού προέδρου επικεντρώθηκαν σε ένα θέμα που μπορεί να απασχολήσει ευρύτερες ομάδες ψηφοφόρων: την οικονομία.

REUTERS, A.P.

REUTERS / MIKE SEGAR

Ο Ντόναλντ Τραμπ επιδόθηκε σε εντυπωσιακό σερί προεκλογικών ομιλιών, πραγματοποιώντας τουλάχιστον δύο την ημέρα.

Πώς θα σταματήσει η μεγάλη αιματοχυσία

Του **DAVID BROOKS**
THE NEW YORK TIMES

Πάντα υπάρχει ένας σωρός από πτώματα σε αυτούς τους τόπους σφαγής. Είτε πρόκειται για συναγωγή, εκκλησία, νάιτ κλαμπ ή σχολείο. Πάντα υπάρχει ένα όπλο ή πολλά. Πάντα υπάρχουν επιζώντες που σφιχταγγαλιάζονται και κλαίνε σε μικρές ομάδες απέξω. Και πάντα υπάρχει και κάτι άλλο.

Ενας μοναχικός άνδρας. Πάντα υπάρχει ένας τύπος, που είχε πέσει στα... χάσματα της κοινωνίας, που ζούσε μια ζωή μοναχικής απογοήτευσης και που μία ημέρα αποφάσισε να κάνει το, βουτηγμένο στο αίμα, άλμα από την ασημαντότητα στην επαχθή φήμη. Πάντα υπάρχει ένας τύπος, όπως ο ένοπλος που επιτέθηκε στη συναγωγή στο Πίτσμπουργκ, ο Ρόμπερτ Μπάουερς, που στο γυμνάσιο δεν είχε φίλους και που ως ενήλικος ήταν ένα μοναχικό φάντασμα, που περνούσε τα βράδια στο αυτοκίνητό του, καπνίζοντας, ακούγοντας ραδιόφωνο και ζώντας, όπως το έθεσε ένας γνωστός του, «στον δικό του μικρόκοσμο». Τύποι σαν κι αυτόν προσελκύονται από τις ακραίες ιδεολογίες, που εξηγούν τις απογοητεύσεις τους και τους κάνουν να αισθάνονται ότι συνδέονται με κάτι. Ανθρωποι σαν κι αυτούς πείθουν τους εαυτούς τους ότι σφαγιάζοντας τους αθώους λειτουργούν ως πολεμιστές με ένα δίκαιο σκοπό.

Πολλές οι αιτίες

Αυτές οι επιθέσεις έχουν να κάνουν με πολλά πράγματα: τα όπλα, τη δημαγωγία κ.ά. Ταυτόχρονα έχουν να κάνουν και με την κοινωνική απομόνωση και τη διάχυτη παραφροσύνη του αμερικανικού μυαλού. Οι μαζικές επιθέσεις αποτελούν μία μόνο απόδειξη ότι εκατομμύρια Αμερικανοί νιώθουν μόνοι. Αλλά υπάρχουν και άλλες αποδείξεις αυτής της απομόνωσης που έχουν να κάνουν με πολύ μεγαλύτερη αιματοχυσία. Η επιδημία αυτοκτονιών είναι μία τέτοια απόδειξη. Τα ποσοστά αυτοχειρίας πέφτουν σε ολόκληρη την Ευρώπη. Ωστόσο, έχουν αυξηθεί κατά 30% στις ΗΠΑ. Η βασική μάχη τού σήμερα είναι κοινωνιολογική και ψυχολογική, όχι ιδεολογική ή οικονομική. Ισως θα πρέπει να αρχίσουμε να βλέπουμε την κατάσταση ως πόλεμο. Στη μία πλευρά υπάρχουν οι δυνάμεις του διχασμού και της απομόνωσης. Στην άλλη υπάρχουν όλες αυτές οι κοινωνικές δυνάμεις που προωθούν την ενότητα και την αλληλεγγύη. Ο πόλεμος συμβαίνει στο μέσον κάθε καρδιάς. Οι περισσότεροι από εμάς βρισκόμαστε σε ένα στάδιο ακραίου ατομικισμού, που αποκόπτει κάθε απομονωμένο εαυτό από τους υπόλοιπους απομονωμένους εαυτούς. Οι περισσότεροι ζούμε μέσα σε κοινωνικές φούσκες που μας δίνουν διαβεβαιώσεις τύπου Πράβντα για τη δική μας ηθική ανωτερότητα. Τα καλά νέα είναι ότι οι περισσότεροι είμαστε μέρη της λύσης. Οι περισσότεροι θαυμάζουμε και θέλουμε να γίνουμε ο δάσκαλος που προσεγγίζει το μοναχικό παιδί. Οι περισσότεροι βοηθούμε ανθρώπους που είναι διαφορετικοί από εμάς. Είναι ευκολότερο να καταστρέψεις την εμπιστοσύνη από το να τη δημιουργήσεις και έτσι αυτοί που καταστρέφουν τον κοινωνικό ιστό έχουν ένα προνόμιο. Αλλά υπάρχουν και πολύ περισσότεροι άνθρωποι που τον κτίζουν και που επιζητούν να ζήσουν μέσα σε αγαπημένες οικογένειες και κοινότητες. Ωστόσο, αυτοί οι άνθρωποι χρειάζονται εκπαίδευση έτσι ώστε να μάθουν πώς να πολεμούν, στρατηγικές έτσι ώστε να μάθουν πώς θα κερδίζουν τον πόλεμο.

«Πάντα υπάρχει ένας τύπος που στο γυμνάσιο δεν είχε φίλους και που ως ενήλικος ήταν ένα μοναχικό φάντασμα, ζώντας στον δικό του μικρόκοσμο».

Μαζί NASA και ESA για επανδρωμένη αποστολή στη Σελήνη

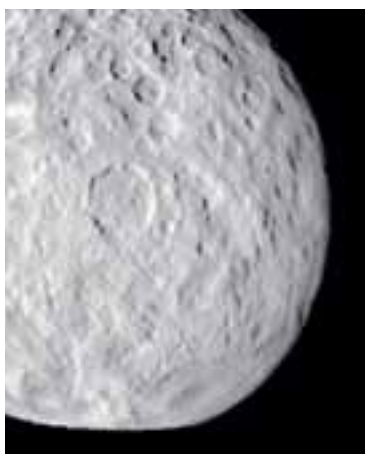

Το βλέμμα της στο ηλιακό σύστημα, πέρα από τη Σελήνη, στρέφει η NASA, όπως έγινε και με τον πλανήτη Δήμητρα στη Ζώνη Αστεροειδών.

Το νέο διαστημόπλοιο «Orion» παρέδωσε στη NASA η εταιρεία Airbus, με προοπτική την πραγματοποίηση επανδρωμένων αποστολών στη Σελήνη –και πέρα από αυτή– τα επόμενα χρόνια. Μηχανολόγοι στο εργοστάσιο της Airbus στη Βρέμη εγκιβώτισαν, με κάθε προφύλαξη, το διαστημόπλοιο σε ειδικά εμπορευματοκιβώτια, τα οποία θα πετάξουν με το γιγάντιο μεταγωγικό αεροσκάφος Αντόνοφ στο Διαστημικό Κέντρο Κένεντι της NASA στη Φλόριντα.

Αφού φθάσει στη Φλόριντα, το τμήμα του «Orion» θα ενωθεί με εκείνο που έχει κατασκευάσει η αμερικανική εταιρεία Lockheed Martin. Το συναρμολογημένο διαστημόπλοιο θα υποστεί εξοντωτικές δοκιμές, πριν από την εκτόξευσή του για την πρώτη του –μη επανδρωμένη– αποστολή το 2020, η οποία θα το φέρει σε τροχιά γύρω από τη Σελήνη.

Η μελλοντική παραγωγή του «Orion» θα οδηγήσει σε νέες παραγγελίες αξίας πολλών δισεκατομμυρίων δολαρίων για τις εμπλεκόμενες εταιρείες, σύμφωνα με τον επικεφαλής επανδρωμένων αποστολών της NASA Μπιλ Γκέρστενμαϊερ. «Το σύστημα αυτό θα επιτρέψει σε ανθρώπους να ταξιδέψουν στο μακρινό Διάστημα και να εγκαταλείψουν για πρώτη φορά το σύστημα Γης - Σελήνης», λέει το στέλεχος της NASA.

Τα σχέδια της Αμερικανικής Υπηρεσίας Διαστήματος αφορούν την πραγματοποίηση της πρώτης επανδρωμένης αποστολής του «Orion» το 2022, σε συνεργασία με την ευρωπαϊκή ESA και την εκτόξευση μιας επανδρωμένης αποστολής ετησίως. Το πρόγραμμα «Orion» θα καταστεί έτσι «κλειδί» για την ανάκτηση της αμερικανικής πρωτοκαθεδρίας στο Διάστημα σε μια χρονική στιγμή στην οποία Κίνα και Ινδία αποκτούν ολοένα και μεγαλύτερες διαστημικές φιλοδοξίες. Το ευρωπαϊκής κατασκευής τμήμα, γνωστό ως European Service Module, θα προσφέρει προώθηση, ισχύ, θερμικό έλεγχο και καύσιμα στον θαλαμίσκο πληρώματος του «Orion». Θα είναι η πρώτη φορά που η NASA θα αξιοποιήσει ευρωπαϊκής κατασκευής στάδιο διαστημοπλοίου σε πρόγραμμά της.

«Πρόκειται για ιδιαίτερα σημαντικό βήμα. Η παράδοση του θαλαμίσκου και η μεταφορά του στις ΗΠΑ δεν είναι παρά το πρώτο βήμα ενός ταξιδιού το οποίο θα μας οδήγησε 90.000 χλμ. πέρα από τη Σελήνη, στην πιο μακρινή απόσταση που έχει φθάσει ποτέ άνθρωπος», λέει ο Ολιβερ Γιούνκερχοφελ, αντιπρόεδρος υπηρεσιών εξερεύνησης της Airbus. Το πρόγραμμα «Orion» αποτελεί μέρος της ευρύτερης προσπάθειας επανόδου του ανθρώπου στη Σελήνη, όπου ο απροσδόκητος εντοπισμός ύδατος έχει αναζωπυρώσει το επιστημονικό ενδιαφέρον για τον δορυφόρο της Γης.

«Το πρόγραμμα ακούγεται σαν επιστημονική φαντασία, αλλά είμαι βέβαιος ότι θα πραγματοποιηθεί. Η Ευρώπη πρέπει να επιμείνει σε αυτό και να φροντίσει να μην μείνει σε θέση παρατηρητή», λέει ο κ. Γιούνκερχοφελ, που εκτιμά ότι η πρώτη σεληνιακή βάση θα αρχίσει να κατασκευάζεται το 2028.

REUTERS

Leptos SINCE 1960

ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ

ΠΟΛΥΤΕΛΕΙΣ ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ,
ΕΠΑΥΛΕΙΣ, ΜΕΖΟΝΕΤΕΣ,
ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ, ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

Πάφος, Λεμεσός - Κύπρος

- Καλύτερες επενδυτικές ευκαιρίες
- Κοσμοπολίτικες παράλιες πόλεις
- Ολόχρονοι τουριστικοί προορισμοί
- Μαρίνες, γήπεδα γκολφ, Αεροδρόμιο
- Διεθνή πανεπιστήμια, κολλέγια, σχολεία

Leptos Estates

- Ηγετική Παρουσία 58 Ετών
- Πάνω από 25,000 Αγοραστές / Επενδυτές
- 325 Προνομιούχα Αναπτυξιακά Έργα
- Υψηλές Κατασκευαστικές Προδιαγραφές
- Μεγάλες Ευκολίες Πληρωμής

Κρήτη, Πάρος, Σαντορίνη – Ελλάδα

- Οικισμοί Παραδοσιακών Κατοικιών Δίπλα στο Κύμα
- Πολυτελείς Κατοικίες Υψηλών Προδιαγραφών
- Μεγάλες κοινόχρηστες και ιδιωτικές πισίνες
- Πλούσιοι κήποι, άνετοι χώροι στάθμευσης.
- Συνδιασμός Διακοπών και Επένδυσης

ΤΗΛΕΦΩΝΟ ΧΩΡΙΣ ΧΡΕΩΣΗ
8000 07 07

ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ: ΠΑΦΟΣ, Λεωφ. Αποστόλου Παύλου 111
Τηλ: (+357) 26 880 120 | Email: info@LeptosEstates.com
www.LeptosEstates.com

Πάφος – Λονδίνο – Μόσχα – Πεκίνο – Σαγκάη – Γκουανζιού – Ντουμπάι – Κίεβο – Αμμάν – Κάιρο – Αθήνα – Χανιά – Πάρος – Λευκωσία – Λεμεσός

Κάρτες Alpha Bank

Με Mastercard πληρώνεις, **δώρα πολλά κληρώνεις!**

ALPHA SPEND & WIN

Τώρα, από 1 Σεπτεμβρίου έως 31 Δεκεμβρίου 2018, χρησιμοποιώντας τις κάρτες **Alpha Bank Enter Mastercard, Alpha Bank Gold Enter Mastercard, Alpha Bank Business Mastercard, Alpha Bank Gold Mastercard και Alpha Bank CASHBACK Mastercard** για αγορές από €200 και άνω, συμμετέχετε σε μηνιαίες κληρώσεις με πλούσια δώρα:

- 35 Smart Phones Samsung Galaxy A6
- 35 Smart Watches Samsung Gear S3 Frontier
- 35 Ταξίδια στην Ευρώπη
- 155 Διανυκτερεύσεις σε πολυτελή ξενοδοχεία στην Κύπρο.

Όσο περισσότερο χρησιμοποιείτε τις κάρτες Mastercard της Alpha Bank, τόσο περισσότερο αυξάνετε τις πιθανότητες να κερδίσετε, αφού **κάθε €100** αγορών αντιστοιχούν σε **1 συμμετοχή** στη μηνιαία κλήρωση. Επιπλέον, για αγορές συνολικής αξίας €1.200 και άνω, κατά την περίοδο του διαγωνισμού, συμμετέχετε και στη μεγάλη κλήρωση του Ιανουαρίου 2019 με δώρα:

- 1 Αυτοκίνητο Hyundai KONA
- 3 Εξωτικά ταξίδια στο Πουκέτ

Για περισσότερες πληροφορίες, όρους και προϋποθέσεις επισκεφθείτε ένα από τα Καταστήματα της Alpha Bank ή το www.alphabank.com.cy.
Η Τράπεζα θα δικαιούται να κάνει μνεία των ονομάτων και φωτογραφιών των νικητών σε διαφημιστικό υλικό και/ ή άλλο υλικό δημοσίων σχέσεων.

DDB

ALPHA BANK

mastercard

Eurobank Cyprus

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

ΚΥΡΙΑΚΗ 4 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2018

Eurobank Cyprus

Μεταβολές εβδομάδας		Dow Jones	Nasdaq	Nikkei	Dax	FTSE 100		Πετρέλαιο	€/$
Χ.Α.Κ. -0,37%	Χ.Α. 2,19%	2,25%	2,65%	5,16%	1,43%	1,58%		-5,74%	0,20%

ΙΤΑΛΙΑ
Ενδιαφέρον από τρεις για το 40 % της Alitalia
Σελ. 13

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Επενδύσεις εκατοντάδων εκατομμυρίων στο λιανικό

Εκατοντάδες εκατομμύρια ευρώ επενδύονται στο λιανικό εμπόριο. Στις 21 Νοεμβρίου ανοίγει το Nicosia Mall, μια επένδυση 150 εκατ. Τον Δεκέμβριο αρχίζουν οι εργασίες για το Metropolis Mall στη Λάρνακα. Λειτούργησαν και άλλα καταστήματα ενώ επενδύσεις αναμένονται και το 2019. **Σελ. 8**

ΕΛΛΑΔΑ

Σε διάστημα 15 μηνών 37.000 πλειστηριασμοί

Ανεβάζουν ρυθμούς στους πλειστηριασμούς ακινήτων οι τράπεζες. Μέσα στους επόμενους 15 μήνες προγραμματίζουν πάνω από 37.000 πλειστηριασμούς. Από την αρχή του έτους πραγματοποιήθηκαν 9.000 πλειστηριασμοί. Μέσα στο 2018 πρέπει 16.000 ακίνητα να «βγουν στο σφυρί». **Σελ. 10**

ΔΙΕΘΝΗ

Οι ΗΠΑ κορυφαίος παραγωγός πετρελαίου

Πρώτη δύναμη παγκοσμίως σε παραγωγή πετρελαίου αναδείχθηκαν οι ΗΠΑ τον Αύγουστο, εκτοπίζοντας τη Ρωσία. Και αυτό, γιατί η παραγωγή πετρελαίου στην υπερδύναμη σημείωσε τη μεγαλύτερη αύξηση στην ιστορία της. Η παραγωγή της έφτασε στα 11,346 εκατ. βαρέλια την ημέρα. **Σελ. 14**

Real Estate

Επενδύουν σε στέγες ηλικιωμένων και εστίες

Με νέου τύπου ακίνητα εμπλουτίζουν τα χαρτοφυλάκιά τους οι επενδυτικές ακινήτων στο πλαίσιο προσπάθειας μεγιστοποίησης των αποδόσεων και διασποράς του κινδύνου. Φοιτητικές κατοικίες, επιπλωμένα διαμερίσματα και κτίρια φιλοξενίας ηλικιωμένων βρίσκονται στο επενδυτικό «μενού» τους. **Σελ. 16**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	**2,36%**	**0,03%**
Γερμανία	0,40%	0,00%
Γαλλία	0,75%	-0,02%
Ιταλία	3,37%	0,12%
Ισπανία	1,56%	-0,02%
Ιρλανδία	0,96%	-0,01%
Ελλάδα	4,18%	-0,01%
Ην. Βασίλειο	1,45%	-0,01%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακρο-πρόθεσμο Χρέος	Βραχυ-πρόθεσμο Χρέος
DBRS	BB	R-4
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba2	NP
S&P	BBB-	A-3

Χρέος και ΜΕΔ τα τελευταία εμπόδια

Πρόοδο βλέπει το ΔΝΤ, αλλά τονίζει ότι υπάρχει ακόμα δρόμος - Συνέντευξη Philip Gerson

Εντυπωσιακή οικονομική μεταστροφή έκανε η Κύπρος από το 2012-2013 που παρουσιάστηκε η τραπεζική κρίση, τονίζει ο εκπρόσωπος του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου Philip Gerson. Επισημαίνει, ωστόσο, ότι ο δρόμος είναι μακρύς καθότι τα προβλήματα της Κύπρου δεν έχουν ξεπεραστεί εντελώς. Τα μεγαλύτερα από αυτά είναι τα Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια και το ύψος του δημοσίου χρέους. Ο κ. Gerson εκτιμά, ωστόσο, πως η Κύπρος θα συνεχίσει να αναπτύσσεται ισχυρά. Επισημαίνει πως η χώρα είναι ευάλωτη σε εξωτερικούς κινδύνους και τονίζει την ανάγκη για διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις. Αναφέρει ακόμα ότι η κυπριακή οικονομία έχει αρκετά πλεονεκτήματα, όπως υψηλά εκπαιδευμένο και εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό, σταθερότητα και απλότητα του φορολογικού της συστήματος, εξελιγμένη επιχειρηματική υποδομή, σταθερότητα του πολιτικού της συστήματος και στρατηγική τοποθεσία. Για τις πολιτογραφήσεις εκτιμά ότι η αποσύνδεση του Σχεδίου από την αγορά ακίνητης περιουσίας θα μειώσει τον κίνδυνο της υπερπροσφοράς των πολυτελών ακινήτων, των οποίων οι τιμές διογκώνονται. **Σελ. 4**

Αποσύρουν μαζικά τα κεφάλαια από τις αναδυόμενες

Ο Οκτώβριος ήταν για τις αναδυόμενες αγορές ο χειρότερος μήνας που έχουν γνωρίσει μετά την άνοιξη του 2013, καθώς στη διάρκειά του εγκαταλείφθηκαν μαζικά από το ξένο κεφάλαιο. Εξαίρεση αποτέλεσαν μόνο η Σαουδική Αραβία και το Κατάρ, που προσείλκυσαν μεγάλες εισροές ξένων κεφαλαίων.Σύμφωνα με το Διεθνές Χρηματοπιστωτικό Ινστιτούτο, που καταγράφει τι αγοράζουν και τι πωλούν οι διαχειριστές κεφαλαίων, στη διάρκεια του Οκτωβρίου μόνο, οι επενδυτές απέσυραν 17,1 δισ. δολάρια από τις μετοχές των αναδυόμενων αγορών. **Σελ. 15**

Γ. ΛΑΚΚΟΤΡΥΠΗΣ

Στα 4 εκατ. θα φθάσουν οι αφίξεις τουριστών

Στόχευση για νέες αγορές

Την εκτίμηση ότι οι τουριστικές αφίξεις φέτος θα φθάσουν στα 4 εκατ. και ότι στα ίδια επίπεδα θα κινηθούν και το 2019 διατυπώνει σε συνέντευξη στην «Κ» ο υπουργός Ενέργειας, Βιομηχανίας και Τουρισμού Γιώργος Λακκοτρύπης. Επισημαίνει ότι προβληματίζει το κλείσιμο της Cobalt, αλλά εκτιμά ότι η αγορά θα αυτορυθμιστεί. Αναφέρει θα επιδιωχθούν συμφωνίες με βρετανικές αεροπορικές εταιρείες. Για τη μείωση στην αγορά των Ρώσων τουριστών τονίζει ότι υπερκαλύφθηκε από άλλες αγορές. Αναφέρεται ακόμα στις προτεραιότητες που θα πρέπει να έχει ο πρώτος υφυπουργός τουρισμού. **Σελ. 6**

ΣΥΝΕΔΡΙΟ ECONOMIST

✓ **Το κυπριακό success story οι προκλήσεις και τα ρίσκα.** Σελ. 4

ΑΠΟΨΗ / *Του* **ΠΑΜΠΟΥ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ**

Μικροί και ευάλωτοι (με αφορμή το κλείσιμο της Cobalt)

Οι μικρές οικονομίες έχουν το πλεονέκτημα ότι είναι ευέλικτες. Αυτό είναι ένα χαρακτηριστικό την ύπαρξη του οποίου έχει πιστοποιήσει η κυπριακή η οικονομία από τον καιρό της ανεξαρτησίας και μετά. Η οικονομία μας κατάφερε να εκμεταλλεύεται ευκαιρίες αλλά και κρίσεις στην περιοχή μας.

Όταν όμως είσαι μια μικρή οικονομία δεν είσαι μόνο ευέλικτος. Είσαι και ευάλωτος σε εξωτερικές καταστάσεις. Η περίπτωση της αναστολής λειτουργίας της Cobalt είναι ένα παράδειγμα του πόσο ευάλωτοι είμαστε ως μικρή χώρα απέναντι σε περιστασιακές εξελίξεις. Τον τελευταίο καιρό η εταιρεία φαινόταν να επιτυγχάνει καλύτερες πληρότητες, ήταν πιο τακτική στην τήρηση των δρομολογίων της και είχε ανακοινώσει συμφωνίες με μεγάλες αεροπορικές εταιρείες. Ο λόγος για τον οποίο έκλεισε η εταιρεία φαίνεται ότι δεν έχει να κάνει με αποτυχία του επιχειρησιακού της πλάνου.

Πιθανότατα αφορά εξελίξεις στην Κίνα που δεν σχετίζονται άμεσα με την Κύπρο και με την εταιρεία, επέφεραν όμως την απόσυρση του χρηματοδότη. Προσωρινά, τουλάχιστον, το αποτέλεσμα του κλεισίματος της Cobalt είναι αβεβαιότητα στις αερομεταφορές, επίδραση στα εισιτήρια, στον τουρισμό, στη διασύνδεση ενός νησιού με τον υπόλοιπο κόσμο. Θα μπορούσε κάποιος να πει ότι η αγορά θα έρθει να καλύψει το κενό. Με τη διαφορά όμως ότι δεν πρόκειται να καλύψει τις νέες αγορές στις οποίες είχε επεκταθεί η Cobalt και δεν γνωρίζουμε ποια θα είναι η επόμενη εταιρεία που τυχόν θα κλείσει επιφέροντας μια καινούργια κρίση. Μάλιστα, στον ενδιάμεσο χρόνο, ο πολίτης της Κύπρου και όσοι θέλουν να ταξιδέψουν προς Κύπρο επιβαρύνονται με αύξηση στην τιμή των εισιτηρίων και περιορισμό στα απευθείας δρομολόγια. Για πολλές δεκαετίες οι αεροπορική σύνδεση της Κύπρου στηρίχτηκε σε μία κρατική εταιρεία, τις Κυπριακές Αερογραμμές. Η εταιρεία αυτή είχε υψηλή ποιότητα ασφάλειας και εξυπηρέτησης, ήταν όμως πολύ ακριβή, παρουσίασε φαινόμενα ευνοιοκρατίας και διαφθοράς και σε τελική ανάλυση κατέστη εμπόδιο αντί εργαλείο ανάπτυξης του τουρισμού στην Κύπρο.

Ακόμα και αν ήταν λοιπόν εφικτό, η λύση δεν θα έπρεπε να ήταν η επιστροφή στο μοντέλο του κρατικού ημι-μονοπωλιακού αερομεταφορέα. Η ελεύθερη αγορά όμως από μόνη της δεν επαρκεί όταν είσαι μια μικρή, ευάλωτη νησιωτική οικονομία. Αυτό αποδείχτηκε από την ευκολία με την οποία έκλεισε η Cobalt εκεί που φαινόταν ότι πήγαινε καλά.

Είμαστε, λοιπόν, ευάλωτοι στο θέμα της διασύνδεσης με τον υπόλοιπο κόσμο.

Εκείνο που χρειαζόμαστε επειγόντως είναι στρατηγικό σχέδιο για τις διεθνείς μεταφορές, με παρατηρήσεις, στόχους, μέτρα υλοποίησης, ανάλυση κόστους και οφέλους. Ένα σχέδιο που θα πρέπει να εξετάσει όλα τα δεδομένα, όπως το μοντέλο λειτουργίας για παράδειγμα των αεροδρομίων, τη δυνατότητα ατμοπλοϊκής σύνδεσης με την Ελλάδα και άλλες χώρες και την κατανομή των επενδύσεων, των δαπανών και κινήτρων για να πετύχουμε συγκεκριμένους στόχους που θα πρέπει να προκαθοριστούν.

pwc

Interested about the latest trends in Real Estate?

Register & find out more on **www.pwc.com.cy/real-estate**

ΑΠΟΨΗ Του ΜΙΧΑΛΗ ΟΛΥΜΠΙΟΥ

Καίνε κυβέρνηση και Κεντρική Τράπεζα οι νέες καταθέσεις

Με τις καταθέσεις δύο πρώην αξιωματούχων της Κεντρικής Τράπεζας και του διευθυντή εποπτείας ξεκαθαρίζει σε μεγάλο βαθμό η εικόνα των ευθυνών αναφορικά με την κατάληξη του Συνεργατισμού. Όπως εξήγησαν, η κακή εταιρική διακυβέρνηση εξώθησε τους ευρωπαίους επόπτες στο αίτημα για σημαντικά αυξημένα κεφάλαια κάτι που, όπως εξήγησαν, ενισχύθηκε από την αργοπορημένη επίλυση του προβλήματος των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Για το θέμα αυτό ευθύνες φαίνεται να προκύπτουν τόσο στη κυβέρνηση για τις επιλογές της στον Συνεργατισμό όσο και στην ίδια τη Κεντρική Τράπεζα, η οποία ενώ εντόπισε έγκαιρα το πρόβλημα και είχε τα νομικά μέσα για τη θεραπεία του υπολειπόταν της ανεξαρτησίας και της αποφασιστικότητας για να ενεργήσει ανάλογα και έγκαιρα σε σχέση με τις πολιτικές επιθυμίες του μετόχου, δηλαδή της κυβέρνησης. Στην κατάθεσή του ο πρώην διοικητής Πανίκος Δημητριάδης έδωσε έμφαση στον πόλεμο που δέχθηκε από την κυβέρνηση Αναστασιάδη με στόχο τον πλήρη έλεγχό της από αυτήν. Αναφέρθηκε στην απομάκρυνση του πρώην βοηθού διοικητή Σπύρου Σταυρινάκη από τον Πρόεδρο Αναστασιάδη, τον οποίο χαρακτήρισε έμπειρο και αυστηρό επόπτη που ήταν το δεξί του χέρι όπως είπε χαρακτηριστικά. Επιπλέον, εξήγησε πως με τις νέες νομοθετικές ρυθμίσεις που προώθησε η κυβέρνηση και τον διορισμό δύο εκτελεστικών «μοίρασαν στα δύο την Κ.Τ.» με αποτέλεσμα ούτε τα στελέχη να μη γνωρίζουν που θα έπρεπε να λογοδοτούν και ουσιαστικά ο διοικητής να μην μπορεί πλέον να διοικεί αποτελεσματικά, κάτι που όπως είπε τον οδήγησε στην παραίτησή του. Ο κ. Δημητριάδης εξήγησε ότι με τον τρόπο αυτό η Κ.Τ. έχασε πλέον την ανεξαρτησία της και έκανε σχετική αναφορά σε δημοσίευμα του έγκριτου περιοδικού «Economist» πως «η μόνη καλή κεντρική τράπεζα είναι αυτή που μπορεί να πει όχι στους πολιτικούς». Με την κατάθεσή του ο Πανίκος Δημητριάδης έθεσε το υπόβαθρο, ώστε να γίνουν καλύτερα κατανοητά τα αίτια της κατάρρευσης του Συνεργατισμού από τις καταθέσεις τόσο των προηγούμενων όσο και των επόμενων μαρτύρων. Ο Γιάγκος Δημητρίου, διευθυντής εποπτείας, εξήγησε πως «η πιο σοβαρή μας εποπτική ανησυχία ήταν ότι δεν βλέπαμε να γίνεται κάτι γι' αντιμετώπιση των ΜΕΔ. Η δικαιολογία που παίρναμε ήταν ότι αναλώθηκε αρκετός χρόνος για τις συγχωνεύσεις των ΣΠΙ, κάτι που δεν ήταν ικανοποιητική απάντηση, βλέποντας και την πορεία στη συνέχεια». Ο κ. Δημητρίου ανέφερε επίσης ότι «η Συνεργατική ήταν κάτω από κρατική βοήθεια, αντιμετώπιζε σοβαρότατα προβλήματα και προέβαινε σε αχρείαστα έξοδα αντί να νοικοκυρευτεί», ενώ παραδέχθηκε ότι οι διορισμοί των μελών της επιτροπείας έγιναν με πολιτικές παρεμβάσεις προς τους εκτελεστικούς της ΣΚΤ. Το ερώτημα βεβαίως είναι τι έκανε η ΚΤ από τη στιγμή που εντόπιζε αυτά τα θέματα; Γιατί δεν επενέβαινε και περιοριζόταν σε ενημερώσεις προς την κυβέρνηση; Ο κ. Δημητρίου παραδέχθηκε ακόμα πως η αποχώρηση του Μάριου Κληρίδη ήταν απώλεια, κάτι που θα έπρεπε να ηχούσε καμπανάκι κινδύνου για δράση από τον αρμόδιο επόπτη, δηλαδή την Κ.Τ. Ίσως τις απαντήσεις αυτές να τις δώσουν όμως άλλοι μάρτυρες που θα ακολουθήσουν. Στη δική του κατάθεση, ο εκλεκτός της κυβέρνησης Γιώργος Συρίχας που διορίστηκε στη θέση του εκτελεστικού συμβούλου το 2013 ανάφερε ότι ο Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός έθεσε θέμα εταιρικής διακυβέρνησης από το 2015, καθώς και πιο εξειδικευμένα ζητήματα, όπως την ανεπάρκεια της επιτροπής ελέγχου. Και πάλι στο σημείο αυτό προκύπτουν οι ευθύνες της κυβέρνησης αλλά και της ίδιας της ΚΤ για τις ενέργειες που όφειλε και μπορούσε να κάνει αλλά προφανώς αρκέστηκε στις υποδείξεις.

Η κακή εταιρική διακυβέρνηση εξώθησε τους ευρωπαίους επόπτες στο αίτημα για σημαντικά αυξημένα κεφάλαια κάτι που ενισχύθηκε από την αργοπορημένη επίλυση του προβλήματος των ΜΕΔ.

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Τα 10χρονα της Καθημερινής Κύπρου συνέπεσαν με το 14ο συνέδριο του Economist.

Αυτός που μένει

Παραμένει, λέει ο Επίτιμος, αναγκαστικά και χωρίς να θέλει. Αναγκάζεται να παραμείνει, λέει, διότι οι επόμενοι είναι ανίκανοι, χαμηλής νοητικής ικανότητας, χωρίς αντίληψη και γενικώς μειωμένων ικανοτήτων. Περισσότερα από εβδομάδας, με ερώτημα πόσο καιρό θα τα δέχονται αυτά οι νυν από τον πρώην που τους ελέγχει ακόμα.

Αυτός που φεύγει

Το δισάκι του στον ώμο, για τον δρόμο για τον δρόμο, πήρε όμως ο γενικός διευθυντής του Υπουργείου Μεταφορών Αλέκος Μιχαηλίδης. Επί σειρά ετών, ήταν το πρόσωπο στο οποίο οφειλόταν σε μεγάλο βαθμό το Υπουργείο για να διαχειριστεί το πολυσχιδές χαρτοφυλάκιο του Υπουργείου. Η τελευταία χρονιά ήταν πάντως ιδιαίτερα έντονη για τον κ. Μιχαηλίδη. Στο μενού, η κόντρα με τον γενικό ελεγκτή για τις υπερπληρωμές στο σύστημα δημόσιων μεταφορών, το σκάνδαλο το οποίο αφήνει εκτεθειμένη την αρχή Λιμένων, και τελευταίο το κλείσιμο της Cobalt. Το θέμα είναι πλέον, μετά τον Μιχαηλίδη, ποιος.

Επεται κρύος χειμώνας

Πιο ακριβό το πετρέλαιο θέρμανσης από τον μέσο όρο των τιμών στους 28 της Ε.Ε. Για το ντεπόζιτο των χιλίων λίτρων οι καταναλωτές θα πληρώσουν συνολικά 154 ευρώ περισσότερα σήμερα, σε σχέση με τον Ιανουάριο του έτους. Συνολικά για την περίοδο Οκτωβρίου - Μαρτίου 2018 οι καταναλωτές θα πληρώσουν συνολικά 7,6 εκατ. ευρώ περισσότερα. Μήπως να το βλέπαμε ξανά για το επίδομα θέρμανσης;

Πονεμένη ιστορία

Πονεμένη ιστορία τα καύσιμα κίνησης με τους Κύπριους να επιμένουν φανατικά τα πρατήρια Κατεχομένων. Ας δούμε ξανά λίγο τα στοιχεία από την έρευνα καταναλωτών. Από Ιανουάριο-Σεπτέμβριο 2018 αγόρασαν περίπου 25 εκατ. λίτρα βενζίνης και πετρελαίου. Φωνάζουν οι πρατηριούχοι για τις απώλειες πέραν του 1,3 εκατ. ευρώ. Το κράτος πάντως που χάνει 17,4 εκατ. σε φόρους και ΦΠΑ δεν βγάζει τσιμουδιά.

Εισιτήρια από χρυσό

Διατηρούνται παρά τις δηλώσεις περί του αντιθέτου οι υψηλές τιμές στις τιμές των αεροπορικών εισιτηρίων. Για παράδειγμα αν δοκιμάσετε να ταξιδέψετε το επόμενο Σαββατοκύριακο για Αθήνα, να είστε σίγουροι ότι έχετε στην άκρη 570 ευρώ. Καλύτερη η κατάσταση περί τα μέσα Νοεμβρίου. Αλλά και πάλι δεν μπορεί η χαμηλότερη τιμή να κυμαίνεται στα 250 ευρώ. Καταλαβαίνουμε τα περί αυτορρύθμισης της αγοράς, φτάνει μέχρι τότε να μην απορρυθμιστεί η τσέπη των επιβατών.

Ουρές τα βιογραφικά

Πολλοί αυτοί που προαλείφονται για τη θέση του πρώτου υφυπουργού Τουρισμού. Όλοι θεωρούν τον εαυτό τους ικανό για τη θέση και ετοιμάζουν τα βιογραφικά τους για το Προεδρικό. Πρώτοι και καλύτεροι απ' όλους το Δ.Σ. του ΚΟΤ. Κάποιοι άκουσαν και για τον μέχρι προ ολίγων ημερών πρόεδρο της ΟΕΒ, κάποιοι άλλοι για φέρελπι δήμαρχο παραλιακής πόλης, ενώ κάποιοι είναι πεπεισμένοι ότι ο Πρόεδρος θα προτιμήσει η θέση να πληρωθεί με πρόσωπο γένους θηλυκού. Μένουν μόνο δύο μήνες πριν από τη σύσταση του Υφυπουργείου. Σύντομα, λοιπόν, τα σενάρια τα τελειώσεις, και θα μάθουμε και επίσημα, ποιου το βιογραφικό θα είναι το πιο πειστικό.

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Αειφόρος ή Βιώσιμη Ανάπτυξη

Αειφόρος ή βιώσιμη ανάπτυξη καλείται η ανάπτυξη που προγραμματίζεται και υλοποιείται έχοντας ως στόχο όχι μόνο την ικανοποίηση των υφιστάμενων αναγκών αλλά και αυτών που αφορούν στη μακροχρόνια περίοδο. Με άλλα λόγια, τόσο ο σχεδιασμός όσο και η εφαρμογή ενός αειφόρου ή βιώσιμου πλάνου ανάπτυξης προϋποθέτουν την κάλυψη των βραχυπρόθεσμων αναγκών χωρίς όμως να παραγνωρίζονται ή να τίθενται σε κίνδυνο οι ανάγκες του μέλλοντος.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing / The Cyprus Business School

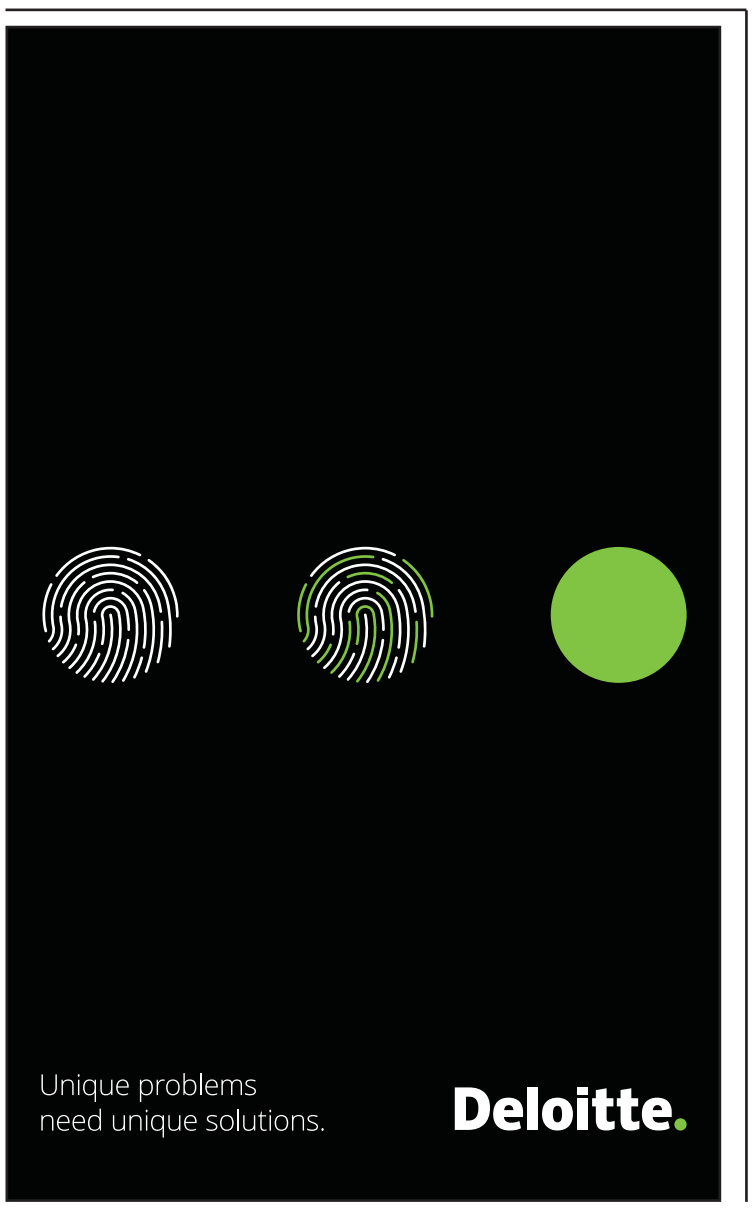

ΑΠΟΨΗ Του ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ

Κάνετε το μάτι σας να χορτάσει

Εχουν να λένε πως το μάτι είναι αχόρταγο. Αυτό επιβεβαιώνεται καλύτερα όταν επισκεφτείτε τον μπουφέ σε ένα πάρτυ. Όταν σηκωθείτε από το τραπέζι επειδή ήρθε η σειρά σας και σας κάλεσαν, λέτε στον εαυτό σας: «κανόνισε μεγάλε, δείξε αυτοσυγκράτηση…, μη σπάσεις που το φαΐ πάλε…». Πας εκεί και ξεκινάς από τα ντιπς, τις τσακιστές, τα αγγούρια, τα ρεπάνια και μέχρι να τελειώσεις τις οκτώ ειδών σαλάτες, το πιάτο έχει ήδη γεμίσει και οι γαρίδες φαντάζουν αμφίβια σε γρασίδι. Κάποτε μου έτυχε να δω κάποιον να βάζει και τις γαρνιτούρες για στόλισμα των πιατέλων!

Μετά λες, «μα πού να στέκομαι ξανά στη σειρά για τα ζεστά, ας βάλω λίγα από τώρα... Και ξεκινάς: «... μα οι πατατούες φαίνονται ωραίες... βάζεις, μα έχει καιρό να φάω μακαρόνια του φούρνου... βάζεις, κοτόπουλο τρώω και σπίτι μου... βάζεις όμως ένα κομματάκι επειδή σα να πήρε το μάτι σου ότι είναι tikka masala, ρίχνεις 2-3 κομμάτια σούβλα σίγουρα πράγματα (νομίζεις), έπειτα δεν αντιστέκεσαι στα χοιρινά φιλετάκια, επειδή φαίνονται ζουμερά, βάζεις και λίγο σολομό που άκουσες ότι έχει Ωμέγα 3 λιπαρά και κατάλαβες ότι διαλύει τα υπόλοιπα, και μετά ανακαλύπτεις ότι έβαλαν και pulled pork. Βάζεις και από αυτό με τρία είδη μουστάρδας για να χαρίσεις διαφορετικής έντασης οργασμούς στον ουρανίσκο σου και κατευθύνεσαι αμήχανα με το Όρος Έβερεστ πίσω στο τραπέζι σου, αποφεύγοντας να δεις στα μάτια τους γύρω σου.

Και επειδή η κατανάλωση όπως τα έστησες ξεκινά ανάποδα, μέχρι να φτάσεις στις σαλάτες (που μέχρι εκείνη τη στιγμή μοιάζουν να βγήκαν από το χαμάμ), είσαι και φαίνεσαι ένα τυλιγμένο πάπλωμα με μια σφιχτή λιμιστήρα στη μέση πριν φυλαχτεί στο ερμάρι. Εκτός φυσικά αν η αυτοσυγκράτηση ήρθε κατά την κατανάλωση και αφήσατε τα περισσότερα μέσα στο πιάτο.

Τι λέγαμε; Α ναι, για το μάτι που είναι αχόρταγο.

Αν δει κάποιος τις πινεζούλες σας σε εφαρμογές, όπως το Pinterest, θα καταλάβει πως θέλετε το σπίτι σας να έχει 16 μπάνια, 32 καθιστικά, 52 τζάκια, 6 πισίνες, 13 κουζίνες που κάνουν εκείνες του master-chef να μοιάζουν με πλυσταριό, μια πολυθεματική γκαρνταρόμπα 250 τετρ. μ. με αναβαθμίδες προς ένα τζακούζι με αναθυμιάσεις αιθέριων ελαίων και θέα τον ωκεανό, ενώ οι άλλες τρεις πλευρές του σπιτιού να περιστοιχίζονται από το δάσος του Αμαζονίου. Η είσοδος του σπιτιού θα είναι ένα αναστηλωμένο αρχοντικό του 1868 και μετά θα αναπτύσσονται πτέρυγες σε προβόλους, σε σούπερ λιτές γραμμές που θα συνδυάζουν γυμνό μπετόν, ξύλο, επεξεργασμένα σκουριασμένο χάλυβα και πέτρα.

Ούτε λίγο, ούτε πολύ, έτσι είναι. Ξέρουμε πως δεν θέλουμε 32 καθιστικά και 16 μπάνια ή 13 κουζίνες. Πόσο μάλλον αν οι κουζίνες κυμαίνονται από μια με ένα νεροχύτη στη μέση ενός κατάλευκου δωματίου και την υπόλοιπη εγκιβωτισμένη πίσω από μια συρόμενη μεταλλική πόρτα, μέχρι μια σκαλιστή με φυσικό ξύλο κουζίνα, φυσικούς γρανίτες, επιφάνειες δωματίου με εναλλαγή χρωμάτων και όλα σε κοινή θέα. Παρόλα αυτά, κάτι είδαμε από εκ διαμέτρου αντίθετα και μεταξύ τους αταίριαστα πράγματα που τράβηξε την προσοχή μας για να το καρφιτσώσουμε για μελλοντική αναφορά.

Πολλές φορές αυτό υποδηλοί σύγχυση. Δεν ξέρουμε τι πραγματικά θέλουμε. Μας αρέσει και το ένα και το άλλο και το παρακάτω, άσχετα αν μεταξύ τους είναι αταίριαστα και εδράζονται σε διαφορετικές φιλοσοφίες σχεδιασμού, αντίληψης, εκτέλεσης, ακόμα και διαβίωσης. Ενώ το σωστό είναι να κάνουμε το τολμηρό βήμα και να αποφασίσουμε προς μια κατεύθυνση εξαρχής αναπτύσσοντάς την μέχρι το τέλος έτσι ώστε να μας ικανοποιεί πλήρως χωρίς να κοιτάμε πίσω, καταλήγουμε να δημιουργούμε υβριδικά σπίτια που τελικά χάνουν σε όλους τους τρόπους αξιολόγησης.

Από την άλλη, όσοι είναι αποφασιστικοί και ακολουθούν την πορεία σχεδιασμού και αντίληψης που έθεσαν εξαρχής μέχρι το τέλος, πετυχαίνουν εξαιρετικά αποτελέσματα, χαρίζοντας σε αυτούς αλλά κι σ' εμάς, αισθητικά άρτια αποτελέσματα ανεξαρτήτως αρχιτεκτονικής σχεδιαστικής προσέγγισης.

Παρεμπιπτόντως, την ίδια ώρα που καρφιτσώνετε μιαν έπαυλη 1.000 τετρ. μ. κάπου στη Φλόριντα των ΗΠΑ, κάνετε λάικ και στην Αντρίκκος Εστέντς – Ντιβέλοπερς – Κονστράξιον(s) που προσφέρει το σπίτι των ονείρων σας σε 140 τετρ. μ. κάπου στους κάμπους πριν από τη Λουρουτζίνα και η επιβεβαίωση ότι ζούμε σε ένα θαυμαστό κόσμο γεμάτο ανατροπές και εκπλήξεις έρχεται αβασάνιστα ενώπιόν μας…

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

10 Χρόνια Καθημερινή

Σας ευχόμαστε ακόμα
μεγαλύτερες επιτυχίες

Where next?

Deloitte.

ΔΝΤ: Πρόοδος για την Κύπρο αλλά υπάρχει ακόμα δρόμος

Η χώρα είναι ευάλωτη σε εξωτερικούς κινδύνους, τονίζει ο Philip Gerson

Συνέντευξη στον
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Διστακτικός για το Πρόγραμμα των Πολιτογραφήσεων ξένων επενδυτών παρουσιάζεται ο εκπρόσωπος του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου Philip Gerson, παρόλη την οικονομική ώθηση που δίνει στην οικονομία της Κύπρου. Σημειώνει πως το Ταμείο θα επισκέπτεται το νησί μέχρι και το 2020, καθώς τονίζει πως τα προβλήματα της Κύπρου δεν έχουν ξεπεραστεί εντελώς.

Η κυπριακή οικονομία έχει τα εξής πλεονεκτήματα: Υψηλά εκπαιδευμένο και εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό, σταθερότητα και απλότητα του φορολογικού της συστήματος, εξελιγμένη επιχειρηματική υποδομή, σταθερότητα του πολιτικού της συστήματος και στρατηγική τοποθεσία.

Ο κ. Gerson εκτιμά πως η ανάπτυξη θα συνεχίσει να αναπτύσσεται ισχυρά, με τα Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια και το ύψος του δημοσίου χρέους όμως να είναι τα δύο μεγαλύτερα προβλήματα που πρέπει να αντιμετωπίσει η Κύπρος. Ωστόσο, ο εκπρόσωπος του ΔΝΤ τονίζει ότι η Κύπρος έχει αρκετά πλεονεκτήματα αλλά και πράγματα που πρέπει να προχωρήσει σε διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις.

–Η Κύπρος έχει ξεπεράσει όλα τα προβλήματα που είχε εντοπίσει το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο από το 2013;

–Η Κύπρος έκανε μια εντυπωσιακή οικονομική μεταστροφή από το 2012-2013 που παρουσιάστηκε η τραπεζική κρίση. Η αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ στην Κύπρο ήταν πολύ δυνατή κατά την τελευταία τριετία και αναμένουμε με τις εκτιμήσεις του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου να συνεχίσει επίσης ισχυρή, στο 4% για το 2018 – 2019. Επίσης, πρέπει να υπογραμμίσουμε πως η ανεργία μειώνεται, ενώ το δημοσιονομικό ισοζύγιο της Κύπρου δείχνει ότι «έφυγε» από τα ελλείμματα και παρουσίασε πλεονάσματα. Ακόμα, να σημειωθεί πως η τραπεζική ρευστότητα είναι μεγάλη. Τα αποτελέσματα αυτά αντικατοπτρίζουν τις συνετές μακροοικονομικές και δημοσιονομικές πολιτικές που ακολουθήθηκαν, αλλά και την πρόοδο στον τομέα των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Όλα τα παραπάνω επέτρεψαν στην κυβέρνηση να αποκτήσει πρόσβαση σε κεφαλαιαγορές με όλο και πιο ευνοϊκούς όρους. Η πρόοδος αυτή αντανακλάται επίσης σε μια σειρά από αναβαθμίσεις της πιστοληπτικής ικανότητας της Κύπρου, η οποία επανήλθε και προσφάτως στην επενδυτική βαθμίδα. Έχουν επιτευχθεί πολλά αλλά σίγουρα μπορούμε να πούμε πως δεν έχουν ξεπεραστεί όλα τα προβλήματα και πολλά άσχημα της κρίσης έχουν παραμείνει. Το χρέος του ιδιωτικού τομέα είναι πολύ υψηλό, όπως υψηλός είναι και ο δείκτης των Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων. Ενώ οι δείκτες των μη εξυπηρετούμενων δανείων των τραπεζών αναμένεται να μειωθούν με τους τραπεζικούς ισολογισμούς να εξυγιαίνονται σιγά – σιγά, το πρόβλημα δεν έχει εξαλειφθεί από την οικονομία. Μην ξεχνάμε πως τα νοικοκυριά και οι επιχειρήσεις εξακολουθούν να είναι υπερχρεωμένα, ενώ και ο λόγος του δημοσίου χρέους παραμένει επίσης αυξημένος. Αξίζει να σημειωθεί πως οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις για τη βελτίωση του δικαστικού συστήματος και της δημόσιας διοίκησης είναι επίσης αναγκαία για την ενίσχυση του αναπτυξιακού δυναμικού της οικονομίας. Καταλήγοντας, ενώ η Κύπρος έχει σημειώσει εντυπωσιακή πρόοδο, υπάρχει ακόμη δουλειά να κάνει.

Υπάρχουν κίνδυνοι

–Κάνατε λόγο για το δημόσιο χρέος. Πόσο ανησυχεί το ΔΝΤ για το δημόσιο χρέος της Κύπρου;

–Η αλήθεια είναι πως υπήρξε μια απότομη αλλά μη επαναλαμβανόμενη αύξηση του δημοσίου χρέους μετά την απόφαση της κυβέρνησης να στηρίξει τη ρευστότητα της Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας. Εντούτοις, ο λόγος του χρέους προς το ΑΕΠ αναμένεται να μειωθεί γρήγορα, υποστηριζόμενος βέβαια από τα μεγάλα πρωτογενή δημοσιονομικά πλεονάσματα και την έντονη αύξηση του ονομαστικού ΑΕΠ. Η πρόσφατη αναβάθμιση των κρατικών ομολόγων αντανακλά και την αύξηση της εμπιστοσύνης των αγορών προς αυτή την κατεύθυνση. Παρ' όλα αυτά, εξακολουθούν να υπάρχουν κίνδυνοι. Ενδεχόμενες υποχρεώσεις που απορρέουν από τα μεγάλα Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια των τραπεζών, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που σχετίζονται με την πώληση της ΣΚΤ στην Ελληνική, εξακολουθούν να αποτελούν κίνδυνο για τη βιωσιμότητα του χρέους. Επιπλέον, βασικοί κίνδυνοι απορρέουν από τις δημοσιονομικές πιέσεις για αύξηση του μισθολογικού κόστους, τις δαπάνες που θα προκύψουν για το Εθνικό Σύστημα Υγείας (ΓεΣΥ), τις δικαστικές υποθέσεις και από επιχειρήσεις που είναι μέτοχος το κράτος. Εάν αυτοί οι κίνδυνοι λάμβαναν σάρκα και οστά, θα μπορούσαν να αποδυναμώσουν την εμπιστοσύνη, θα αύξαναν το κόστος και θα οδηγούσαν σε μια πιο δυσμενή κατάσταση.

–Μπορεί προβλήματα μιας χώρας όπως η Ιταλία να επηρεάσουν την οικονομία της Κύπρου;

–Κατά τη διάρκεια του τρέχοντος έτους, η παγκόσμια αβεβαιότητα για την οικονομική πολιτική έχει αυξηθεί και πολλοί κίνδυνοι όπως η αύξηση των εμπορικών φραγμών, έχουν εντατικοποιηθεί. Η Κύπρος είναι ευάλωτη σε εξωτερικούς κινδύνους, δεδομένης της μεγάλης εξάρτησης της κυπριακής οικονομίας από την εξωτερική ζήτηση και του ακόμα μεγάλου αποθέματος του χρέους της. Τα παραπάνω γεγονότα υπογραμμίζουν την αναγκαιότητα της Κύπρου να αρχίσει τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που θα καταστήσουν την οικονομία της πιο δυναμική, ευέλικτη και με πιο διευρυμένες πηγές εξωτερικής ζήτησης.

–Κάναμε λόγο για τις αδυναμίες της κυπριακής οικονομίας, Ποια είναι όμως τα πλεονεκτήματά της;

–Η κυπριακή οικονομία μπορεί να βασιστεί σε ορισμένα βασικά πλεονεκτήματα, τα οποία περιλαμβάνουν υψηλά εκπαιδευμένο και εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό, τη σταθερότητα και την απλότητα του φορολογικού συστήματος / καθεστώτος, την εξελιγμένη επιχειρηματική υποδομή της, τη σταθερότητα του πολιτικού συστήματος της και τη στρατηγική της τοποθεσία. Η Κύπρος έχει διανύσει πολύ δρόμο από την κρίση, αλλά θα μπορούσε να προχωρήσει ακόμη περισσότερο, αν εφαρμοστούν μεταρρυθμίσεις με στόχο την περαιτέρω ενίσχυση του επιχειρηματικού της περιβάλλοντος για την προσέλκυση επενδύσεων σε τομείς υψηλότερης προστιθέμενης αξίας.

Η οικονομική ανάπτυξη της Κύπρου πηγάζει κυρίως από τον τουρισμό, τις κατασκευές και επαγγελματικές υπηρεσίες.

Ανάγκη για διαρθωτικές μεταρρυθμίσεις

–Το οικονομικό μοντέλο της Κύπρου είναι βιώσιμο;

–Η οικονομική ανάπτυξη της Κύπρου πηγάζει κυρίως από τον τουρισμό, τις κατασκευές και επαγγελματικές υπηρεσίες. Οι επενδύσεις, κυρίως με μη εγχώρια χρηματοδότηση, στην αγορά κατοικιών, σε εκπαίδευση, σε υγεία και στον τουρισμό στηρίζουν την ανάπτυξη.

Μεσοπρόθεσμα, η ανάπτυξη αναμένεται να επιβραδυνθεί, ενώ οι επιπτώσεις της μεγάλης εξάρτησης από τον τομέα των κατασκευών, που κυρίως χρηματοδοτούνται μέσω του προγράμματος των Πολιτογραφήσεων, αποτελεί κίνδυνο για τη βιωσιμότητά της. Επιπλέον, ενώ η ανεργία μειώθηκε ραγδαία, περαιτέρω μείωση μπορεί να γίνει πολύ πιο δύσκολο να επιτευχθεί λόγω της δομικής διαφοράς μεταξύ ατόμων που αναζητούν εργασία, οι οποίοι τείνουν να είναι απόφοιτοι πανεπιστημίου, και θέσεις εργασίας, οι οποίες συγκεντρώνονται στον τομέα των κατασκευών και του τουρισμού. Εκτιμώ πως οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που στοχεύουν στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της χώρας θα προσελκύσει κεφάλαια σε τομείς υψηλότερης προστιθέμενης αξίας. Με τη σειρά τους αυτές οι νέες επενδυτικές ευκαιρίες θα συμβάλουν στη διαφοροποίηση της ανάπτυξης της Κύπρου πέρα από τους παραδοσιακούς τομείς και θα δημιουργήσει νέες θέσεις εργασίας υψηλής ειδίκευσης του εργατικού δυναμικού της.

–Για πόσο ακόμα εκτιμάτε πως θα επισκέπτεστε την Κύπρο στο πλαίσιο του μεταμνημονιακού ελέγχου;

–Στο πλαίσιο της πολιτικής του Ταμείου, οι χώρες μέλη παρακολουθούνται μετά την ολοκλήρωση ενός προγράμματος δημοσιονομικής προσαρμογής έως ότου το οφειλόμενο ποσό είναι πάνω από ένα ορισμένο όριο. Ο μεταμνημονιακός έλεγχος μπορεί να επεκταθεί περαιτέρω, εάν κριθεί ότι απαιτείται στενότερη παρακολούθηση του μέλους να το επιστρέψει. Τον Ιούνιο του 2018 το Διοικητικό Συμβούλιο του ΔΝΤ αποφάσισε να συνεχίσει τον μεταμνημονιακό έλεγχο στην Κύπρο για ένα επιπλέον έτος, ακόμη και αν το υπόλοιπο της πιστωτικού ορίου θα είναι κάτω από το όριο. Οι κυπριακές αρχές έχουν εκφράσει την επιθυμία τους να παρακολουθεί το ΔΝΤ την Κύπρο μέχρι το 2020.

Αποσύνδεση ακινήτων από τις Πολιτογραφήσεις

–Το πρόγραμμα των Πολιτογραφήσεων έχει δεχθεί αρκετή κριτική κυρίως πως αυξάνει τις τιμές των ακινήτων. Πώς σχολιάζετε αυτή τη θέση;

–Η ανάπτυξη οδηγείται σε μεγάλο βαθμό από την ισχυρή ώθηση στους τομείς των κατασκευών και των ακινήτων, με την υποστήριξη πολλών επενδυτικών κινήτρων, συμπεριλαμβανομένου του Προγράμματος Πολιτογραφήσεων. Αξίζει να σημειωθεί πως αυτό το μέτρο τόνωσε τον κατασκευαστικό τομέα και βοήθησε την Κύπρο να ξεπεράσει τον απόηχο της κρίσης. Ωστόσο, οι επενδύσεις αυτές είναι ευαίσθητες στις γεωπολιτικές εξελίξεις ή σε απροσδόκητες διαταραχές στις παγκόσμιες οικονομικές συνθήκες. Επιπλέον, αυτό το κίνητρο θα μπορούσε να μετατραπεί όλο και προκυκλικά. Ως εκ τούτου, η αποσύνδεση του Σχεδίου από την αγορά ακίνητης περιουσίας θα βοηθήσει να αποφευχθεί η υπερβολική συγκέντρωση της οικονομικής δραστηριότητας, και να μειώσει τον κίνδυνο της υπερπροσφοράς των πολυτελών ακινήτων, των οποίων οι τιμές διογκώνονται.

Success story, αλλά με αστερίσκους η Κύπρος

Το 2009-2014 η χώρα έχασε το 10,5% του ΑΕΠ της και την περίοδο 2015-2018 θα έχει επανακτήσει το 15%

Δύο και πλέον χρόνια μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μνημονίου, η Κύπρος έχει βαρίδια τα οποία ακόμα κουβαλά. Τα Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια είναι σαφώς το μεγαλύτερο, το οποίο ζημιώνει εντελώς την εικόνα του «success story» που ουκ ολίγες φορές έχει αναφερθεί για την περίπτωση της Κύπρου. «Πριν από λίγες εβδομάδες η Κύπρος ανέβηκε στην επενδυτική βαθμίδα, γεγονός που δικαιώνει τις δύσκολες αποφάσεις που προηγήθηκαν κατά τη διαχείριση της κρίσης και που δημιούργησαν ασφάλεια και προοπτική», ανέφερε χαρακτηριστικά κατά την ομιλία του στο 14ο Συνέδριο του Economist στη Λευκωσία ο υπουργός Οικονομικών Χάρης Γεωργιάδης. Σύμφωνα με την εικόνα που μετέφερε ο κ. Γεωργιάδης, την περίοδο 2009-2014, η Κύπρος έχασε το 10,5% του ΑΕΠ της και την περίοδο 2015-2018 θα έχει επανακτήσει το 15% του ΑΕΠ της. Συνέχισε πως η ανεργία μειώνεται και το διαθέσιμο εισόδημα, η ιδιωτική κατανάλωση και οι επενδύσεις σταδιακά αυξάνονται. Επιπλέον, ο υπουργός τόνισε ότι από το 2014 η Κύπρος λειτουργεί με ισοσκελισμένο προϋπολογισμό και από το 2016 με υγιές πλεόνασμα». Παράλληλα, «μετά την αλόγιστη πιστωτική επέκταση και τη διόγκωση του τραπεζικού συστήματος, μετά τον υπερδανεισμό και τη φούσκα, έχουμε μια σταθερή και αδιαμφισβήτητη πιστωτική συρρίκνωση και απομόχλευση». Ο λόγος; «Στην Κύπρο, υπήρχε, κατά την άποψή μου, μια σιωπηρή πλειοψηφία που έδειξε κατανόηση και προσέφερε στήριξη στην προσπάθεια εφαρμογής του Μνημονίου». Το αποτέλεσμα; «Πλέον λειτουργούμε στα όρια των δυνάμεών μας και η ανάπτυξη βασίζεται σε πολύ πιο στέρεα θεμέλια». Σε κάθε περίπτωση, ο κ. Γεωργιάδης επεσήμανε ότι η κυπριακή οικονομία «έχει ακόμη δρόμο να διανύσει, έχει ακόμη υστερήσεις, και μπορεί να ανεβάσει τον πήχη της ανάπτυξης και της ευημερίας ακόμη πιο ψηλά».

Ακόμα προκλήσεις

«Είμαστε περήφανοι που βλέπουμε ότι η Κύπρος έχει καταφέρει να αντιμετωπίσει τις δυσκολίες της και τώρα στέκεται στα πόδια της ξανά. Είναι ένα από τα success stories του ESM», τόνισε από πλευράς του ο επικεφαλής οικονομολόγος και μέλος του Δ.Σ. του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού (ESM) Rolf Strauch, διευκρινίζοντας ότι αυτό δεν ήταν σαφές από την αρχή, δεδομένης της σοβαρότητας των προβλημάτων στον τραπεζικό τομέα της χώρας και της μοναδικής φύσης των μέτρων διάσωσης, τα οποία περιλάμβαναν ελέγχους κεφαλαίου. Ωστόσο, αυτό που ήταν ανάγκη στην Κύπρο, δηλαδή να μην υπερφορτωθεί το κράτος, κατέστη ο γενικός κανόνας στην Ευρωζώνη, σύμφωνα με τον κ. Strauch, ο οποίος εξήγησε ότι οι θεσμικοί επενδυτές και οι τράπεζες θα πρέπει να συμμετέχουν σε τραπεζικές διασώσεις και η επιβάρυνση δεν θα πρέπει πλέον να επιβαρύνει τους φορολογούμενους και τα νοικοκυριά. Ο κ. Strauch υπογράμμισε ότι δέκα χρόνια μετά την κατάρρευση της Lehman, οι τράπεζες της Ευρώπης αντιμετωπίζουν ακόμα προκλήσεις, με κυριότερο ζήτημα τον ιδιαίτερα υψηλό λόγο των μη εξυπηρετούμενων δανείων παρά τη μείωσή τους. Ο ίδιος αναφέρθηκε κατ' επέκταση στη χαμηλή κερδοφορία των τραπεζών. Στο πλαίσιο αυτό, χαρακτήρισε σημαντικό η Ευρωζώνη να ολοκληρώσει την τραπεζική ένωση, ωστόσο, επεσήμανε ότι χρειάζεται να προηγηθεί περισσότερη πρόοδος στη μείωση των ρίσκων προτού γίνουν πιο αποφασιστικά βήματα προς αυτήν την κατεύθυνση.

Η ανάπτυξη βασίζεται σε πολύ πιο στέρεα θεμέλια, αλλά έχει ακόμη υστερήσεις.

Τη σταθερή μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων ως προτεραιότητα αλλά και τη βελτίωση του δικαστικού συστήματος προέκρινε ο αναπληρωτής διευθυντής του ευρωπαϊκού τμήματος του ΔΝΤ Philip Gerson για την περίπτωση της κυπριακής οικονομίας, ενώ η ανησυχία του -όπως είπε- δεν έγκειται τόσο στο ότι έχει πιο μέτρια ανάπτυξη από τις ΗΠΑ, αλλά στο ότι ορισμένες χώρες δεν αξιοποίησαν την ανάκαμψη που μεσολάβησε, λόγω διαρθρωτικών αδυναμιών. Έτσι, όπως είπε από το βήμα του συνεδρίου του Economist, δημιουργούνται ρίσκα για την περίοδο κατά την οποία θα επιδεινωθούν οι οικονομικές συνθήκες.

Υγιής δημοσιονομική βάση

Η Κύπρος έχει επιστρέψει στην επενδυτική βαθμίδα, τόνισε από πλευράς του ο διευθύνων σύμβουλος της PwC Κύπρου Ευγένιος Ευγενίου, σημειώνοντας ότι η κυπριακή οικονομία βρίσκεται σε μια υγιή δημοσιονομική βάση και είναι μια από τις πιο γρήγορα αναπτυσσόμενες στην Ε.Ε. Ο ίδιος επεσήμανε ότι οι άμεσες ξένες επενδύσεις αυξάνονται, ενώ αναδύονται νέοι τομείς, όπως η εκπαίδευση. Αναφερόμενος στα μη εξυπηρετούμενα δάνεια, υπογράμμισε ότι μειώνονται και πως η συναλλαγή Ελληνικής και Συνεργατισμού ήταν ένα αποφασιστικό βήμα σταθεροποίησης.

Τέλος, ιδιαίτερα σημαντικό χαρακτήρισε ο κ. Ευγενίου τον ρόλο της επιχειρηματικής κοινότητας, τονίζοντας ότι έχει την ευθύνη να μοιραστεί το κοινό της όραμα για την επίτευξη ευημερίας και ανάπτυξης, δουλεύοντας ανοιχτά, με διαφάνεια και με ένα θετικό κοινωνικό αποτύπωμα.

www.pwc.com.cy

Εξειδίκευση Λύσεις Αξία

pwc

Είμαστε δίπλα σας για να δημιουργήσετε την αξία που αναζητάτε μέσα από ποιοτικές υπηρεσίες και εξειδικευμένες λύσεις. Μαζί χτίζουμε σχέσεις εμπιστοσύνης, σας λέμε τα πράγματα με τ' όνομά τους και σας στηρίζουμε σε εκείνα που αύριο θα αποδειχτούν σημαντικά. Προσαρμόζουμε την τεχνογνωσία μας και τη δύναμη του παγκόσμιου δικτύου μας στις δικές σας ανάγκες για να κάνετε τη διαφορά.

© 2018 PricewaterhouseCoopers Ltd. All rights reserved

Σε επίπεδα 2018 ο τουρισμός για το 2019

Γ. Λακκοτρύπης: Δεν ανησυχεί το κλείσιμο της Cobalt, παρακολουθείται η βρετανική αγορά, στόχευση και για νέες αγορές

Συνέντευξη στη **ΜΑΡΙΑ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Αλώβητη παρά το κλείσιμο της Cobalt θα μείνει η καλοκαιρινή τουριστική περίοδος του 2019 εκτιμά ο υπουργός Ενέργειας, Βιομηχανίας και Τουρισμού Γιώργος Λακκοτρύπης. Σε μια από τις τελευταίες συνεντεύξεις του έχοντας υπό την εποπτεία του και το χαρτοφυλάκιο του τουρισμού, ο Γιώργος Λακκοτρύπης εκτιμά ότι οι τουριστικές αφίξεις φέτος θα αγγίξουν τα €4 εκατ., ενώ στα ίδια επίπεδα αναμένεται ότι θα κινηθούν και το 2019. Ο υπουργός αναφέρεται και στις προτεραιότητες που θα πρέπει να έχει ο πρώτος υφυπουργός Τουρισμού, όπως οι προκλήσεις διατήρησης των τουριστικών αφίξεων στα επίπεδα 2017 και 2018, η ενίσχυση της χειμερινής περιόδου αλλά και η στόχευση σε νέες αγορές και την ποιότητα. Ξεκαθαρίζει ότι το ποιος θα αναλάβει το χαρτοφυλάκιο του Τουρισμού είναι καθαρά για απόφαση του Προέδρου της Δημοκρατίας, ενώ αναζητείται ακόμα το προφίλ που θα πρέπει να πληροί.

Βαρόμετρο η τουριστική έκθεση του Λονδίνου για το πώς θα κινηθεί ο τουριστικός τομέας το 2019, τόνισε ο κ. Λακκοτρύπης, ο οποίος φέτος ηγείται για τελευταία φορά της κυπριακής αποστολής, μετά και την ίδρυση του Υφυπουργείου Τουρισμού τον Ιανουάριο του 2019.

–Στις 5 Νοεμβρίου ξεκινά η τουριστική έκθεση του Λονδίνου. Με τι προσδοκίες μεταβαίνει η κυπριακή αποστολή;

–Σίγουρα δεν χρειάζεται να πω για τη σημασία της έκθεσης, αφού μπορεί απλώς να δει κανείς τους αριθμούς των Βρετανών τουριστών που φτάνουν κάθε χρόνο στη χώρα μας για να διαπιστώσει ότι η βρετανική αγορά είναι η μεγαλύτερή μας πηγή τουριστών εδώ και χρόνια. Έτσι γι' εμάς η έκθεση είναι εξαιρετική ευκαιρία να δούμε τους Βρετανούς διοργανωτές ταξιδίων, αλλά και τις αεροπορικές εταιρείες, με τους οποίους θα έχουμε συναντήσεις. Στόχος να γίνει από τη μία, ανασκόπηση της χρονιάς που φεύγει και, από την άλλη, να συζητήσουμε τα δεδομένα της χρονιάς που ακολουθεί. Είναι γεγονός ότι μας απασχολούν κάποια θέματα, προεξάρχοντος του Brexit και ό,τι αυτό συνεπάγεται, κυρίως για τη συναλλαγματική αξία της στερλίνας έναντι του ευρώ και, πρέπει να πω, ότι πρόκειται για ζήτημα το οποίο παρακολουθώ πολύ στενά.

–Είναι στόχος οι νέες συμφωνίες με ταξιδιωτικά γραφεία;

–Ήδη σε επίπεδο ΚΟΤ και των μεγαλύτερων τουριστικών γραφείων υπάρχουν συμφωνίες, οι οποίες θα μεταφερθούν ομαλά στο Υφυπουργείο Τουρισμού. Αλλά συνήθως σε αυτές τις συναντήσεις συζητάμε τι πήγε καλά ή τι χρειάζεται να βελτιωθεί και μέσα από τις συζητήσεις μας φαίνεται ότι είναι πολύ ευχαριστημένοι από τις επιδόσεις της χώρας μας. Αυτό βεβαίως είναι πολύ σημαντικό, καθώς τέτοιες εταιρείες επενδύουν στην Κύπρο είτε με άμεσες ξένες επενδύσεις είτε με συμφωνίες με τους υφιστάμενους ξενοδόχους και άλλες εταιρείες της τουριστικής βιομηχανίας.

–Αναφερθήκατε στο Brexit. Όμως ποιες οι άλλες βασικές προκλήσεις για τον τουρισμό μας;

–Σίγουρα το γεγονός ότι βασιζόμαστε σε δύο αγορές, του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ρωσίας, είναι μία πρόκληση. Είναι γεγονός ότι έχουμε κάνει μεγάλη πρόοδο το τελευταίο διάστημα και σε άλλες αγορές όπως της Γερμανίας, του Ισραήλ και, πολύ πρόσφατα, και της Πολωνίας, όμως χρειάζεται να γίνει ακόμα πολλή δουλειά με στόχο την αύξηση των αφίξεων από άλλες αγορές. Η Ουκρανία καταγράφει φέτος αύξηση της τάξης του 50%, ενώ όπως έχω ήδη σημειώσει είναι εντυπωσιακή η άνοδος της Πολωνίας που φτάνει στις 73 χιλιάδες τουρίστες μέχρι τον Σεπτέμβριο. Συνολικά στο θέμα αφίξεων, φέτος αναμένεται ότι θα αγγίξουμε τα 4 εκατομμύρια τουρίστες. Είναι ένας αριθμός που μέχρι πριν από λίγο καιρό έμοιαζε περισσότερο με επιστημονική φαντασία και όμως τον αγγίζουμε και αυτό δείχνει τις προοπτικές του τουρισμού μας. Σίγουρα ακούγονται πολλά για στόχευση στην ποιότητα και όχι στην ποσότητα και είναι κάτι στο οποίο συμφωνούμε απόλυτα. Αλλά για εμάς είναι πολύ σημαντικό να ανακτήσουμε πρώτα το μερίδιο αγοράς το οποίο έχουμε χάσει. Είναι σημαντικό να γεμίζουμε τα ξενοδοχεία μας προτού επιδιώξουμε πιο ποιοτικό τουρισμό, μεταβαίνοντας σε πιο ποιοτικό προϊόν που να μας επιτρέπει να έχουμε μεγαλύτερη πρόσβαση στις premium αγορές και να αυξάνουμε σταδιακά το κατά κεφαλή εισόδημα που έχουμε ανά τουρίστα.

Στο θέμα αφίξεων, φέτος αναμένεται ότι θα αγγίξουμε τα 4 εκατομμύρια τουρίστες. Είναι ένας αριθμός που μέχρι πριν από λίγο καιρό έμοιαζε περισσότερο με επιστημονική φαντασία.

Οι επιδόσεις φέτος αποδεικνύουν ότι η Κύπρος ανταγωνίζεται επί ίσοις όροις στην αγορά και δεν χρειάζεται να έχουν προβλήματα άλλες αγορές για να πάμε και εμείς καλά, όπως πολλοί έλεγαν.

–Να πάμε στη ρωσική αγορά και τις μειώσεις Ρώσων τουριστών.

–Δεν ήταν μεγάλες οι μειώσεις. Από Ιανουάριο μέχρι Σεπτέμβριο η αγορά ήταν κάτω περίπου 5%, ενώ τα στοιχεία των υπόλοιπων μηνών δεν έχουν μεγάλη βαρύτητα στα συνολικά νούμερα.

–Γίνονται προσπάθειες για τη ρωσική αγορά ή την αφήνουμε να ανακάμψει από μόνη της;

–Σε καμία περίπτωση δεν την έχουμε αφήσει μόνη της να ανακάμψει. Είναι η δεύτερη πιο σημαντική μας αγορά σε αριθμό αφίξεων και, παράλληλα, αναδυόμενη διότι όσο μεγαλώνει η μεσαία τάξη τόσο περισσότερο ταξιδεύουν οι Ρώσοι. Αναμφίβολα έχει τεράστιες προοπτικές και συνεχίζουμε να επενδύουμε με παρόμοιο τρόπο με τις άλλες αγορές, στη βάση φυσικά των χαρακτηριστικών της ρωσικής αγοράς. Πρέπει να πω ότι το 2018 ήταν γενικά χρονιά ορόσημο για εμάς, διότι για πρώτη φορά μετά από μερικά χρόνια λειτουργούσαν πλήρως όλες οι ανταγωνιστικές μας αγορές. Οι επιδόσεις φέτος αποδεικνύουν ότι η Κύπρος ανταγωνίζεται επί ίσοις όροις στην αγορά και δεν χρειάζεται να έχουν προβλήματα άλλες αγορές για να πάμε και εμείς καλά, όπως πολλοί έλεγαν. Είναι αποτέλεσμα της σκληρής δουλειάς και της συνεργασίας μεταξύ ιδιωτικού και δημόσιου τομέα.

–Φέτος έχει αναφερθεί θέμα με τις πληρότητες των ξενοδοχείων, το οποίο φαίνεται ότι αποδίδεται στον ανταγωνισμό των Κατεχομένων και των καταλυμάτων τύπου Airbnb.

–Ναι, όλα αυτά είναι υπαρκτά, αλλά δεν πιστεύω ότι επισκιάζουν τις πληρότητες των ξενοδοχείων μας, που ήταν σε όλες τις επαρχίες πάρα πολύ ικανοποιητικές. Ειδικά αν υπολογίσουμε ότι φέτος προστέθηκαν πολλές κλίνες στα ξενοδοχεία και θα έχουμε και του χρόνου ακόμα περισσότερες λόγω των κινήτρων που έδωσε η κυβέρνηση. Γι' αυτό τον λόγο έχουμε ετοιμάσει στρατηγική για τον τουρισμό μέχρι το 2030, η υλοποίηση της οποίας θα είναι στο επίκεντρο των προσπαθειών μας. Η στρατηγική αυτή αγγίζει τα θέματα σχεδόν εφ' όλης της ύλης, μπαίνει σε πολλές λεπτομέρειες. Σε αυτή θα πρέπει να επικεντρωθεί το Υφυπουργείο ώστε να συνεχίσουμε να διεισδύουμε σε αγορές και να πετυχαίνουμε στην τουριστική βιομηχανία.

–Θα συνεχιστεί και το 2019 το σερί των αυξημένων τουριστικών ροών; Ποιες οι εκτιμήσεις σας;

–Αν και το πρώτο βαρόμετρο θα είναι η τουριστική έκθεση της Αγγλίας, οι εκτιμήσεις μας, με κάθε επιφύλαξη, είναι ότι θα κυμανθούμε στα ίδια επίπεδα με το 2018. Εξάλλου δεν επιδιώκουμε μεγάλες αυξήσεις για το 2019 λόγω και των δραματικών αυξήσεων στις αφίξεις από το 2016 και εντεύθεν. Οπότε είναι σημαντικό για ένα τουριστικό προορισμό όπως τον δικό μας να μπορέσει να σταθεροποιήσει τη θέση του πριν προχωρήσει σε καινούργια ύψη. Από εκεί και πέρα βλέπουμε άλλα πιο ποιοτικά νούμερα. Για παράδειγμα, πόση είναι η αύξηση στη χειμερινή περίοδο, η οποία ορίζεται ως Νοέμβριος – Μάρτιος. Εκεί τα πάμε πάρα πολύ καλά. Πρόκειται για περίοδο η οποία συγκεντρώνει μεγαλύτερα θετικά πρόσημα σε σχέση με τη συνολική χρονιά. Ασφαλώς έχει και θέματα που πρέπει να επιλυθούν. Για παράδειγμα, να παραμένουν ανοικτά τα ξενοδοχεία για μεγαλύτερη περίοδο. Ξέρουμε ότι υπάρχει θέμα στην ελεύθερη περιοχή Αμμοχώστου, όπου ελάχιστα είναι τα ξενοδοχεία που μένουν ανοικτά. Οι χειμερινοί μήνες θα είναι στις προτεραιότητες του Υφυπουργείου Τουρισμού. Αυτή τη στιγμή είμαστε στο στάδιο της ανάκτησης του μεριδίου αγοράς το οποίο απωλέσαμε το 2000 όταν άρχισαν να μπαίνουν ανταγωνιστικοί προορισμοί. Τότε ήταν που ο διεθνής τουριστικός τομέας άρχισε να αυξάνεται ραγδαία και εμείς μείναμε στάσιμοι στους 2,5 εκατ. τουρίστες τον χρόνο. Επομένως σε εκείνο το σημείο αρχίσαμε να χάνουμε μερίδιο αγοράς. Η αγορά μεγάλωσε, εμείς μέναμε στάσιμοι. Αφού ανακτήσουμε το μερίδιο αγοράς, η κατεύθυνση που θα ακολουθήσουμε θα είναι προς την ποιότητα.

Το προφίλ του υφυπουργού

–Κύριε Λακκοτρύπη, σύντομα θα αποχωριστείτε τον τομέα του τουρισμού ο οποίος όπως αναφέρατε ότι έχει ποικίλες προκλήσεις. Το θέμα είναι ποιο θα είναι το πρόσωπο που θα μπορέσει να το διαχειριστεί.

–Αυτό είναι αποκλειστικό θέμα του Προέδρου της Δημοκρατίας. Ο ίδιος είναι που θα αποφασίσει ποιο πρέπει να είναι το σωστό προφίλ του ανθρώπου που ψάχνει. Από εκεί και πέρα δεν ξέρω πότε θα καταλήξει στην απόφασή του. Το Υφυπουργείο θα λειτουργήσει στις 2 Ιανουαρίου, οπότε ας κάνουμε λίγη υπομονή. Είμαι βέβαιος ότι ο Πρόεδρος θα επιλέξει σωστά.

–Ποιο είναι το προφίλ που αναζητείται;

–Θα μπορούσε κάποιος να παραθέσει πολλές δεξιότητες που απαιτούνται. Από τις βασικότερες, θεωρώ, είναι το άτομο αυτό να κατέχει τις διευθυντικές ικανότητες για διαχείριση ενός τόσο σημαντικού οργανισμού όπως θα είναι το Υφυπουργείο. Παράλληλα, είναι σημαντικό να μπορεί να προωθεί τη χώρα στο εξωτερικό. Θα πρόσθετα, επίσης, η νέα ή ο νέος υφυπουργός να είναι διατεθειμένη/ος να επιδιώξει με πάθος όλα όσα πρέπει να γίνουν στον τομέα.

Αναζητούνται συμφωνίες με βρετανικές αεροπορικές μετά το κλείσιμο της Cobalt

–Μα ανησυχεί το κλείσιμο της Cobalt;

–Πάντοτε μας προβληματίζει όταν τερματίζει τις δραστηριότητες της μια αεροπορική εταιρεία ή ένας σημαντικός φορέας τουρισμού, καταρχάς γιατί κάποιοι άνθρωποι θα χάσουν τη δουλειά τους, αλλά επίσης για το γεγονός ότι μειώνεται η συνδεσιμότητα της χώρας.

Πιστεύω όμως ότι στο τέλος της ημέρας η αγορά θα αυτορυθμιστεί, καθώς παρόμοιους προβληματισμούς είχαμε και με το κλείσιμο των Κυπριακών Αερογραμμών. Με την πολιτική των ανοικτών αιθέρων που υιοθετήσαμε όμως, επιτρέψαμε σε άλλες εταιρείες να καλύψουν το κενό. Ενδεχομένως να ήρθαν περισσότερες εταιρείες απ' όσες μπορούσε να αντέξει η αγορά. Σίγουρα στις συναντήσεις μας στο Ηνωμένο Βασίλειο θα συζητήσουμε με βρετανικές αεροπορικές εταιρείες πως καλύπτεται το κενό, αλλά και με εταιρείες μεγαλύτερης εμβέλειας για την κάλυψη και άλλων προορισμών.

–Είδαμε πάντως ότι έχουν αυξηθεί δρομολόγια άλλων αεροπορικών προς ελληνικούς προορισμούς, όμως το Χίθροου μένει ορφανό.

–Πληροφορίες μου λένε ότι βρετανικές εταιρείες θα προχωρήσουν να καλύψουν αυτό το κενό. Αλλά ας περιμένουμε να ολοκληρωθεί πρώτα η έκθεση, να κάνουμε τις συναντήσεις μας και μετά θα έχουμε ακριβή εικόνα.

Δεν έχουμε δει διοργανωτές ταξιδίων να μειώνουν τις δεσμεύσεις τους για το 2019 και σίγουρα η τουριστική έκθεση του Λονδίνου θα είναι ένα πολύ καλό βαρόμετρο για το πώς θα κινηθεί το επόμενο διάστημα.

–Θα προλάβει να αυτορυθμιστεί η αγορά μέχρι την ερχόμενη καλοκαιρινή περίοδο;

–Δεν έχουμε ανησυχητικές ενδείξεις σε ό,τι αφορά τις αφίξεις. Δεν έχουμε δει διοργανωτές ταξιδίων να μειώνουν τις δεσμεύσεις τους για το 2019 και σίγουρα η τουριστική έκθεση του Λονδίνου θα είναι ένα πολύ καλό βαρόμετρο για το πώς θα κινηθεί το επόμενο διάστημα.

–Ποιες οι επιδόσεις της Κύπρου στον επιχειρηματικό τουρισμό;

–Υπάρχουν κάποιοι χώροι, οι οποίοι όμως δεν μπορούν να φιλοξενήσουν μεγάλα συνέδρια. Σίγουρα δεν έχουμε χώρους για να προσελκύσουμε συνέδρια με συμμετοχές πέραν των δύο χιλιάδων σύνεδρων. Υπενθυμίζω όμως ότι προσβλέπουμε στην κατασκευή του καζίνο θέρετρου, στους σχεδιασμούς του οποίου υπάρχει η πρόνοια για μεγάλους συνεδριακούς χώρους. Είναι κάτι που θα μας βοηθήσει να μπούμε πιο δυναμικά στον χάρτη του συνεδριακού τουρισμού. Αυτό θα ήταν πολύ σημαντικό για εμάς, ειδικά για τους χειμερινούς μήνες που θέλουμε να προσελκύσουμε περισσότερο κόσμο.

–Τι γίνεται όμως στην περίπτωση της Λευκωσίας;

–Να μην ξεχνάμε ότι η Λευκωσία βρίσκει τη θέση της πλέον ως εκπαιδευτικό και πολιτιστικό κέντρο. Δεν θα πρέπει να παραγνωρίζουμε, για παράδειγμα, τον μεγάλο και ραγδαία αυξανόμενο αριθμό ξένων φοιτητών που επισκέπτονται την Κύπρο, προκειμένου να σπουδάσουν στα πανεπιστήμια της Λευκωσίας. Επίσης, υπενθυμίζω ότι το νέο, σύγχρονο Κυπριακό Αρχαιολογικό Μουσείο θα κατασκευαστεί στην πρωτεύουσα.

Building a better working world

For over 80 years, EY Cyprus has been a trusted business advisor and auditor to a broad range of clients, from private individuals and entrepreneurial businesses to major public companies and large multinationals.

For more information, contact EY Cyprus at +357 22 209 999 or visit us at ey.com/cy

© 2018 EYGM Cyprus Limited. All Rights Reserved.

EY

Building a better working world

Επενδύσεις εκατομμυρίων ενισχύουν το λιανικό

Χρονιά ρεκόρ αναμένεται να είναι η φετινή - Αύξηση του κύκλου εργασιών

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Επενδύσεις πέραν των 200 εκατομμυρίων καταγράφονται σε διάστημα μερικών μηνών στον τομέα του λιανικού εμπορίου και αποτυπώνουν το πλέον αισιόδοξο μήνυμα για τα επίπεδα του κλάδου στη χώρα. Μάλιστα, λίγο πριν από την εκπνοή του έτους θα έχει ολοκληρωθεί η επένδυση των 150 εκατ. της Τράπεζας Κύπρου. Ο λόγος για το Nicosia Mall το οποίο ανοίγει επίσημα τις πόρτες του στις 21 Νοεμβρίου με αξιοσημείωτο το γεγονός ότι οι 150 χώροι καταστημάτων

Λίγο πριν από την εκπνοή του 2018 ανοίγει το νέο Nicosia Mall, ενώ πέντε νέα ανοίγματα υπεραγορών προγραμματίζονται μέσα στο 2019.

ενοικιάστηκαν σε χρόνο ρεκόρ. Ένα μήνα μετά, τον Δεκέμβριο, αναμένεται ότι θα ξεκινήσουν οι εργασίες για το Metropolis Mall στη Λάρνακα, επένδυση ύψους 60 εκατ. ευρώ. Το έργο έλαβε την πολεοδομική άδεια μόλις την περασμένη Τετάρτη. Με την έναρξη των εργασιών, το έργο αναμένεται ότι θα ολοκληρωθεί σε ορίζοντα 18 μηνών, άρα η Λάρνακα θα αποκτήσει το πρώτο της mall το καλοκαίρι του 2020. Τη Λάρνακα επέλεξε για το πρώτο της κατάστημα στην Κύπρο και η διεθνής αλυσίδα υπεραγορών, Spar, ενώ μέσα στο 2018 λειτούργησαν τα νέα καταστήματα της ΑΛΦΑΜΕΓΑ σε Κίτι και Λακατάμεια. Περί τα τέλη Νοεμβρίου αρχές Δεκεμβρίου αναμένεται και το άνοιγμα του πρώτου καταστήματος Homemate στις εγκαταστάσεις του Ellina DIY. Οι καλοί δείκτες του λιανικού ήταν κίνητρο και για επεκτάσεις στο υφιστάμενο Mall of Cyprus, ενώ γίνονται σκέψεις για επέκταση και στο Mall of Egkomi.

Πάντως, ούτε και το 2019 δεν φαίνεται να υστερεί σε επενδύσεις, καθώς αναμένεται το άνοιγμα της ΑΛΦΑ ΜΕΓΑ στα Πολεμίδια, το Spar βάζει πλώρη για Λεμεσό, ενώ και το Lidl ετοιμάζει νέα υπεραγορά στον Κάψαλο, σε περιοχή που γειτνιάζει με την υπεραγορά ΑΛΦΑ ΜΕΓΑ. Δεν αποκλείεται μέσα στο επόμενο διάστημα να εξασφαλίσει την πολεοδομική άδεια και ο Παπαντωνίου, για νέα υπεραγορά στη Λευκωσία.

Ξένοι παίκτες

«Κανένας σοβαρός επιχειρηματίας δεν θα επένδυε τόσα πολλά στο λιανεμπόριο, αν δεν υπήρχε χώρος στην αγορά, και αν δεν ήταν θετικές οι προβλέψεις», επισημαίνει σχετικά ο γ.γ. του συνδέσμου λιανικού εμπορίου Μάριος Αντωνίου. Το επιχείρημα αποκτά περισσότερη βαρύτητα από τη στιγμή που οι επενδύσεις δεν προέρχονται μόνο από κυπριακές εταιρείες και επιχειρηματίες, αλλά και από πολυεθνικές αλυσίδες, όπως τα Spar και η Lidl. Σημειώνεται, επίσης, ότι πίσω από την επένδυση του mall στη Λάρνακα γίνεται από τη νοτιαφρικανική εταιρεία Acsion Ltd, ενώ το Homemate ανήκει στον μαλτέζικων συμφερόντων όμιλο Alf Mizzi & Sons που δραστηριοποιείται στο λιανικό, στον χώρο εστίασης, των ακινήτων και των ξενοδοχείων σε αριθμό. Ήδη ο όμιλος Kitchen Concepts έχει έρθει σε συμφωνία με τη θυγατρική του ομίλου Λανίτη Carob Mill Restaurants, για τη δραστηριοποίηση της αλυσίδας εστιατορίων Vecchia Napoli και στην Κύπρο και συγκεκριμένα στη Λεμεσό.

Οι επενδύσεις στο λιανικό εμπόριο δεν προέρχονται μόνο από κυπριακές εταιρείες και Κύπριους επιχειρηματίες, αλλά και από πολυεθνικές αλυσίδες, όπως τα Spar και η Lidl.

Αύξηση 5,6%

Από την άλλη και τα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας καταδεικνύουν τη θετική πορεία του λιανικού εμπορίου, το οποίο καταγράφει άνοδο και στον όγκο αλλά και την αξία του κύκλου εργασιών.

Το ότι υπάρχει τάση για αγορές προς τα κατεχόμενα, δεν φαίνεται να αλλάζει τα θετικά πρόσημα στο λιανικό εμπόριο.

Το λιανικό κινείται πέραν των προσδοκιών των πρωταγωνιστών του κλάδου το οποίο φαίνεται ότι μετά το ρεκόρ του 2017 και η φετινή, θα αποτελέσει χρονιά ρεκόρ, παρά την τάση μετάβασης μερίδας καταναλωτών στα κατεχόμενα. Αύξηση σημειώθηκε στις πωλήσεις τροφίμων στα είδη ένδυσης και υπόδησης, στα ηλεκτρικά και ηλεκτρονικά είδη αλλά και τα προϊόντα D.I.Y, ενώ σύμφωνα με εκτιμήσεις ο τζίρος των υπεραγορών κυμάνθηκε περίπου στα 500 εκατ. ευρώ σε επίπεδο εννιαμηνίας. Ενδεικτικά είναι τα στοιχεία της JCC τα οποία δίνουν για την περίοδο από Ιανουάριο μέχρι Σεπτέμβριο του 2018 αύξηση του ποσού των συναλλαγών με πιστωτικές κάρτες που φτάνει τα 2,5 δισ. ευρώ, καταγράφοντας αύξηση της τάξης του 33%. Σύμφωνα με στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας, το 2018 ο δείκτης αξίας κύκλου εργασιών στο λιανικό εμπόριο ήταν στις 111,6 μονάδες, και ήταν κατά 5,6% αυξημένος σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2017.

Η αύξηση είναι ακόμα μεγαλύτερη σε σχέση με το 2016. Εκτός από την αξία του κύκλου εργασιών αυξημένος κατά 6,1% παρουσιάζεται και ο όγκος του λιανικού εμπορίου. Πιο δυνατοί μήνες ο Ιούνιος και ο Ιούλιος οι οποίοι παρουσιάζουν αύξηση σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2017.

Ο τζίρος του λιανικού εμπορίου αναμένεται να ενισχυθεί σημαντικά από τις αγορές τη μέρα του Black Friday, αλλά και της προπαραμονής Χριστουγέννων, μέρα η οποία είναι διαχρονικά η πιο δυνατή για το λιανικό εμπόριο. Σε ό,τι αφορά το Black Friday, μετά την περυσινή πρωτοφανή κοσμοσυρροή στα καταστήματα ηλεκτρικών και ηλεκτρονικών ειδών και τα πρωτοφανή επίπεδα πωλήσεων που κατέγραψε το 2017, εκτιμάται ότι φέτος θα καταγράψει νέο ρεκόρ. Τον ξενόφερτο θεσμό, ο οποίος άρχισε να κερδίζει έδαφος μόλις τα τελευταία δύο χρόνια, εκμεταλλεύτηκαν και καταστήματα ειδών ένδυσης και υπόδησης που προχώρησαν σε ειδικές προσφορές, κάτι που ενίσχυσε τον τζίρο της ημέρας. Σε περιπτώσεις μάλιστα όπως του My Mall στη Λεμεσό, η επισκεψιμότητα σε σύγκριση με το 2016 ήταν τριπλάσια

Υψηλές οι δαπάνες στην εκπαίδευση, με χαμηλή αποτελεσματικότητα

Προβληματίζει το πόρισμα της έκθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το εκπαιδευτικό σύστημα στην Κύπρο

Του **ΝΙΚΟΛΑ ΠΕΤΡΟΥ**

Επιπρόσθετο προβληματισμό προκαλεί στον χώρο της Παιδείας, η έκθεση της Κομισιόν για την Εκπαίδευση και την Κατάρτιση, η οποία παρουσιάζει την κατάσταση στην οποία βρίσκεται το εκπαιδευτικό σύστημα της Κύπρου, σε σύγκριση με εκείνο των 27 κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η εν λόγω έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο «Education and

Το 2016, οι δημόσιες δαπάνες στην εκπαίδευση καταλαμβάνουν το 6% του ΑΕΠ, ξεπερνώντας κατά 1,3 εκατοστιαίες μονάδες τον μέσο όρο της Ε.Ε.

Training 2018», είναι ο δεύτερος τόμος στο πλαίσιο του προγράμματος παρακολούθησης της εκπαίδευσης και κατάρτισης, ενώ βασίζεται στα ποσοτικά και ποιοτικά χαρακτηριστικά που παρουσιάζουν οι χώρες της Ε.Ε. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέσω της έρευνας αναδεικνύει διάφορα ζητήματα που προκύπτουν στο εκπαιδευτικό σύστημα της Κύπρου, όπως η χαμηλή αποτελεσματικότητα στην εκπαίδευση σε σχέση με τις υψηλές δαπάνες, αλλά και η χαμηλή συμμετοχή των μαθητών Τεχνικής Μέσης Εκπαίδευσης στην Εκπαιδευτική Επαγγελματική Κατάρτιση. Εξάλλου, η έκθεση απασχόλησε την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παιδείας και Πολιτισμού, κατά τις δύο τελευταίες συνεδριάσεις, ενώ, κατά τη τελευταία, κλήθηκε να παρευρεθεί και αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Κύπρου. Εκ μέρους αυτής, παρέστη ο επικεφαλής της Αντιπροσωπίας, Ιερόθεος Παπαδόπουλος, ο οποίος κατά την τοποθέτησή του ενώπιον της Επιτροπής Παιδείας ανέφερε πως η Κύπρος έχει ήδη επιτύχει τους στόχους για τους δύο δείκτες εκπαίδευσης στο πλαίσιο της Στρατηγικής «Ευρώπης 2020», ενώ σε άλλες περιπτώσεις σχετικοί δείκτες δείχνουν πως η Κύπρος χρειάζεται βελτίωση. Ο κ. Παπαδόπουλος σημείωσε πως τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα χρειάζεται να βελτιωθούν. Σχετικά με το σημείο της έκθεσης που αναφέρεται στις υψηλές δαπάνες, τόνισε πως η Επιτροπή δεν αναφέρει μείωση των κονδυλίων για την εκπαίδευση, αλλά αναφέρεται στην καλύτερη χρήση που μπορούν να έχουν. Πρόσθεσε, μάλιστα, ότι η Επιτροπή δεν καθορίζει μέσω της έκθεσης ποιες είναι οι καλύτερες δαπάνες για την παιδεία. «Η Ευρωπαϊκή Ένωση στέκεται στο πλευρό των κρατών και τα βοηθάει όσον αφορά τον καθορισμό κοινών στόχων και την ανταλλαγή όρθρων πρακτικών μεταξύ κρατών μελών», εξήγησε. Αξίζει να σημειωθεί πως την ερχόμενη Τρίτη 6 Νοεμβρίου, το Υπουργείο Παιδείας και η Αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπή Κύπρου, θα πραγματοποιήσουν ημερίδα στο «Σπίτι της Ευρώπης», για να παρουσιάσουν την έκθεση της Κομισιόν και κομμάτι αυτής θα μεταφραστεί στα ελληνικά.

Τα στοιχεία του εκπαιδευτικού συστήματος της Κύπρου

	Κύπρος	Μέσος όρος Ευρώπης
Δημόσια έξοδα στην εκπαίδευση	6% (2014) 6% (2017)	4,9% (2014) 4,7% (2017)
Ποσοστό απασχόλησης πρόσφατων πτυχιούχων	68,7% (2014) 71,5% (2017)	76,0% (2014) 80,2% (2017)
Επαγγελματική Κατάρτιση μαθητών της Τεχνικής Μέσης	17% (2016)	49% (2016)

Χαμηλά αποτελέσματα

Σε μία περίοδο που όλοι οι αρμόδιοι φορείς κάνουν τις απαραίτητες ενέργειες προκειμένου να επιλυθούν τα όποια προβλήματα ταλανίζουν το δημόσιο σχολείο, αλλά και ευρύτερα τον τομέα της εκπαίδευση στην Κύπρο, η έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής καταδεικνύει πως οι δημόσιες δαπάνες του κράτους στον τομέα της εκπαίδευσης παραμένουν υψηλές και τα χαμηλά αποτελέσματα που παρουσιάζει το εκπαιδευτικό σύστημα της Κύπρου χρήζουν βελτίωσης. Συγκεκριμένα, για το 2016, οι δημόσιες δαπάνες στην εκπαίδευση καταλαμβάνουν το 6% του ΑΕΠ ξεπερνώντας κατά 1,3 εκατοστιαίες μονάδες τον μέρος όρο της Ε.Ε., ο οποίος ανέρχεται στο 4,7%. Όσον αφορά το ποσοστό των συνολικών δημόσιων δαπανών, η Κύπρος δαπάνησε το 15,6% για την εκπαίδευση το 2016, περισσότερο από οποιαδήποτε άλλη χώρα της Ε.Ε. Σημειώνεται πως, σ' όλες τις χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και στην Κύπρο οι μισθοί των εκπαιδευτικών (73%) αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος των δαπανών, ωστόσο, όπως μετριέται από το Πρόγραμμα του ΟΟΣΑ για τη Διεθνή Αξιολόγηση Φοιτητών (PISA), οι γνώσεις, οι δεξιότητες και οι ικανότητες που επιτυγχάνουν οι σπουδαστές κατά τη διάρκεια της φοίτησης τους βρίσκονται σε χαμηλό επίπεδο. Η βελτίωση των εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων θα ωφελήσει την κοινωνία εν γένει, δεδομένης της θετικής επίδρασης της εκπαίδευσης στην ανάπτυξη, την παραγωγικότητα και την ισότητα των εισοδημάτων (ΟΟΣΑ, 2016).

Η συμμετοχή στην ΕΕΚ

Ένα εκ των ζητημάτων που προβλημάτισε σε μεγάλο βαθμό τη συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παιδείας την περασμένη Τετάρτη 31 Οκτωβρίου, αφορούσε το μέρος της έκθεσης για την Τεχνική Μέση Εκπαίδευση. Όπως διαφαίνεται μέσω της έρευνας που έγινε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, παρόλο που η μεταρρύθμιση της Τεχνικής Μέσης Εκπαίδευση σημείωσε πρόοδο, η συμμετοχή των μαθητών στην Εκπαιδευτική Επαγγελματική Κατάρτιση εξακολουθεί να είναι πολύ χαμηλότερη από τον μέσο όρο της Ε.Ε. (49%). Αναλυτικότερα, μόνο το 17% των μαθητών της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης συμμετείχε στην ΕΕΚ το 2016, ενώ, το ποσοστό απασχόλησης των αποφοίτων της Μέσης Τεχνική Εκπαίδευσης είναι το χαμηλότερο στην Ευρώπη για το 2017 (52% έναντι 76,6%). Να σημειωθεί, πως έχουν καταβληθεί προσπάθειες για την αύξηση των επιπέδων συμμετοχής και της ικανότητας των σχολών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, αλλά και για να γίνει αναβάθμιση των προγραμμάτων σπουδών σε συνεργασία με τη βιομηχανία. Σε τοποθέτησή του κατά τη διάρκεια της συνεδρίας, εκ μέρους των εκπαιδευτικών της Τεχνικής Εκπαίδευσης, ο πρόεδρος της ΟΛΤΕΚ, Παναγιώτης Λυσάνδρου, εξέφρασε την ανησυχία του αναφέροντας, μεταξύ άλλων, πως «είμαστε στον πάτο και οφείλουμε να προβληματιστούμε. Όλοι γνωρίζουμε πως η Τεχνική Εκπαίδευση είναι πολύ σημαντική, αλλά επίσης γνωρίζουμε ότι πάσχουμε από έλλειψη των επαγγελμάτων την τεχνικής εκπαίδευσης». Πρόσθεσε δε πως, «για να δούμε γιατί είναι τόσο χαμηλό το ποσοστό της Τεχνικής Εκπαίδευσης, πρέπει να δούμε ποιοι μαθητές εισέρχονται στις Τεχνικές σχολές». «Οι μαθητές μας τις περισσότερες φορές προτιμούν τις σχολές αυτές γιατί παίρνουν πιο εύκολα απολυτήριο Μέσης Εκπαίδευσης. Είναι μαθητές, οι οποίοι είναι σε μεγάλο βαθμό παραβατικοί και χαμηλών επιδόσεων. Έτσι αντιλαμβανόμαστε πως όταν ένα μεγάλο ποσοστό των μαθητών έχουν αυτά τα χαρακτηριστικά, οι υπόλοιποι μαθητές είναι δύσκολο να δουλέψουν και να αποδώσουν στο σχολείο», σημείωσε. Ο κ. Λυσάνδρου συμπλήρωσε πως, αυτό το θέμα οφείλεται κυρίως στην προκατάληψη της κυπριακής κοινωνίας, αφού πιστεύεται πως τα παιδιά με χαμηλές επιδόσεις πρέπει να εισέρχονται στις Τεχνικές Σχολές.

Orthodoxou
group of companies ltd

Orthodoxou Travel
Lufthansa
City Center
Your travel agency. World-wide.

Orthodoxou aviation ltd

Orthodoxou employment bureau ltd

A Orthodoxou & Son insurance agent & sub agent ltd

Orthanna On Holidays With Us

budgetfly®

We guide your business INTENSO

Μαζί Εξελισσόμαστε!

Το Συγκρότημα Εταιρειών Ορθοδόξου ιδρύθηκε το 1995 και αποτελείται από επτά θυγατρικές εταιρείες , πέντε στην Κύπρο και δύο στη Βουλγαρία.

Τα κεντρικά γραφεία της εταιρείας εδρεύουν στη Λάρνακα σε ιδιόκτητο επταόροφο κτήριο (Orthodoxou Tower). Επιπλέον η εταιρεία διαθέτει τέσσερα υποκαταστήματα τα οποία βρίσκονται στο Διεθνές Αεροδρόμιο Λάρνακας, Λευκωσία, Παραλίμνι, Ξυλοφάγου.

Δέσμευση μας είναι να συνεχίσουμε να διατηρούμε τις αρχές μας, στο δύσκολο οικονομικό περιβάλλον της εποχής και να επεκταθούμε ακόμη περισσότερο, διασφαλίζοντας πάντα το υψηλό επίπεδο υπηρεσιών και την ικανοποίηση των πελατών μας!

Οι εταιρείες που αποτελούν τον όμιλο Ορθοδόξου είναι οι εξής:

1. Orthodoxou Travel LCC, η οποία εξειδικεύεται στον εξερχόμενο και εισερχόμενο Τουρισμό.
2. Orthodoxou Aviation Ltd, η οποία είναι αποκλειστικός αντιπρόσωπος αεροπορικών εταιρειών στην Κύπρο και αναλαμβάνει επίσης την διοργάνωση ναυλωμένων πτήσεων.
3. Orthodoxou Employment Bureau Ltd ,η οποία ασχολείται με την εξεύρεση και εργοδότηση εργατικού δυναμικού.
4. A. Orthodoxou Insurance Agent and Sub Agent Ltd, η οποία ασχολείται αποκλειστικά με τον τομέα των ασφαλειών.
5. Orthanna SpLtd, η οποία εξειδικεύεται στον εισερχόμενο Τουρισμό στη Βουλγαρία.
6. Budgetfly η οποία είναι διαδικτυακή πλατφόρμα κρατήσεων εισιτηρίων και ξενοδοχείων.
7. Intrenso SpLtd, η οποία εξειδικεύεται στη διαχείριση ξενοδοχείων στη Βουλγαρία.

Όραμα μας είναι να συνεχίσουμε την ανάπτυξη μας βασισμένοι σε ηθικές αξίες και με γνώμονα πάντοτε την καλύτερη εξυπηρέτηση του πελάτη. Έχουμε ανοικτούς ορίζοντες και πιστεύουμε ότι η επιτυχία κερδίζεται με καλές σχέσεις , σκληρή δουλειά , ποιότητα υπηρεσιών και ικανοποίηση των πελατών μας…Σ' αυτές τις αξίες επενδύουμε εδώ και 23 χρόνια…

Η Orthodoxou Aviation Ltd είναι υπερήφανη που έχει διοριστεί Γενικός Αντιπρόσωπος Πωλήσεων, της Ρουμάνικης αεροπορικής εταιρίας Blue Air, της Gulf Air του κύριου αερομεταφορέα του Βασιλείου του Μπαχρέιν, της Τσεχικής αεροπορικής εταιρίας χαμηλού κόστους Smartwings, της Ισραηλίτικης αεροπορικής εταιρείας Arkia, της Ethiopian Airlines, εθνικού αερομεταφορέα της Αιθιοπίας,της Ινδικής αεροπορικής εταιρείας Spicejet και της Ιρανικής αεροπορικής εταιρείας Qeshm Airlines.

Blue Air · GULF AIR · smartwings · arkia · Ethiopian The New Spirit of Africa · spicejet · Qeshm Airlines

Επαγγελματικό Ταξίδι; Έχουμε τις λύσεις.

- 24ωρη εξυπηρέτηση
- Γραφείο στο αεροδρόμιο Λάρνακας
- Διευθετήσεις στον τελικό προορισμό του ταξιδιού σας
- Εποπτεία λογαριασμού και σχεδίων επιβράβευσης αεροπορικών εταιρειών
- Εποπτεία του ταξιδιού σας από την αρχή μέχρι το τέλος

Λάρνακα - Διεθνής Αερολιμένας Λάρνακας - Λευκωσία - Παραλίμνι - Ξυλοφάγου
Ηνωμένων Εθνών 44, Μέγαρο Ορθοδόξου, 6042 Λάρνακα

77 77 17 67 • www.orthodoxou.com

Από 16.000 πλειστηριασμούς ακινήτων φέτος, 30.000 το 2019

Ανεβάζουν ταχύτητα οι τράπεζες για να μειώσουν τα κόκκινα δάνεια

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Πάνω από 37.000 πλειστηριασμούς ακινήτων προγραμματίζουν για τους προσεχείς 15 μήνες οι τράπεζες. Φέτος, από την αρχή του έτους έχουν γίνει 9.000 πλειστηριασμοί και ώς το τέλος του 2018 θα διενεργηθούν άλλοι 7.000. Για το 2019 έχουν προγραμματιστεί 30.000. Η επιτάχυνση του ρυθμού των πλειστηριασμών αναμένεται να συνοδευθεί με την αύξηση των ανακτήσεων, μέσω των οποίων οι τράπεζες αναμένεται να επιτύχουν μείωση κατά 20% των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων έως το 2021. Σύμφωνα με όσα είπε ο γενικός διευθυντής διαχείρισης προβληματικών δανείων λιανικής τραπεζικής της Eurobank, Τάσος Πανούσης, μιλώντας χθες στο συνέδριο της Prodexpo, οι τράπεζες στο πλαίσιο της νέας στοχοθεσίας που έχουν υποβάλει στον SSM δεσμεύονται ότι στα τέλη του 2021 θα μειώσουν κατά 50 δισ. ευρώ τα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα που έχουν στους ισολογισμούς τους – από 88 δισ. ευρώ που είναι σήμερα. Οι πωλήσεις και τιτλοποιήσεις χαρτοφυλακίων υπολογίζεται ότι θα φτάσουν τα 25 δισ. ευρώ, συμβάλλοντας κατά περίπου 50% στη μείωση των NPEs, ενώ κατά 20%-25% θα μειωθούν μέσα από ρυθμίσεις, 20% από πλειστηριασμούς και 10% από διαγραφές. Με βάση στοιχεία που παρουσίασε ο κ. Πανούσης, το ποσοστό επιτυχίας των πλειστηριασμών αγγίζει σήμερα το 50% περίπου. Οι ρυθμίσεις που καταφέρνουν οι τράπεζες υπό την απειλή των πλειστηριασμών, δηλαδή από οφειλέτες που προσέρχονται στις τράπεζες την τελευταία στιγμή, διαμορφώνονται στο 25% και προς το παρόν η συντριπτική πλειονότητα των ακινήτων που ρευστοποιούνται μέσω πλειστηριασμών αποκτώνται από τις ίδιες τις τράπεζες.

Από τους εμφανιζόμενους ως άγονους πλειστηριασμούς, όπως διευκρίνισε ο ανώτερος γενικός διευθυντής της Τράπεζας Πειραιώς, Γιώργος Γεωργακόπουλος, περίπου το 1/3 ρυθμίζεται με τον δανειολήπτη στο πλαίσιο του πλειστηριασμού και επομένως δεν απαιτείται επαναγορά από την τράπεζα, ή επανάληψη του πλειστηριασμού.

«Το πρόβλημα των NPEs δεν πρόκειται ωστόσο να λυθεί με το να μετατραπούν οι τράπεζες σε εταιρείες real estate», υπογράμμισε ο κ. Γεωργακόπουλος, σημειώνοντας ότι «τα ανακτώμενα ακίνητα μέσω κατασχέσεων δεν πρόκειται να ξεπεράσουν το 4%-5% στο σύνολο των 21 δισ. ευρώ που είναι η σχεδιαζόμενη μείωση επί των υφιστάμενων NPEs».

Ο βοηθός γενικός διευθυντής ακίνητης περιουσίας της Εθνικής Τράπεζας, Γιώργος Φράγκου, απέδωσε τον μεγάλο αριθμό των άγονων πλειστηριασμών που υπάρχουν σήμερα και στην πρακτική που εφαρμόζουν αρκετοί οφειλέτες, οι οποίοι προσφεύγουν στο δικαστήριο ζητώντας την αύξηση της τιμής εκκίνησης βάσει της οποίας βγαίνει προς πλειστηριασμό το ακίνητο. Με τον τρόπο αυτό «φουσκώνουν» την τιμή του ακινήτου, προκειμένου ουσιαστικά να αποτρέψουν την εκποίηση. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις, το 25% των άγονων πλειστηριασμών οφείλεται σε αυτή την πρακτική, ενώ όπως σημείωσε ο κ. Φράγκος, ορισμένα ακίνητα έχουν μικρή εμπορευσιμότητα, καθώς η τιμή στην οποία πλειστηριάζονται δεν συμβαδίζει με τους όρους αγοράς. Σε αρκετές περιπτώσεις ακινήτων οι ενδιαφερόμενοι αγοραστές αναμένουν την πτώση των τιμών, η οποία ωστόσο απαιτεί χρόνο έως ότου εφαρμοστεί. Μιλώντας από την πλευρά των διαχειριστών της αγοράς ακινήτων, ο κ. Τάσος Κοτζαναστάσης της 8G Capital Partners εξήγησε ότι σε αρκετές περιπτώσεις οι τιμές διαμορφώνονται υψηλά και γι' αυτό η μέθοδος της μεταβίβασης πακέτων ακινήτων καθίσταται αποδοτικότερη για τους επενδυτές, ενώ ο κ. Γιάννης Ορφανός της Arbitrage Re, εκτίμησε ότι τα ακίνητα των επιχειρηματικών δανείων συνιστούν μια σημαντική επενδυτική ευκαιρία μέσω και της αναβάθμισής τους.

Προς το παρόν, στη συντριπτική πλειονότητά τους τα ακίνητα που ρευστοποιούνται μέσω πλειστηριασμών αποκτώνται από τις ίδιες τις τράπεζες.

Οι τράπεζες έχουν δεσμευθεί να μειώσουν κατά 50 δισ. ευρώ τα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα έως τα τέλη του 2021.

Το QE θα παραμείνει βασικό εργαλείο για τις κεντρικές τράπεζες

Οι κεντρικές τράπεζες είναι πιθανό να συνεχίσουν να χρησιμοποιούν εργαλεία ποσοτικής χαλάρωσης (QE) και στο μέλλον, καθώς το μηδενικό κατώτατο όριο των επιτοκίων θα παραμείνει δεσμευτικό μεσοπρόθεσμα, όπως προκύπτει από μελέτη της Τράπεζας της Ελλάδος (ΤτΕ).

Οπως τονίζεται στη μελέτη, το περιβάλλον χαμηλών επιτοκίων αναμένεται να διαρκέσει, ενώ οι κεντρικές τράπεζες πρέπει να συνεκτιμήσουν τα οφέλη από τη διατήρηση του ενεργητικού τους στα σημερινά υψηλά επίπεδα.

Τη μελέτη παρουσίασε ο διευθυντής της Διεύθυνσης Οικονομικής Ανάλυσης και Μελετών της Τράπεζας της Ελλάδος σε συνέδριο που συνδιοργανώθηκε από την Τράπεζα της Αλβανίας και το London School of Economics and Political Science, στα Τίρανα.

Συγκεκριμένα, όπως τονίζει η ΤτΕ, με βάση τα στοιχεία των λογιστικών καταστάσεων της ομοσπονδιακής τράπεζας των ΗΠΑ, της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, της Τράπεζας της Αγγλίας και της Τράπεζας της Ιαπωνίας, οι κεντρικές τράπεζες, από το 2007 μέχρι σήμερα, έχουν σχεδόν τετραπλασιάσει τα στοιχεία ενεργητικού τους, ως επακόλουθο των πολιτικών ποσοτικής χαλάρωσης τις οποίες εφάρμοσαν για να αντιμετωπίσουν την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα μελέτης της Τράπεζας της Ελλάδος, η αύξηση του μεγέθους του ενεργητικού των κεντρικών τραπεζών έχει οδηγήσει σε μόνιμη πτώση των επιτοκίων των κρατικών ομολόγων παγκοσμίως κατά 250-330 μονάδες βάσης, ανάλογα με την πιστοληπτική τους διαβάθμιση.

Ταυτόχρονα, παρατηρείται μείωση των προσδοκιών της αγοράς για τα μελλοντικά βραχυπρόθεσμα επιτόκια. Ειδικότερα, όπως τονίζει η ΤτΕ, οι αποδόσεις των 10ετών ομολόγων των ΗΠΑ ενσωματώνουν προσδοκίες για μέσο επιτόκιο των ομοσπονδιακών κεφαλαίων (fed funds rate) στο επίπεδο του 3% την επόμενη δεκαετία.

Μια πιθανή εξήγηση για το χαμηλό επίπεδο των επιτοκίων, σύμφωνα με την ΤτΕ, είναι η μείωση του επιπέδου του «επιτοκίου ισορροπίας» («natural» interest rate) ως αποτέλεσμα της επιβράδυνσης του μακροχρόνιου ρυθμού ανάπτυξης των οικονομιών.

Από το 2007 μέχρι σήμερα, έχουν σχεδόν τετραπλασιάσει τα στοιχεία ενεργητικού τους.

Κατά συνέπεια, το μηδενικό κατώτατο όριο των επιτοκίων γίνεται ακόμα πιο δεσμευτικό, δεδομένου ότι οι κεντρικές τράπεζες έχουν μικρότερα περιθώρια να μειώσουν τα επιτόκια σε ενδεχόμενη ύφεση στο μέλλον.

Επομένως, όπως τονίζεται στη μελέτη της ΤτΕ, τα επιχειρήματα υπέρ μιας δομικής αλλαγής του πλαισίου άσκησης της νομισματικής πολιτικής δεν είναι ισχυρά. Οι κεντρικές τράπεζες αναμένεται να συνεχίσουν να χρησιμοποιούν το ενεργητικό τους και θα προχωρήσουν σε μείωσή του με αργά και προσεκτικά βήματα.

Θετικό το ΥΠΟΙΚ σε μηχανισμό εγγυήσεων για τα κόκκινα δάνεια

Θα στηριχθεί κυρίως στο ιταλικό μοντέλο, λέει ο επικεφαλής του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Το πράσινο φως από τον υπουργό Οικονομικών Ευκλείδη Τσακαλώτο για τη δημιουργία ενός μηχανισμού που θα εγγυηθεί τη μεταβίβαση μέρους των κόκκινων δανείων των τραπεζών, σε μια προσπάθεια να μειωθούν τα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα (NPEs), έχει εξασφαλίσει ο διευθύνων σύμβουλος του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ) Μάρτιν Τζούντα. «Ο υπουργός Οικονομικών, με τον οποίο συναντήθηκα την περασμένη Δευτέρα, έχει πειστεί για τη σκοπιμότητα δημιουργίας ενός μηχανισμού εγγυήσεων», δήλωσε ο επικεφαλής του ΤΧΣ, σημειώνοντας ότι η πρωτοβουλία, για τη διαμόρφωση της οποίας εργάζεται το Ταμείο, θα πρέπει να στηριχθεί στο ιταλικό μοντέλο, ενσωματώνοντας στοιχεία και από αντίστοιχα συστήματα άλλων κρατών της Ευρωζώνης με ανάλογα προβλήματα, όπως η Ισπανία, η Ιρλανδία και η Πορτογαλία.

Τα πλάνα για τη μείωση των NPEs που έχουν υποβάλει οι τράπεζες στον SSM είναι μεν φιλόδοξα, αλλά ρεαλιστικά.

Μιλώντας σε συνέδριο της ΕΕΔΕ με θέμα τη διαχείριση κινδύνου, ο κ. Τζούντα δήλωσε ανήσυχος για το υψηλό ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα και κάλεσε τις τράπεζες «να αποκαταστήσουν τη βλάβη που έχει γίνει στο παρελθόν και να ξαναχτίσουν την εμπιστοσύνη τους με τους επενδυτές».

Οπως εξήγησε ο επικεφαλής του ΤΧΣ σε δηλώσεις του στο περιθώριο του συνεδρίου, για την ενεργοποίηση του συστήματος κρατικών εγγυήσεων μπορούν να χρησιμοποιηθούν χρήματα από το «μαξιλάρι» ρευστότητας, για τη χρήση των οποίων απαιτείται η έγκριση των εποπτικών αρχών, δηλαδή του SSM, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της DG Comp, καθώς και του ESM εφόσον απαιτηθεί να χρησιμοποιηθεί μέρος των κεφαλαίων με τα οποία έχει συνεισφέρει στο «μαξιλάρι» ρευστότητας. Ο μηχανισμός εγγυήσεων θα αφορά την τιτλοποίηση απαιτήσεων από τις τράπεζες ύψους 10-15 δισ. ευρώ και, όπως δήλωσε, θα λειτουργήσει ως συμπληρωματικός μηχανισμός για τη μείωση των NPEs από το σημερινό επίπεδο των 88 δισ. ευρώ στα 35 δισ. ευρώ στα τέλη του 2021.

Ο μηχανισμός εγγυήσεων θα αφορά την τιτλοποίηση απαιτήσεων από τις τράπεζες ύψους 10-15 δισ. ευρώ και θα λειτουργήσει ως συμπληρωματικός μηχανισμός για τη μείωση των NPEs από το σημερινό επίπεδο των 88 δισ. ευρώ στα 35 δισ. ευρώ στα τέλη του 2021.

Λίγο νωρίτερα, υπέρ ενός αντίστοιχου μηχανισμού είχε ταχθεί και ο αναπληρωτής διευθύνων σύμβουλος της και επικεφαλής του προβληματικού χαρτοφυλακίου της Eurobank Θεόδωρος Καλαντώνης, σημειώνοντας ότι «η διευκόλυνση συναλλαγών, όπως η τιτλοποίηση χαρτοφυλακίων μη εξυπηρετούμενων δανείων, με βάση την εμπειρία της Ιταλίας, είναι προς τη σωστή κατεύθυνση και θα είναι θετικό εάν γίνει». Προϋπόθεση είναι η σχετική πρωτοβουλία να λάβει την έγκριση της DG Copm και να μη θεωρηθεί κρατική ενίσχυση.

Τόσο ο αναπληρωτής διευθύνων σύμβουλος της Eurobank όσο και ο αναπληρωτής διευθύνων σύμβουλος της Alpha Bank Αρτέμης Θεοδωρίδης, που μίλησαν επίσης στο συνέδριο, συνέδεσαν την εκτίναξη των κόκκινων δανείων με την κρίση χρέους του Δημοσίου, και κάνοντας τη σύγκριση με τη μεγάλη ύφεση του 1929, που οδήγησε στον αφανισμό των τραπεζών στις ΗΠΑ, σημείωσαν ότι –παρά τα όποια προβλήματα– το ελληνικό τραπεζικό σύστημα είναι υγιές.

Οι κ. Θεοδωρίδης και Καλαντώνης αλλά και ο ανώτερος γενικός διευθυντής της Τράπεζας Πειραιώς Γιώργος Γεωργακόπουλος εκτίμησαν ότι τα πλάνα για τη μείωση των NPEs που έχουν υποβάλει οι τράπεζες στον SSM είναι μεν φιλόδοξα, αλλά ρεαλιστικά, έθεσαν ωστόσο ως στόχο τη βελτίωση της οικονομίας και την αποτελεσματική λειτουργία μιας σειράς εργαλείων, όπως οι πλειστηριασμοί ακινήτων. Ο κ. Θεοδωρίδης κατέγραψε στις θετικές ενδείξεις της οικονομίας την άνοδο των τιμών των ακινήτων και την επανεκκίνηση των πλειστηριασμών, ενώ στα αρνητικά στοιχεία επισήμανε την υψηλή φορολογία στις επιχειρήσεις και την άνθηση της παραοικονομίας, η οποία όπως είπε τροφοδοτείται και από την επιβολή των capital controls. Στην τοποθέτησή του ο κ. Καλαντώνης υπογράμμισε στα αρνητικά στοιχεία το πλήγμα που έχει υποστεί η συναλλακτική κουλτούρα στη χώρα μας.

Είναι χαρακτηριστικό ότι, με βάση έρευνες της Eurobank, η αποπληρωμή των τραπεζικών υποχρεώσεων κατατάσσεται τελευταία στις προτεραιότητες ενός νοικοκυριού και χαρακτηριστική περίπτωση αποτελεί η πολύ μικρή ανταπόκριση που είχε το κάλεσμα της τράπεζας στην εξόφληση οφειλών με «κούρεμα» έως 95%.

MTN Cloud Business Telephony.

Για την απόλυτη ευελιξία στις τηλεπικοινωνιακές ανάγκες της επιχείρησής σας.

Η υπηρεσία *MTN Cloud Business Telephony* είναι μια ολοκληρωμένη λύση ευρυζωνικής σταθερής τηλεφωνίας, η οποία ενοποιεί όλα τα επικοινωνιακά σας δεδομένα. Με την πλειάδα επιλογών που παρέχονται, **μεγιστοποιούνται οι δυνατότητες της επικοινωνίας της επιχείρησής σας, ενισχύοντας** έτσι **την αποδοτικότητά** της και **μειώνοντας σημαντικά το λειτουργικό κόστος.**

Επικοινωνήστε με το Κέντρο Επιχειρηματικών Πελατών της MTN στο 131, για τη λύση που ταιριάζει στη δική σας επιχείρηση.

mtnbusiness.com.cy

MTN

+ 357 22 507 507

Kaniklides

since 1959

Secure Document & Records Management Services

Kaniklides provides Data and Records Management services catering for the management of records from their creation disposition and this unique to the regional market.

Our services:

- **Records Management**
- **Cyber Security Evaluation & Implementation Services**
- **Data Protection Officer Services (DPO)**
- **GDPR**
- **Secure Document Scanning**
- **Secure Enterprise Content Management (ECM)**
- **Secure Storage**
- **Secure Destruction**

Choosing us, is your contract to security, efficiency and excellence.

Kaniklides pioneers as a completely reliable partner for your business. Our competent and well-trained team ensures that all secure Document and Records Management Services comply with strict European standards relating to the protection of sensitive data.

Choosing us, you choose:

- **GDPR Compliance**
- **High Productivity**
- **Work Flow Optimisation**
- **Minimum Storage**
- **Remote Access**
- **Sensitive Data Protection**
- **Secure Disposal**

Kaniklides has exceptional safety standards and high productivity rates. Its facilities are fully compliant with demanding Regulations such as EU 305/2011, the Construction Products Regulation 2013/130(I), the Road and Building Law (2016) and Regulations (2017), and the Directives on Fire Safety.

Coming together as business associates was a great beginning. We have moved on to further strengthen our business relationship when you entrusted our orgnanisaton and assigned us as your consultants to implement Regulation (EU) 2016/679 (GDPR). Today we would like to take this opportunity to publicly congratulate you for your 10-year presence and dedication to the Cyprus market.

ISO 9001 | ISO 27001 | ISO 22301 | OHSAS 18001 | ISO 14001 | ISO 30301

ISO/TR 13028 (Information and Documentation - Implementation Guidelines for Digitization of Records).

IQNet

PRISM International

Professional Records & Information Services Management

ALPHA BANK | Bank of Cyprus Group | BRITISH AIRWAYS | CYPRIALIFE | cyta | Deloitte. | Eurobank Cyprus | EuroLife | infoCREDIT GROUP | KPMG | ΠΟΑΥΚΑΙΝΙΚΗ ΥΓΕΙΑ

kaniklides@kaniklides.com

www.kaniklidesrim.com

the art of printing

Η αφγανή κοπέλα, φωτογραφημένη από το National Geographic.
Είναι η πλέον δημοφιλής φωτογραφία του πλανήτη και έγινε σύμβολο του αγώνα για βοήθεια στις αναπτυσσόμενες χώρες.

cassoulides
MASTERPRINTERS
we print everything!

www.cassoulides.com.cy

Τρεις μνηστήρες για το 40% της Alitalia, που πωλεί η Ρώμη

Δεσμευτικές προσφορές από Delta, Ferrovie dello Stato – Ενδιαφέρον από EasyJet

Η ιταλική κυβέρνηση τρίτη φορά μέσα στα τελευταία 10 χρόνια αποπειράται να διασώσει τον προβληματικό αερομεταφορέα Alitalia, προσκαλώντας ενδιαφερόμενους ομίλους για να τον εξαγοράσουν μερικώς. Μέχρι στιγμής, οι επίσημες αρχές έχουν γνωστοποιήσει ότι υπεβλήθησαν δύο δεσμευτικές προσφορές για την αεροπορική εταιρεία, καθώς και μία εκδήλωση ενδιαφέροντος, αλλά δεν έδωσαν στοιχεία για τους αντίστοιχους φορείς. Η βρετανική EasyJet ανακοίνωσε χθες ότι υπέβαλε εκδήλωση ενδιαφέροντος για την Alitalia, ενώ, σύμφωνα με το ειδησεογραφικό πρακτορείο Ansa, η αμερικανική Delta Air Lines κατέθεσε προσφορά. Επίσης, οι κρατικοί σιδηρόδρομοι Ferrovie dello Stato (F.S) ανέφεραν ότι υπέβαλαν προσφορά. Η ιταλική κυβέρνηση προβλέπει ότι ξένος αγοραστής δεν μπορεί να ελέγχει άνω του 40% της Alitalia. Η EasyJet έχει ήδη συνομιλήσει με την ιταλική κυβέρνηση, η οποία στοχεύει να εθνικοποιήσει εκ νέου τον αερομεταφορέα, εντάσσοντας στη διαδικασία αυτή τους ιταλικούς σιδηροδρόμους Ferrovie dello Stato πρωτίστως και άλλους ιδιώτες εταίρους δευτερευόντως. Υπενθυμίζεται πως οι τελευταίοι έχουν πλέον και την πλήρη κυριότητα της ΤΡΑΙΝΟΣΕ.

REUTERS

Αρχικά οι ιταλικοί σιδηρόδρομοι θα αναλάβουν την Alitalia και κατόπιν θα τους συνδράμουν πιθανοί εταίροι από την Ιταλία και εκτός συνόρων, προερχόμενοι, πάντως, από τον κλάδο των αερομεταφορών.

Στρατηγικός επενδυτής

Ο όμιλος Ferrovie dello Stato εκτιμάται πως θα λειτουργήσει ως στρατηγικός επενδυτής με σταθεροποιητικό ρόλο, ενώ πέραν των Delta και EasyJet πιθανώς να εμφανιστούν και άλλοι εταίροι εντός και εκτός Ιταλίας. Ειδικά η Delta με έδρα την Ατλάντα στις ΗΠΑ αναμένεται να προσφέρει στον ιταλικό αερομεταφορέα την εμπειρία της στις κερδοφόρες μακράς διαρκείας πτήσεις, ενώ η EasyJet θα συμβάλει με την τεχνογνωσία της σε εκείνες της βραχείας διαρκείας. Κατά τον Ιταλό υπουργό Οικονομικής Ανάπτυξης και έναν εκ των αντιπροέδρων της κυβέρνησης, Λουίτζι ντι Μάιο, «έχει ζωτική σημασία να βρεθεί συνεταίρος της Alitalia από τον κλάδο των αερομεταφορών». Επιπροσθέτως, όπως αναφέρουν έγκυρες πηγές στο ειδησεογραφικό πρακτορείο Ρόιτερς, το σχέδιο προβλέπει πως η διαδικασία για την Alitalia θα εξελιχθεί σε δύο φάσεις. Αρχικά οι σιδηρόδρομοι θα αναλάβουν την Alitalia και κατόπιν θα τους συνδράμει εταίρος από την Ιταλία και εταίρος εκτός συνόρων, προερχόμενος, πάντως, από τον κλάδο των αερομεταφορών. Οπως επισήμαναν οι πηγές, αυτή τη στιγμή λίγα πράγματα είναι σαφή για τα επόμενα βήματα. Μάλιστα, μίλησαν για μία κατάσταση που προκαλεί σύγχυση. Πριν από λίγο καιρό ο Λουίτζι ντι Μάιο είχε αναφέρει ότι ιταλικοί κρατικοί όμιλοι όπως ο πετρελαϊκός της Eni, η εταιρεία ιταλικών ταχυδρομείων Poste και ο όμιλος αμυντικού εξοπλισμού Leonardo θα μπορούσαν να συνδράμουν στο σχέδιο της Alitalia. Ωστόσο, εκπρόσωποι των ανωτέρω επιχειρήσεων έχουν διαμηνύσει πως δεν θέλουν να συμμετάσχουν στη διάσωση του αερομεταφορέα, ενώ και η γερμανική Lufthansa είχε αποκλείσει το ενδεχόμενο αυτό. Η Alitalia το 2017 τέθηκε υπό ρευστοποίηση, όταν η μεγαλομέτοχός της Etihad Airways με ποσοστό 49% αποχώρησε. Τότε τα συνδικάτα της Alitalia είχαν απορρίψει σχέδιο ανακεφαλαιοποίησής της ύψους 2 δισ. ευρώ, το οποίο περιελάμβανε μεταξύ άλλων περικοπές 1.200 θέσεων εργασίας επί συνόλου 12.500 εργαζομένων. Η Alitalia δέχθηκε σοβαρό πλήγμα από τις ανταγωνίστριες χαμηλών ναύλων, EasyJet και Ryanair, εμφανίζοντας συνεχώς ζημίες. Εν κατακλείδι, αναφέρεται πως μέχρι στιγμής ο ιταλικός αερομεταφορέας επιβιώνει χάρις σε δάνειο, το οποίο έλαβε από την κυβέρνηση. Ανέρχεται σε 900 εκατ. ευρώ, λήγει τον Δεκέμβριο, αλλά μπορεί και να παραταθεί, σύμφωνα με δημοσιεύματα στον ιταλικό Τύπο.

REUTERS, BLOOMBERG

Δυσοίωνες οι προβλέψεις για την ανάπτυξη της ρωσικής οικονομίας

Δυσοίωνες είναι οι προβλέψεις που διατυπώνει για τις προοπτικές της ανάπτυξης στη Ρωσία ο Αλεξέι Κούντριν – ένας άνθρωπος που ανήκει στον πολύ στενό κύκλο του Ρώσου προέδρου Βλαντιμίρ Πούτιν και τον οποίο ο ίδιος έχει αποκαλέσει δημοσίως φίλο του. Ο Αλεξέι Κούντριν, διευθυντής του Γραφείου Προϋπολογισμού της χώρας από φέτος τον Μάιο, κρούει τον κώδωνα του κινδύνου. Προειδοποιεί ότι η διαφαινόμενη επιβράδυνση της ρωσικής οικονομίας ίσως αποδειχθεί χειρότερη από τις προβλέψεις. Σε συνέντευξή του ο κ. Κούντριν αναφέρει πως πιθανώς το ΑΕΠ να αυξηθεί πολύ λιγότερο από 1% το επόμενο έτος. Επισήμως, η ρωσική κυβέρνηση κάνει λόγο για υποχώρηση της οικονομίας στο 1,3% το 2019 από το προβλεπόμενο 1,8% φέτος. Εν τω μεταξύ, θα πρέπει να αναφέρουμε στο σημείο αυτό ότι η πρόβλεψη κάτω του 1% είναι χαμηλότερη από όλες τις εκτιμήσεις 42 οικονομολόγων και αναλυτών που συμμετείχαν σε δημοσκόπηση του ειδησεογραφικού πρακτορείου Bloomberg. «Δυστυχώς, η ανάσχεση της ανάπτυξης θα είναι πιο δραστική από αυτήν που περιμένει η κυβέρνηση. Πάντως, η άνοδος των τιμών του πετρελαίου δεν επηρεάζει την οικονομία», τόνισε ο πρώην υπουργός Οικονομικών. Ο Αλεξέι Κούντριν είχε βρεθεί στο πηδάλιο του υπουργείου Οικονομικών τις πρώτες δύο θητείες του κ. Πούτιν. Εκτοτε δεν διαδραμάτισε άλλον εξίσου μείζονα ρόλο στα πολιτικά πράγματα της Ρωσίας. Ο Βλαντιμίρ Πούτιν υπηρετεί την τέταρτη θητεία του ως πρόεδρος της χώρας. Πάντως, όταν διατελούσε υπουργός Οικονομικών ο Αλεξέι Κούντριν είχε εξασφαλίσει την εύνοια των επενδυτών, επειδή συνέβαλε στη σταθεροποίηση των δημοσίων οικονομικών και στην ελάττωση του δημοσίου χρέους. Εντούτοις, αποχώρησε προ επταετίας από τους κυβερνητικούς κύκλους εξαιτίας μιας αντιπαράθεσης με τον τότε πρόεδρο της Ρωσίας, Ντμίτρι Μεντβέντεφ, για τις αμυντικές δαπάνες. Σήμερα η αποδυνάμωση του ρουβλίου, η απειλή επιπλέον κυρώσεων από τις ΗΠΑ, η αύξηση του ΦΠΑ και η σχεδιαζόμενη αύξηση του ορίου συνταξιοδότησης συνιστούν παράγοντες που επηρεάζουν δυσμενώς τη ρωσική οικονομία. «Μια σειρά κατασκευαστικών έργων διακόπηκε, επειδή οι επενδυτές διακατέχονται από αβεβαιότητα και, επιπλέον, είναι ολοένα και δυσκολότερο να εξασφαλίσουν τεχνογνωσία και εξοπλισμό εξαιτίας της υποτίμησης του ρουβλίου», παρατηρεί ο Αλεξέι Κούντριν. Και προσθέτει: «Τα αυξημένα έσοδα από το πετρέλαιο ενισχύουν απλώς τις εισροές, αλλά δεν μεταφράζονται σε επενδύσεις». Τέλος, ανέφερε πως οι κυρώσεις αφαιρούν από την αύξηση του ρωσικού ΑΕΠ σχεδόν μισή ποσοστιαία μονάδα, λαμβάνοντας υπ' όψιν την πρόβλεψη για ανάπτυξη 1,8% - 2% φέτος.

Ο Αλεξέι Κούντριν, διευθυντής του Γραφείου Προϋπολογισμού της χώρας από φέτος τον Μάιο, κρούει τον κώδωνα του κινδύνου. Σε συνέντευξή του ο κ. Κούντριν αναφέρει πως πιθανώς το ΑΕΠ να αυξηθεί πολύ λιγότερο από 1% το επόμενο έτος.

BLOOMBERG

Αυτόνομα ηλεκτρικά αυτοκίνητα από Volvo και Baidu

Η αυτοκινητοβιομηχανία Volvo και η κινεζική τεχνολογική εταιρεία Baidu ανακοίνωσαν χθες ότι θα συνεργαστούν ώστε να αναπτύξουν και να παραγάγουν, μαζικά, αυτόνομα ηλεκτρικά αυτοκίνητα για την κινεζική αγορά.

Η σουηδική αυτοκινητοβιομηχανία, η οποία είχε εξαγοραστεί το 2010 από την κινεζική αυτοκινητοβιομηχανία Geely, θα συνεισφέρει στην κοινή προσπάθεια μέσω της προηγμένης τεχνογνωσίας και τεχνολογίας που έχει στην κατασκευή αυτοκινήτων, ενώ η Baidu θα συνεισφέρει μέσω της πλατφόρμας αυτόνομης οδήγησης Apollo που έχει αναπτύξει. Μακροπρόθεσμος στόχος είναι να αναπτύξουν και να πουλήσουν αυτοκίνητα που να μην απαιτούν παρέμβαση από άνθρωπο ώστε να κυκλοφορήσουν υπό συγκεκριμένες συνθήκες. Καμία από τις δύο εταιρείες δεν ανέφερε πληροφορίες για το οικονομικό σκέλος της συμφωνίας. «Υπάρχει ισχυρή εξέλιξη στην αυτόνομη οδήγηση στην Κίνα, όπου η Baidu επιτελεί ηγετικό ρόλο, και η κινεζική αγορά προσφέρει τεράστιες ευκαιρίες για εμάς ως προμηθευτή για στόλους αυτόνομων αυτοκινήτων», δήλωσε χθες ο Χακάν Σάμουελσον, πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της Volvo. Η Baidu ανακοίνωσε πως επέλεξε τη Volvo ως εταίρο στην ανάπτυξη αυτόνομου ηλεκτρικού αυτοκινήτου χάρη στο μακροχρόνιο ιστορικό ασφαλείας που έχει. «Από τότε που ιδρύθηκε, πριν από έναν αιώνα, η Volvo έχει θέσει την ασφάλεια στον πυρήνα της αποστολής της, προάγοντας την εξέλιξη της ασφάλειας μέσω σημαντικών καινοτομιών», ανέφερε σε δήλωσή του ο Για Κιν Ζανγκ, πρόεδρος του Baidu. «Προσβλέπουμε στη στενή συνεργασία με τη Volvo ώστε να προσφέρουμε στον κόσμο τα ασφαλέστερα αυτοκίνητα προς όφελος της ανθρωπότητας», πρόσθεσε. Η Κίνα διαθέτει τη μεγαλύτερη αγορά αυτοκινήτων στον κόσμο, όπως και τη μεγαλύτερη αγορά ηλεκτρικών αυτοκινήτων, ενώ το Πεκίνο έθεσε πέρυσι φιλόδοξους στόχους για την αύξηση της κυκλοφορίας ηλεκτρικών και υβριδικών αυτοκινήτων έως το 2025. Παράλληλα, αναπτύσσεται με γοργό ρυθμό και η αγορά αυτόνομων αυτοκινήτων, όπου ανταγωνίζονται σκληρά οι μεγαλύτερες τεχνολογικές εταιρείες της χώρας, περιλαμβανομένων των Baidu, Tencent και Didi Chuxing. Στον αγώνα μπαίνουν τώρα και πολλές ευρωπαϊκές αυτοκινητοβιομηχανίες, με τη γερμανική Daimler να είναι η πρώτη διεθνής αυτοκινητοβιομηχανία που πήρε άδεια προκειμένου να δοκιμάσει οχήματα χωρίς οδηγό στους δρόμους του Πεκίνου. Η Baidu είναι η μεγαλύτερη μηχανή αναζήτησης στο Ιντερνετ στην Κίνα, ενώ αρχίζει να γίνεται γνωστή και στη Δύση μέσω της δραστηριοποίησής της στους κλάδους της τεχνητής νοημοσύνης και των αυτόνομων αυτοκινήτων. Την Τετάρτη, η Baidu ανακοίνωσε συνεργασία και με την αμερικανική αυτοκινητοβιομηχανία Ford, στο πλαίσιο της οποίας οι δύο εταιρείες θα αναπτύξουν και θα δοκιμάσουν αυτόνομα αυτοκίνητα για δύο έτη.

Οι δοκιμές στον δρόμο αναμένεται να αρχίσουν έως το τέλος του 2018. Η δε Volvo έχει προβλέψει πως μέχρι το 2025 το ένα τρίτο των πωλήσεών της θα προέρχεται από αυτοκίνητα χωρίς οδηγό. Η εταιρεία σκόπευε να μπει στο χρηματιστήριο τον Σεπτέμβριο, ωστόσο αναγκάστηκε να αναβάλει την κίνηση εξαιτίας του εμπορικού πολέμου ΗΠΑ - Κίνας και της μεγάλης υποχώρησης της μετοχής των αυτοκινητοβιομηχανιών.

Volvo και Baidu δεν έθεσαν χρονικό όριο για την κυκλοφορία των αυτόνομων ηλεκτρικών αυτοκινήτων που θα αναπτύξουν, ωστόσο η Baidu ανέφερε σε ανακοίνωση πως στόχος και των δύο εταιρειών είναι να πετύχουν «μαζική παραγωγή των αυτόνομων αυτοκινήτων εντός των επόμενων ολίγων ετών».

ΠΕΜΠΤΟ ΕΤΗΣΙΟ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ

του αείμνηστου πρώην Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας

Γλαύκου Κληρίδη

Κυριακή 11 Νοεμβρίου 2018, ώρα 9:00 π.μ. στον Ιερό Ναό Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης στο Κοιμητήριο Λευκωσίας.

Επιμνημόσυνος λόγος από τον πρώην βουλευτή και πρώην Κυβερνητικό Εκπρόσωπο κ. Μιχάλη Παπαπέτρου.

Του μνημοσύνου θα προστεί ο Αρχιμανδρίτης κ. Ιωάννης Ιωάννου, πρωτοσύγκελος της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Κύπρου.

Θα ακολουθήσει τρισάγιο και κατάθεση στεφάνων στον τάφο του αείμνηστου Γλαύκου Κληρίδη.

Θα προσφερθεί καφές στα ανακαινισθέντα Κεντρικά Γραφεία του Δημοκρατικού Συναγερμού, στο Μέγαρο "Γλαύκος Κληρίδης", όπου έχει τοποθετηθεί και η προτομή του ιδρυτή του κόμματος.

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΣ ΣΥΝΑΓΕΡΜΟΣ

Οικογένεια: Καίτη Κληρίδου - Κώστας Σιαμμάς

ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ

Με τη συμπλήρωση 3 μηνών από το θάνατο
της πολυαγαπημένης μας μητέρας, γιαγιάς, & αδελφής

Γιαννούλας Γιανναρά
προσκαλούμε τους συγγενείς & φίλους να προσευχηθούν
μαζί μας, για την ανάπαυση της ψυχής της,
στο Μνημόσυνο που θα τελέσουμε
στην Εκκλησία του Αποστόλου Ανδρέα
στο Πλατύ Αγλαντζιάς την Κυριακή 4 Νοεμβρίου 2018.

Ο εμπορικός πόλεμος πλήττει ήδη την κινεζική οικονομία

Σε χαμηλά 2,5 ετών ο ρυθμός αύξησης βιομηχανικής παραγωγής τον Οκτώβριο

Ο αντίκτυπος του εμπορικού πολέμου δεν έχει ακόμη επηρεάσει τις εξαγωγές της Κίνας, που στη διάρκεια των πρώτων τριών τριμήνων του έτους έχουν αυξηθεί κατά 12,2%. Ωστόσο, αναλυτές που μίλησαν στο αμερικανικό δίκτυο CNBC επισημαίνουν ότι πολλές κινεζικές επιχειρήσεις επέσπευσαν τις φορτώσεις για να προλάβουν να εξαγάγουν τα προϊόντα τους προτού τους επιβληθούν υψηλοί δασμοί.

Οι πρώτες επιπτώσεις του εμπορικού πολέμου αρχίζουν να γίνονται αισθητές τόσο στην Κίνα, κατ' εξοχήν στόχο της Ουάσιγκτον, όσο και στην Ευρώπη. Μία ημέρα μετά την είδηση ότι η ανάπτυξη της Ευρωζώνης επιβραδύνεται αισθητά το τρίτο τρίμηνο του έτους, δόθηκαν χθες στη δημοσιότητα τα τελευταία στοιχεία που φέρουν τη βιομηχανική παραγωγή στην Κίνα να σημειώνει τη χαμηλότερη ανάπτυξη των τελευταίων δύο και πλέον ετών. Ο δείκτης υπευθύνων προμηθειών (PMI) υποχώρησε στις 50,2 μονάδες από τις 50,8 του Σεπτεμβρίου και καταγράφει το χαμηλότερο επίπεδό του από τον Ιούλιο του 2016.

Οπως επισημαίνουν αναλυτές του Bloomberg, ο Οκτώβριος είναι ο πρώτος πλήρης μήνας στη διάρκεια του οποίου έχουν τεθεί σε εφαρμογή όσοι δασμοί έχει έως τώρα επιβάλει στα κινεζικά προϊόντα η Ουάσιγκτον. Η εξέλιξη συμπίπτει με την επιβράδυνση της Ευρωζώνης με ρυθμό ανάπτυξης 0,2% το τρίτο τρίμηνο, που είναι και ο χαμηλότερος ρυθμός των τελευταίων τεσσάρων ετών. Ανάμεσα στους παράγοντες στους οποίους την απέδωσε μεριδα των οικονομολόγων ήταν το πλήγμα που δέχθηκαν οι γερμανικές αυτοκινητοβιομηχανίες εξαιτίας της μείωσης των πωλήσεων αυτοκινήτων στην αγορά της Κίνας. Ορισμένοι αναλυτές απέδωσαν την επιβράδυνση της Ευρωζώνης σε παροδικούς παράγοντες. Η εικόνα είναι, όμως, δυσοίωνη, καθώς το οικονομικό κλίμα επιδεινώθηκε στις τρεις μεγαλύτερες ευρωπαϊκές οικονομίες, Γερμανία, Γαλλία και Ιταλία. Από κινεζικής πλευράς ο επικεφαλής της κινεζικής στατιστικής υπηρεσίας Τζάο Κίνγκε επιχείρησε να αποδώσει την επιβράδυνση σε έκτακτες συνθήκες. Υποστήριξε πως η οικονομική δραστηριότητα επλήγη τον Οκτώβριο εξαιτίας του μεγάλου αριθμού αργιών και του «περίπλοκου και ευμετάβλητου εξωτερικού περιβάλλοντος που προκάλεσε μεγάλες διακυμάνσεις στη ζήτηση και στην προσφορά». Οπως επισημαίνουν στο σχετικό δημοσίευμά τους οι Financial Times, ο αντίκτυπος του εμπορικού πολέμου δεν έχει ακόμη επηρεάσει τις εξαγωγές της Κίνας, που στη διάρκεια των πρώτων τριών τριμήνων του έτους έχουν αυξηθεί κατά 12,2%. Ωστόσο, αναλυτές που μίλησαν στο αμερικανικό δίκτυο CNBC επισημαίνουν ότι πολλές κινεζικές επιχειρήσεις επέσπευσαν τις φορτώσεις για να προλάβουν να εξαγάγουν τα προϊόντα τους προτού τους επιβληθούν υψηλοί δασμοί. Σύμφωνα μάλιστα με τον Χάο Χονγκ, επικεφαλής της μονάδας ερευνών στην Bank of Communications, η οικονομική δραστηριότητα στην Κίνα θα επιβραδυνθεί περαιτέρω τους επόμενους μήνες. Ανεξάρτητα, πάντως, από τον εμπορικό πόλεμο, η οικονομία της Κίνας έχει προ πολλού εγκαταλείψει τους υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης. Το τρίτο τρίμηνο του έτους επιβραδύνθηκε στο 6,5% καταγράφοντας τον χαμηλότερο ρυθμό από το πρώτο τρίμηνο του 2009.

Το Πεκίνο αναμένεται να προχωρήσει στη λήψη νέων μέτρων για να τονώσει την οικονομία.

Το Πεκίνο αναμένεται, έτσι, να προχωρήσει στη λήψη νέων μέτρων για να τονώσει την οικονομία. Το Bloomberg επικαλείται ανακοίνωση που εξέδωσε χθες η πολιτική ηγεσία της χώρας, ύστερα από συμβούλιο του οποίου προήδρευσε ο Κινέζος πρόεδρος Σι Τζινπίνγκ. Σε αυτήν τονίζεται η ανάγκη έγκαιρης λήψης μέτρων με σκοπό την τόνωση της οικονομίας.

Προς μείωση της εξάρτησης

Οι γερμανικές επιχειρήσεις πρέπει να μειώσουν την εξάρτησή τους από την κινεζική αγορά χωρίς, ωστόσο, να αποχωρήσουν από την Κίνα.

Στη σύσταση αυτή προβαίνει η ομοσπονδία γερμανικών βιομηχανιών (BDI) σε έγγραφο εργασίας που διέρρευσε στο Reuters, αλλά πρόκειται να δοθεί στη δημοσιότητα τον Ιανουάριο.

Οπως επισημαίνει η BDI, η κινεζική αγορά δεν αναμένεται να ανοίξει πραγματικά στον ανταγωνισμό, καθώς η πολιτική της ηγεσία ασκεί ασφυκτικό έλεγχο στην οικονομία και στην κοινωνία.

Συνιστά ειδικότερα στις γερμανικές επιχειρήσεις «να εξετάζουν προσεκτικά τους κινδύνους που ενέχει η έκθεσή τους στην Κίνα και να ελαχιστοποιήσουν την εξάρτησή τους από τις κινεζικές βιομηχανίες, επιλέγοντας εναλλακτικούς προμηθευτές, να μεταφέρουν αλλού μονάδες παραγωγής και να στραφούν σε άλλες αγορές για την προώθηση των προϊόντων τους».

Σημειωτέον ότι πολλοί γερμανικοί κολοσσοί, συμπεριλαμβανομένων αυτοκινητοβιομηχανιών όπως οι Volkswagen, Daimler και BMW, έχουν μεγάλη εξάρτηση από την κινεζική αγορά, καθώς η Κίνα αντιπροσωπεύει σημαντική μερίδα των πωλήσεων τους.

Αντιδρά η Τράπεζα της Ιταλίας στην αύξηση ελλείμματος

Δημόσια αντιπαράθεση ξέσπασε χθες μεταξύ του Ιταλού υπουργού Οικονομικών και του Ιταλού κεντρικού τραπεζίτη, εξαιτίας της απόφασης της ιταλικής κυβέρνησης να ακολουθήσει αντικυκλική δημοσιονομική πολιτική, αυξάνοντας το δημοσιονομικό έλλειμμα ώστε να αντιμετωπίσει την επιβράδυνση της οικονομίας. Ο κεντρικός τραπεζίτης Ιντάτσιο Βίσκο υποστήριξε πως ο χαμηλότερος ρυθμός ανάπτυξης που έχει η Ιταλία σε σύγκριση με τον μέσο όρο της Ευρωζώνης οφείλεται σε μακροχρόνια προβλήματα και πως το πρόβλημα δεν πρόκειται να λυθεί μόνο μέσω της νομισματικής δημοσιονομικής πολιτικής. «Οικονομικά και κοινωνικά δεν μπορούμε να αντέξουμε το κόστος πολιτικής μηδενικού δημοσιονομικού ελλείμματος», του απάντησε ο Τζοβάνι Τρία, υπουργός Οικονομικών, προσθέτοντας πως το δημοσιονομικό έλλειμμα που προβλέπει η κυβέρνηση (2,4% του ΑΕΠ για το 2019) «όχι μόνο είναι βιώσιμο, αλλά και υπεύθυνο».

Οι δύο άνδρες μίλησαν χθες σε εκδήλωση στη Ρώμη, με τον Βίσκο να λέει πως αν παραμείνουν σε υψηλότερο επίπεδο οι αποδόσεις των ιταλικών ομολόγων, τότε θα πληγούν οι ιταλικές επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά. Προέβλεψε πως η άνοδος της απόδοσης μετά την ανάδειξη της ευρωσκεπτικιστικής κυβέρνησης συνασπισμού στην Ιταλία τον περασμένο Μάιο, αν δεν αντιστραφεί, θα αυξήσει το κόστος εξυπηρέτησης του ιταλικού δημοσίου χρέους κατά 5 δισ. ευρώ το 2019. «Το ιταλικό δημόσιο χρέος είναι βιώσιμο αλλά πρέπει να υπάρχει σαφής αποφασιστικότητα να παραμείνει έτσι», είπε ο κεντρικός τραπεζίτης, προσθέτοντας ότι περίπου το ήμισυ της ανόδου οφείλεται στην ανησυχία περί εξόδου της Ιταλίας από την Ευρωζώνη. Κάλεσε την κυβέρνηση συνεργασίας Πέντε Αστέρων και Λέγκας να διαλύσει κάθε αβεβαιότητα γύρω από τη συμμετοχή της χώρας στο ευρώ. Τα δύο κόμματα είχαν υιοθετήσει στο πρόσφατο παρελθόν πολλά επιχειρήματα κατά της παραμονής της χώρας στο ευρώ, αν και τους τελευταίους μήνες η κυβέρνηση επαναλαμβάνει συνεχώς πως δεν υπάρχει απολύτως καμία πρόθεση αποχώρησης από τη νομισματική ένωση. Ο Τρία και η ιταλική κυβέρνηση απαντούν πως η αύξηση του δημοσιονομικού ελλείμματος στο 2,4% είναι αναγκαία ώστε να αντιμετωπιστεί η επιβράδυνση της ιταλικής οικονομίας και για να αποτραπεί ενδεχόμενη ύφεσή της. Ο Τρία είπε πως η κυβέρνηση έχει «δεσμευτεί σαφώς» να διατηρήσει βιώσιμο το δημόσιο χρέος και πως η αύξηση των δημοσιονομικών δαπανών θα οδηγήσει σε μείωση του λόγου χρέους προς ΑΕΠ. «Είμαι σίγουρος πως θα μειωθεί το χρέος, διότι δαπανούμε περισσότερα (χρήματα) σε επενδύσεις, πάνω απ' όλα σε επενδύσεις στο ανθρώπινο δυναμικό», δήλωσε χθες ο Λουίτζι ντι Μάιο, αντιπρόεδρος της ιταλικής κυβέρνησης και ηγέτης του Κινήματος 5 Αστέρων. Η ιταλική κυβέρνηση προβλέπει ρυθμό ανάπτυξης 1,5% το 2019 χάρη στην αύξηση των δημοσιονομικών δαπανών, με την Κομισιόν να έχει ζητήσει την αναθεώρηση του προϋπολογισμού ανησυχώντας πως η ανάπτυξη θα είναι πολύ χαμηλότερη και συνεπώς πολύ υψηλότερο το έλλειμμα ως ποσοστό του ΑΕΠ.

«Οικονομικά και κοινωνικά δεν μπορούμε να αντέξουμε το κόστος πολιτικής μηδενικού δημοσιονομικού ελλείμματος», είπε ο υπουργός Οικονομικών Τζοβάνι Τρία.

BLOOMBERG, REUTERS

Οι ΗΠΑ, κορυφαίος παραγωγός πετρελαίου τον Αύγουστο

Πρώτη δύναμη παγκοσμίως σε παραγωγή πετρελαίου αναδείχθηκαν οι ΗΠΑ τον Αύγουστο, εκτοπίζοντας τη Ρωσία από την κορυφή των πετρελαιοπαραγωγών χωρών. Και αυτό γιατί η παραγωγή πετρελαίου στην υπερδύναμη σημείωσε τη μεγαλύτερη αύξηση που έχει καταγραφεί ποτέ στην ιστορία της.

Σύμφωνα με τη μηνιαία έκθεση της αμερικανικής Υπηρεσίας Ενημέρωσης για την Ενέργεια, η παραγωγή στις ΗΠΑ έφτασε στα 11,346 εκατ. βαρέλια την ημέρα. Τα επίσημα στοιχεία του ρωσικού υπουργείου Πετρελαίου φέρουν την παραγωγή «μαύρου χρυσού» στη Ρωσία να ανέρχεται τον Αύγουστο στα 11,21 εκατ. βαρέλια την ημέρα. Οπως επισημαίνει η Διεθνής Υπηρεσία Ενέργειας, η προσφορά πετρελαίου στις ΗΠΑ αυξήθηκε τον Αύγουστο κατά 2,1 εκατ. βαρέλια την ημέρα σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του περασμένου έτους. Πρόκειται για τη μεγαλύτερη αύξηση που έχει σημειωθεί από το 1920. Οφείλεται στο ότι οι αμερικανικές πετρελαϊκές έσπευσαν να επωφεληθούν από την άνοδο των τιμών του πετρελαίου κατά 48% αυξάνοντας ραγδαία την παραγωγή σχιστολιθικών υδρογονανθράκων σε πολιτείες όπως το Τέξας και το Κολοράντο. Η παραγωγή έφτασε σε επίπεδα-ρεκόρ στον Κόλπο του Μεξικού αλλά και στο Νέο Μεξικό.

Οπως, πάντως, επισημαίνει το Bloomberg, μάλλον οι ΗΠΑ θα χάσουν σύντομα την πρωτοκαθεδρία καθώς Ρωσία και Σαουδική Αραβία παράγουν πυρετωδώς και αυξάνουν διαρκώς την παραγωγή τους. Στόχος τους είναι να καλύψουν το κενό που θα αφήσει το ιρανικό πετρέλαιο, καθώς επανέρχεται το εμπάργκο κατά του Ιράν αλλά και η απουσία από την παγκόσμια αγορά της Βενεζουέλας που βυθίζεται σε μια άνευ προηγουμένου οικονομική κρίση, με αποτέλεσμα να έχει μειωθεί δραστικά η παραγωγή της. Ηδη, τον Σεπτέμβριο η Ρωσία παρήγαγε 11,37 εκατ. βαρέλια την ημέρα που ενδεχομένως να έχουν φτάσει στα 11,4 εκατ. τον Οκτώβριο.

Στα υψηλά δεκαετίας η άνοδος των μισθών στις ΗΠΑ το τρίτο τρίμηνο του 2018

Οι αποδοχές των εργαζομένων στις ΗΠΑ αυξάνονται αισθητά τους τελευταίους μήνες και επιβεβαιώνουν την εικόνα μιας εύρωστης οικονομίας που αναπτύσσεται με υγιείς ρυθμούς.

Σύμφωνα με στοιχεία του αμερικανικού υπουργείου Εργασίας, το τρίτο τρίμηνο του έτους οι μισθοί αυξήθηκαν κατά 3,1% σημειώνοντας τη μεγαλύτερη αύξηση της τελευταίας δεκαετίας, ενώ το συνολικό κόστος των αμοιβών των εργαζομένων αυξήθηκε κατά 2,8%.

Οπως επισημαίνουν οικονομολόγοι που μίλησαν στο αμερικανικό δίκτυο CNBC, η αύξηση των μισθών καταδεικνύει τη θετική πορεία της αμερικανικής οικονομίας καθώς ήταν μέχρι προσφάτως το καίριο στοιχείο που απουσίαζε από την ανάκαμψή της. Από το 2009 και μετά, άρχισαν να αυξάνονται σταθερά οι ωριαίες αποδοχές των εργαζομένων κατά μέσον όρο, αλλά η αύξηση παρέμενε σε επίπεδα κάτω από το 3%.

Το συνολικό κόστος των αμοιβών των εργαζομένων αυξήθηκε κατά 2,8%.

Στο μεταξύ, η ανεργία έχει σήμερα υποχωρήσει στο 3,7%, που είναι και το χαμηλότερο επίπεδο από το 1969, και εντείνει την πίεση για αυξήσεις μισθών.

Σύμφωνα μάλιστα με τον Μάικλ Πιρς, οικονομολόγο της Capital Economics, «οι συνθήκες της αγοράς εργασίας βελτιώνονται διαρκώς και περιμένουμε πως θα αυξηθούν περαιτέρω οι μισθοί τους επόμενους μήνες».

Η Fed, η Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ, αυξάνει σταθερά τα επιτόκια για να ανακόψει τις πληθωριστικές πιέσεις, καθώς ο πληθωρισμός επιταχύνθηκε στο 2,5% το τρίτο τρίμηνο.

Δεδομένου ότι έχουν αυξηθεί οι θέσεις εργασίας και η απασχόληση, πολλές πολιτείες των ΗΠΑ, δημοτικές αρχές αλλά και επιχειρήσεις έχουν αυξήσει τον κατώτατο μισθό εντείνοντας τις πληθωριστικές πιέσεις. Η Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ, η Federal Reserve, αυξάνει σταθερά τα επιτόκια για να ανακόψει τις πληθωριστικές πιέσεις καθώς ο πληθωρισμός επιταχύνθηκε στο 2,5% το τρίτο τρίμηνο.

Τα στοιχεία συμπίπτουν με τα πορίσματα ερευνών που έδωσε μία ημέρα νωρίτερα το Conference Board. Αυτά φέρουν την καταναλωτική εμπιστοσύνη στις ΗΠΑ να αυξάνεται τον Οκτώβριο και τους Αμερικανούς να εκφράζουν αισιοδοξία για την κατάσταση στην αγορά εργασίας. Προκύπτει πως οι καταναλωτές είναι επίσης αισιόδοξοι για την αμερικανική οικονομία, εκτιμούν πως θα επιταχυνθεί ο ρυθμός ανάπτυξης στις αρχές του επόμενου έτους, ότι θα διευρυνθούν οι δυνατότητες για απασχόληση και θα αυξηθούν τα εισοδήματα των νοικοκυριών.

Καταναλωτικές δαπάνες

Στη διάρκεια του τρίτου τριμήνου, άλλωστε, αυξήθηκαν οι καταναλωτικές δαπάνες καταγράφοντας τη μεγαλύτερη άνοδο από το 2014. Η κατανάλωση αντιπροσωπεύει το 70% της αμερικανικής οικονομίας. Αυξήθηκαν επίσης οι αγορές κατοικιών, με το ποσοστό ιδιοκατοίκησης να φτάνει στο 64,4% σημειώνοντας άνοδο από το 64,3% του δευτέρου τριμήνου.

Μαζική φυγή κεφαλαίων από τις αναδυόμενες αγορές

Οι επενδυτές απέσυραν 17,1 δισ. δολάρια τον Οκτώβριο

Ο Οκτώβριος ήταν για τις αναδυόμενες αγορές ο χειρότερος μήνας που έχουν γνωρίσει μετά την άνοιξη του 2013, καθώς στη διάρκειά του εγκαταλείφθηκαν μαζικά από το ξένο κεφάλαιο. Εξαίρεση αποτέλεσαν μόνον η Σαουδική Αραβία και το Κατάρ, που προσείλκυσαν μεγάλες εισροές ξένων κεφαλαίων. Οι υπόλοιπες αναδυόμενες αγορές γνώρισαν τον περασμένο μήνα μαζικές εκροές κεφαλαίων ανάλογες εκείνων που προκάλεσε το 2013 ο τότε πρόεδρος της Federal Reserve, Μπεν Μπερνάνκι, όταν ανακοίνωσε ότι η ομοσπονδιακή τράπεζα των ΗΠΑ θα μείωνε και τελικά θα διέκοπτε τις αγορές ομολόγων λίγους μήνες αργότερα.

Οι επενδυτές ανησυχούν για τον σινοαμερικανικό εμπορικό πόλεμο, αλλά και για την επιβράδυνση της Κίνας.

Σύμφωνα με το Διεθνές Χρηματοπιστωτικό Ινστιτούτο (IIF), που καταγράφει τι αγοράζουν και τι πωλούν οι διαχειριστές κεφαλαίων, στη διάρκεια του Οκτωβρίου μόνον, οι επενδυτές απέσυραν 17,1 δισ. δολάρια από τις μετοχές των αναδυόμενων αγορών. Ο Οκτώβριος ήταν, έτσι, ο τέταρτος χειρότερος μήνας που έχουν γνωρίσει οι αναδυόμενες αγορές από το 2005. Έχει προηγηθεί, πάντως, ένας εξίσου κακός Σεπτέμβριος, στη διάρκεια του οποίου κατεγράφησαν μαζικές πωλήσεις μετοχών των αναδυόμενων αγορών.

Η αλλαγή στις ΗΠΑ

Η συγκυρία είναι σήμερα παρεμφερής με το 2013, καθώς οι ΗΠΑ στρέφονται και πάλι σε πιο περιοριστική νομισματική πολιτική, αυξάνοντας σταθερά τα επιτόκια και προσελκύοντας μαζικά τους επενδυτές. Συνηγορεί, άλλωστε, και η ανησυχία των επενδυτών για τον σινοαμερικανικό εμπορικό πόλεμο αλλά και για την επιβράδυνση της οικονομίας της Κίνας. Έτσι, οι εκροές κεφαλαίων από τις αναδυόμενες αγορές της Ασίας ειδικότερα έφτασαν τον Οκτώβριο στα 12,3 δισ. δολάρια. «Η σφαγή των αναδυόμενων ξεκίνησε στις αρχές Οκτωβρίου και χτύπησε συναγερμός για τις εκροές κεφαλαίων στις 8 Οκτωβρίου», επισημαίνει η έκθεση του IIF. Στο σύνολο του τρίτου τριμήνου, άλλωστε, το IIF τονίζει πως ήταν αρνητικές οι λεγόμενες «καθαρές» ροές κεφαλαίων στις αναδυόμενες, δηλαδή η διαφορά ανάμεσα στις αγορές και στις πωλήσεις τίτλων των αναδυόμενων.

Το IIF τονίζει, ειδικότερα, πως η Κίνα μαζί με άλλες αγορές της Ασίας, κρίσιμες για την αλυσίδα της παραγωγής, κατέγραψαν μεγάλες εκροές κεφαλαίων «όταν κλιμακωνόταν ο εμπορικός πόλεμος με την Ουάσιγκτον». Παρά την ανάκαμψη των τελευταίων τριών συνεδριάσεων, τα χρηματιστήρια της Κίνας, Σαγκάη και Σεντζέν, έχουν σημειώσει συνολικά απώλειες 10% στη διάρκεια του Οκτωβρίου. Στο σύνολο του έτους, άλλωστε, οι απώλειές τους φτάνουν στο 28%. Στην ίδια πτωτική πορεία βρίσκεται, άλλωστε, το νόμισμα της Κίνας που τους τελευταίους έξι μήνες έχει υποτιμηθεί κατά περίπου 9% έναντι του δολαρίου και βρίσκεται στα χαμηλότερα επίπεδα της δεκαετίας. Πλησιάζει ανησυχητικά την ισοτιμία των επτά γουάν έναντι ενός δολαρίου. Μέσα στην εβδομάδα, άλλωστε, η Λαϊκή Τράπεζα της Κίνας έθεσε ως τιμή αναφοράς την ισοτιμία του νομίσματος στα 6,9574 γουάν προς ένα δολάριο. Πρόκειται για τη χαμηλότερη ισοτιμία του κινεζικού νομίσματος από τον Μάιο του 2008.

Τουρκία, Αργεντινή

Τη χειρότερη εικόνα ανάμεσα στις αναδυόμενες αγορές παρουσιάζουν, πάντως, η Τουρκία και η Αργεντινή, δύο χώρες για τις οποίες ήταν εφιαλτικό το 2018 σχεδόν στο σύνολό του. Εν μέσω εντεινόμενης πολιτικής αβεβαιότητας αλλά και μιας διπλωματικής κρίσης με την Ουάσιγκτον, η Τουρκία εγκαταλείφθηκε μαζικά από τους επενδυτές, με το πλήγμα να είναι ιδιαίτερα βαρύ για το νόμισμά της.Μολονότι η κεντρική τράπεζα προχώρησε έστω και καθυστερημένα σε μια μεγάλη αύξηση των επιτοκίων, η τουρκική λίρα έχει υποτιμηθεί κατά σχεδόν 40% από την αρχή του έτους. Σε ό,τι αφορά την Αργεντινή, που για μια ακόμη φορά προσέφυγε φέτος στην αρωγή του ΔΝΤ, το νόμισμά της έχει χάσει το 50% της αξίας του βυθίζοντας μεγάλο μέρος του πληθυσμού σε ένδεια.

ΠΗΓΗ: Thomson Reuters Datastream
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Σε χαμηλό τετραετίας η μεταποίηση στην Ευρωζώνη

Σε σημαντική επιβράδυνση του ρυθμού ανάπτυξης της Ευρωζώνης φαίνεται να οδηγεί η μεγάλη πτώση που κατέγραψε η IHS Markit στη μεταποιητική δραστηριότητα. Βασικό αίτιο είναι η αβεβαιότητα στο παγκόσμιο εμπόριο. Η δραστηριότητα στον μεταποιητικό κλάδο της Ευρωζώνης υποχώρησε στο χαμηλότερο επίπεδο που έχει καταγραφεί από τον Δεκέμβριο του 2014 καθώς οι επιχειρήσεις διστάζουν να επεκταθούν σε ένα ευμετάβλητο περιβάλλον, σύμφωνα με τα στοιχεία που συγκέντρωσε η IHS Markit για τον Οκτώβριο.

Τα νέα στοιχεία που δημοσίευσε η IHS Markit προσθέτουν έναν νέο πονοκέφαλο για την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), η οποία συνεδριάζει σήμερα. Αν και δεν αναμένονται αλλαγές στην κατεύθυνση της νομισματικής πολιτικής, τα δυσάρεστα στοιχεία για τη μεταποίηση στη Γερμανία και στη Γαλλία αφήνουν πολλά ερωτήματα για την πορεία της Ευρωζώνης. «Η έρευνα δεν θα είναι ευχάριστη είδηση για την ΕΚΤ», σχολιάζει ο επικεφαλής οικονομολόγος της IHS Markit, Κρις Γουίλιαμσον.

Αναλυτές της αγοράς τονίζουν πως οι επιπτώσεις από τον εμπορικό πόλεμο ΗΠΑ - Κίνας και τη γενικευμένη πολιτική προστατευτισμού που εφαρμόζει η Ουάσιγκτον θα γίνονται σταδιακά αισθητές στην πραγματική οικονομία. Υπάρχουν πρόσθετοι παράγοντες που επιβαρύνουν περαιτέρω το κλίμα, όπως η σύγχυση για τις σχέσεις ΗΠΑ - Βρυξελλών για τη μετά Brexit εποχή και η επιβράδυνση της ανάπτυξης στην Κίνα, που προμηνύει πτώση της ζήτησης για δυτικά προϊόντα. Τον Οκτώβριο, ο σύνθετος δείκτης Υπευθύνων Παραγγελιών (PMI) έφθασε τις 52,7 μονάδες αυτόν τον μήνα από τις 54,1 μονάδες τον Σεπτέμβριο. Στη Γερμανία, την ισχυρότερη οικονομία στην Ευρωζώνη, ο σύνθετος δείκτης της βιομηχανικής παραγωγής και του κλάδου των υπηρεσιών διολίσθησε στο ναδίρ τριετίας και πλέον. Η υποτονικότητα αυτή αποδίδεται, μεταξύ άλλων, στα αυστηρότερα κριτήρια που έχουν τεθεί σε εφαρμογή στις δοκιμές εκπομπών ρύπων για τα αυτοκίνητα. Η Ευρωπαϊκή Ενωση Κατασκευαστών Αυτοκινήτων (ACEA) ανακοίνωσε πως οι νέες ταξινομήσεις υποχώρησαν στο 1,12 εκατ. οχήματα τον Σεπτέμβριο του 2018 από το 1,47 εκατ. που είχαν καταγραφεί έναν χρόνο πριν, αντανακλώντας ετήσια πτώση της τάξεως του 23,5%. Αξίζει να αναφερθεί πως οι πωλήσεις της Volkswagen μειώθηκαν τον Σεπτέμβριο κατά 47,8%, της Fiat Chrysler κατά 31,4% και της Renault κατά 26,9%. Οι ευρωπαϊκές αυτοκινητοβιομηχανίες ματαίωσαν τις παραδόσεις μοντέλων επειδή έπρεπε να συμμορφωθούν με τη νέα νομοθεσία WLTP για τον έλεγχο στις εκπομπές ρύπων. Στη Γαλλία, η πτώση της εμπιστοσύνης στη μεταποίηση στο ναδίρ διετίας οφείλεται στη σύγχυση που έχει προκληθεί για τη σχέση Λονδίνου - Βρυξελλών στη μετά Brexit εποχή. Το ένα τέταρτο των εξαγωγικών επιχειρήσεων στη Γαλλία πωλεί την παραγωγή του στη Βρετανία. Ο δείκτης εμπιστοσύνης υποχώρησε τον Οκτώβριο στις 104 από τις 107 μονάδες έναν μήνα πριν, στο χαμηλότερο επίπεδο από τον Νοέμβριο του 2016.

Τα δυσάρεστα στοιχεία για τη μεταποίηση σε Γερμανία και Γαλλία αφήνουν πολλά ερωτήματα για την πορεία της Ευρωζώνης.

BLOOMBERG

cyta

ΘΕΣΗ ΑΝΩΤΑΤΟΥ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ

Σύμφωνα με τον περί Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου (Διορισμός Γενικών Διευθυντών) Νόμο, Ν.115/90, ως αυτός τροποποιήθηκε με τους Νόμους 58(Ι)/1992, 29(Ι)/2006 και 171(Ι)/2007, η Αρχή Τηλεπικοινωνιών Κύπρου (Cyta) δέχεται αιτήσεις για την πλήρωση της πιο κάτω κενής θέσης:

ΑΝΩΤΑΤΟΣ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Με βάση τον πιο πάνω Νόμο:
(α) Ο Ανώτατος Εκτελεστικός Διευθυντής διορίζεται από το Συμβούλιο της Cyta με σύμβαση ιδιωτικού δικαίου πενταετούς διάρκειας, ή μικρότερη, ώστε να μην υπερβαίνει το καθορισμένο όριο ηλικίας υποχρεωτικής αφυπηρέτησης.
(β) Η απόφαση του Συμβουλίου της Cyta αποτελεί πράξη δημοσίου δικαίου και υποβάλλεται για έγκριση στο Υπουργικό Συμβούλιο, το οποίο, με ειδικά αιτιολογημένη απόφασή του, δύναται να μην εγκρίνει τον προτεινόμενο διορισμό.
(γ) Σε περίπτωση ακύρωσης από το Ανώτατο Δικαστήριο της απόφασης για πλήρωση της θέσης του Ανώτατου Εκτελεστικού Διευθυντή, η υπογραφείσα σύμβαση της Cyta με το διορισμένο Ανώτατο Εκτελεστικό Διευθυντή τερματίζεται από την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης του Ανωτάτου Δικαστηρίου.
(δ) Τα καθήκοντα, οι ευθύνες και τα απαιτούμενα προσόντα για τη θέση του Ανώτατου Εκτελεστικού Διευθυντή καθορίζονται σε Σχέδιο Υπηρεσίας, το οποίο κατατίθεται υπό μορφή Κανονισμών στη Βουλή των Αντιπροσώπων προς έγκριση, ενώ οι Όροι Εργασίας καθορίζονται από το Συμβούλιο της Cyta και υποβάλλονται για έγκριση στο Υπουργικό Συμβούλιο. Οι εν λόγω εγκρίσεις έχουν ήδη δοθεί.

ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΚΑΙ ΕΥΘΥΝΕΣ: Όπως περιγράφονται στο Σχέδιο Υπηρεσίας 26/2008, το οποίο δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας υπ. αρ. 4119 ημερομηνίας 6.6.2008.
ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΠΡΟΣΟΝΤΑ: Όπως περιγράφονται στο Σχέδιο Υπηρεσίας 26/2008, το οποίο δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας υπ. αρ. 4119 ημερομηνίας 6.6.2008.
ΟΡΟΙ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: Όπως εγκρίθηκαν από το Υπουργικό Συμβούλιο σε συνεδρίασή του ημερομηνίας 17.1.2018.

Οι ενδιαφερόμενοι θα πρέπει να συμπληρώσουν τη σχετική αίτηση για διορισμό και να απαντήσουν στο συνημμένο σε αυτή ερωτηματολόγιο στα ελληνικά και θα πρέπει επίσης να υποβάλουν όλα τα αναγκαία πιστοποιητικά και άλλα έγγραφα που περιγράφονται στην αίτηση, καθώς και άλλα έγγραφα που οι ίδιοι κρίνουν ως υποβοηθητικά για υποστήριξη της αίτησής τους. Όλα τα έγγραφα που υποβάλλονται πρέπει να είναι στην Ελληνική ή στην Αγγλική γλώσσα ή να συνοδεύονται από επίσημη πιστοποιημένη μετάφραση σε μια από τις πιο πάνω γλώσσες. Νοείται ότι η γνησιότητα των αντιγράφων θα επιβεβαιωθεί πριν από την πρόσληψη οποιουδήποτε υποψηφίου.

Η Cyta διατηρεί το δικαίωμα να ζητήσει την προσκόμιση πρωτότυπων αποδεικτικών στοιχείων και να καλέσει αιτητές σε προφορική εξέταση.

Οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να πληρούν τα απαιτούμενα προσόντα κατά την τελευταία ημερομηνία υποβολής των αιτήσεων, δηλαδή την Παρασκευή 16 Νοεμβρίου 2018.

Ο υποψήφιος που θα επιτύχει πρέπει να υπογράψει τη σύμβαση ιδιωτικού δικαίου [σημείο (α) πιο πάνω], εφόσον η πράξη δημοσίου δικαίου τύχει της έγκρισης του Υπουργικού Συμβουλίου [σημείο (β) πιο πάνω].

Οι αιτήσεις και όλα τα υποστηρικτικά έγγραφα πρέπει να περιέχονται σε σφραγισμένο φάκελο, στον οποίο να αναγράφεται «ΘΕΣΗ ΑΝΩΤΑΤΟΥ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ», ο οποίος πρέπει να τοποθετηθεί από τους ενδιαφερόμενους ή τους αντιπροσώπους τους στο Αυτόματο Κιβώτιο Προσφορών της Cyta που βρίσκεται στο ισόγειο των Κεντρικών της Γραφείων, οδός Τηλεπικοινωνιών, Στρόβολος, Λευκωσία, Κύπρος, μέχρι τις 10:00 π.μ. της Παρασκευής 16 Νοεμβρίου 2018, η οποία είναι η τελευταία ημερομηνία και ώρα υποβολής αιτήσεων. Οι ενδιαφερόμενοι θα πρέπει να έχουν υπ' όψιν τους ότι το Κιβώτιο Προσφορών θα κλειδώσει αυτόματα στις 10:00 π.μ. ακριβώς κατά την τελευταία ημερομηνία υποβολής με την ένδειξη «ΚΛΕΙΣΤΟ». Αιτήσεις που θα υποβάλλονται μετά την τελευταία ημερομηνία και ώρα υποβολής δεν θα γίνονται αποδεκτές ούτε θα λαμβάνονται υπ' όψιν. Επίσης, δεν θα γίνονται δεκτές αιτήσεις που δεν υποβάλλονται με τον πιο πάνω καθορισμένο τρόπο και/ή δεν είναι κατάλληλα συμπληρωμένες και δεν συνοδεύονται από τα αναγκαία πιστοποιητικά.

Για διευκόλυνση των ενδιαφερόμενων, το Σχέδιο Υπηρεσίας 26/2008, οι Όροι Εργασίας, η Αίτηση Διορισμού, το Ερωτηματολόγιο, το Πρότυπο Συμφωνίας καθώς και η διαδικασία που θα ακολουθηθεί δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα www.cyta.com.cy/ceo-position.

Επενδύουν σε φοιτητικές εστίες και γηροκομεία

Σε νέες αγορές με διαρκείς ανάγκες εισέρχονται οι επενδυτικές ακινήτων

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Φοιτητικές κατοικίες, επιπλωμένα διαμερίσματα, ακόμα και κτίρια περίθαλψης και φιλοξενίας ηλικιωμένων, βρίσκονται στο επενδυτικό «μενού» των εταιρειών επενδύσεων σε ακίνητη περιουσία (ΑΕΕΑΠ), το τελευταίο διάστημα.

Το νέο νομοθετικό πλαίσιο του 2013 προσέφερε πολλαπλάσιες δυνατότητες για τον κλάδο, καθώς, μεταξύ άλλων, κατέστη εφικτή η επένδυση σε κατοικίες, τουριστικά ακίνητα, ακόμα και η είσοδος στον κλάδο της ανάπτυξης ακινήτων, με την προϋπόθεση ότι για το προς απόκτηση οικόπεδο έχει εκδοθεί οικοδομική άδεια.

Ετσι, οι εταιρείες του κλάδου έχουν επεκταθεί πλέον και σε άλλες κατηγορίες ακινήτων εισοδήματος, πέραν των «παραδοσιακών», δηλαδή των κτιρίων γραφείων και των εμπορικών καταστημάτων/κέντρων, σε μια προσπάθεια να ενισχύσουν τις αποδόσεις του χαρτοφυλακίου τους, να επιτύχουν μεγαλύτερη διασπορά κινδύνου, ή ακόμα και να μειώσουν το ρίσκο τους, ανάλογα με το είδος του ακινήτου.

Η αγορά των φοιτητών

Η Εθνική Πανγαία ΑΕΕΑΠ, μια εταιρεία με αξία χαρτοφυλακίου πάνω από 1,5 δισ. ευρώ και κυρίαρχη θέση στην αγορά γραφείων και καταστημάτων, έχει προχωρήσει εσχάτως σε μια ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα κίνηση για την ανάπτυξη και εκμετάλλευση φοιτητικών κατοικιών. Τον προσεχή Απρίλιο θα λειτουργήσει στην Ελλάδα, και συγκεκριμένα στην Πάτρα, το πρώτο οργανωμένο κτίριο διαμερισμάτων, που θα απευθύνεται σε φοιτητές της πόλης. Πρόκειται για ένα συγκρότημα που θα αποτελείται από 48 επιπλωμένα διαμερίσματα, που θα μισθώνονται σε φοιτητές, σε τιμές της τάξεως των 350-400 ευρώ. Ωστόσο, στο κόστος αυτό θα περιλαμβάνονται όλοι οι λογαριασμοί κοινής ωφελείας (ρεύμα, νερό και Internet), όπως και τα έξοδα κοινοχρήστων και καθαριότητας.

Σύμφωνα με τον κ. Αρι Καρυτινό, διευθύνοντα σύμβουλο της Εθνικής Πανγαία, «με την κίνηση αυτή επιχειρούμε να ανταποκριθούμε σε μια σημαντική αγορά, όπου υπάρχουν τεράστιες ελλείψεις και ανάγκες στέγασης, που κάπως και από κάποιον πρέπει να καλυφθούν.

Μάλιστα, σε πόλεις όπως η Αθήνα και η Θεσσαλονίκη, όπου υπάρχει και η άνθηση του φαινομένου των βραχυχρόνιων μισθώσεων, τα διαθέσιμα για φοιτητές ακίνητα είναι ακόμα λιγότερα». Κατά τον ίδιο, η απόδοση ενός τέτοιου ακινήτου είναι αντίστοιχη ενός κτιρίου γραφείου, περίπου 7,5% - 8,5%, ωστόσο ενέχει σαφώς χαμηλότερο ρίσκο για την εταιρεία, λόγω της διαρκούς και εξαιρετικά υψηλής ζήτησης, συγκριτικά με την προσφορά, η οποία είναι μηδαμινή. «Επιπλέον, θεωρούμε ότι προσφέρουμε και προς την κοινωνία, καλύπτοντας μια πολύ σημαντική και υπαρκτή ανάγκη», συμπληρώνει ο κ. Καρυτινός.

Εκτός από την Πάτρα, πριν από λίγες εβδομάδες η εισηγμένη προχώρησε σε αντίστοιχη κίνηση και στην πόλη της Θεσσαλονίκης. Συγκεκριμένα, απέκτησε ένα διατηρητέο ακίνητο, κοντά στα γνωστά Λαδάδικα, το οποίο σχεδιάζει να ανακατασκευάσει και να εκμισθώνει σε φοιτητές.

Αποψη από το εσωτερικό των φοιτητικών κατοικιών που αναπτύσσει η Εθνική Πανγαία ΑΕΕΑΠ στην Πάτρα. Το συγκρότημα θα αποτελείται από 48 επιπλωμένα διαμερίσματα, τα οποία θα μισθώνονται σε τιμές 350-400 ευρώ.

Η απόδοση ενός ακινήτου φοιτητικών κατοικιών είναι αντίστοιχη ενός κτιρίου γραφείου, περίπου 7,5% - 8,5%, ωστόσο ενέχει σαφώς χαμηλότερο ρίσκο.

Συνολικά, η εταιρεία δαπάνησε 1,26 εκατ. ευρώ για την απόκτηση του κτιρίου και εκτιμάται ότι θα καταβάλει επιπλέον 2,7 εκατ. ευρώ για τη διαμόρφωσή του σε διαμερίσματα, που θα απευθύνονται στους φοιτητές της πόλης.

Η τρίτη ηλικία

Ακόμα πιο πρωτότυπη είναι η κίνηση στην οποία προχώρησε τον προηγούμενο Ιούλιο η Briq Properties ΑΕΕΑΠ, του ομίλου της Infoquest. Η εταιρεία προχώρησε στην απόκτηση ενός κτιρίου, επιφάνειας 1.788 τ.μ. στην οδό Φιλελλήνων 18 στο Χαλάνδρι, το οποίο λειτουργεί ως Μονάδα Φιλοξενίας Ηλικιωμένων. Το τίμημα ανήλθε σε 1 εκατ. ευρώ και η προσφερόμενη απόδοση, βάσει του μισθωτηρίου συμβολαίου που έχει υπογραφεί, ανέρχεται σε 8%.

Οπως εξηγεί στην «Κ» η κ. Αννα Αποστολίδου, διευθύνουσα σύμβουλος της Briq Properties, «το συγκεκριμένο ακίνητο ανήκε στον όμιλο Ελλάκτωρ, ο οποίος είχε ήδη προχωρήσει στην αλλαγή χρήσης του από γραφεία, σε κέντρο φιλοξενίας ηλικιωμένων και αναζητούσε επενδυτή/ αγοραστή. Ετσι, η επένδυση που απαιτούνταν για την επανατοποθέτηση του κτιρίου στην αγορά είχε ήδη υλοποιηθεί, γεγονός το οποίο, σε συνδυασμό με την ύπαρξη συμβολαίου για την ενοικίασή του 10ετούς διάρκειας, περιόρισε σημαντικά το επενδυτικό μας ρίσκο».

Κατά την ίδια, η απόδοση του 8% δεν θα μπορούσε να επιτευχθεί, αν το ακίνητο εξακολουθούσε να λειτουργεί ως κτίριο γραφείων. Πλέον, με βάση τη χρήση, αλλά και δεδομένου του ήδη υπαρκτού ενδιαφέροντος του μισθωτή (πρόκειται για προσωπική εταιρεία) για την ανανέωση της συμφωνίας εκμίσθωσης ήδη από τώρα, εγγυώνται την μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα της συγκεκριμένης επένδυσης, ενώ είναι πιθανή και ακόμα μεγαλύτερη αξία μεταπώλησης στο μέλλον, δεδομένης και της τοποθεσίας στην οποία βρίσκεται το κτίριο, απέχοντας μόλις 200 μέτρα από τη Λ. Κηφισίας και ευρισκόμενο κοντά σε μεγάλα ιατρικά κέντρα.

Βραχυπρόθεσμες ενοικιάσεις

Σε επιπλωμένες κατοικίες κατάλληλες για τουριστική χρήση, ή για βραχυπρόθεσμες ενοικιάσεις σε στελέχη επιχειρήσεων έχει στρέψει το ενδιαφέρον της μία άλλη ΑΕΕΑΠ, η Intercontinental International της οικογένειας Χαλικιά. Μέχρι στιγμής βέβαια δεν έχει προλάβει να αποκομίσει μισθωτικά έσοδα από τις αγορές που έχει πραγματοποιήσει, καθώς έχει προβεί σε άμεσες μεταπωλήσεις (με διαφορά λίγων μηνών από την αρχική ημερομηνία της εκάστοτε επένδυσης), λόγω του μεγάλου κέρδους. Για παράδειγμα, πρόσφατα, η εταιρεία προχώρησε στην πώληση δύο οριζόντιων ιδιοκτησιών (4ος και 5ος όροφος) συνολικής επιφάνειας 223,8 τ.μ. σε πολυκατοικία του κέντρου των Αθηνών και συγκεκριμένα στην οδό Πινδάρου 4 στο Κολωνάκι. Η εταιρεία εξασφάλισε τίμημα ύψους 575.000 ευρώ, τη στιγμή που όταν αποκτήθηκαν, στο τέλος του 2017, το κόστος είχε διαμορφωθεί σε 450.000 ευρώ.

Σύμφωνα με τον διευθύνοντα σύμβουλο της εταιρείας, κ. Μάριο Αποστολίνα, στόχος είναι σε κάθε περίπτωση η περαιτέρω διείσδυση στον κλάδο των κατοικιών, που να προσφέρουν δυνατότητες εκμίσθωσης σε ξένους.

Παράλληλα η εταιρεία αναζητεί ευκαιρίες και στην περιφέρεια, όπου παρουσιάζονται ευκαιρίες υψηλών αποδόσεων. Ηδη, έχει αποκτηθεί ένα κατάστημα στο κέντρο της Λιβαδειάς, το οποίο είναι εκμισθωμένο σε αλυσίδα υπεραγοράς τροφίμων. Το κόστος της αγοραπωλησίας ανήλθε σε 2,13 εκατ. ευρώ.

Δημοφιλής προορισμός για τουριστικές επενδύσεις η Ελλάδα

Στις προτιμήσεις των ξένων τα σύνθετα τουριστικά καταλύματα και τα ξενοδοχεία τεσσάρων αστέρων και πάνω

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Σε υπ' αριθμόν ένα προορισμό για την αγορά ξενοδοχειακών και εξοχικών ακινήτων, όπως επίσης και για την ανάπτυξη σύνθετων τουριστικών καταλυμάτων, αναδεικνύεται η Ελλάδα, σύμφωνα με κοινή έρευνα την οποία πραγματοποίησαν η ρωσική εταιρεία ακινήτων Tranio και η MR&H (Mediterranean Resort & Hotel Real Estate Forum), στο πλαίσιο του ομώνυμου συνεδρίου που φιλοξενείται αυτή την εβδομάδα στην Ελλάδα, υπό την αιγίδα του οργανισμού Enterprise Greece. Σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας, οι επενδυτές κατατάσσουν την Ελλάδα ως εκ των βασικότερων προορισμών για την υλοποίηση επενδύσεων τουριστικού χαρακτήρα, οι οποίες μάλιστα αποτελούν και την πλέον δυναμική κατηγορία μεταξύ των υπολοίπων κατηγοριών ακινήτων στη Μεσόγειο.

Αμερικανικοί όμιλοι και βρετανικά επενδυτικά funds έχουν τον πρώτο λόγο για επενδύσεις τουριστικού χαρακτήρα στη χώρα.

Συγκεκριμένα, το 57% των ερωτηθέντων θεωρεί ότι οι επενδύσεις σε τουριστικά ακίνητα και θέρετρα είναι η δημοφιλέστερη ή μια από τις δημοφιλέστερες επενδύσεις ακινήτων στη Μεσόγειο. Εκτός από την Ελλάδα, η Ισπανία και η Ιταλία επίσης συνιστούν δημοφιλείς προορισμούς. Ειδικά όσον αφορά τη χώρα μας, βασικό δέλεαρ αποτελεί το γεγονός ότι η ελληνική αγορά θεωρείται αναπτυσσόμενη και ως εκ τούτου προσφέρει και προοπτικές υψηλών αποδόσεων. Παράλληλα, σύμφωνα με την έρευνα, προσφέρει και σημαντικές επενδυτικές ευκαιρίες, καθώς μπορεί κανείς να αποκτήσει ένα ακίνητο σε χαμηλή τιμή και να προχωρήσει σε εργασίες ανακατασκευής ή αλλαγής χρήσης, μεγιστοποιώντας την αξία του. Πάντως, οι μακροχρόνιες καθυστερήσεις σε ό,τι αφορά τις αναπτύξεις τουριστικών εκτάσεων λειτουργεί ως αντικίνητρο για τους ξένους επενδυτές, με αποτέλεσμα ελάχιστοι να προτιμούν τέτοιου είδους κινήσεις.

Το 55% των επενδυτών αναζητεί ακίνητα στα νησιά των Κυκλάδων, με σημείο αναφοράς τη Σαντορίνη, τη Μύκονο και την Πάρο. Επίσης, το 36% κινείται στην αγορά της Αθήνας, ενώ αγοραστικό ενδιαφέρον συγκεντρώνουν επίσης η Κρήτη, η Ρόδος και η Χαλκιδική.

Οσον αφορά τις δημοφιλέστερες περιοχές, το 55% των επενδυτών αναζητεί ακίνητα στα νησιά των Κυκλάδων, με σημείο αναφοράς τη Σαντορίνη, τη Μύκονο και την Πάρο. Επίσης, το 36% κινείται στην αγορά της Αθήνας, ενώ αγοραστικό ενδιαφέρον συγκεντρώνουν επίσης η Κρήτη, η Ρόδος και η Χαλκιδική. Οσον αφορά τις χώρες προέλευσης των επενδυτών, αυτήν την περίοδο οι αμερικανικοί όμιλοι και τα βρετανικά επενδυτικά funds φαίνεται πως έχουν τον πρώτο λόγο για επενδύσεις τουριστικού χαρακτήρα στην Ελλάδα. Οσον αφορά την προτιμητέα μορφή επένδυσης, αυτή είναι κυρίως σύνθετα τουριστικά καταλύματα ή ξενοδοχεία τεσσάρων αστέρων και πάνω. Αξίζει να σημειωθεί ότι σε ποσοστό 46% οι ερωτηθέντες εκτιμούν ότι ο βασικός λόγος που επιλέγουν την επένδυση σε κάποια περιοχή της Μεσογείου είναι γιατί επιθυμούν να έχουν το δικό τους εξοχικό και να παραθερίσουν. Ενα επιπλέον 41% κινείται στην αγορά έχοντας βασικό στόχο την εκμετάλλευση του ακινήτου μέσω της εκμίσθωσής του.

Την τάση αυτή επιβεβαιώνει και η Savills International Development Consultancy, σε δική της έρευνα, η οποία παρουσιάστηκε χθες από τον κ. Αλέξανδρο Μουλά, επικεφαλής του συμβουλευτικού τμήματος διεθνών αναπτύξεων της Savills, με έδρα το Λονδίνο. Σύμφωνα με την έρευνα, από τις αρχές του 1990 μέχρι σήμερα, έχει καταγραφεί αύξηση κατά 195% των αγορών εξοχικών κατοικιών με βασικό στόχο την εκμετάλλευσή τους. Υπολογίζεται ότι, πλέον, το 71% των ιδιοκτητών εξοχικών ακινήτων τα εκμισθώνει. Στον αντίποδα, η ιδιόχρηση εξοχικών έχει υποχωρήσει κατά 55% κατά τη διάρκεια των τελευταίων τριών δεκαετιών.

Αλλο ένα χαρακτηριστικό συμπέρασμα της έρευνας της Savills είναι ότι οι περισσότεροι αγοραστές επιλέγουν μεταχειρισμένα εξοχικά, αποφεύγοντας την αγορά «από τα σχέδια». Τέτοιες αγορές (πριν δηλαδή ολοκληρωθεί η ανάπτυξη) έχουν μειωθεί κατά 63% από το 2009 μέχρι σήμερα, ενώ κατά την ίδια περίοδο οι πωλήσεις εξοχικών ηλικίας άνω των 10 ετών έχουν αυξηθεί κατά 37%.

Blue Air
smart flying

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΖΩΗ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ • ΕΠΙΣΤΗΜΗ • ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ
ΚΥΡΙΑΚΗ 4 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2018

Blue Air
smart flying

10 χρόνια πολιτιστικής προσφοράς της «Κ»

Πέντε άνθρωποι των Γραμμάτων και των Τεχνών καταθέτουν την άποψή τους για τα πολιτιστικά πράγματα των τελευταίων ετών

Για το επετειακό φύλλο της «Κ», που κλείνει δέκα χρόνια παρουσίας στην Κύπρο, ζητήσαμε από πέντε ανθρώπους με ενεργή ανάμιξη στα πολιτιστικά πράγματα να μας μιλήσουν για τον πολιτισμό στη χώρα τη δεκαετία που πέρασε. Άλλωστε, η υγιής ανάπτυξη του πολιτισμού είναι σημάδι ανάτασης της κοινωνίας. Η εξωτερίκευση του ατομικού κάδρου έχει στόχο, ή τουλάχιστον θα έπρεπε, τη δημιουργία μιας σχέσης μεταξύ καλλιτέχνη και θεατή, μεταξύ εν ολίγοις των πολιτών. Όπως έχει υποστηρίξει και ο φιλόσοφος Κορνήλιος Καστοριάδης, «η τέχνη ενυπάρχει στην ιδιωτική δημόσια σφαίρα, αφού παράγεται ιδιωτικά, αλλά θεάται δημόσια. Ακόμη περισσότερο, η τέχνη είναι απ' τη φύση της δημόσια [...] Ο χώρος της λοιπόν είναι αναμφισβήτητα χώρος κοινωνικός, είναι μια «σκηνή», ένας «χώρος συνοίκησης». Αυτό τον χώρο οι πολίτες πρέπει να τον καταλάβουν με μέσα ειρηνικά και να τον κατανοήσουν και η Πολιτεία οφείλει να προσφέρει το άπαν των δυνάμεών της επ' ωφελεία των πολιτών. Τα τελευταία δέκα χρόνια το πολιτιστικό γίγνεσθαι στην Κύπρο έχει αναπτυχθεί, θεωρώ ότι ακόμα αναζητεί τις ισορροπίες του. Ζητούμενο, κατά την άποψή μου, είναι οι συνέργιες και η εξωστρέφεια. Η πολιτιστική περιδίνηση και η έλλειψη εξακτίνωσης της πολιτιστικής μας παραγωγής είναι ζητήματα που θα πρέπει να απασχολήσουν τους ανθρώπους του πολιτισμού και την Πολιτεία, συγκροτημένα και οργανωμένα.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

215 / 5892 000 458 2

Γιάννης Τουμαζής, πρόεδρος Δ.Σ. ΘΟΚ

Ιδιότυπη άνθηση στις τέχνες

Η τελευταία δεκαετία ήταν καθοριστική για τη χώρα μας και στον Πολιτισμό. Η οικονομική κρίση, που ανατάραξε συθέμελα το κράτος, επαναπροσδιόρισε στόχους και κατευθύνσεις, τάσεις και απόψεις και προκάλεσε την εκ νέου χαρτογράφηση του πεδίου των τεχνών. Μέσα από ενδοστρεφή αναλυτική διαδικασία προέκυψαν καινούργια και πολύ ενδιαφέροντα δεδομένα τα τελευταία χρόνια. Το κυριότερο από αυτά είναι μια ιδιότυπη άνθηση στις τέχνες στην Κύπρο και η ανάδειξη μιας νέας και δυναμικής γενιάς καλλιτεχνών. Αυτοί οι δημιουργοί τόσο στα εικαστικά, όσο και στο θέατρο, τον χορό και τον κινηματογράφο, χωρίς πλούσια μέσα, παράγουν πολλά, ενδιαφέροντα και ρηξικέλευθα, όταν τους δοθεί η κατάλληλη ευκαιρία. Και μάλιστα όχι μόνο στα περιορισμένα χωρικά πλαίσια του νησιού μας αλλά και στον διεθνή χώρο. Και επειδή η τέχνη παράγεται πλέον από το υστέρημα και όχι από το περίσσευμα – όπως ίσως συνέβαινε πριν από δέκα χρόνια – θα πρέπει η πολιτεία, οργανωμένα και με όραμα να τους προσφέρει ουσιαστική στήριξη. Γιατί να μη δούμε επιτέλους την κυπριακή καλλιτεχνική δημιουργία με ένα ευρύτερο πρίσμα; Η Κύπρος, παρόλα τα προβλήματα που αντιμετωπίζει, αποτελεί την πύλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε μια από τις πιο θερμές περιοχές της υφηλίου, τη νοτιοανατολική Μεσόγειο. Ο μεσογειακός μας ρόλος, η ασφάλεια που παρέχει το νησί μας σε σχέση με τις γύρω χώρες θα πρέπει να τροφοδοτήσει τη συνεργασία μας με αυτές. Η Κύπρος θα μπορούσε να αποτελέσει ένα πρωτοπόρο εκκολαπτήριο τεχνών και ένα κομβικό κέντρο πολιτισμού, προσφέροντας παράλληλα ένα εξωστρεφές, καινοτόμο και υποδειγματικό μοντέλο στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ντάινα Παπαδάκη, πρόεδρος Ένωσης Σκηνοθετών Κύπρου

Ουσιώδης αύξηση κυπριακών ταινιών

Το να παράγεις και να σκηνοθετείς ταινίες στην Κύπρο είναι δημιουργικό και όμορφο, αλλά ταυτόχρονα και μια διαδικασία πολύ δύσκολη και επίπονη, χρονοβόρα. Ίσως να είναι πιο δύσκολη σε σχέση με τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες, γιατί στη χώρα μας η κινηματογραφική βιομηχανία είναι μικρή και δεν μπορεί κάποιος να εξασκεί το επάγγελμα βιοποριστικά. Το θετικά παράδοξο είναι ότι τα τελευταία δέκα χρόνια υπάρχει ουσιώδης αύξηση του αριθμού παραγωγής κυπριακών ταινιών, μικρού και μεγάλου μήκους. Αυτό ίσως να έχει να κάνει περισσότερο με τη μεγάλη θέληση των Κυπρίων δημιουργών να συνεχίσουν να παράγουν και να μην το βάζουν κάτω. Υπάρχουν πολλοί ταλαντούχοι δημιουργοί στο νησί που έχουν φωνή και πολλά μηνύματα να μεταδώσουν, οι οποίοι με πάθος, προσωπικές και οικονομικές θυσίες και αψηφώντας τις δυσκολίες συνεχίζουν να δημιουργούν έβδομη τέχνη, να παράγουν πολιτισμό και να προάγουν τον κυπριακό κινηματογράφο στο εξωτερικό. Πολλοί διακρίνονται διεθνώς και οι ταινίες τους έχουν απήχηση σε παγκόσμιο κοινό βάζοντας τη χώρα μας στον μεγάλο κινηματογραφικό χάρτη.

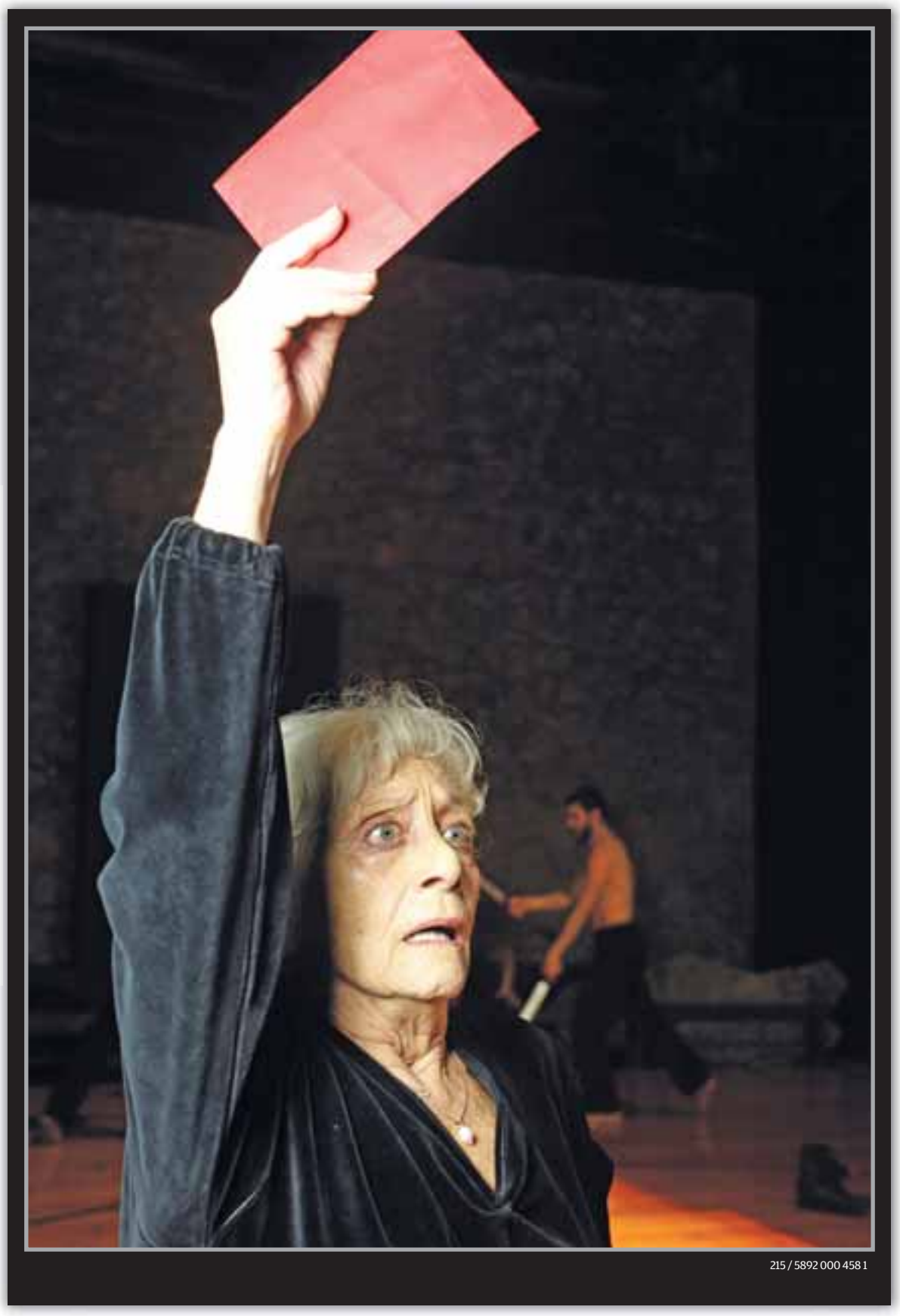

215 / 5892 000 458 1

Η Δέσποινα Μπεμπεδέλη ερμηνεύει την Εκάβη στην εμβληματική παράσταση «Τρωάδες» του Θεόδωρου Τερζόπουλου στο αρχαίο ωδείο της Πάφου, τον Ιούλιο του 2017. Αριστερά, το πορτραίτο της Αικατερίνης Κορνάρο που εκτίθεται στο Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο Λευκωσίας (παραχωρήθηκε με μακροχρόνιο δανεισμό από τον ιδιώτη συλλέκτη Μιχάλη Ζείπέκκη).

Γεωργία Ντέτσερ, γενική διευθύντρια Θέατρο Ριάλτο

Η παραγωγή πολιτισμού ενισχύθηκε

Το εγχείρημα της συνόψισης μιας ολόκληρης δεκαετίας σε μερικές αράδες καθίσταται παράτολμο, ιδιαίτερα αν αναλογιστεί κανείς τις κοινωνικο-οικονομικές εξελίξεις την ίδια περίοδο. Παρά τις όποιες επιφυλάξεις, θα αποτιμούσα θετικά την πολιτιστική ανάπτυξη στον τόπο μας. Ας μου επιτραπεί και λόγω της σχέσης μου με το Θέατρο Ριάλτο να περιορισθώ στις παραστατικές τέχνες, αρχίζοντας με τον κυπριακό κινηματογράφο, ο οποίος κάνει επιτυχημένα βήματα και στον διεθνή χώρο, παρά τους οικονομικούς περιορισμούς. Οι προϋποθέσεις παραγωγής πολιτισμού ενισχύθηκαν πιστεύω καθοριστικά. Είναι ευδιάκριτη ποσοτική αλλά και ποιοτική διαφοροποίηση δημιουργών, του επαγγελματισμού και της εξωστρέφειάς τους. Το θεατρικό τοπίο διευρύνθηκε, οι μεγάλες αλλαγές στη διαδικασία πρόσληψης των ηθοποιών και της θεατρικής επιχορήγησης συνέβαλαν στην αύξηση σχημάτων και σκηνών, εξέλιξη βέβαια που ο χρόνος θα κρίνει καλύτερα. Στο τομέα του χορού, η ίδρυση Στέγης Χορού σε Λεμεσό και Λευκωσία, τα διεθνή δίκτυα και η εισαγωγή νέων κρατικών προγραμμάτων βοήθησαν στη σωστή κατεύθυνση. Αισθητή είναι επίσης μια σημαντική ανάπτυξη στον χώρο της τζαζ και world μουσικής, καθώς και των φεστιβάλ γενικότερα, που αγγίζουν πια διεθνή επίπεδα διοργάνωσης και παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον λόγω της διασποράς τους εκτός αστικών κέντρων. Τέλος, δεν θα μπορούσα να μη συμπεριλάβω στη δεκαετία και τη διοργάνωση του πιο σημαντικού ευρωπαϊκού πολιτιστικού θεσμού, αυτού της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης, το 2017, ο οποίος έδωσε την ευκαιρία στην Πάφο να δημιουργήσει διεθνή δίκτυα, σημαντικές παραγωγές αλλά και εξαιρετικές υποδομές.

Αντρέας Τραχωνίτης, παραγωγός, Λουβάνα Δίσκοι

Παρουσιάζεται αυθεντική δουλειά

Η κυπριακή μουσική σκηνή τα τελευταία χρόνια βγαίνει από το καβούκι της, χαρίζοντάς μας σημαντικές παραγωγές (δισκογραφία, συναυλίες, φεστιβάλ). Η ανάπτυξη της τεχνολογίας και κυρίως της επικοινωνίας μέσω των κοινωνικών δικτύων, αλλά και η επιστροφή στην Κύπρο σημαντικών Κυπρίων δημιουργών, μαζί και με τις ελπιδοφόρες προερχόμενες από τον ιδιωτικό τομέα προσπάθειες διοργάνωσης μεγάλου βελνηνεκούς φεστιβάλ και συναυλιών μουσικής, μας δίνει την εντύπωση ότι σταδιακά δημιουργείται ένα υπόβαθρο, όπου οι ντόπιοι καλλιτέχνες μπορούν, πλάι σε σημαντικούς ξένους καλλιτέχνες, άφοβα να παρουσιάζουν αυθεντική δουλειά υψηλού επιπέδου. Παράλληλα, είναι σημαντικό το γεγονός ότι πολλές από αυτές τις παραγωγές μπορούν πλέον να ταξιδέψουν και στο εξωτερικό, προβάλλοντας έτσι τη σύγχρονη κυπριακή μουσική δημιουργία. Χρειάζονται βέβαια περισσότερες πρωτοβουλίες, τόσο από τους συνθέτες / τραγουδοποιούς / μουσικούς αλλά κυρίως από το κοινό, το οποίο πρέπει να πιστέψει και να στηρίξει την ντόπια μουσική παραγωγή. Θεωρώ επίσης ότι το κυπριακό κοινό, αν και σε θέματα μουσικής έχει μείνει αρκετά χρόνια πίσω, κυρίως λόγω των σκουπιδιών που συνεχίζουν να του πλασάρουν, σχεδόν όλα τα ΜΜΕ, έχει πλέον τη δυνατότητα να ψάξει καλύτερα γύρω του για την καλύτερη μουσική. Αρκετά συχνά ακούω τη φράση «δεν συμβαίνει τίποτα στη Κύπρο», από άτομα που συνήθως ακούν αποκλειστικά κυπριακό ραδιόφωνο που παίζει προαγορασμένα playlist ελληνικών mainstream συμφερόντων, ενώ θα τους βρεις σε φεστιβάλ, διαγωνισμούς και συναυλίες «ντοπαρισμένες» από το εκάστοτε τάλεντ σόου της εποχής. Από την άλλη, για όποιον θέλει πραγματικά να δει και να ακούσει καινούρια πράγματα, στην Κύπρο πλέον συμβαίνουν πολλά.

Λεωνίδας Γαλάζης, δρ Νεοελληνικής Φιλολογίας – Ποιητής

Ώθηση στη λογοτεχνική κριτική

Αποτιμώντας τη λογοτεχνική παραγωγή της δεκαετίας 2008-2018 διαπιστώνουμε ότι στην περίοδο αυτή είχαμε αξιοσημείωτες επιτεύξεις στην ποίηση, στο μυθιστόρημα και στο διήγημα, μολονότι στο τελευταίο τα δεδομένα της εκδοτικής παραγωγής καταδεικνύουν ότι από ποσοτική άποψη η διηγηματογραφία μας είναι ισχνότερη, παρά τις αξιόλογες συλλογές διηγημάτων που κυκλοφόρησαν. Αξιοσημείωτες είναι, την ίδια περίοδο, μια τάση εξωστρέφειας των λογοτεχνών μας και η προσπάθειά τους για εξακτίνωση της εμβέλειας του έργου τους σε άλλες χώρες, μέσω των μεταφράσεων και των συμμετοχών τους σε διεθνείς διοργανώσεις. Στην υπό ανασκόπηση περίοδο – πέρα από τις μεμονωμένες αξιοσημείωτες περιπτώσεις αξιόλογων λογοτεχνικών κειμένων– παρατηρήθηκε και μία τάση προχειρογραφίας, που θα ήταν καλό να αναλυθεί και να ερμηνευθεί. Οι λίγοι εκδοτικοί οίκοι που συνεχίζουν τη λειτουργία τους, παρά την αξιόλογη προσφορά τους, δεν μπόρεσαν ακόμη να επιτύχουν τη συστηματική διάδοση του βιβλίου εντός και εκτός Κύπρου, με όλες τις αρνητικές συνέπειες που αυτό συνεπάγεται. Θεωρώ ότι κατά τη δεκαετία αυτή διαφάνηκε ότι επείγει να δοθεί ώθηση στη λογοτεχνική κριτική, που τώρα είναι ο μεγάλος ασθενής της πνευματικής μας ζωής, για πολλούς λόγους που δεν μπορούν εδώ να αναλυθούν. Παρά τις πάμπολλες και πληθωρικές παρουσιάσεις βιβλίων, υστερούμε σε μεγάλο βαθμό στην εκφορά τεκμηριωμένου κριτικού λόγου. Τέλος, ας σημειωθεί ότι στη δεκαετία 2008-2018 δεν έγιναν οποιαδήποτε βήματα προόδου στους τομείς της φιλαναγνωσίας και της προβολής της αξιόλογης λογοτεχνικής δημιουργίας από τα ΜΜΕ. Η λογοτεχνία παραμένει στο περιθώριο της κοινωνικής μας ζωής.

Ατζέντα

ΕΠΙΛΟΓΕΣ

4.11.18-10.11.18

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΔΙΑΛΕΞΗ

Θέμα της δράσης «Διάλεξη της Τετάρτης» στη Λεβέντειο Πινακοθήκη είναι «Χριστόφορος Σάββας – 50 χρόνια μετά» με ομιλήτρια τη δρα Ελένη Σ. Νικήτα, επιμελήτρια της Κυπριακής Συλλογής της Λεβεντείου Πινακοθήκης. Στον χώρο της διάλεξης θα εκτίθεται ένα άγνωστο έργο του που εντοπίστηκε πρόσφατα στο Παρίσι, το οποίο τώρα εμπλουτίζει την Κυπριακή Συλλογή της Λεβεντείου. Λεβέντειος Πινακοθήκη, Αμφιθέατρο «Κωνσταντίνος Λεβέντης, Τετάρτη 7 Νοεμβρίου, ώρα 7:30 μ.μ. **Είσοδος δωρεάν. Πληροφορίες τηλ. 22668838, info@leventisgallery.org.**

ΜΟΥΣΙΚΗ

Η Γεωργία Νταγάκη στην Κύπρο

Μετά από την πολύ επιτυχημένη της περιοδεία με τις sold out παραστάσεις της σε όλη την Ελλάδα και με το αστείρευτο πάθος και την ενέργεια που τη χαρακτηρίζει επί σκηνής, η Γεωργία Νταγάκη έρχεται στην Κύπρο για να παρουσιάσει τη μουσική παράσταση «...δε λέει η καρδιά να μάθει...». Έχοντας στις αποσκευές της όμορφες μελωδίες, τραγούδια και φυσικά την λύρα της η Γεωργία Νταγάκη για άλλη μια φορά, είναι έτοιμη να μαγέψει το κοινό της. Ύστερα και από την πρόσφατη κυκλοφορία του νέου της τραγουδιού «Το ίδιο λάθος», σε μουσική και στίχους Ορέστη Ντάντου το οποίο πολύ γρήγορα έγινε ραδιοφωνική επιτυχία, αποσπώντας ιδιαίτερα θερμές κριτικές, η Γεωργία Νταγάκη επιμελήθηκε με τους συνεργάτες της, ένα πρόγραμμα εφ' όλης της ύλης. Παίζουν οι μουσικοί: Λουκάς Καλαντζάκος – τύμπανα, Νίκος Ταβουλάρης – ηλεκτρική κιθάρα, Ρήγας Βοργιάς – μπάσο, Μάριος Παπουλιάς – βιολί. Παττίχειο Θέατρο Λεμεσού, Αγίας Ζώνης 6, Λεμεσός. **Παρασκευή 9 Νοεμβρίου, 8:30 μ.μ. Πληροφορίες τηλέφωνο 25377277.**

ΘΕΑΤΡΟ

«Ένας Γέρος, μια θάλασσα» στο Flea Theatre

Το Θέατρο ΑντίΛογος παρουσιάζει τον Νοέμβριο, σε παγκύπρια πρώτη, το έργο της Μαρίας Χρυσάνθου «Ένας Γέρος, μια θάλασσα», σε σκηνοθεσία Αλεξίας Παπαλαζάρου στο Flea Theatre. Αποτελεί το τρίτο έργο από το αφιέρωμα – τριλογία του θεάτρου ΑντίΛογος με θέμα την προσφυγιά και τους πολέμους που ακόμα μαίνονται στη Μέση Ανατολή, μετά τα συγκλονιστικά «Λιοντάρια» και «Τα παιδιά της Γάζας». Το έργο της Μαρίας Χρυσάνθου, προϊόν του προγράμματος Play On, εμπνευσμένο από τον «Γέρο και τη Θάλασσα» του Έρνεστ Χέμινγουεϊ και βασισμένο σε πραγματικές ιστορίες ανθρώπων εγκλωβισμένων στη Γάζα, επαναφέρει στη σκηνή του Flea Theatre την Αλεξία Παπαλαζάρου, αυτή τη φορά να σκηνοθετεί τον Κούλη Νικολάου στο ρόλο του «Γέρου». Πλαισιωμένος από τους Βασίλη Μιχαήλ, Ηλιάνα Κάκκουρα, Σάββα Μενοίκου και Θέμιδα Νικολάου, ο «Γέρος» μόνος σε μια λωρίδα γης, ονειρεύεται γλάρους να πετούν στον ουρανό και παιδιά να παίζουν ελεύθερα γιατί «δεν γίνεται, κάτι καλό πρέπει να υπάρχει σε ένα κόσμο που τα παιδιά χαίρονται». Πρεμιέρα, Τετάρτη 7 Νοεμβρίου, ώρα 8:30 μ.μ. Παραστάσεις: κάθε Παρασκευή και Σάββατο στις 8:30 μ.μ. και Κυριακή στις 7:00 μ.μ. μέχρι και τις 2 Δεκεμβρίου. Flea Theatre, Γιάννη Κορομία 2, Καϊμακλί. **Πληροφορίες τηλέφωνο 99251331, www.facebook.com/TheatroAntilogos.**

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Κύπριοι λογοτέχνες στην Αλβανία

Με την ευκαιρία της παρουσίας του λόγιου και εκδότη από τα Τίρανα Γιάννη Μάλιου στην Κύπρο, το Πολιτιστικό Κέντρο του Πανεπιστημίου Κύπρου διοργανώνει λογοτεχνική βραδιά προς τιμήν του. Τις Εκδόσεις «Νεράιδα» και τον ίδιο τον τιμώμενο θα παρουσιάσει ο γνωστός συγγραφέας Πέτρος Τσερκέζης. Θα προηγηθεί προλόγισμα από τον Μιχάλη Πιερή. Ο ομογενής Γιάννης Μάλιος, ο οποίος μέσα από τον εκδοτικό οίκο «Νεράιδα» που διευθύνει εδώ και είκοσι σχεδόν χρόνια, έχει προσφέρει στο αλβανικό αναγνωστικό κοινό δεκάδες έργα ελλήνων λογοτεχνών. Το εκδοτικό ενδιαφέρον του κ. Μάλιου δεν έχει προσπεράσει και την κυπριακή λογοτεχνία και σήμερα κυκλοφορούν στην Αλβανία δώδεκα εκδόσεις ποίησης και πεζογραφίας. Πολιτιστικό Κέντρο Πανεπιστημίου Κύπρου, Αρχοντικό Οδού Αξιοθέας, Παλιά Λευκωσία. Τρίτη, 6 Νοεμβρίου, ώρα 7:30 μ.μ. **Πληροφορίες τηλ. 22894531, culture@ucy.ac.cy.**

ΕΚΘΕΣΗ

Ar[t]chaeology

Το NiMAC (Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας, Συνεργασία: Ίδρυμα Πιερίδη) και το IAPT, παρουσιάζουν την έκθεση Ar[t]chaeology σε επιμέλεια των Έλενας Στυλιανού, Άρτεμις Ελευθεριάδου και Γιάννη Τουμαζή. Οι καλλιτέχνες που συμμετέχουν στην έκθεση Ar[t]chaelogy υιοθετούν και προσεγγίζουν την αρχαιολογία με ένα Φουκωϊκό τρόπο: ως μεθοδολογική προσέγγιση που κατανοεί τον λόγο, την ταξινόμηση, και το αρχείο ως ένα δυναμικό σύνολο σχέσεων. Η έκθεση Ar[t]chaeology προσφέρει μια πλατφόρμα για περαιτέρω συζήτηση σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο οι ενασχολήσεις, επινοήσεις και οπτικές λύσεις των καλλιτεχνών μπορούν να παράγουν ένα εναλλακτικό ερμηνευτικό πλαίσιο για τον υλικό πολιτισμό και το παρελθόν. Διάρκεια έκθεσης έως Σάββατο, 12 Ιανουαρίου 2019. Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας, Παλιάς Ηλεκτρικής 19, Λευκωσία. **Πληροφορίες τηλέφωνο 22797400, info@nimac.org.cy.**

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Η δύναμη και η μαγεία της κινούμενης εικόνας

Η παρουσίαση για τη δύναμη και τη μαγεία της κινούμενης εικόνας θα γίνει από τον ιστορικό και θεωρητικό του κινηματογράφου Δώρο Δημητρίου με τη μορφή διάλεξης και θα περιλαμβάνει διαφάνειες με στοιχεία, εικόνες αλλά και μικρά αποσπάσματα από ταινίες, ντοκιμαντέρ και συνεντεύξεις. Στόχος είναι η διάδοση του κινηματογράφου στη σωστή του διάσταση στο ευρύ κοινό. Με ένα επιμορφωτικό αλλά και ψυχαγωγικό τρόπο θα παρουσιαστούν άκρως ενδιαφέροντα στοιχεία που να αναδεικνύουν τη δύναμη του μέσου αυτού, σε πολλά επίπεδα αλλά και τη γοητεία της σημαντικότερης ίσως μορφής τέχνης της εποχής μας. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται και στον κυπριακό κινηματογράφο.

Αποθήκη 79, στην οδό Αγίου Λαζάρου 81-83, Λάρνακα, Παρασκευή 9 Νοεμβρίου, ώρα 7:30 μ.μ. **Πληροφορίες και κρατήσεις στα τηλέφωνα: 99435754 και 99083974.**

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

Η διαρκής ανάγκη της «ευσπλαχνίας»

Πέρυσι το Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης επέλεξε ως «πυξίδα» του διαγωνιστικού τμήματος «Το ρίζωμα», με οδηγό το σχεδόν ομότιτλο βιβλίο – δοκίμιο της φιλοσόφου Σιμόν Βέιλ (1909-1943). «Το ρίζωμα είναι ίσως η σημαντικότερη αλλά και η πλέον παραγνωρισμένη ανάγκη της ανθρώπινης ψυχής. Είναι μία από τις πλέον δύσκολες να προσδιοριστούν», γράφει η Βέιλ στο «Ανάγκη για ρίζες». Φέτος, το 59ο Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης, που άρχισε την περασμένη Πέμπτη, περιστρέφεται γύρω από μια άλλη εξαιρετικά ευρύχωρη έννοια: την ευσπλαχνία. Ο καλλιτεχνικός διευθυντής Ορέστης Ανδρεαδάκης προτείνει ένα λησμονημένο θέμα της κλασικής τέχνης, όπως εικονογραφήθηκε από τον Ρούμπενς τον 17ο αιώνα αλλά και δεκάδες άλλους καλλιτέχνες. Τριακόσια και πλέον έργα τέχνης (τοιχογραφίες, μικρογραφίες, ανάγλυφα, χαρακτικά, γλυπτά, κ.ο.κ) ανά τους αιώνες αναδεικνύουν τη «Ρωμαϊκή Ευσπλαχνία (Caritas Romana)», με πρωταγωνιστές τον γέρο Κίμωνα και την πληθωρικά όμορφη κόρη του Πέρο. Μια νέα γυναίκα που θηλάζει τον ηλικιωμένο, δεσμώτη και ημιθανή πατέρα της. Ο Ρωμαίος ιστορικός Βαλέριος Μάξιμος, το 31 μ.Χ., κατέγραψε πώς μια κόρη μπήκε στη φυλακή και θήλασε τον πατέρα της ο οποίος είχε καταδικαστεί σε θάνατο από ασιτία.

«Με την πράξη αυτή, η Πέρο αντέστρεψε τις ταυτότητές τους. Δεν ήρθε σε σύγκρουση μόνο με το σωφρονιστικό σύστημα που καταδίκασε τον πατέρα της, αλλά και με το ίδιο το σώμα της. Κατάφερε να απεκδυθεί το κοστούμι της θυγατέρας και να μεταμορφώσει τον πατέρα της σε ομογάλακτο αδελφό των παιδιών της για να τον σώσει», σημειώνει ο Ορ. Ανδρεαδάκης. «Σήμερα μπορούμε να ξαναδούμε αυτή την ιστορία υπό το πρίσμα νεότερων θεωριών για τη θέση της γυναίκας, την παρακμή της πατριαρχίας, την ετεροκανονικότητα των έμφυλων ρόλων». Διαβάζοντας τις υποθέσεις και μόνο των 15 ταινιών του διεθνούς διαγωνιστικού προγράμματος, δυσκολεύεται κανείς να αναγνωρίσει την έννοια της «ευσπλαχνίας», με τον τρόπο τουλάχιστον που έχει επιβιώσει στο λεξιλόγιό μας ή έχει ερμηνευθεί φιλοσοφικά και θεολογικά ή έχει αποτυπωθεί στην τέχνη. Ανθρωποι πάσχοντες μέσα σε δυσλειτουργικές οικογένειες και κοινωνίες, συγκρουόμενοι ρόλοι (και βιολογικά), έμφυλες ταυτότητες που διαφοροποιούνται στο πέρασμα του χρόνου, συγκρούσεις, τραύματα, δεσμοί φθαρμένοι αλλά και αναθεωρημένοι. Δεν μεταμορφώνονται μόνον οι εικόνες, αλλά και οι σχέσεις και οι λέξεις.

Τι εννοούμε σήμερα με την «ευσπλαχνία» ή και το «έλεος»; Συν-πάσχουμε, παραχωρούμε χρόνο και χώρο, ανταποκρινόμαστε στην ανάγκη του άλλου ή μένουμε ασυγκίνητοι, απόμακροι, απονεκρωμένοι; Αμφισβητώντας τα στερεότυπα, ανοιγόμαστε στο καινούργιο, με πρόθεση να το κατανοήσουμε, να το αποδεχθούμε, να το εντάξουμε σε μια νέα «κανονικότητα»; Η «ευσπλαχνία» μπορεί να έχει και κόστος· μπορεί να είναι και υποκριτική· μπορεί να εκδηλώνεται ασφυκτικά, βασανιστικά. Αν ως κύριο συστατικό της προτάσσεται η αγάπη, τότε το πεδίο είναι ελεύθερο και για πολλές παρερμηνείες και στρεβλώσεις.

Μακάριοι όσοι αρκούνται σε μονοδιάστατες εκδοχές λέξεων και πράξεων, μοιάζει να σχολιάζει η σύνθεση των 15 ταινιών που διαγωνίζονται φέτος για τα βραβεία. Και όχι μόνο. Γιατί, χρόνια τώρα, ο κινηματογράφος αντιλαμβάνεται τον κόσμο που αλλάζει και τον περιγράφει άλλοτε ρεαλιστικά άλλοτε συμβολικά, εντοπίζοντας τους κινδύνους αλλά και τη δυναμική του. Αλλοτε ξαστοχεί άλλοτε χτυπάει φλέβα. Η παράλληλη αναζήτηση των ίδιων θεμάτων, που επιστρέφουν εμμονικά σε διάφορες εκδοχές, όπως η ενδοοικογενειακή βία, δηλώνει ότι το σπίτι δεν είναι μόνον καταφύγιο. Συχνά-πυκνά είναι πηγή πόνου, δυσφορίας, πίεσης, απομόνωσης. Οι σκηνοθέτες από την Ελλάδα έως την Ταϊλάνδη, την Αμερική, τη Γερμανία, τη Δανία βλέπουν τη ζωή σαν θρίλερ, σαν μια ανοικτή πρόκληση, που επιφυλάσσει αγωνία, πολλές ανατροπές, ανελέητες μάχες, με τον εαυτό πρωτίστως, αλλά και μάχες επιβίωσης.

Ίσως γι' αυτό το στήθος της «Ρωμαϊκής Ευσπλαχνίας», που προσφέρει αναπάντεχη τροφή και σωτηρία, να μην είναι εξίσου «ορατό» ούτε κοινό, το ίδιο για όλους. Η υπόσχεση όμως παραμένει διαρκής και αναγκαία· πότε για να αποκαλύπτει τις ανεπάρκειες και τους κινδύνους της πολιτικής πότε για να στεγάζει την τόλμη και την αντισυμβατικότητα της τέχνης.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | *Του* ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Να χτίσουμε πολιτισμό

Αυτή την Κυριακή η «Καθημερινή» Κύπρου κλείνει δέκα χρόνια κυκλοφορίας στην Κύπρο. Εργάζομαι σε αυτήν την εφημερίδα τα τελευταία οκτώ χρόνια. Τα τελευταία τέσσερα έχω αναλάβει τη θέση του υπεύθυνου του πολιτιστικού κομματιού της εφημερίδας. Πριν από εμένα τη θέση κατείχαν ο Κώστας Σωτηρόπουλος και ο Μιχάλης Χριστοδούλου, με τον καθένα να έχει συμβάλει ποικιλοτρόπως στην ανάδειξη πολιτιστικών δράσεων και ανθρώπων του πολιτισμού της Κύπρου. Συνεργάστηκα και με τους δύο, συζητήσαμε πολύ για τα πολιτιστικά πράγματα στην Κύπρο, περισσότερο με τον Μιχάλη, με τον οποίο είχα καθημερινή επαφή, και συχνά-πυκνά διαπιστώναμε ελλείψεις και αδυναμίες, αλλά βλέπαμε και την πρόοδο που γινόταν σε διάφορους τομείς. Με τον Κώστα και τον Μιχάλη μπορεί να διαφωνήσαμε στις προσεγγίσεις μας σε διάφορα ζητήματα, μπορεί να είχαμε άλλη άποψη, αλλά πάντοτε έγνοια και των τριών μας ήταν ο πολιτισμός, όχι η ψευτοκουλτούρα και ο πολιτισμός των λίγων. Πάνω σε αυτή τη λογική κινήθηκα και εγώ αυτά τα τέσσερα χρόνια. Μέλημά μου ήταν και είναι ακόμα η ανάδειξη του εγχώριου πολιτισμού και των ανθρώπων του. Ζώντας στην Κύπρο τα τελευταία χρόνια διαπιστώνω ότι έχουν γίνει πάρα πολλά πράγματα που με κάνουν να αισιοδοξώ ότι η Κύπρος επιτέλους εμπνέει, δημιουργεί και εξάγει πολιτισμό. Υπάρχουν άνθρωποι που ξέρουν πώς να παίρνουν το χαρούπι και να το μετατρέπουν σε έψημα. Πώς να εμπνέονται από τον Καρνέρα, κι ας μην είναι Ελύτης. Το κυπριακό θέατρο έχει δώσει τα τελευταία χρόνια πολύ όμορφα δείγματα, οι εικαστικοί της Κύπρου διαβάζουν τον χώρο που ζουν και εμπνέονται και δημιουργούν σε αυτόν. Υπάρχει μία λογοτεχνία που αξίζει να διαβαστεί και πέραν από τα όρια της Κύπρου, με θεματικές που απέχουν από το κυρίαρχο αφήγημα της τραγωδίας του 1974. Στον χορό, στον κινηματογράφο οι προσπάθειες που γίνονται είναι αξιοσημείωτες, κάτι κινείται και σε αυτούς τους χώρους και ξέρετε πόσο όμορφο είναι να βλέπεις στις παραστάσεις και τις προβολές νέα παιδιά;

Ναι, η εγχώρια πολιτιστική παραγωγή ανθεί και τα μύρα της δεν είναι για να τα οσφραίνονται οι λίγοι, οι ψαγμένοι, οι «κουλτουριάρηδες», αλλά όλοι. Άλλωστε, η τέχνη, η κάθε μορφή τέχνης, είναι δημόσιο αγαθό, και ας το έχουν κατά νου όλοι αυτό, καλλιτέχνες και Πολιτεία. Προβλήματα και δυσλειτουργίες υπάρχουν. Το τοπίο δεν μπορεί να είναι αγγελικό, δυστυχώς, δεν είμαστε πλασμένοι οι άνθρωποι για να συγκροτήσουμε παράδεισο. Η Πολιτεία θα πρέπει να αφουγκραστεί τις αγωνίες των ανθρώπων του πολιτισμού, αλλά και να καλλιεργήσει τον πολιτισμό. Οι κρατικές δομές θα πρέπει να αναδιαρθρωθούν. Χρόνιες αγκυλώσεις να βρουν θεραπεία. Θα πρέπει να δημιουργήσουμε θεσμούς υπεράνω συμφερόντων και αδιαίρετες ενώσεις και συνδέσμους. Φτάνει η δυικότητα στα πάντα, αριστερές-δεξιές ενώσεις, εθνικές και μη εθνικές συσσωματώσεις. Όχι, τίποτα άλλο, και εμείς οι λειτουργοί του Τύπου να μην μπερδευόμαστε. Χρειάζονται συνέργιες με το σύνοικο στοιχείο, όχι όμως του τύπου «λίγο από εδώ και λίγο από εκεί». Θέλω, επιτέλους να δω έναν Kavaz να στέκεται πάνω και πέρα από διαχωριστικές γραμμές και να διαλύει τον πόνο. Ναι, ο πολιτισμός ενώνει, ο πολιτισμός θα πρέπει να προβληματίσει την κυβέρνηση, την κάθε κυβέρνηση, του σύμπαντος κόσμου.

Δεν χρειαζόμαστε α λα καρτ πολιτισμό, όποτε και όπου μας χρειάζεται ένας Μόντης, ένας Κάσιαλος, ένα Διαμαντής να τον βγάζουμε από τη ναφθαλίνη και να τον σερβίρουμε. Θέλω τον Κάσιαλο να συνομιλεί με τον Θεόφιλο, τον Μόντη με τον Elliot, το κυπριακό θέατρο να έχει δει κάμποσο αγγλικό, αλλά και ελληνικό. Δεν θέλω άλλη ενδοσκόπηση, ούτε άλλη εντοπιότητα. Και όχι άλλη γκρίνια ότι δεν μας παίζουνε τα άλλα παιδιά στα ξένα φεστιβάλ. Ας φτιάξουμε ένα δικό μας που να αποφασίζουμε εμείς ποιοι θα παίξουν. Να σταματήσει η γκρίνια γιατί αυτός και όχι εγώ και γιατί ο Κογκολέζος και όχι ο Κύπριος ειδικός. Πολιτισμό θέλουμε όχι αγώνα διελκυστίνδας.

ΖΟΡΠΑΣ
ΑΠΟ ΤΟ 1975
ποιοτική υπεροχή
/zorbascy
www.zorbas.com.cy
my BAKERY CLUB

Εξερεύνηση της εξέλιξης ανθρώπινου πολιτισμού

Το Theatrum Vitae έχει στόχο να ενώσει τους ανθρώπους μέσα από δημιουργικές και επιμορφωτικές διαδικασίες

Οι δύο εμπνευστές της πλατφόρμας επισημαίνουν ότι στόχος τους είναι να φέρουμε τους ανθρώπους πιο κοντά, μέσα από την αγάπη και την ειρήνη, συστατικά που χρειαζόμαστε σήμερα περισσότερο από ποτέ.

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Ο Rafael Porzycki, Concept Creator και η Olga Balakleets ιδρυτές της πλατφόρμα Theatrum Vitae στην Κύπρο μιλούν για το εγχείρημά τους στην «Κ». Η πολιτιστική πλατφόρμα Theatrum Vitae ιδρύθηκε από τον αρχιτέκτονα Rafael Porzycki και τη μουσικό και παραγωγό Olga Balakleets και στόχος είναι να ενώσει τους ανθρώπους σε όλο τον κόσμο μέσα από δημιουργικές και επιμορφωτικές διαδικασίες, που καταπιάνονται με την ιστορία του ανθρώπινου πολιτισμού. Η πλατφόρμα Theatrum Vitae παρουσιάστηκε επίσημα στις 12 σε διαφορετική εκδήλωση που έλαβε χώρα στο Μουσείο Παλαίπαφου, στα Κούκλια της Πάφου. Κατά τη διάρκεια της τελετής παρουσίασης της πλατφόρμας, το κοινό πήρε μια γεύση από την επερχόμενη παράσταση «The Path of Aphrodite». Οι ιδρυτές σημειώνουν ότι ίσως να είναι λίγο υπερ-αισιόδοξοι σχετικά με το τι θέλουν να καταφέρει η διεθνής πολιτιστική πλατφόρμα Theatrum Vitae, αλλά θέλουν να βάλουν μεγαλεπήβολους στόχους και προκλήσεις στους εαυτούς τους και στην κοινωνία, η οποία έχει ανάγκη να στοχαστεί περισσότερο την αποστολή της σε αυτό τον πλανήτη.

–Πείτε μας τι είναι η πλατφόρμα Theatrum Vitae και ποιοι είναι οι στόχοι της.

-Ραφαέλ: Δεν σας κρύβω ότι ίσως να είμαστε λίγο υπερ-αισιόδοξοι σχετικά με το τι θα θέλαμε να καταφέρει η διεθνής πολιτιστική πλατφόρμα Theatrum Vitae. Όμως γιατί να μη βάζουμε μεγαλεπήβολους στόχους και προκλήσεις στους εαυτούς μας και στην κοινωνία, η οποία έχει ανάγκη να στοχαστεί περισσότερο την αποστολή της σε αυτό τον πλανήτη; Η πλατφόρμα στόχο έχει να ενώσει τους ανθρώπους σε όλο τον κόσμο μέσα από δημιουργικές και επιμορφωτικές διαδικασίες, που καταπιάνονται με την ιστορία του ανθρώπινου πολιτισμού, αρχής γενομένης από τη μυθολογία και συγκεκριμένα μία από τις πιο αγαπημένες θεές, την Αφροδίτη. Η πλατφόρμα Theatrum Vitae, που σημαίνει «θέατρο ζωής», κατά κάποιο τρόπο αντικατοπτρίζει τις ζωές μας και τις αέναες αλλαγές και μεταλλάξεις που συμβαίνουν τόσο στη σκηνή, όσο και στην πραγματικότητα.

–Πώς προέκυψε αυτή η ιδέα;

-Ραφαέλ: Η ιδέα προέκυψε κατά τη διάρκεια μιας από τις πιο σκοτεινές περιόδους της ζωής μου, όταν μόνο η ελπίδα μπορούσε να αλλάξει τα πάντα. Η ανάγκη για δημιουργία μπορεί να είναι απίστευτα δυνατή και θεραπευτική και είναι με αυτό τον τρόπο που η ιδέα αυτή ξεκίνησε. Στην αρχή ως κάτι άμορφο, που στη συνέχεια όμως αναπτύχθηκε και πήρε σάρκα και οστά.

-Όλγα: Αυτή την όμορφη ιδέα μοιράστηκε μαζί μου ο Rafael αμέσως μετά τη γνωριμία μας στην Κύπρο. Ένιωσα το ίδιο με αυτόν: ανανεωμένη, ενεργοποιημένη και έτοιμη να ξεκινήσω κάτι νέο και συναρπαστικό μετά από πολλά χρόνια στη βιομηχανία θεάματος χωρίς να έχω συναντήσει πολλές συγκινητικές ιδέες.

–Με ποιον τρόπο ακριβώς θα υλοποιήσετε τους στόχους σας;

-Ραφαέλ: Αναπόφευκτα, αναμένουμε ότι θα είναι μια πολύ επίπονη διαδικασία από πολλές απόψεις. Χρειάζεται πλήρη αφοσίωση και πίστη από τους υποστηρικτές μας, τόσο σε επίπεδο Πολιτείας, όσο και ιδιωτικού τομέα. Πρόκειται για μία πολυεπίπεδη προσπάθεια σύζευξης πολλών μεμονωμένων δημιουργικών διαδικασιών και συντονισμού πολλών καλλιτεχνικών ομάδων και άλλων εκτελεστών από διαφορετικές χώρες.

-Όλγα: Έχουμε στήσει μια δυνατή ομάδα, η οποία είναι αφοσιωμένη στη διασφάλιση της καλύτερης καλλιτεχνικής ποιότητας. Έχει την ικανότητα να επικοινωνεί με σαφήνεια το μήνυμα που θέλουμε να στείλουμε προς τα έξω, ιδιαίτερα σε λάτρεις της τέχνης απ' όλον τον κόσμο, που επισκέπτονται ήδη ή που θα μπορούσαν να επισκεφτούν το νησί για να παρακολουθήσουν τις θεαματικές παραστάσεις. Θα αναπτύξουμε, επίσης, σχέσεις με πολλά σχολεία προς ενίσχυση του επιμορφωτικού χαρακτήρα του έργου, ενώ αξιοποιούμε ιδιαίτερα τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, για να διευρύνουμε το ακροατήριό μας.

> *Η πλατφόρμα Theatrum Vitae, που σημαίνει «θέατρο ζωής», κατά κάποιο τρόπο αντικατοπτρίζει τις ζωές μας και τις αέναες αλλαγές και μεταλλάξεις που συμβαίνουν τόσο στη σκηνή, όσο και στην πραγματικότητα.*

–Γιατί επιλέξατε την Κύπρο για να υλοποιήσετε αυτή την ιδέα;

-Ραφαέλ: Διατηρούμε μια βαθιά αγάπη για την Κύπρο και για τον αρχαίο της πολιτισμό. Δεν θα μπορούσαμε εξάλλου να σκεφτούμε καλύτερο προορισμό για να αποτίνουμε φόρο τιμής στη μυθολογία από τον χώρο γέννησης της Αφροδίτης. Η Κύπρος είναι, επίσης, ένας διαχρονικός, διεθνής προορισμός για σκοπούς τουρισμού και επιχειρηματικότητας και πιστεύουμε ότι το έργο μας μπορεί να συμβάλει στην ενίσχυση του ρόλου της αυτού.

–Πώς οι νέες τεχνολογίες κάνουν διαφορετική την πλατφόρμα σας;

-Ραφαέλ: Σχεδιάζουμε να χρησιμοποιήσουμε τις καλύτερες τεχνολογίες ως μέρος των πολυσύνθετων παραγωγών μας, ενώ ταυτόχρονα μέσα από το περιεχόμενο των παραστάσεών μας θα προσπαθήσουμε να περάσουμε το μήνυμα του πόσο οι νέες τεχνολογίες αποσυνδέουν τους ανθρώπους μεταξύ τους.

-Όλγα: Μέσα από τη διαδικασία που ανέφερε ο Rafael, στόχος μας είναι να φέρουμε τους ανθρώπους πιο κοντά, μέσα από την αγάπη και την ειρήνη, συστατικά που χρειαζόμαστε σήμερα περισσότερο από ποτέ.

–Η πρώτη εμφάνιση της πλατφόρμας τι εντυπώσεις σας άφησε;

-Όλγα: Η εκδήλωση για την παρουσίαση της πλατφόρμας πραγματοποιήθηκε με ιδιαίτερη επιτυχία και η ιδέα μας αγκαλιάστηκε με συγκίνηση από τους προσκεκλημένους μας, οι οποίοι είχαν την ευκαιρία να πάρουν μια γεύση του τι ετοιμάζουμε για το ερχόμενο καλοκαίρι. Η επιλογή του χώρου, το Ιερό της Αφροδίτης, δεν έγινε τυχαία. Πρόκειται για την περιοχή από την οποία θεωρείται ότι κατάγεται η θεά, και η οποία απέχει μόλις λίγα λεπτά από τον χώρο των παραστάσεών μας, την Πέτρα του Ρωμιού. Οι προσκεκλημένοι μας απόλαυσαν ένα πολύ ατμοσφαιρικό βράδυ και πιστεύουμε ότι εισέπραξαν έντονα το μήνυμα της πλατφόρμας. Θα πρέπει επίσης να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μας για την στήριξη που λάβαμε για την εκδήλωση από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, κ. Αναστασιάδη, τον υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού, κ. Χαμπιαούρη, τον δήμαρχο Πάφου, κ. Φαίδωνος και τον πρόεδρο του Δημοτικού Συμβουλίου Κουκλίων, κ. Νικολάου.

–Τι ακριβώς θα δούμε το καλοκαίρι του 2019;

- Ραφαέλ: Το καλοκαίρι του ερχόμενου έτους θα πραγματοποιηθεί σειρά φαντασμαγορικών παραστάσεων με τίτλο «The Path of Aphrodite». Στις παραστάσεις θα πρωταγωνιστεί διεθνής ομάδα δημοφιλών καλλιτεχνών και νέων ταλέντων, οι οποίοι αντικατοπτρίζουν διαφορετικές προσεγγίσεις της τέχνης του θεάματος, όπως είναι η μουσική, ο χορός και το θέατρο. Θα είναι μια πραγματική σύντηξη πολλών υφών, τα οποία θα συνοδεύονται από θεαματικά σκηνικά και κοστούμια, αλλά και από εντυπωσιακή τεχνολογία. Το κοινό θα γίνει θεατής της μοναδικής ιστορίας της Αφροδίτης, της γέννησης και των σχέσεών της με άλλους Έλληνες θεούς. Με τον τρόπο αυτό, η τόσο σημαντική πολιτιστική κληρονομιά του νησιού θα ζωντανέψει, αλλά αυτή τη φορά με έναν ξεχωριστό δημιουργικό και σύγχρονο τρόπο.

Ο πολιτισμός σε άλλο επίπεδο

Η ηθοποιός Πάολα Χατζηλαμπρή δήλωσε στην «Κ» σχετικά με τη συμμετοχή της στην παρθενική εμφάνιση του Thatrum Vitae: «Η τελετή έναρξης του Theatrum Vitae και η συμμετοχή μου με τον ρόλο της θεάς Αφροδίτης αποτελεί μεγάλη τιμή για μένα! Ο πολιτισμός και η τέχνη βρίσκονται σε άλλο επίπεδο και χαίρομαι που αποτελώ μέρος αυτής της φανταστικής πολιτιστικής πλατφόρμας! Όλγα και Ράφαελ, σας ευχαριστώ!». Οι προγραμματισμένες παραστάσεις «The Path of Aphrodite» για τον Ιούλιο του 2019 θα πραγματοποιηθούν στην Πέτρα του Ρωμιού, σημείο γέννησης της θεάς της Ομορφιάς και του Έρωτα.

MISE EN PLACE / *Της* **ΓΙΟΥΛΗΣ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ**

Η αξεπέραστη συνταγή του κλασικού

Η παράδοση δεν είναι σουβενίρ, δεν είναι τοτέμ. Εχεις το περιθώριο να την πειράξεις, αν πιστεύεις ότι θα προσθέσεις κάτι καινούργιο, ότι θα τη φρεσκάρεις, θα την ανανεώσεις, διευρύνοντας το κοινό της και κατακτώντας νέες ηλικίες.

Ενα καλό παράδειγμα εφαρμογής αυτού του μπολιάσματος είναι η μουσική. Εχουν γίνει εξαιρετικοί πειραματισμοί σε πολλά είδη, έχουν γεννηθεί καινούργιες ιδέες, ενδιαφέροντα ακούσματα που κέρδισαν μικρότερες ηλικίες. Αν μείνουμε στα ελληνικά, ο Βαμβακάρης έχει γίνει σουίνγκ, ο Τσιτσάνης gypsy, η Πόλυ Πάνου free jazz, δεν λείπει η φαντασία από τους Ελληνες καλλιτέχνες, ίσως το όραμα αρκετές φορές, αλλά, όπως συμβαίνει σε όλα τα πράγματα, κάποια είναι επιτυχημένα, κάποια άλλα αδιάφορα ή και κακά.

Το ίδιο ισχύει στο θέατρο, στην όπερα, στο μπαλέτο, η λίστα είναι ατελείωτη. Κάθε γενιά πιστεύει ότι μπορεί να τα καταφέρει καλύτερα ή έστω να πάει λίγο παρακάτω από την προηγούμενη, σε περιοχές ανεξερεύνητες, και σε αρκετές περιπτώσεις είναι έτσι.

Ομως τώρα που το ξανασκέφτομαι, κάποια πράγματα δεν τα πειράζεις. Απλώς τα αφήνεις όπως είναι. Οχι γιατί είναι ιερά, αλλά γιατί δεν χρειάζεται να το κάνεις. Η μόδα δίνει τέτοια παραδείγματα. Για παράδειγμα, δεν έχεις κανέναν απολύτως λόγο να αλλάξεις τις κλασικές δίχρωμες γόβες της Σανέλ. Σχεδιασμένες το 1957 από την ίδια την Κοκό Σανέλ, παραμένουν ουσιαστικά αναλλοίωτες και γι' αυτό τόσα χρόνια μετά εξακολουθούν να είναι περιζήτητες. Ας πάμε τώρα στο αγαπημένο μας θέμα, το φαγητό, την κουζίνα, κατεξοχήν εργαστήριο γεύσεων και χώρο πειραματισμού. Είναι πράγματι δύσκολο να αντισταθείς στον πειρασμό να δοκιμάσεις, να αποδομήσεις, να δημιουργήσεις κάτι εντελώς καινούργιο με γνωστά υλικά. Υπάρχει όμως ένα σημείο, μια λεπτή γραμμή που, αν την περάσεις, η διάθεση για πειραματισμό γίνεται αγωνία για πρωτοτυπία, και η αγωνία δεν είναι ποτέ καλός σύμβουλος. Τα τελευταία χρόνια, η Ελλάδα έχει δεχθεί πλήθος επιρροών από κουζίνες του κόσμου, νέες πρώτες ύλες κυκλοφορούν σχεδόν παντού, από τα ντελικατέσεν μέχρι το συνοικιακό σούπερ μάρκετ, οι καινούργιες τάσεις και τεχνικές εισάγονται σχεδόν αμέσως. Μπορείς να βρεις παντού τα πάντα, αλλά φυσικά δεν ταιριάζουν όλα μεταξύ τους. Ο γαύρος μαρινάτος δεν ταιριάζει στο ίδιο πιάτο με τη ρικότα που σερβίρει νεοταβέρνα στο κέντρο της Αθήνας. Το σπιρτόζικο, ελαφρώς σκορδάτο και ξιδάτο γαβράκι του καφενείου και του ουζερί είναι υπέροχο από μόνο του, δεν έχει ανάγκη από κάποια ιταλική παρουσία δίπλα του για να αναδειχθεί η νοστιμιά του. Η αναζήτηση της πρωτοτυπίας δεν είναι μονόδρομος. Μερικές φορές, αρκεί απλώς να εκτελείς άψογα κάτι που είχαν σκεφτεί άλλοι πριν από σένα. Δεν είναι εύκολο, και, όταν το πετυχαίνεις, σίγουρα είσαι άξιος θαυμασμού.

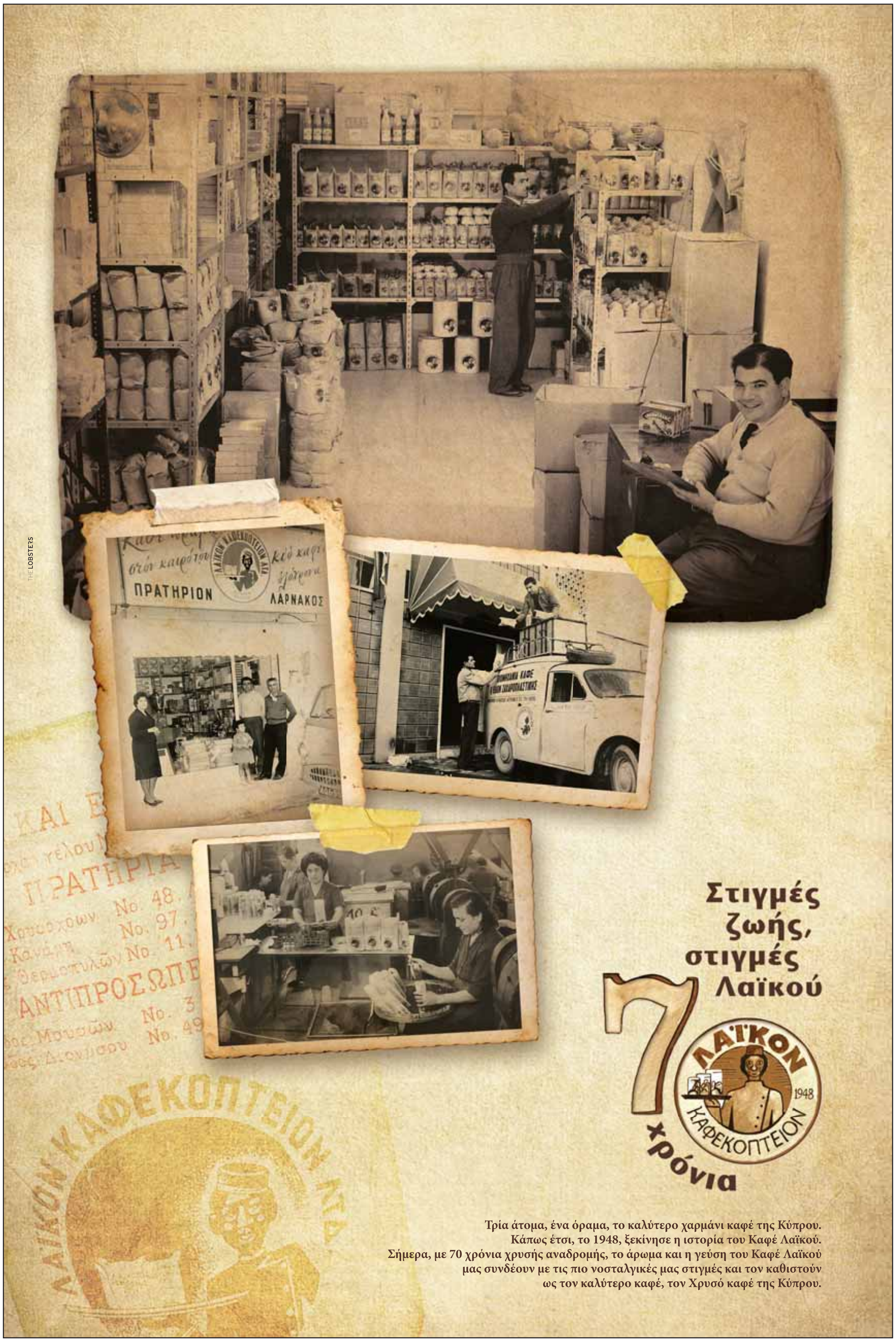

THE LOBSTERS

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ**

Πόλεμος μέχρι θανάτου

Μια ερειπωμένη ορθόδοξη – μάλλον– εκκλησία. Ο τρούλος με τον Παντοκράτορα έχει πέσει, βλέπεις τον άδειο ουρανό. Δεν υπάρχει πια κυβερνήτης του κόσμου. Στις κατεστραμμένες τοιχογραφίες δύο μάτια αγίου επιμένουν ωστόσο να σε κοιτάνε. Ενας άνδρας και μία γυναίκα, ντυμένοι στα μαύρα, τελούν μέσα στα ερείπια τον γάμο τους, χωρίς ιερέα. Την πρωτοβουλία την έχει η γυναίκα. Μόνο ιερατικό ίχνος ένα αναμμένο κερί. Υπάρχει και μία σειρά λίγων, όπως μπορούμε να σκεφθούμε αρχικά, κουφέτων. Η τελετή συνίσταται στην αμοιβαία δήλωση παντοτινής δέσμευσης, μέχρι θανάτου. Αυτά που φαίνονται για κουφέτα θα τα καταπιούν οι ίδιοι οι νεόνυμφοι, ο άνδρας περισσότερα γιατί είναι πιο βαρύς. Θα βγουν από τον ναό και θα καθίσουν ήρεμοι σε ένα παγκάκι περιμένοντας το τέλος. Η μαυροφορεμένη νύφη προτείνει να μετακινηθούν απέναντι, γιατί από εκεί η θέα είναι καλύτερη. Πηγαίνουν απέναντι. Απέναντι από τη ζωή. Αυτά που έμοιαζαν με κουφέτα ήταν χάπια. Η αυτοκτονία ήταν ο μόνος τρόπος που βρήκε τούτο το ζευγάρι για να μείνει παντοτινά αχώριστο.

Ο άνδρας, πιανίστας και συνθέτης, λέγεται Βίκτορ, το όνομα της γυναίκας Ζούλα, τραγουδίστρια. Είναι οι δύο κεντρικοί ήρωες της τελευταίας ταινίας του Πάβελ Παβλικόφσκι (γενν. 1957) «Ψυχρός πόλεμος» (2018), ασπρόμαυρης και αυτής, αριστουργηματικά σκηνοθετημένης. Ο Βίκτορ, μόλις πρωτοαντικρίζει τη Ζούλα, αιχμαλωτίζεται και ξεκινάει από τη στιγμή εκείνη μια ιστορία σφοδρού ερωτικού πάθους, με αλλεπάλληλους χωρισμούς και προδοσίες εκατέρωθεν. Ενα ζευγάρι που δεν μπορεί να ζήσει μαζί, μα που δεν μπορεί επίσης να ζήσει χώρια ο ένας από τον άλλο. Τους χωρίζουν τα εμπόδια της ιστορίας και της εποχής, αλλά τους χωρίζει κυρίως ο δαίμονας που έχει ο καθένας μέσα του. Αυτός ο σκοτεινός δαίμονας θα τους οδηγήσει στην απόφαση της κοινής αυτοκτονίας, ώστε να μείνουν για πάντα μαζί. Ο Παβλικόφσκι δεν είναι αφελής ούτε ρηχός: δεν θέλει να φορτώσει την αποτυχία της κοινής ζωής των δύο ερασιών στο κομμουνιστικό καθεστώς. Η αποτυχία είναι πρώτα από όλα δική τους. Το μόνο που θέλουν είναι να ζουν μαζί και κάνουν διαρκώς ό,τι οδηγεί στο αντίθετο. Οταν, έπειτα από πολλές περιπέτειες, ξανασυναντιούνται στο Παρίσι, θα μπορούσαν επιτέλους να ζήσουν ελεύθεροι μαζί. Και όμως όχι, ύστερα από λίγο καιρό, η Ζούλα θα τον παρατήσει απροειδοποίητα και θα γυρίσει στην Πολωνία. Στους μποέμικους καλλιτεχνικούς κύκλους του Παρισιού ο Βίκτορ έχει ψευτίσει, αλλά εκεί με τον δυτικό τρόπο: κάνει τα πάντα για την καριέρα του, σπρώχνει τη Ζούλα στην αγκαλιά ενός σκηνοθέτη, αφού την έχει βάλει να τραγουδήσει τραγούδια του σε στίχους της παρισινής ερωμένης του. Τίποτε δεν φαίνεται ικανό να συγκρατήσει την πορεία προς την αυτοκαταστροφή αυτών των δύο ανθρώπων που αγαπιούνται με τόσο πάθος. Τελευταίος σταθμός αυτής της θανάσιμης πορείας η επιστροφή του Βίκτορ στην Πολωνία, η σύλληψη, η δεκαπενταετής κάθειρξη και το τσακισμένο χέρι, άρα το τέλος του ως πιανίστα. Η Ζούλα παντρεύεται εκείνο το κομματικό καθίκι, κάνει παιδί μαζί του και εξασφαλίζει να αποφυλακιστεί νωρίτερα ο Βίκτορ. Τραγουδάει γελοία τραγουδάκια, φορώντας μαύρη περούκα, με ένα μεξικανικό συγκρότημα μουσικών με σομπρέρο. Ο απόλυτος εκπεσμός, η πλήρης καλλιτεχνική καταστροφή. Τέλος πριν από το τέλος.

Ενας άνδρας και μία γυναίκα, ντυμένοι στα μαύρα, τελούν μέσα στα ερείπια μιας εκκλησίας τον γάμο τους, χωρίς ιερέα.

Ο «Ψυχρός πόλεμος» είναι μια ταινία για ένα αυτοκαταστροφικό ερωτικό πάθος.

Ο «Ψυχρός πόλεμος» είναι μια ταινία για ένα αυτοκαταστροφικό ερωτικό πάθος. Θέμα πανάρχαιο και πασίγνωστο. Θα μπορούσε να ήταν και βαρετό, αν η ερωτική ιστορία δεν διαδραματιζόταν στην κομμουνιστική Πολωνία, τα χρόνια του Ψυχρού Πολέμου, οπότε μοιραία εμπλέκεται στην εξέλιξή της το καθεστώς. Το γεγονός αυτό δίνει τη δυνατότητα στον Παβλικόφσκι να ασκήσει sotto voce μια καταλυτική κριτική στο τυραννικό καθεστώς, όπου το ψέμα γίνεται θεσμός –κανείς δεν πιστεύει όσα λέει– και χρειάζονται ανάλογοι άνθρωποι να το υπηρετήσουν: ατάλαντοι γραφειοκράτες, περιδεείς, κυνικοί, αδίστακτοι. Ο κομματικός υπεύθυνος καλεί τη Ζούλα, μόλις γίνεται δεκτή στο μουσικοχορευτικό συγκρότημα, να του δίνει εβδομαδιαία αναφορά για τον Βίκτορ. Ξέρει από ποιον τη ζητάει: η Ζούλα βρίσκεται έξω από τη φυλακή με αναστολή. Είχε σηκώσει το μαχαίρι να σκοτώσει τον πατέρα της, γιατί, όπως λέει, την μπέρδεψε με τη μάνα της, πήγε δηλαδή να τη βιάσει – είναι επομένως ευάλωτη σε εκβιασμούς. Ο «Ψυχρός πόλεμος» δεν είναι πολιτική ταινία, είναι ερωτική, που χωρίς όμως το πολιτικό στοιχείο θα ήταν κοινότοπο μελόδραμα.

Η πολιτική κριτική διασώζει την ερωτική ιστορία.

Η μουσική κατακλύζει κυριολεκτικά την ταινία, παίζει προφανώς καθοριστικό ρόλο στη ζωή των ηρώων, αφού είναι μουσικοί, αλλά μέσω αυτής ασκείται με φυσικό δραματουργικά τρόπο και η κριτική στο καθεστώς. Τα κομμουνιστικά καθεστώτα στρέφονται προς την αγνή δημώδη μουσική έναντι και εναντίον της παρακμιακής μουσικής του διεφθαρμένου καπιταλισμού (τζαζ, ροκ), την παραμορφώνουν με φιλαρμονικές, μαέστρους, παρτιτούρες, συναυλίες σε μεγάλα θέατρα, και εν συνεχεία τη μετατρέπουν σε προπαγανδιστική τέχνη ύμνησης της αγροτικής μεταρρύθμισης, του Στάλιν, του φωτεινού σοσιαλιστικού μέλλοντος. Μας τα έχει δείξει όλα αυτά ο Κούντερα της γειτονικής Τσεχοσλοβακίας ήδη από το «Αστείο» (1967). Κατά την προετοιμασία μιας τέτοιας συναυλίας, ένας εργάτης ανεβασμένος σε σκάλα απλώνει ένα πανό, πάνω στο οποίο είναι γραμμένο το γελοίο σύνθημα «Καλωσορίζουμε το αύριο». Πέφτει από τη σκάλα και γκρεμοτσακίζεται. Θα καλωσορίσει ο δόλιος το αύριο από κάποιο νοσοκομείο ή νεκροταφείο. Σε μια σκηνή λίγων δευτερολέπτων ο Παβλικόφσκι κατεδαφίζει την κιτς σοσιαλιστική λατρεία του μέλλοντος, εν ονόματι της οποίας θυσιάζονταν εκατομμύρια ανθρώπινες ζωές του παρόντος.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της **ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΣΧΙΝΑ**

Ενοχή και εξιλέωση

ΚΩΣΤΑΣ ΑΚΡΙΒΟΣ
Γάλα μαγνησίας
εκδ. Μεταίχμιο, **σελ.** 308

Η εφηβεία είναι ένα σταυροδρόμι βιαιοτήτων: από τη μια η οργανική βία, θέατρο της οποίας είναι οι αλλαγές στο εφηβικό σώμα –φωνή, τριχοφυΐα, μεταμόρφωση της σωματοδομής, σκληρές και ανησυχητικές επεμβάσεις που αναστατώνουν την αντίληψη του εαυτού– και από την άλλη η κοινωνική βία, που εκδηλώνεται σε όλα τα επίπεδα: καταπίεση και ρύθμιση της σεξουαλικότητας, εκπαιδευτικές πιέσεις, προβλήματα ενσωμάτωσης, οργάνωση της προσωπικότητας. Στο βιβλίο του Κώστα Ακρίβου, μέσα από τις σελίδες του οποίου παρακολουθούμε την καθημερινότητα μιας παρέας εφήβων που ζουν εσώκλειστοι σε εκκλησιαστικό οικοτροφείο τη δεκαετία του '70, η βία έχει ακόμα πιο συγκεκριμένο πρόσωπο και σχήμα. Είναι η βία των καταπιεστικών διευθυντών, προϊσταμένων, επιτηρητών που τιμωρούν δι' ασήμαντον αφορμήν, η βία και των οικότροφων προς αλλήλους, που καμιά φορά παίρνει τα χαρακτηριστικά μιας τελετουργίας ταπείνωσης και υποταγής μέσω της σεξουαλικής κακοποίησης, η βία, συχνά, και προς τους εαυτούς τους. Ομως την ένταση αυτή την απαλύνουν, όταν δεν τη διαλύουν εντελώς, το καλόγνωμο χιούμορ του συγγραφέα, ο χυμώδης ρεαλισμός του, η γεμάτη συμπάθεια ματιά απέναντι σ' αυτά τα παιδιά που ασφυκτιούν, ονειρεύονται, αντιδρούν συνασπιζόμενα σε παρέες φαινομενικά παντοδύναμες αλλά στην ουσία ευάλωτες, και αντεπιτίθενται στον αυταρχισμό με τις πλάκες, το φυσοκάλαμο, τις κοπάνες, την ανυπακοή. Μικ, Αχιλλάκος, Μπράσκας, Ζερβής, η παρέα των τεσσάρων, είναι χαρακτήρες που χτίζονται σε συνεχή αντιδικία και σε αντιδιαστολή με την συνθήκη στην οποία βρέθηκαν να ζουν. Γύρω τους, ένας αστερισμός συμμαθητών, όλοι αδρά περιγραμμένοι. Και η εποχή θυελλώδης: δικτατορία, Πολυτεχνείο, εισβολή στην Κύπρο, πτώση της χούντας, δημοψήφισμα, αγροτικές διεκδικήσεις, κοσμογονικές αλλαγές για την ακίνητη επαρχία που ξαφνικά ζωντανεύει, διεκδικεί, και ελπίζει.

Ομως το βιβλίο δεν είναι απλώς μια αναδίφηση στη μνήμη, νοσταλγική ανασύσταση του Βόλου της δεκαετίας του '70 και των ανθρώπων του. Ούτε είναι αυτό που θα λέγαμε bildungsroman, μυθιστόρημα μαθητείας. Οι ήρωες του βιβλίου, όσο και να αντιστέκονται, ζουν σε μια συνεχή κατάσταση εφηβικού άγχους και οργής· καθώς η αφήγηση προχωρεί, μια ολοένα και πιο βαθιά malaise ανοίγεται στις αβύσσους των εφηβικών μυαλών – κι όταν πια συμβαίνει το μοιραίο ατύχημα που θα σφραγίσει τη ζωή των τεσσάρων, ο πνιγμός του απεχθούς Σώτου για τον οποίο θα κατηγορηθούν συλλογικά, το μυθιστόρημα του Ακρίβου γεμίζει σκιές. Γίνεται ένα βιβλίο για το τραύμα. Ενα τραύμα βαθύ, το οποίο αναπαράγεται στον ενήλικο βίο των τεσσάρων ηρώων του Κώστα Ακρίβου. Διαλυμένοι γάμοι, προβλήματα στις συντροφικές σχέσεις, εργασιακή αποτυχία, αυτοκαταστροφικότητα είναι ο κλήρος των τεσσάρων· η ενοχή, πραγματική ή φανταστική, είναι ένας πόλος βασανισμού γύρω από τον οποίο θα περιστρέφονται διά βίου. Κι αν ο Ζερβής, ο ανήσυχος αφηγητής της ιστορίας, πασχίζει να ανακτήσει τις απωθημένες μνήμες του, είναι γιατί υποσυνείδητα γνωρίζει ότι μονάχα έτσι θα μπορέσει να μπει σε μια διαδικασία αυτοανάλυσης και επαναξιολόγησης της πιθανής ενοχής του. Και ίσως η βοήθεια που ζητάει από τους φίλους του, εκλιπαρώντας τους να του μαστιγώσουν τη μνήμη, να του θυμίσουν τις λεπτομέρειες του επώδυνου γεγονότος, να του απαντήσουν στο ερώτημα «νομίζεις πως εγώ φταίω που πνίγηκε ο...» το οποίο θέτει στον Μικ όταν τον βρίσκει επιτέλους στο ερημητήριό του, μετά μια ολονυκτία αναπόλησης της εφηβείας τους, να είναι πράγματι η αναπαράσταση, ή μάλλον η αναβίωση της πρωταρχικής σκηνής που τους σημάδεψε όλους, με την οποία καταλήγει το ψυχολογικά βαθύ βιβλίο του Κώστα Ακρίβου. Ή μάλλον κλείνει, αλλά δεν καταλήγει, αφού αφήνει μετέωρο ένα ακόμη ερώτημα προς τον αναγνώστη, προς όλους μας: άραγε ελαφραίνει η ενοχή, όταν είναι συλλογική, ή μήπως βαραίνει διπλά;

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΗΝ **ΕΥΑ ΣΤΑΜΟΥ**

Η Εύα Στάμου είναι συγγραφέας, αρθρογράφος και δρ ψυχολογίας. Κείμενά της έχουν μεταφραστεί σε αγγλικά, αραβικά, δανικά και λιθουανικά. Πρόσφατα έργα της το μυθιστόρημα «Η Εκδρομή» (2016) και η συλλογή διηγημάτων «Τα κορίτσια που γελούν» (2018) από τις εκδόσεις Αρμός.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
Το «Χρυσό Σημειωματάριο» της Ντόρις Λέσινγκ, το «Αούστερλιτς» του Σέμπαλντ, τα «Φιλοσοφικά Πορτρέτα» του Αντώνη Χατζημωυσή, το «Η Θέα από το Πουθενά» του Νέιτζελ.

Ποιος ήρωας/ηρωίδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;
Ο σκοτεινός και ευφυής Σέρλοκ Χολμς για την αριστοτεχνική εξιχνίαση δύσκολων μυστηρίων, την απαράμιλλη βρετανική ψυχραιμία, τη λυτρωτική υποταγή στα πάθη του.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους ποιητές καλείτε, ζώντες και τεθνεώτες;
Τον Λόρδο Βύρωνα, την Κριστίνα Ροσέτι, τον Ρεμπό, τον Νίκο-Αλέξη Ασλάνογλου, τον Γιώργο Χρονά, την Αγγελάκη-Ρουκ, τον Γιωργή Παυλόπουλο, τον Διονύση Καψάλη, τον Καβάφη.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;
Εμαθα πολλά στοιχεία που αγνοούσα για τους Χιλμπίλιδες, τους φτωχούς, λευκούς Αμερικανούς της εργατικής τάξης σκωτοϊρλανδικής καταγωγής, διαβάζοντας «Το Τραγούδι του Χιλμπίλι» του Βανς.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;
Τα «Λάφυρα του Πόιντον», του Χένρι Τζέιμς.

Και ποιο είναι το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;
Το «Αδελφοί Καραμαζώφ» του Ντοστογιέφσκι.

Ποια είναι τα κορίτσια που γελούν; Τι τα κάνει να ξεχωρίζουν;
Πρόκειται για τις γυναίκες της διπλανής πόρτας που προβληματίζονται για τις σχέσεις, την εικόνα τους, τη φθορά που επιφέρει ο χρόνος, την επιβίωση, είτε εργάζονται σε ένα προσφυγικό στρατόπεδο, είτε ζουν μια ζωή με προνόμια στα προάστια της Αθήνας, της Βοστώνης ή της Κοπεγχάγης. Είναι φτιαγμένα από ανθεκτικά υλικά τα κορίτσια μου, αυθόρμητα, ειλικρινή και με απρόσμενες αντιδράσεις.

Γυναίκες - Ανδρες: στην εποχή του MeToo πώς διαμορφώνονται οι σχέσεις τους;
Διαμορφώνονται πιο ισότιμα, με λιγότερη υποκρισία και συνεπώς εντονότερο το ερωτικό στοιχείο και την ψυχολογική εγγύτητα. Το φλερτ όχι μόνο δεν κινδυνεύει με αφανισμό, αλλά θα γνωρίσει νέα άνθηση.

Εχετε Facebook, Twitter, κ.λπ.; Εάν ναι, εμποδίζουν ή εμπλουτίζουν το γράψιμο και το διάβασμα;
Τα μέσα δικτύωσης με βοηθούν τόσο να χαλαρώνω όσο και να ακούω απόψεις πολύ διαφορετικές από τις δικές μου και των φίλων μου – αυτό σίγουρα διευρύνει τον τρόπο σκέψης μου και οξύνει την αντιληπτική μου ικανότητα.

Πρώτα σε πωλήσεις

Αυτή την εβδομάδα

Ανθρωπιστικές Επιστήμες

1. **«21 Lessons for the 21st Century»** του Yuval Noah Harari (Cape Jonathan)
2. **«Identity - Contemporary Identity Politics and the Struggle for Recognition»** του Francis Fukuyama (Profile Books)
3. **«Eurotragedy - A Drama in Nine Acts»** του Ashoka Mody (Oxford University Press)
4. **«Crashed - How a Decade of Financial Crisis Changed the World»** του Adam Tooze (Allen Lane)
5. **«Churchill - Walking with Destiny»** του Andrew Roberts (Allen Lane)

Αυτή την εβδομάδα

Θετικές Επιστήμες

1. **«Special Relativity and Classical Field Theory»** του Leonard Susskind (Penguin Books)
2. **«The Deep Learning Revolution - Artificial Intelligence Meets Human Intelligence»** του Terrence Sejnowski (MIT Press)
3. **«Dawn of the New Everything - A Journey Through Virtual»** του Jaron Lanier (Penguin Books)
4. **«On the Future - Prospects for Humanity»** του Martin Rees (Princeton University Press)
5. **«To Be a Machine - Adventures Among Cyborgs, Utopians, Hackers, and the Futurists Solving the Modest Problem of Death»** του Mark O'Connell (Granta Books)

• Αυτή την εβδομάδα τα στοιχεία παρέχονται από το βιβλιοπωλείο Bookpath, (Σόλωνος 69, Αθήνα)

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

EPA/TASOS KATOPODIS

ΕΞ-ΑΝ-ΠΡΟΒΑΝΣ

Εκθεση Μαρκ Σαγκάλ

Στο Κέντρο Τέχνης Hôtel de Caumont στην πόλη Εξ-Αν-Προβάνς στη νότια Γαλλία εγκαινιάστηκε μια μεγάλη έκθεση με έργα του Μαρκ Σαγκάλ (1887-1985). Το εικονιζόμενο έργο έχει τίτλο «Λευκό μπουκέτο σε κόκκινο φόντο» και χρονολογείται από τις αρχές της δεκαετίας του '70. Η έκθεση «Σαγκάλ, από το μαυρόασπρο στο χρώμα» θα διαρκέσει ώς τις 24 Μαρτίου, παρουσιάζει 130 έργα (ζωγραφική, κεραμικά, γλυπτά) και εστιάζει στη δεύτερη περίοδο του ζωγράφου από το 1948 ώς τον θάνατό του.

AP / JENS MEYER

ΠΑΡΙΣΙ

Στο Μουσείο Ορσέ

Κάνοντας άνοιγμα στη σύγχρονη τέχνη, το Μουσείο Ορσέ στο Παρίσι προσκάλεσε τον Αμερικανό καλλιτέχνη και σκηνοθέτη Τζούλιαν Σνάμπελ για μία έκθεση, η οποία έχει ήδη εγκαινιαστεί και θα διαρκέσει ώς τις 13 Ιανουαρίου. Ο Σνάμπελ ανέλαβε να δει με το δικό του βλέμμα κάποια από τα έργα του μουσείου και να προσφέρει τη δική του εικαστική ανάγνωση ως μία συνομιλία. Πρότεινε έργα τέχνης που δεν παρουσιάζονται συχνά, συνθέτοντας μια νέα σκηνογραφία του Ορσέ σε δύο αίθουσες.

AP/ANDREW MILLIGAN/ PA

ΔΑΜΑΣΚΟΣ

Το μουσείο άνοιξε

Τρεις ιερείς με αισθήματα δέους περιηγούνται τις αίθουσες του Εθνικού Μουσείου της Συρίας, στη Δαμασκό, που άρχισε να επαναλειτουργεί έπειτα από επτά χρόνια. Η εκ νέου λειτουργία, με έντονο συμβολικό χαρακτήρα, συμπίπτει με την επέτειο των 100 χρόνων από την ίδρυση του μουσείου και σηματοδοτήθηκε από εκδήλωση που διοργάνωσαν τα υπουργεία Τουρισμού και Πολιτισμού. Το μουσείο παρουσιάζει εκθέματα όλων των περιόδων με έμφαση στους ελληνιστικούς και ρωμαϊκούς χρόνους.

EPA/RONALD WITTEK

ΤΟΥΛΟΥΖΗ

Τεκμήρια του 1914

Για παραπάνω από 20 χρόνια ο Σερζ Γκιντίς και η σύζυγός του Σαντάλ συνέλεγαν ενθυμήματα και τεκμήρια από τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Σταδιακά, η συλλογή τους ξεπέρασε τις 3.000 αντικείμενα. Στη φωτογραφία, το κίτρινο βιβλίο είναι ένας οδηγός για τη νέα ιατρική που κυκλοφόρησε το 1914 και αποτελεί μέρος των συλλογών που τώρα εκτίθενται σε ένα ιδιωτικό σπίτι στην Μπαλμά κοντά στην Τουλούζ. Η έκθεση διοργανώνεται ενόψει της επετείου των 100 χρόνων από τη λήξη του Πολέμου.

REUTERS/JAMES AKENA

ΜΑΔΡΙΤΗ

Ο ιστορικός Τζον Ελιοτ

Στα 88 του χρόνια, ο Βρετανός ιστορικός Τζον Ελιοτ (που υπογράφει John H. Elliott) δίνει συνέντευξη στη Μαδρίτη με αφορμή το νέο του βιβλίο «Σκωτσέζοι και Καταλανοί: Ενωση και Απόσχιση». Ο Τζον Ελιοτ, που το 1996 τιμήθηκε με το βραβείο του Πρίγκιπα της Αστούριας (από το 2014 λέγεται Βραβείο της Πριγκίπισσας της Αστούριας), το μεγάλο βραβείο στην Ισπανία, είναι ειδικός σε θέματα ισπανικής ιστορίας και στην Ισπανία είναι ιδιαίτερα γνωστός για τη συμβολή του στη σύγχρονη ιστοριογραφία.

REUTERS/CHRISTIAN HARTMANN

Στην καρδιά του βικτωριανού ρομαντισμού

ΛΟΝΔΙΝΟ

Με το άνοιγμα της νέας έκθεσης, αφιερωμένης στον μεγάλο προραφαηλίτη ζωγράφο σερ Εντουαρντ Μπερν-Τζόουνς, η Tate Britain μας οδηγεί στη σύγχρονη επαναξιολόγηση μιας κορυφής του βικτωριανού κόσμου. Η έκθεση είναι μια δυναμική προσέγγιση στον κόσμο των προραφαηλιτών, της ρομαντικής αναδίφησης στη μεσαιωνική θεματογραφία, στα έπη και στους θρύλους και σε όλον εκείνον τον υφέρποντα αντιϋλισμό και αντικαπιταλισμό που υπήρχε σε όλη τη ρομαντική αντίδραση απέναντι στον φρενήρη αναπτυξιακό ρυθμό του 19ου αιώνα. Κοντά σε όλο αυτό το πνεύμα και οι σοσιαλιστικές θεωρίες του Ουίλιαμ Μόρις, του μεγάλου εισηγητή μιας νέας αισθητικής, και το κίνημα Arts and Crafts. Είναι, ίσως, εξόχως ενδιαφέρον να δούμε πώς η δική μας εποχή προσεγγίζει και επαναξιολογεί το μεγάλο αισθητικό, διανοητικό αλλά και ιδεολογικό ρεύμα των προραφαηλιτών του βρετανικού 19ου αιώνα. Ο σερ Εντουαρντ Μπερν-Τζόουνς, γεννημένος το 1833, ήταν από τους επιφανείς εκπροσώπους αυτής της τάσης. Οπως και οι συνοδοιπόροι του, ήταν αντιϋλιστής. Απεχθανόταν τη βιομηχανική επανάσταση και τροφοδοτούσε τη φαντασία του από την τέχνη του Μεσαίωνα, φιλτραρισμένης και εξωραϊσμένης από το ρομαντικό πνεύμα. Τα τελετουργικά της θρησκείας, τα ίχνη του παγανισμού, οι μύθοι και οι θρύλοι, οι ιστορίες γύρω από τον Βασιλιά Αρθούρο, η υφαντική, η τέχνη του γυαλιού και η χειρωνακτική εργασία, οι κόρες και τα παλικάρια, ο Ερωτας και ο Θάνατος, συνιστούσαν για τους προραφαηλίτες έναν αυτόνομο κόσμο, σχεδόν ρεαλιστικό. Οι προραφαηλίτες πίστευαν στη διάδοση του Ωραίου που ήταν απαραιτήτως και χρήσιμο. Το Ωραίο, το αισθητικά ευγενές έπρεπε να απευθύνεται σε όλους, ανεξαρτήτως κοινωνικών τάξεων. Ηταν μία κοινωνική ουτοπία, που, όμως, συγκίνησε και στράτευσε σπουδαίες προσωπικότητες και μας κληροδότησε μοναδικού κάλλους και τέχνης έργα. Ενα από αυτά είναι το εικονιζόμενο, με τίτλο «Laus Veneris» (από το ομώνυμο ποίημα του Αλτζερνον Τσαρλς Σουίνμπερν), έργο του Εντουαρντ Μπερν-Τζόουνς από την περίοδο 1873-1878. Ανήκει στην Πινακοθήκη Laing στο Νιουκάστλ-Απόν-Τάιν και είναι ένα από τα βασικά έργα της νέας έκθεσης στην Tate Britain, που περιλαμβάνει πάνω από 150 έργα, μεγάλων διαστάσεων ζωγραφική, βιτρό, ταπισερί, αντικείμενα...

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ / *Γράφει ο* **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Θα τα ανακαλύψει όλα μόνη της

Παρατηρείς το πρόσωπό της. Τη χαρά να διαγράφεται μέσα στα μάτια της, να τη μιλούν τα χείλη της, να πλημμυρίζει το σπίτι χάρη στη φωνή της.

Λες: έκανα ό,τι μπορούσα για να ευχαριστηθεί. Στόλισα το σπίτι, προσκάλεσα ανθρώπους που αγαπούμε και μας αγαπούν, και ήρθαν με δώρα και περισσότερα χαμόγελα. Λες (από μέσα σου πάλι): την κοιτάζω και αναρωτιέμαι τι σκέψεις να περνούν από αυτόν τον εκκολαπτόμενο εγκέφαλο των τριών μόλις χρόνων;

Δείχνει χαρούμενη. Την ώρα που φυσάει με όλη τη δύναμη αυτών των τριών χρόνων και σβήνουν τα κεράκια και οι πάντες χειροκροτούν μέσα στο σπίτι, γελάς κι εσύ ικανοποιημένος – πλήρης μάλλον, όχι απλώς ικανοποιημένος.

«Αλλά κάτι παράξενο αργοσαλεύει μέσα σου, έτσι δεν είναι;» σου ψιθυρίζει ο κύριος Γκρι. «Κάτι απ' το οποίο προσπαθείς να την προστατέψεις. Αλλά, βέβαια, δεν μπορείς».

Τίποτα δεν υπήρξε που να αναίρεσε τίποτε άλλο. Ησασταν όλοι μαζί, με την πληρότητα και την έλλειψη μαζί.

Ναι, προσπαθείς να την προστατέψεις, ίσως όχι από τη ζωή την ίδια –πώς θα μπορούσες άλλωστε;– αλλά από τις βαθύτερες, τις σκοτεινές, θολές λίμνες που κυματίζουν μέσα σου.

Η ίδια δεν πρόκειται ποτέ να το θυμηθεί, αλλά στα πρώτα της γενέθλια, από την πολλή βουή και την αντάρα του σπιτιού, σαν να τρόμαξε ξαφνικά, έκλαψε και κοιμήθηκε για λίγο βυθισμένη στην αγκαλιά της μάνας της. Οταν ξύπνησε, χαμογελούσε και πάλι με τη μικρή της καρδιά. Γύρω της, ανάμεσα στους ανθρώπους που την αγαπούν, υπήρχαν και κάποιοι που δεν θα ξαναζούσαν γενέθλιά της. Στη γιορτή των δύο της χρόνων, ήσασταν μείον ένας. Φέτος, μείον δύο. Τους σκεφτόσασταν και σας γελούσατε με τη δική σας πληγωμένη καρδιά. Τους μιλούσατε από μέσα σας κι σας παίζατε μαζί της. Τους ακούγατε από μακριά κι σας χειροκροτούσατε για τα σβησμένα κεράκια.

«Παιδιά στη θάλασσα» (1909), έργο του Ισπανού ζωγράφου Χοακίν Σορόλα.

Τίποτα δεν υπήρξε που να αναίρεσε τίποτε άλλο. Ησασταν όλοι μαζί, με την πληρότητα και την έλλειψη μαζί, όπως και σε κάθε έκφανση ζωής όπου κάθε παλμός και κάθε πρωινό ξύπνημα δικαιώνεται: τη στιγμή που κολυμπάς, τη στιγμή που γράφεις, που διαβάζεις, που αγκαλιάζεις, που ακούς μουσική, τη στιγμή που κοιτάς μάτια που σε κοιτούν και αυτά.

Από τι να την προστατέψεις λοιπόν; Θα τα ανακαλύψει όλα μόνη της. Ο,τι και να της πεις ή να μην της πεις, η ζωή της θα πλέει μέσα σε αυτό το θαύμα και το σοκ της παρουσίας και της απουσίας. Πώς το έλεγε ο Ελιοτ στα «Τέσσερα Κουαρτέτα»;

«Η στιγμή του τριαντάφυλλου κι η στιγμή του κυπαρισσιού/ έχουν την ίδια διάρκεια».

Τη νύχτα, μετά το πάρτι, ξύπνησε κλαίγοντας. Θυμάσαι τι είπες τότε; Είχαν πάει όλα τόσο όμορφα, τόσο καλά, γιατί τώρα αυτό; Εμοιαζε απαρηγόρητη, ακόμα και στο κρεβάτι σας, ανάμεσά σας.

Κοιμήθηκε κάποτε, μα το πρωί ξύπνησε με το ίδιο χαμόγελο. Είχε διαγράψει, με τον τρόπο που το κάνουν μόνον τα παιδιά, το νυχτερινό της κλάμα ή αυτό που μπορεί να ονειρεύτηκε και να ήταν τρομακτικό – και που μπορεί να είχε να κάνει με σένα. Και απλώς την πήγατε ξανά στον παιδικό σταθμό. Γύρω σας ο ήλιος έλαμπε απρόσμενα για τέλος Οκτωβρίου.

Εγώ, είμαι η πέτρα του σκανδάλου

Στην «Πλήρη αποκάλυψη» η πορνοστάρ Στόρμι Ντάνιελς γράφει για την περιπέτεια με τον Τραμπ και τα παιδικά της τραύματα

Του **ΗΛΙΑ ΜΑΓΚΛΙΝΗ**

Το καλοκαίρι η τουριστική τοποθεσία πέριξ της μεγάλης λίμνης Τάχοου είναι ειδυλλιακή. Κάπου στα σύνορα της Καλιφόρνιας και της Νεβάδα, η Τάχοου είναι κάτι σαν το Λας Βέγκας χωρίς την έρημο, αλλά με καζίνο και με τα κρυστάλλινα νερά της λίμνης και τα χιονοσκέπαστα βουνά της Σιέρα Νεβάδα στο βάθος. Σε αυτό το θέρετρο γνωρίστηκαν στις 13 Ιουλίου του 2006 ο Ντόναλντ Τραμπ με τη Στόρμι Ντάνιελς. Εκείνος ήταν ακόμη τότε ένας από τους πιο διάσημους επιχειρηματίες της Αμερικής, εκείνη από τις πλέον διάσημες πορνοστάρ. Εκείνος γελούσε ακόμα με τις παραινέσεις φίλων και γνωστών «να κατέβει για πρόεδρος», πήγαινε διακοπές με το ζεύγος Κλίντον, χρηματοδοτούσε ακόμα και τις πολιτικές εκστρατείες της Χίλαρι. Εκείνη ήταν ήδη το νέο «χρυσό» κορίτσι της περίφημης εταιρείας παραγωγής πορνοταινιών Wicked, έχοντας ήδη γίνει μεγάλο όνομα στην αμερικανική πορνοβιομηχανία όχι μόνον για το παρουσιαστικό της αλλά και για το μυαλό της. Μετά

> *«Πείτε με αφελή, αλλά ήταν ένας από τους ελάχιστους άνδρες που το βλέμμα του δεν έπεσε αμέσως στο στήθος μου», γράφει η Ντάνιελς.*

τη Τζένα Τζέιμσον και την Τέρα Πάτρικ (και πριν από τη νεότερη, και πιο απρόβλεπτη απ' όλες, Σάσα Γκρέι), η Ντάνιελς, σεναριογράφος, σκηνοθέτρια και παραγωγός πλέον, θεωρείται από τις πιο ευφυείς «παίκτριες» σε έναν χώρο που «καταβροχθίζει» νεαρά κορίτσια και μετά τα «ξερνάει» τελειωμένα. Δεν είναι τυχαίο το ότι τράβηξε το ενδιαφέρον του Τραμπ, όταν ο τελευταίος έφτασε στη λίμνη Τάχοου για την πιο μεγάλη θερινή, κοσμική εκδήλωση πάνω στο γκολφ. «Περιλαμβάνει και μπάτσελορ πάρτι», γράφει στην αυτοβιογραφία της «Full Disclosure» η Ντάνιελς (κυκλοφόρησε στην Αμερική πριν από είκοσι μόλις ημέρες), «εκτός από το ότι κανένα κορόιδο δεν καταλήγει παντρεμένο στο τέλος».

«Είσαι σκηνοθέτρια;»

Η Ντάνιελς βρισκόταν εκεί ως κορίτσι «της υποδοχής». «Είσαι σκηνοθέτρια;», τη ρωτά εντυπωσιασμένος ο Τραμπ. «Αυτό είναι πολύ ενδιαφέρον». Τι εντυπωσίασε την ίδια την Ντάνιελς; Οπως γράφει, το ότι ο Τραμπ την «κοιτούσε στο πρόσωπο και όχι στο στήθος». Λίγη ώρα αργότερα, ήρθε και η πρόσκληση, μέσω του σωματοφύλακά του.

«Το αστείο είναι ότι η πιθανότητα του σεξ ούτε που μου πέρασε απ' το μυαλό», γράφει. «Πείτε με αφελή, αλλά ήταν ένας από τους ελάχιστους στρέιτ άνδρες –μάλλον, από οποιονδήποτε άνδρα– που το βλέμμα του δεν έπεσε αμέσως στο στήθος μου. Επίσης, έδειχνε πραγματικά εντυπωσιασμένος από το γεγονός ότι ήμουν σκηνοθέτρια. Και σίγουρα δεν πίστευε ότι θα ήμουν συνοδός επί πληρωμή. Ποτέ δεν μπήκα σε αυτό το σκεπτικό, διότι δεν ήμουν συνοδός επί πληρωμή και όσες το έκαναν το απέκρυπταν, διότι η Wicked είχε αυστηρή πολιτική απαγόρευσης πάνω σε αυτό».

Οι όποιες ψευδαισθήσεις της Ντάνιελς κατέπεσαν με το που μπήκε στη σουίτα του Τραμπ: την υποδέχθηκε φορώντας μαύρες μεταξωτές πιτζάμες και παντόφλες. «Κοίτα αυτόν τον χοντρομα...κα!», γράφει η Ντάνιελς ότι σκέφθηκε εκείνη τη στιγμή. Και του βάζει τις φωνές. «Τι κάνεις; Πήγαινε τώρα και βάλε κάτι πάνω σου (σ.σ. fucking clothes, στο πρωτότυπο). Σαν φιγούρα από κινούμενα σχέδια, εξαφανίστηκε απ' το χολ», σημειώνει, προσθέτοντας ότι εκείνη κάθισε «περιμένοντας αυτόν τον βλάκα να ντυθεί».

Αφού επανεμφανίζεται ντυμένος, ο Τραμπ εντυπωσιάζεται από το γεγονός ότι η Ντάνιελς δεν πίνει αλκοόλ. «Και είσαι και πορνοστάρ», της λέει, τονίζοντας ότι ούτε αυτός πίνει. «Ο χώρος σου και ο χώρος μου», της λέει, «μοιάζουν πολύ αλλά διαφέρουν κιόλας». Η συνέχεια, σύμφωνα πάντοτε με την Ντάνιελς, είναι χαρακτηριστικά... τραμπική: δεν σταματά να φλυαρεί ακατάσχετα για τον εαυτό του. Εκείνη υφίσταται στωικά τη στομφώδη περιαυτολογία του περιμένοντας να σερβιριστεί το δείπνο.

Καθώς προχωρά η αφήγηση, όλα αρχίζουν να γίνονται λίγο σουρεαλιστικά. Οταν ο Τραμπ επιδεικνύει ένα οικονομικό περιοδικό με εκείνον στο εξώφυλλο, η Ντάνιελς ξεσπάει: «Είσαι τόσο ανασφαλής που δεν αντέχεις να μην περιαυτολογείς», του λέει έξαλλη, «ή είσαι απλώς μα...κας; Τι από τα δύο;». Ο Τραμπ μένει άναυδος (κατά την Ντάνιελς). «Κάποιος θα έπρεπε να σου τις βρέξει με αυτό το περιοδικό», του λέει μετά.

Για να πετύχει τον πονηρό σκοπό του ο Τραμπ υποσχέθηκε στην Ντάνιελς πως θα την έφερνε στο ριάλιτι που παρουσίαζε τότε στο NBC.

Η Στόρμι Ντάνιελς ξεκινά την περιγραφή τής συνεύρεσής της με τον μετέπειτα πρόεδρο των ΗΠΑ με τη φράση: «Ηταν μια εξωσωματική εμπειρία».

Και όντως, αυτό ακριβώς συμβαίνει: ο Τραμπ κατεβάζει το παντελόνι του και η Ντάνιελς, τυλίγοντας σε κύλινδρο το περιοδικό, τον χτυπάει μερικές φορές. Παραδόξως, το κωμικό (όσο και ελαφρώς γκροτέσκο) επεισόδιο καλμάρει τα νεύρα και των δύο και τους φέρνει πιο κοντά. Ο Τραμπ γίνεται κατάτι πιο ανθρώπινος (π.χ., μιλά με αγάπη για τα παιδιά του) – ώσπου ρίχνει το «δόλωμα»: της λέει πως θα τη φέρει στο ριάλιτι τηλεοπτικό σόου που «τρέχει» εκείνη την εποχή στο NBC. «Δεν πρόκειται να συμβεί», του λέει εκείνη, «διότι στο NBC δεν θα δεχθούν ποτέ μια πορνοστάρ». Εκείνος όμως επιμένει: έχει και τη βούληση και την ισχύ για να τους πείσει. Οταν κάποια στιγμή η Ντάνιελς αποσύρεται στο μπάνιο (σχεδόν σοκάρεται από τα χρυσά ψαλιδάκια και τσιμπιδάκια του Τραμπ), τη στιγμή που βγαίνει, οι μάσκες έχουν πέσει: ο Τραμπ έχει και πάλι γδυθεί (όχι τελείως) και την περιμένει φαρδύς πλατύς στο κρεβάτι. «Θύμωσα με τον εαυτό μου», γράφει. «Πώς μου ξέφυγε όλο αυτό;».

Εδώ υπάρχει κάποιο κενό: η άτεγκτη (αν και αφελής) Ντάνιελς ξαφνικά βρίσκεται με τη συναίνεσή της ανάσκελα στο κρεβάτι με τον Ντόναλντ Τραμπ από πάνω της. Απλώς παραιτήθηκε και είπε «να τελειώνει»; Οπως θα δηλώσει σε άλλα σημεία του βιβλίου της, η πρόταση για την τηλεοπτική εμφάνιση δεν της έχει περάσει απαρατήρητη. Κάπου ελπίζει λοιπόν. Οπως και να 'χει, ξεκινά την περιγραφή της ερωτικής τους επαφής με την εξής πρόταση: «Πάμε, λοιπόν. Ηταν μια εξωσωματική εμπειρία».

Κάμποσες αράδες αργότερα, απευθυνόμενη στον αναγνώστη, γράφει: «Ελπίζω να μην κατέστρεψα το γεύμα σας», αναφερόμενη στις γραφικές λεπτομέρειες σχετικά με την ανατομία του σημερινού προέδρου. Η όλη επαφή θα κρατήσει μόλις τρία λεπτά, θυμίζοντας κάπως την εκπληκτική αποστροφή της ηθοποιού Αντζι Ντίκινσον αναφορικά με την ερωτική της επαφή με τον Τζον Κένεντι: «Τα πιο υπέροχα δεκαπέντε δευτερόλεπτα της ζωής μου» – αλλά από την ανάποδη: ενώ ο Τραμπ δηλώνει ενθουσιασμένος, εκείνη ακριβώς το αντίθετο. Δέκα λεπτά αργότερα, η Ντάνιελς βγήκε από τη σουίτα. Νηστική. Κάπως έτσι έγιναν τα πράγματα. Τουλάχιστον με βάση την «Πλήρη αποκάλυψη», το βιβλίο που μόλις κυκλοφόρησε και που έγραψε σε συνεργασία με τον επαγγελματία συγγραφέα Κέβιν Καρ Ο' Λίρι.

«Μισώ τους καρχαρίες»

Το βιβλίο δεν περιορίζεται αποκλειστικά στη σεξουαλική της συνεύρεση με τον Τραμπ και στο σκάνδαλο που ακολούθησε, τις απειλές που δέχθηκε αλλά και την εξαγορά της σιωπής της έναντι μερικών χιλιάδων δολαρίων (η ίδια ισχυρίζεται ότι βγήκε να μιλήσει διότι κάποιος άλλος θα το έκανε· η ιστορία είχε διαρρεύσει σε διάφορα ταμπλόιντ προτού κάνει την οποιαδήποτε κίνηση η Ντάνιελς). Στο βιβλίο μιλά εκτενώς για την τραυματική παιδική της ηλικία (δύο γονείς εγκληματικά αδιάφοροι), για τη σεξουαλική κακοποίησή της από έναν γείτονα στα εννιά της, για το πώς ξεκίνησε να εργάζεται σε στριπ κλαμπ και στη συνέχεια στη «Μέκκα» της αμερικανικής πορνοβιομηχανίας, στη Σαν Φερνάντο Βάλεϊ (βρίσκεται όπισθεν ακριβώς του λόφου με τη διάσημη επιγραφή «Χόλιγουντ» – ναι, τέτοια σημειολογία). Οι πιο ενδιαφέρουσες σελίδες του βιβλίου είναι η παιδική της ηλικία. Αλλά οι πλέον κωμικές είναι σαφώς το σκάνδαλο Τραμπ. Στη δεύτερη συνάντησή τους (δεν υπήρξε σεξ), την υποχρεώνει επί δύο ώρες να βλέπει ντοκιμαντέρ με καρχαρίες, ενώ αυτός μιλάει στο τηλέφωνο με τη Χίλαρι Κλίντον, γυρνώντας κάθε τόσο στην Ντάνιελς και ψιθυρίζοντάς της, καλύπτοντας το ακουστικό: «Μισώ τους καρχαρίες».

> *Στο βιβλίο μιλάει εκτενώς για το πώς ξεκίνησε να εργάζεται στη «Μέκκα» της αμερικανικής πορνοβιομηχανίας, στη Σαν Φερνάντο Βάλεϊ.*

Στην ουσία, όμως, το βιβλίο είναι για εκείνη τη βραδιά στη σουίτα της λίμνης Τάχοου. Οχι τυχαία, όταν φτάνει στο επίμαχο κεφάλαιο η Ντάνιελς γράφει γεμάτη επίγνωση πως «το πιθανότερο είναι να πηδήξατε όλες τις προηγούμενες σελίδες για να φτάσετε εδώ». Και για όσες ή όσους αναρωτιούνται, όχι, ο Τραμπ δεν έφερε ποτέ στο σόου του NBC τη Στόρμι Ντάνιελς...

Το διαχρονικό φαινόμενο του συνδρόμου της συνωμοσίας

Η «Κ» προδημοσιεύει αποσπάσματα δοκιμίου του Ιταλού συγγραφέα, Ουμπέρτο Εκο από τη συλλογή «Στους ώμους των γιγάντων»

Δώδεκα δοκίμια του Ουμπέρτο Εκο περιλαμβάνονται στη συλλογή «Στους ώμους των γιγάντων», που κυκλοφορεί αύριο, Δευτέρα, από τις εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, σε μετάφραση της Χαριτωμένης Βόντα. Τα κείμενα αυτά γράφτηκαν ειδικά για το φεστιβάλ La Milanesiana. Από το 2008, κάθε διοργάνωση της Milanesiana είχε συγκεκριμένο θεματικό αντικείμενο, το οποίο ο Εκο ακολουθούσε, ενώ κάποιες φορές το είχε προτείνει ο ίδιος. Σήμερα η «Κ» προδημοσιεύει αποσπάσματα από το δοκίμιο «Η συνωμοσία». Η.Μ.

ΠΡΟΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

Οταν κλήθηκα να παρέμβω στο θέμα της εμμονής ή των εμμονών, σκέφθηκα ότι μία από τις εμμονές της εποχής μας είναι σίγουρα αυτή των συνωμοσιών. Αρκεί μια γρήγορη πλοήγηση στο Διαδίκτυο για να ανακαλύψει κανείς πόσες συνωμοσίες (προφανώς ψεύτικες) αναφέρονται.

> *«Ενα κούφιο μυστικό στέκεται απειλητικό, δεν μπορεί ούτε να αποκαλυφθεί ούτε να αμφισβητηθεί, γι' αυτό ακριβώς γίνεται όργανο εξουσίας».*

Η εμμονή με τη συνωμοσία, ωστόσο, δεν αφορά μόνο την εποχή μας αλλά και τους παλιότερους καιρούς.

Το ότι υπάρχουν και έχουν υπάρξει συνωμοσίες στην ιστορία μού φαίνεται προφανές, από τη δολοφονία του Ιούλιου Καίσαρα έως τη συνωμοσία της Πυρίτιδας, τη σατανική μηχανορραφία του Γεωργίου Καντουντάλ μέχρι τις σημερινές οικονομικές συνωμοσίες για να επιτευχθεί αύξηση στην αξία των μετοχών κάποιας εταιρείας.

Αλλά το χαρακτηριστικό των πραγματικών συνωμοσιών είναι ότι αμέσως αποκαλύπτονται, είτε έχουν επιτυχία –βλέπε Ιούλιος Καίσαρας– είτε αποτυγχάνουν, όπως η συνωμοσία του Ορσίνι για να σκοτώσει τον Ναπολέοντα Γ΄, ή το λεγόμενο Golpe Borghese, μια απόπειρα πραξικοπήματος που οργανώθηκε από τον Γιούνιο Βαλέριο Μποργκέζε το 1969-70, ή τις συνωμοσίες του Λίτσιο Τζέλι.

Οι πραγματικές συνωμοσίες δεν είναι μυστηριώδεις και δεν μας ενδιαφέρουν εδώ.

Αντίθετα, μας ενδιαφέρει το φαινόμενο του συνδρόμου της συνωμοσίας και της μυθοποίησης συνωμοσιών, ενίοτε κοσμικών, από τις οποίες βρίθει το Διαδίκτυο και οι οποίες παραμένουν μυστηριώδεις και άλυτες επειδή έχουν το ίδιο χαρακτηριστικό του μυστικού που, σύμφωνα με τον Ζίμελ, όσο πιο ισχυρό και γοητευτικό, τόσο πιο κούφιο είναι. Ενα κούφιο μυστικό στέκεται απειλητικό και δεν μπορεί ούτε να αποκαλυφθεί ούτε να αμφισβητηθεί, και ακριβώς γι' αυτό γίνεται όργανο εξουσίας.

Ερχόμαστε στη βασική συνωμοσία με την οποία ασχολούνται πολλές ιστοσελίδες του Διαδικτύου, εκείνη της 11ης Σεπτεμβρίου. Οι θεωρίες που κυκλοφορούν είναι πολλές. Υπάρχουν οι ακραίες (που εντοπίζονται σε ισραηλινές φονταμενταλιστικές ή νεοναζιστικές σελίδες), σύμφωνα με τις οποίες το σχέδιο οργανώθηκε από τους Εβραίους, σε σημείο που όλοι οι Εβραίοι οι οποίοι δούλευαν στους δύο ουρανοξύστες είχαν ενημερωθεί και δεν πήγαν στη δουλειά τους εκείνη την ημέρα. (...)

Οσον αφορά συνωμοσίες και μυστικά, η εμπειρία (ακόμα και η ιστορική) μας λέει ότι: (i) εάν υπάρχει ένα μυστικό, ακόμα και αν ήταν γνωστό σε ένα άτομο, αυτό το άτομο, ίσως στο κρεβάτι με τον ερασιτή, αργά ή γρήγορα θα το αποκαλύψει (μόνο αφελείς μασόνοι και οι οπαδοί κάποιος κίβδηλης ναϊτικής ιεροτελεστίας πιστεύουν ότι υπάρχει μυστικό που παραμένει απαραβίαστο)· (ii) αν υπάρχει ένα μυστικό, θα υπάρχει πάντα και ένα επαρκές ποσό για το οποίο θα είναι κάποιος πρόθυμος να το αποκαλύψει (χρειάστηκαν μόνο μερικές εκατοντάδες χιλιάδες λίρες για να πείσουν έναν αξιωματικό του βρετανικού στρατού να πει όλα όσα έκανε στο κρεβάτι με την πριγκίπισσα Νταϊάνα, και αν το είχε κάνει με την πεθερά της πριγκίπισσας, θα αρκούσε να διπλασιαστεί το ποσό και ένας τέτοιος κύριος θα το διηγείτο εξίσου).

Τώρα, για να οργανώσει κανείς μια ψεύτικη επίθεση στους Δύο Πύργους (να τους ναρκοθετήσει, να ειδοποιήσει τις αεροπορικές δυνάμεις να μην παρέμβουν, να κρύψει τις ενοχοποιητικές αποδείξεις κ.λπ.), θα χρειαζόταν τη συνεργασία αν όχι χιλιάδων, τουλάχιστον εκατοντάδων ανθρώπων.

Οι άνθρωποι που χρησιμοποιούνται γι' αυτές τις επιχειρήσεις συνήθως δεν είναι κύριοι, και είναι αδύνατον ένας τουλάχιστον από αυτούς να μην είχε μιλήσει έναντι ενός επαρκούς ποσού. Με λίγα λόγια, από την ιστορία αυτή λείπει το Βαθύ Λαρύγγι. (...)

Με αυτό δεν εννοώ ότι ουδέποτε συνέβησαν συνωμοσίες. Αντιθέτως, οι συνωμοσίες είναι τυπικά κοινωνικά φαινόμενα.

Τα φαινόμενα αυτά γίνονται σημαντικά, για παράδειγμα, κάθε φορά που άνθρωποι οι οποίοι πιστεύουν στη θεωρία συνωμοσίας έρχονται στην εξουσία. Και όσοι πιστεύουν ειλικρινά ότι ξέρουν πώς να φτιάξουν τον παράδεισο επί της γης είναι ευκολότερο από οποιονδήποτε άλλον να υιοθετήσουν τη θεωρία συνωμοσίας και να εμπλακούν σε μια αντι-συνωμοσία εναντίον ανύπαρκτων συνωμοτών.

Λευκωσία
- Αριστοφάνους 19, Στρόβολος
- Λεωφόρος Καλλιπόλεως 34
- Λεωφ. Αγλαντζιάς 67
- Λεωφ. Στροβόλου 131
- Ιφιγενείας 24Δ, Στρόβολος
- Κάσου 46, Άγιοι Ομολογητές
- Αρμενίας 19Β, Στρόβολος
- Λεωφ. Κων/πόλεως 63Β, Στρόβολος
- Λεωφ. Λάρνακος 131, Αγλαντζιά

Λεμεσός
- Λεωφ. Ομονοίας 18
- Κωστή Παλαμά, 32, Μέσα Γειτονιά **NEW**
- Γρηγορίου Αυξεντίου 31, 4529, Πύργος
- Αλκιδάμου 1, Βιομ. Περιοχή Αγ. Αθανασίου
- Μίλτωνος 39, Άγιος Σπυρίδωνας
- Ιερού Λόχου 16, Κάψαλος
- Κορίβου 44, Εκάλη
- Ελευθερίας 66, Παλώδια

Λάρνακα
- Λεωφόρος Αρχ. Μακαρίου 110, Κίτι
- Λεωφόρος Αρχ. Μακαρίου 58, Λιβάδια
- Γρίβα Διγενή 11, Ορόκλινη
- Αρχιμήδους 1, Φανερωμένη
- Λεωφόρος Αρχ. Μακαρίου 22, Αραδίππου
- Κέρμια Δασάκι Beach, Πύλα

Η νέα Κίνα στον καμβά ενός έρωτα

Το φιλμ του Ζία Ζανγκέ εξετάζει την τελευταία δεκαπενταετία της χώρας

Ενα ζευγάρι περνάει από χίλια κύματα στο νέο φιλμ του Κινέζου Ζία Ζανγκέ.

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Μία εβδομάδα μετά τον εξαιρετικό «Ψυχρό πόλεμο» του Παβλικόφσκι, έρχεται στα μέρη μας άλλη μια ιστορία αγάπης, η οποία διατρέχει τον χρόνο. Αυτή τη φορά πρόκειται για το τελευταίο φιλμ του Κινέζου Ζία Ζανγκέ («Ακίνητες ζωές»), ο οποίος επιλέγει να εξετάσει την πρόσφατη, πολύ ενδιαφέρουσα, δεκαπενταετία της αχανούς πατρίδας του. Στις αρχές της χιλιετίας, ο Μπιν ευημερεί ως μικροαπατεώνας σε κάποια παρηκμασμένη επαρχιακή πόλη της Κίνας. Σε μια απόπειρα δολοφονίας από ανταγωνιστές, η χαμηλών τόνων σύντροφός του, Κιάο, θα του σώσει τη ζωή, η ίδια ωστόσο θα καταλήξει στη φυλακή. Πέντε χρόνια αργότερα, ελεύθερη πια, θα αναζητήσει τον Μπιν, με τους δυο τους να σμίγουν και να ξαναχωρίζουν για όλη την υπόλοιπη δεκαετία.

Ο Ζανγκέ δημιουργεί έναν πολυεπίπεδο καμβά, με τη μαφιόζικη ιστορία σε πρώτο πλάνο να καθορίζει –σε έναν βαθμό– τις ζωές των πρωταγωνιστών. Οπως, ωστόσο, η σύγχρονη Κίνα αλλάζει μέσα σε σύντομο διάστημα, έτσι και ο μεταξύ τους δεσμός μεταλλάσσεται σε κάτι λιγότερο ερωτικό αλλά ταυτόχρονα βαθύτερο. Οταν η Κιάο φτάνει στον τόπο γνωστό ως «Τρία Φαράγγια» αναζητώντας τον Μπιν, η περιοχή είναι έτοιμη να βυθιστεί στα νερά που θα ανεβάσει μία σειρά από καινούργια φράγματα. Η παλιά Κίνα πνίγεται συμβολικά προκειμένου να γεννηθεί κάτι μεγαλύτερο, ενώ οι χαρακτήρες της ταινίας, σαρωμένοι, αναζητούν τη θέση τους στον νέο κόσμο.

Δραματικό βάθος

Οι ρυθμοί του φιλμ παραμένουν σχετικά αργοί, όμως αυτό είναι μάλλον απαραίτητο προκειμένου να εξυπηρετηθεί το δραματικό βάθος που δίνει ο Ζανγκέ στην ιστορία του. Η τελευταία, βαθιά ανθρώπινη και συγκινητική, μοιάζει με επικό ταξίδι, με κάπως θολό προορισμό, αλλά και αρκετές φορτισμένες στάσεις στη διαδρομή. Ο ίδιος ο κινηματογραφιστής το θέτει ως εξής: «Το ζευγάρι στην ταινία ζει στα περιθώρια της κοινωνίας. Επιζούν με την αμφισβήτηση του ορθόδοξου κοινωνικού κατεστημένου. Δεν ήθελα να τους υπερασπιστώ, αλλά να συναισθανθώ τη δύσκολή τους θέση. Μου θυμίζει με μερικούς τρόπους την πρώτη δεκαετία της δικής μου καριέρας, όταν ήταν επικίνδυνο να κάνεις ταινίες που εκφράζουν τον αληθινό εαυτό σου και την κοινωνία. Ετσι, έπεισα τον εαυτό μου να γράψω το σενάριο σαν να περιγράφω τα συναισθήματά μου: η χαμένη μου νιότη και η δική μου φαντασία για το μέλλον. Να ζεις, να αγαπάς και να είσαι ελεύθερος. Ξεκινάω με την Κίνα στην αρχή του 21ου αιώνα και κλείνω το 2018. Πάντα ενδιαφέρομαι για ιστορίες με μεγάλο χρονικό διάστημα: ο χρόνος παρασύρει τα μυστικά της ζωής, τις ιστορίες και τις εμπειρίες».

Οπως αναφέραμε πάντως και στην αρχή, έχει ενδιαφέρον να παρακολουθήσει κανείς το φιλμ του Ζανγκέ σαν καθρέφτισμα σε εκείνο του Παβλικόφσκι. Εγχρωμο δίπλα στο ασπρόμαυρο, ταινία εποχής και σύγχρονο δράμα, δυτικός και ανατολικός πολιτισμός· παρ' όλα αυτά οι ομοιότητες της ανθρώπινης κατάστασης είναι τόσο χτυπητές –και συχνά συγκινητικές– τόσο σε επίπεδο χαρακτήρων όσο και σε εκείνο της δημιουργικής φαντασίας των εμπνευστών τους.

«Οι στάχτες μιας αγάπης»
★★★½
Δράμα (2018)
Σκηνοθεσία: Ζία Ζανγκέ
Ερμηνείες: Τάο Ζάο, Φαν Λιάο, Ζενγκ Ζου, Γινάν Ντιάο

ΤΟ ΒΑΡΟΜΕΤΡΟ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Στο «Peterloo», ο σπουδαίος Μάικ Λι («Mr Turner») επιστρέφει για να αφηγηθεί μία από τις τραγικότερες στιγμές της βρετανικής πολιτικής ιστορίας. Την επαύριο της ήττας του Ναπολέοντος στο Βατερλώ, ο βρετανικός λαός υποφέρει από την εκμετάλλευση της εργασίας του, για πενιχρό αντίτιμο. Αποφασισμένοι να διεκδικήσουν εκπροσώπηση στη Βουλή και δικαίωμα ψήφου, οι εργάτες του Μάντσεστερ διοργανώνουν απεργία και συγκέντρωση στην κεντρική πλατεία της πόλης. Οι στρατιωτικές και οι πολιτικές αρχές της περιοχής, ωστόσο, αποφασίζουν να παρέμβουν. Το φιλμ εποχής μεταφέρει με μπόλικο ρεαλισμό μια σελίδα Ιστορίας.

Στο «Suspiria», ο Λούκα Γκουαντανίνο του εξαιρετικού «Να με φωνάζεις με το όνομά σου» αναβιώνει (ανεπιτυχώς) το ιδιαίτερο θρίλερ του Ντάριο Αρτζέντο. Μια Αμερικανίδα χορεύτρια φτάνει σε μια φημισμένη σχολή του Βερολίνου. Εκεί σύντομα θα διαπιστώσει πως τα σκοτεινά μυστικά είναι περισσότερα από τις χορογραφίες.

Στο «Ο Καρυοθραύστης και τα Τέσσερα Βασίλεια» παρακολουθούμε μια αστραφτερή διασκευή του γνωστού μύθου, διά χειρός Ντίσνεϊ. Η ανήσυχη έφηβη Κλάρα βρίσκεται ξαφνικά σε έναν παράξενο, παράλληλο κόσμο γεμάτο από παραμυθένια όντα. Τα πράγματα, ωστόσο, δεν πηγαίνουν πολύ καλά στα Βασίλεια και η κοπέλα σύντομα θα κληθεί να παλέψει για να επαναφέρει την αρμονία. Στο πλευρό της ο πιστός και γενναίος Καρυοθραύστης. Χωρίς ιδιαίτερες εκπλήξεις, παρακολουθούμε ένα φαντασμαγορικό φιλμ με λαμπερούς πρωταγωνιστές, όπως οι Μόργκαν Φρίμαν, Κίρα Νάιτλι, Μακένζι Φόι και Ελεν Μίρεν.

ΡΙΚ1 ΤΗΛ.: 22862000

22.45 Out Of The Furnace
07.30 Θεία λειτουργία - (Ε)
10.00 Τηλεαγορά
10.10 Καμώματα τζι αρώματα Κυπριακή κωμική σειρά.
11.10 Άκου να δεις - (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
12.10 Χάλκινα χρόνια - (Ε) Κυπριακή σειρά εποχής.
13.30 Αμύνεσθαι περί Πάτρης Εκπομπή με τον Πέτρο Κωνσταντίνου.
14.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
14.15 ArtCafe - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
15.15 EU4U - (Ε) Κοινωνική εκπομπή με τη Βίβιαν Κανάρη.
16.15 Τετ - Α - Τετ - (Ε) Talk show
17.30 Σπίτι στη φύση, Ι - (Ε) Περιβαλλοντική εκπομπή.
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)
18.20 Αγάπη αδελφική - (Ε) Κυπριώτικο σκετς.
18.50 Movie Time Ψυχαγωγική εκπομπή.
19.20 Πεταλούδα Νέα σειρά εποχής με τους Σώτο Φιλιππίδη, Πάμπο Χαραλάμπους.
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
21.05 Αθλητική Κυριακή
21.30 Τετ - Α - Τετ Με τον Τάσο Τρύφωνος.
22.45 Σκουριασμένη πόλη (Out Of The Furnace). Αστυνομικό θρίλερ, με τους Κρίστιαν Μπέιλ, Γούντι Χάρελσον, κ.ά.
23.30 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
23.45 Συνέχεια της ταινίας
01.00 Graham Norton Show (Ε)
02.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε)
03.00 Αθλητική Κυριακή - (Ε)

ΡΙΚ2 ΤΗΛ.: 22862000

21.00 Graham Norton Show
07.30 Παιδική ζώνη α. Ο ταχυδρόμος Πατ β. Ντετέκτιβ Νόντι γ. Η μικρή εξερευνήτρια δ. Γιούπι Γιούπι Για ε. Οι αγκαλίτσες στ. Πιμ και Πίμπα ζ. Μπίλι Μπαμ Μπαμ η. Παπούτσια της Φράνι θ. Η Μάρθα μιλά ι. Σούπερ Γουάι
11.00 Στη χώρα του Γιατί Παιδική εκπομπή.
11.30 Παιδική ζώνη α. Παιχνιδούπολη β. Οι Σούπερ Γουίνγκς γ. Γιούπι Γιούπι Για δ. Οι αγκαλίτσες ε. Πιμ και Πίμπα
15.30 Στη χώρα του Γιατί - (Ε) Παιδική εκπομπή.
16.00 Το πλοίο της αγάπης- (Ε) (Love Boat, III).
17.00 Euromaxx Design Μαγκαζίνο.
17.30 The art of space Σειρά ντοκιμαντέρ.
18.00 Global Ideas Σειρά ντοκιμαντέρ.
18.30 National Geographic: Origins Σειρά ντοκιμαντέρ.
19.30 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Αγγλική)
19.40 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Τουρκική)
20.00 Know it - (Ε) Σειρά ντοκιμαντέρ.
20.30 The Great Outdoors - (Ε) Σειρά ντοκιμαντέρ.
21.00 Graham Norton Show Chat show.
22.00 Οι Σεφ (Chef, II). Κοινωνική σειρά.
23.50 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
00.10 ΓΙΟΥΡΟΝΙΟΥΣ

OMEGA ΤΗΛ.: 22477777

21.50 Criminal
05.30 Τώρα ό,τι συμβαίνει Ενημερωτική εκπομπή, με τη Φαίη Μαυραγάνη.
09.45 Έλα, χαμογέλα Ψυχαγωγικό μαγκαζίνο, με τη Σίσσυ Χρηστίδου.
12.45 Τροχός της τύχης - (Ε) Τηλεπαιχνίδι, με τον Πέτρο Πολυχρονίδη.
14.00 Greece's Next Top Model - (Ε) Διαγωνισμός μόδας, με τη Βίκυ Καγιά.
16.00 Project Runway Ριάλιτι μόδας, με την Ευαγγελία Αραβανή
17.40 Χαρούμενος ταξιδιώτης Ψυχαγωγική εκπομπή με τον Αλέξ. Ταραμουντά.
18.10 OMEGA NEWS
18.25 MasterChef Junior Διαγωνισμός μαγειρικής, με τους Ελένη Ψυχούλη, Μανώλη Παπουτσάκη, Μάγκυ Ταμπακάκη.
20.10 OMEGA NEWS
21.05 Fars Attack - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή, με τον Χάρη Αριστείδου.
21.50 Criminal Αστυνομική ταινία δράσης, με τους Κέβιν Κόστνερ, Γκάρι Όλντμαν.
00.00 OMEGA NEWS
00.10 Hannibal - (Ε) Ξένη σειρά.
01.05 Hemlock Grove - (Ε) Σειρά τρόμου με τους Φάμκε Γιάνσεν, Ντάγκρεϊ Σκοτ, κ.ά.
02.00 Ελεύθερη σχέση - (Ε) Κωμική σειρά.
03.00 DanSing Junior - (Ε)
05.00 UNA Fatsa - (Ε)

ANT1 ΤΗΛ.: 22200200

21.20 Nomads, II
06.10 Πρωινή ενημέρωση Ενημερωτική εκπομπή.
06.40 Ας πρόσεχες (Ε) Ελληνική σειρά.
07.30 Δείξε μου τον φίλο σου Κωμική σειρά.
08.50 ROUK ZOUK - (Ε) Τηλεπαιχνίδι.
09.40 Άκρως οικογενειακόν (Ε) Ελληνική σειρά.
10.30 Οργή - (Ε) Ελληνική σειρά.
12.00 Συνεντεύξεις από το πρωινό Ψυχαγωγική εκπομπή.
12.20 Υγεία πάνω απ' όλα Εκπομπή για την υγεία.
13.00 Την πάτησα - (Ε) Κυπριακή σειρά.
13.45 Το ταίρι ξέρει Ψυχαγωγικό show.
15.30 Follow Live Ψυχαγωγική εκπομπή με την Αφροδίτη Γεωργίου.
17.30 La Pasta Pomilωri (Ε) Κυπριακή σειρά.
18.15 Τα νέα του ANT1 σε 10΄
18.30 Εσύ στον κόσμο σου - (Ε) Κωμική σειρά.
20.20 Τα νέα του ANT1
21.20 Nomads, II Παιχνίδι περιπέτειας με τον Σάββα Πούμπουρα και τον Γιώργο Λέντζα.
23.30 Shades of blue - (Ε) Δραματική σειρά.
00.10 Τίτλοι ειδήσεων
00.20 Έγκλημα και πάθος - Νέα αστυνομική σειρά.
01.10 Πάνω από τον νόμο - (Ε) Αστυνομική σειρά.
02.00 Η εκδρομή - (Ε) Ελληνικήσειρά.
02.50 Το σόι μου μέσα - (Ε)

ΣΙΓΜΑ ΤΗΛ.: 22580100

21.15 Ελλάδα έχεις ταλέντο
07.00 Βασιλική - (Ε) Δραματική κοινωνική σειρά, με τους Γιώργο Ζένιο, Δέσποινα Μπεμπεδέλη, κ.ά.
08.00 Θέκλα... μιλάμε ανοιχτά - (Ε) Κοινωνική εκπομπή, με τη Θέκλα Πετρίδου.
09.30 Μια βαλίτσα γεύσεις - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή.
11.00 Βουράτε γειτόνοι - (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
11.30 Εύκολα και σπιτικά - (Ε) Εκπομπή μαγειρικής με την Αθηνά Λοΐζίδου.
12.00 Παραδοσιακή βραδιά (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
14.00 Ελλάδα έχεις ταλέντο (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
16.20 Παντρεμένοι κι οι δυο (Ε) Κωμική σειρά, με τους Άννα Μονογιού, Τόνυ Δημητρίου, κ.ά.
17.00 The Voice of Greece, III (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
18.20 Γεγονότα σε συντομία
18.30 The Voice of Greece, III - (Ε) Μουσικό show με τον Γιώργο Καπουτζίδη.
20.20 Τομές στα γεγονότα
21.15 Ελλάδα έχεις ταλέντο Ψυχαγωγική εκπομπή με τον Γιώργο Λιανό. Κριτές οι Γιώργος Καπουτζίδης, Μαρία Μπακοδήμου και Σάκης Τανιμανίδης.
00.15 Γεγονότα σε τίτλους
00.20 Success Story - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
01.20 My Style Rocks Gala - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
03.50 Ζωή ποδήλατο - (Ε)

ALPHA ΤΗΛ.: 22212400

21.15 Το Τατουάζ
07.00 Πάμε πακέτο - (Ε) Κοινωνική εκπομπή.
08.30 Έλα στη θέση μου - (Ε) Κωμική σειρά.
10.00 Σαββατοκύριακο με τον Μάνεση Ενημερωτική εκπομπή, με τον Νίκο Μάνεση.
13.00 24 ώρες - (Ε) Κοινωνική εκπομπή.
14.00 Πάμε πακέτο - (Ε) Κοινωνική εκπομπή, με τη Βίκυ Χατζηβασιλείου.
15.30 Η φαμίλια - (Ε) Κωμική σειρά.
16.15 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα - (Ε) Κωμική σειρά.
17.50 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)
18.00 Έλα στη θέση μου Κωμική σειρά.
19.30 Το σόι σου, V Κωμική σειρά με τις Μίρκα Παπακωνσταντίνου, Ρένια Λουιζίδου, κ.ά.
20.15 ALPHA NEWS
21.15 Το Τατουάζ Κοινωνική σειρά, με τους Στέφανο Μιχαήλ, Δανάη Παππά, κ.ά.
22.10 Κάρμα Κοινωνική δραματοποιημένη σειρά. «Εμμονές»
23.15 Bake Off Greece Με την Ιωάννα Τριανταφυλλίδου. Εκπομπή ζαχαροπλαστικής η οποία γράφει την πιο «νόστιμη» ιστορία ανταγωνισμού.
00.45 Μετά τα μεσάνυχτα Κοινωνική εκπομπή, με την Ελεονώρα Μελέτη.
02.15 Οικογενειακές ιστορίες
03.00 Σαν οικογένεια - (Ε)

CAPITAL ΤΗΛ.: 25577577

08.15 Duddy day care
10.20 Andre
12.10 Behind the camera: The Unauthorized story of Charlie's Angels
14.00 Τηλεαγορά
15.00 Run the wild fields Δραματική ταινία.
17.00 Τηλεαγορά
19.10 Winds of terror
21.00 Big
23.00 The Game Θρίλερ, με τους Μάικλ Ντάγκλας, Σον Πεν, κ.ά.
01.00 Pressure point

TV PLUS ΤΗΛ.: 22259000

06.20 Παιδική ζώνη
07.45 Τηλεαγορά
09.45 Έλα, χαμογέλα Ψυχαγωγικό μαγκαζίνο, με τη Σίσσυ Χρηστίδου.
12.50 Για πάντα παιδιά - (Ε) Κωμική σειρά.
14.20 Αποκαλυπτικά Ψυχαγωγική εκπομπή.
17.40 Τηλεαγορά
20.10 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
20.30 Τηλεαγορά
21.30 Ο πρίγκιπας της φωτιάς
01.30 Fringe, II
03.20 Video Clips

SMILE TV ΤΗΛ.: 25715126

12.00 Oggy & The Cockroaches
13.00 Angels Friends
14.00 Glimmies
15.00 Nonty
16.00 Heidi
17.00 Rabbids, II
18.00 Oggy & The Cockroaches
19.00 Popples
19.30 Glitter Force
20.00 Digimon Fusion
20.30 Rabbids, II
21.00 Pacman
21.30 Dragonball
22.00 Super Mario
22.30 Dinofroz
23.00 Extreme Dino

MOVIES BEST

21.00 Cocaine Godmother
07.10 Hollywood's Best Film Directors
07.45 Sweet Virginia
09.30 Beauty Shop
11.30 Vincent N Roxxy
13.30 Porto
15.00 The Crimson Petal And The White (Part 1-4)
19.20 77 Chances
21.00 Cocaine Godmother
23.00 Petals On The Wind
00.35 Belles Familles
02.35 Little Men

GREEK CINEMA

22.00 Δις διευθυντής
07.35 Ο μπούφος
09.15 Διακοπές στο Βιετνάμ
10.45 Περάστε, φιλήστε
12.20 Λαός και Κολωνάκι
13.45 Μείνε κοντά μου αγαπημένε
15.35 Πλούσιοι χωρίς λεφτά
16.55 Ένας νομοταγής πολίτης
18.30 Το λεβεντόπαιδο
20.05 Οι κυρίες της αυλής
22.00 Δις διευθυντής
23.45 Τον παλιό εκείνο καιρό
01.05 Τρελός είμαι
02.30 Καθ' εμπόδιο για καλό

KRONOS
CORPORATE GROUP

Building on **our Values...** Honouring **our Legacy**

Sectors of investment:

- State Of The Art Logistic Solutions
- Smart Platforms For Online Retailing Throughout The World
- Press Distribution
- Publishing
- Pharmacy Distribution
- Logistics And Supply Chain Consultation Services
- International And Domestic Courier Services
- FMCG
- Entertainment
- Real Estate

Kronos Corporate Group Limited | KCG LTD
A: 345A Limassol Avenue, Nisou Industrial Area, 2571 Nisou P.O BOX 23694, 1685 Nicosia - Cyprus
T: +357 22 711111 **F:** +357 22 323942 **E:** info@kronospublic.com **W:** www.kronospublic.com

Μια κοινωνία
δεν μπορεί να είναι
ανθεκτική και υγιής
χωρίς Τύπο που
δικαιούται να λέει
**«το είπα πρώτος,
με το όποιο τίμημα»**

Χρόνια Πολλά

www.bankofcyprus.com

Τράπεζα Κύπρου